TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 2001/03 • YIL 6 • SAYI 23 • 2.5 MİLYON TL

JAZZ. BLUES. EMPROVI

JAZ

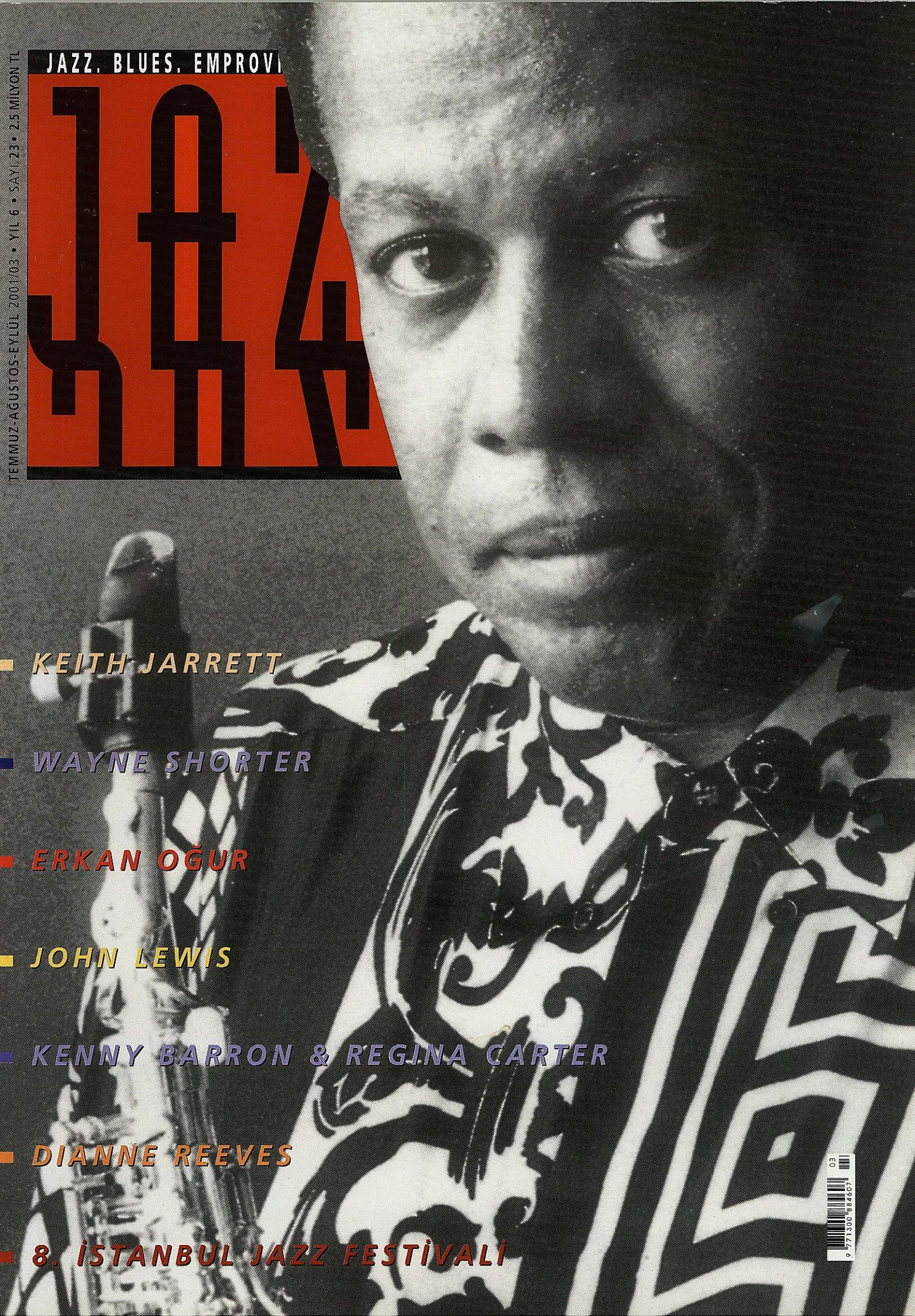

- KEITH JARRETT
- WAYNE SHORTER
- ERKAN OĞUR
- JOHN LEWIS
- KENNY BARRON & REGINA CARTER
- DIANNE REEVES
- 8. İSTANBUL JAZZ FESTİVALİ

03
9 771300 884607

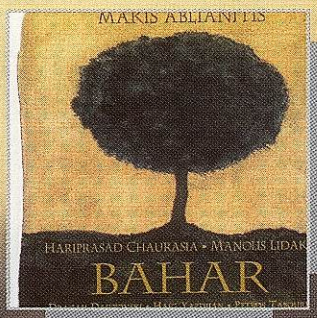

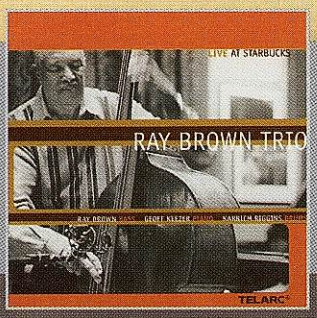

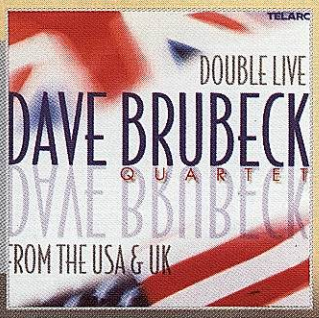

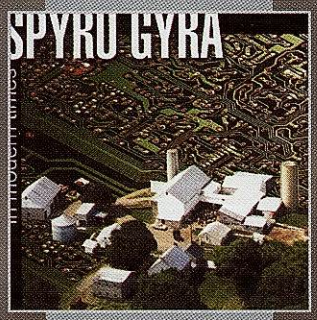

HER YÖNÜYLE

★★★★★

AKUSTA

HOME THEATER & AUDIO GALLERIES

NİŞANTAŞI Tel: (0 212) 241 65 50 Fax: (0 212) 241 65 51
Abdi İpekçi Cad. 40/2 Nişantaşı / İstanbul

www.rkd.com.tr e.mail: rkdltd@prizma.net.tr

Toptan Dağıtım Yonca Müzik Tarafından Yapılmaktadır. Türkiye Temsilcisi RKD Ltd. Şti.dir. Akusta Bir RKD Ltd. Kuruluşudur.

info@boyut.com.tr
Sayı: 23
Temmuz, Ağustos, Eylül 2001

ISSN 1300 - 8846

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent ÖZÜKAN

Genel Sanat Yönetmeni
Murat ÖNEŞ

Genel Müdür
Nilgün ÖZÜKAN

YAYIN

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal FOCAN

Katkıda Bulunanlar
Çağlayan Yıldız, Ece Ermeç, Emre Memecan, Erdal Paksoy, Erhan Altunay, Füsun Levet, Deniz Önder, Gülüş Gülcügil, Kaan Taprak, Metin Paksoy, Özge Baykan, Seda Binbaşgil, Serhan Yedig, Şebnem Şenyener, Raşit Çavaş, Tunç Bozoğlu, Yosi Falay

Tasarım
Recep ÜNAL

Matbaa Müdürü
Memduh ARSLAN

Muhasebe Müdürü
Jale ÜRPER

Müessese Müdürü
Ejvet OKTAY

Abone İlişkileri
Dilara Mercan

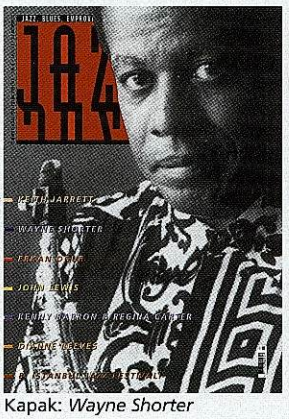

Kapak: *Wayne Shorter*

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No:115
(Milliyet Gazetesi arkası)
34554 Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 90 - 212 - 629 53 00
Fax: 90 - 212 - 629 05 74 - 75

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı
2.5 MİLYON TL

BOYUT YAYIN GRUBU

© 2001 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

N A R D I S

Merhabalar,

Yaz demek pek çoğumuz için artık jazz demek oldu. Aslında biz dergimizde politik olarak her dönemin jazz dönemi olduğuna inanarak çalışıyoruz. Senede dört sayı çıkıyoruz ve her mevsimin her ayında jazz'ı yaşayanlara dergi yapıyoruz diye düşünüyoruz. İstanbul Jazz Festivali ve Akbank Jazz Festivali, Garanti New Jazz Line, İzmir Avrupa Jazz Festivali, (parantez içinde sayarsak Efes Pilsen Blues Festivali) bu adları kendi bünyelerinde ve uluslararası taşıyanlar. Elbette bu adı taşıyanlarla kıvanç duyuyoruz. Müzik festivalleri kapsamındaki jazz ve blues konserleri;Yapı Kredi, İş Sanat, Ankara SCA Müzik, CRR ve Pozitif konserleri, artık küçük şehirlerimize de yayılan konserler; Afyon, Isparta, Denizli, Bodrum jazz festivalleri; ODTÜ, Yıldız Teknik, SDÜ gibi üniversite konserleri vs derken bu sayımızda göreceğiniz gibi Joshua Redman'ın da yer aldığı Magosa Festivali, bize çok heyecan verici geliyor. Üstelik içinde yaşadığımız tüm olumsuz koşullara rağmen. Bu aynı zamanda dergimizin yaşamını devam ettirmesi de demek, sadece reklamla değil bizim bu etkinliklerle de yaşadığımız bir gerçek. Bu sayımızda göreceksiniz Aydın Esen, Kamil Erdem, Tolga Tüzün'ün yeni çalışmaları var. Dergimiz ilk piyasaya çıktığında yerli prodüksiyon yok denecek kadar azdı. Böyle çalışmalar bizi de gayretlendiriyor. Umudumuzu arttırıyor. Ne ki biz bu arkadaşlarımızın çalışmalarını festivallerde, kulüplerde de dinlemek istiyoruz.

Dönem yoğun. Sanatçılar büyük; Wayne Shorter, Kenny Barron, Regina Carter, Dianne Reeves, Brad Mehldau, Esbjörn Svensson, Bugge Wesseltoft, Celia Cruz, Oscar D'Leon, Woody Herman Big Band'i heyecanla bekliyoruz.

Dergimizde hayat sadece festivalle geçmiyor tabi ki, biz jazz'ı yaşam şekli olarak ele aldığımızdan diğer sanatçıları asla unutmuyoruz. Kaybettiklerimiz, yaşayanlar, yaptıkları çalışmalar, Keith Jarrett, Chris Potter, Count Basie, Atilla Engin, notalar ve üç ay boyunca sıkılmadan okuyacağınızı düşündüğümüz, büyük bir titizlikle seçtiğimiz fotoğraflarımız, en yeni CD'ler, en son çıkan CD'leri ödül olarak verdiğimiz bulmacamız ile keyifli bir sayı elinizde.

Tabii bu arada krizden biz de nasibimizi aldık. Bu sayımız 2.5 milyon oldu. Bizi anlayışla karşılayacağınızı umuyoruz.

Jazz'ınız ve umudunuz hep daim olsun!

ZUHAL FOCAN

Hank Mobley
The Open Door
New York, NY
1955

içindekiler

1 NARDIS

4 RIFFS

- SHELIA JORDAN *Özge Baykan*
- KEN BURNS
- TÜLAY GERMAN
- BİR TÜRK CASUSUNUN MEKTUPLARI
- CROSSROADS
- BILLY HIGGINS *Viktor Bensusan*
- ROY NATHANSON *Orhan Kahyaoğlu*
- CRIS POTTER GRATITUDE *Erdal Paksoy*
- JOHN LEWIS *Viktor Bensusan*

14 ŞU JAZZ DEDİKLERİ

Ali Sönmez

AD-LIB

- KEITH JARRETT *Orhan Kahyaoğlu*

26 HI-FI

- SACD vs DVD-A *Tunç Bozoğlu*

28 RÖPS.

- WAYNE SHORTER *Serhan Yedig*
- AYDIN ESEN *Tunçel Gülsoy*
- CHARLIE HADEN *Cemil Gandur*
- LOUIS SCLAVIS *Hülya Tunçağ*
- ARİF MARDİN *Seda Binbaşgil-Raşit Çavaş*
- TOLGA TÜZÜN *Tunçel Gülsoy*
- ATİLLA ENGİN *Ahu Ünalp*
- GONZALO RUBALCABA *Erhan Altunay*
- SWING CONNECTION *Gülüş Gülcügil*
- ERKAN OĞUR *Tunçel Gülsoy*
- RICHARD GALLIANO *Tunçel Gülsoy*

66 ANILAR

- COUNT BASIE *Orhan Argun*

70 NELER OLDU

- BELÇİKA'DAN JAZZ NOTLARI *Metin Paksoy*
- PARIS-NEW YORK JAZZ HATTI *Füsun Levet*
- KUZEY TEKSAS'DA ŞENLİK VAR *Erdal Paksoy*
- ANKARA'DAN BİR MACAR GEÇTİ *Emre Gürhan Gökçe Berberoğlu*
- YTÜ 2.JAZZ RÜZGARI *Deniz Önder*
- BLUE NOTE'DAN *Gülüş Gülcügil*

78 NELER OLACAK

- DIANNE REEVES *Ece Ermeç*
- BRAD MEHLDAU *Ahu Ünalp*
- KENNY BARRON & REGINA CARTER *Özge Baykan*
- IAJE *Özge Baykan*
- WOODY HERMAN BIG BAND *Özge Baykan*
- ESBJÖRN SVENSSON *Hülya Tunçağ*
- CELIA CRUZ & OSCAR D'LEON *Erhan Altunay*
- BUGGE WESSELTOFT *Hülya Tunçağ*
- JAZZLAND *Raife Polat*
- DİĞER KONSERLER *Ahu Ünalp-Erhan Altunay*
- PJ HARVERY VE NICK CAVE *Yosi Falay*
- JAZZ TATİLİ *Viktor Bensusan*
- STOCKHOLM'DE FESTİVAL *Ahu Ünalp*
- MAGOSA MÜZK FESTİVALİ

95 KLİNİK

- BARNEY KESSELL *Cem Tuncer*

97 MÜZİK DERSLERİ

- DÖRT SESLİ AKORLAR *Çağlayan Yıldız*

98 SİZİN KÖŞENİZ

99 AYNI TELDEN ÇALANLAR

- SID JACOBS *Sıtkı Sırtanadolu*

101 DÜNYA RİTİMLERİ

- UDU DAVULU *Kaan Taprak*

103 CD VİTRİNİ

Aydın Esen, Kamil Erdem, Ray Brown, Marcus Miller, Joe Lovano, Bob Belden, Paul Jackson Jr., Renee Rosnes, Karl Denson, Branford Marsalis, Wynton Marsalis, Peter Erskine, Kenny Barron, Kenny Barron & Regina Carter, Michael Brecker, Tolga Tüzün, Marilyn Crispel, Nils Landgren, Nils Landgren & Esbjörn Svensson, Ralph Towner, Anders Widmark, David Binney, Dave Brubeck, Spyro Gyra, Celia Cruz, Pink Martini, Bugge Wesseltoft, Beady Belle, Cesaria Evora, Trip Do Brazil 2, Jam Miami, Mose Allison.

110 KÖRLEME

- SELEN GÜLÜN Serdar Karabatı

111 RADYOLAR

112 BULMACA

Serdar Karabatı

REKLAMLAR

02	AKUSTA	39	DOUBLEMOON
09	GARANTİ	47	FORD
13	AKBANK	56	TELSİM
17	JACK DANIELS	57	TELSİM
25	NEFAN	63	MOLU
29	MAGNUM	69	THOMASTIK INFELD
35	DOUBLEMOON	73	EKINOKS
37	DOUBLEMOON	104	LALE PLAK
		113	LOTUS

Küt Saçlı Panzehir; **Her Derde Sheila Jordan**

❑ **Özge Baykan**

Çok özgün, çok içten, üzerine yazılması farz bir vokalist Sheila Jordan. Jazz'ın Betty Carter periferisinden, ününü de yitirmeden. İnce çocuksu ses perdesini arasıra aniden yükseltip şaşırtıyor. Hani böyle, bir elma şekeri isterken ana eteği çekiştiren küçük kız. Billie'nin, Ella'nın, Sarah'nın yanına Sheila'yı da koymalı.

On Sekiz Kasım 1928 Detroit doğumluymuş. Sheila Jeanette Dawson, Pennsylvania'da fakirlik içinde geçen bir çocukluktan sonra yaşamının anlamını müzikte buldu. Çocukluktan gelen bir profesyonellik seziliyor. Ella gibi, o da boruları taklit ede ede büyüyor. Bu yüzden olsa gerek, "Kendimi hep piyanistlere ve üflemeli çalanlara ait hissettim" diyor. Yüksek dozda bir Charlie Parker saplantısı var. Buna ek olarak, siyahilerle de arası o kadar iyi ki beyazlarca dışlanıyor artık. Bu iki olgu, Sheila'nın Detroit'in politik kirliliğinden kaçmasının ve New York'a taşınmasının da nedenlerini oluşturacak. New York'ta Bird'ün müziğine yakın olurken, Thelonious Monk'u, Bud Powell'ı ve Max Roach'u da tanıma imkanı bulacak.

Scat'i güzel, ağzı laf yapıyor, doğaçlamaları bile kafiyeli. Skeeter, Mitch ve Jean'den kurulu trioda söylüyor. Hem de bebop sololarına sözler koyup.

Asıl çıkışını 60'larda yapacak olan Sheila Jordan, 50'lerde Duke Jordan'la (idolü Parker'ın piyanisti) evleniyor, New York'a yerleşmesini izleyen dönemde. Charles Mingus ve Lennie Tristano ile beraber görüyoruz kendisini. 1962'de iki ayrı kayıt var: biri kendisine ait Portrait Of Sheila (Blue Note'tan çıkmış eli yüzü düzgün ilk vokal kaydı) ki olağanüstü bir çıkış. Her şarkıcıya nasip olmaz öylesi. Bu albümde denilebilir ki, at başı önde gidenler Dat There, Baltimore Oriole, I'm A Fool To Want You ve Hum Drum Blues'dur. Albümde en çarpıcı olan Sheila'nın gitarın uyumundaki ön plandalığı.

Diğer kayıt bir eşlik: The Outer View albümünde George Russell'a yapılmış. Burada ise söz dönüp dolaşıp 10 dakikayı aşkın "You Are My Sunshine" yorumuna gelecek elbet. Şimdi, neden "You Are My Sunshine" da "Blue Skies" değil? Öyküsü şirin.

O dönemde Sheila bir büroda çalışmaktan başka "Page Three"de de haftada iki sahneye çıkarmış. Kulübün piyanisti George Russell'ın öğrencisiymiş. Russell kulübe gelmiş; o yolla tanışmışlar. "Nerdensin" diye sormuş. Pennsylvania yanıtını o kadar ilginç bulmuş ki Sheila'yla beraber kızcağızın büyükannesini ziyarete gitmiş. Büyükannesi bir birahanede rastladıkları maden işçilerine Jordan'ı ve Russell'ı müzisyen olarak tanıtınca işçilerden biri hodri meydan gibilerden "Öyleyse bir You Are My Sunshine söyle de görelim" demiş. Russell piyanonun başına geçmiş, başta isteksiz kalan Sheila'ya eşlik etmiş. İşte böyle çıkmış, Sheila mitinin bir köşebaşıkilometretaşı.

Onca jazz vokalisti arasında, hem de dönemi gözönüne alındığında Sheila Jordan bu kadar az kayıtla başarısını damla damla sunuyor. Arıtarak. Hele 60'lardan yetmişlere kadar olan dönemde iyice az. 1965'e dek onu çeşitli New York kulüplerinde izlemek mümkünken sonraki yıllarca kiliselerde söylüyor. Bu arada belirtmeden geçmek olmaz Duke'ten çoktan ayrıldı.

Jazz repertuardan fazla başını çıkarmayan Jordan'ın popülaritesi 70'li yıllarda artıyor. Carla Bley, Roswell Rudd, Steve Kuhn, Jordan'ın müziğinde 70'li yıl isimleri. 1980'lerde ise anılacak olanlar Steve Swallow ve düet yaptığı basçı Harvie Swartz (ki onunla olan birlikteliği bugünlere kadar akıyor). Albümlerinin asıl ardı ardına geldiği dönem ise 1990 sonrası daha çok: Lost and Found, Jazz Child, 2000'e yaklaşırken giderek From the Heart, The Very Thought of Two gibi.

Yapıp ettiklerinden memnun muymuş. Memnun olduğunu söylüyor, eleştirmenlerin duymak istediklerine inat. Bırakın dünyayı turlamayı birgün albüm yapacağını bile beklemiyormuş aslında. Şu ana kadar gördüğü ilgiden anlaşılan o ki fazlasıyla mutlu olmayı bilmiş. Yaşamı konusunda da gayet açık, saydam. Sheila's Blues bunun kanıtı. Sheila ticari de olabilirdi, olmadı; "İnanmadığım hiçbir şeyi söyleyemem ki" diyor. Jazz'la uyanan, jazz'la yaşayan, hayallerini jazz'dan kuran birinden başka türlüsü nasıl beklenebilir ki zaten.

Bir de yıllar yılı eskimeyen sesinden ve stilinden bahsetmeli. Dinler dinlemez, "Memnun oldum ben de Sheila Jordan" dedirten bir söyleyişi var. Kan kaynatıcı. Bunu yakalayabilmek için acaba ne yemiş, ne içmiş, günde kaç saat yoga, kaç saat jimnastik yapmış? "Üç yaşından beri şarkı söylüyorum. Eh, epey zaman geçmiş üzerinden" diyip gülüyor. Ve çok da uzağa gitmeden tahmin edilebileceği gibi stilinin temelinde 13-14 yaşlarındayken müziğiyle tanıştığı Charlie Parker'ın yattığını açığa vuruyor. Tanışma öykülerinden biri de Parker'la o da ki anmadan geçilmez. Kenny Burrell, Tommy Flanagan ve Barry Harris'le aynı liseden yetişen Jordan ilk olarak onlarla gidiyor Bird'ü dinlemeye. Sonra, Billy Mitchell aracılığıyla tanışıyor efsane saksofoncuyla. Parker Sheila'ya gelecek planlarını sorunca Sheila "Senin müziğini çalmak istiyorum" diyor. Parker pek bir gülmüş bunu duyunca.

Evet, toparlamak gerekirse, Sheila'nın sırrı zekice kullandığı vibratolu sesinde. Kucak dolusu oktavı olmayabilir, ama şaşırtıcı buluşları var. Scat'i bir nevi balonlu ciklet gibi çiğner. Serdeki bebop tabii onu asıl çekici kılan, her zaman. Gürlemiyor, çığlıklara karın tok. Herkes kendi metaforunu kullanabilir onun için. Kaynağından taptaze mineral suyu, yıllandıkça parlayan havai fişek, değneğinden bal akan sihirbaz gibi.

Seçilmiş Diskografi

- Portrait of Sheila Jordan (1962) BLUE NOTE
- The Outer View George Russell Sextet (1962) ORIGINAL JAZZ CLASSICS
- Confirmation (1975) EASTWIND
- Sheila (1977) STEEPLE CHASE
- Old Time Feeling (1982) MUSE
- The Crossing (1984) BLACK HAWK
- Lost and Found (1989) MUSE
- Songs From Within (1989) M-A
- One For Junior (1991) MUSE
- Heart Strings (1993) MUSE
- Jazz Child (1999) HIGHNOTE
- From The Heart (2000) 32 JAZZ
- I've Grown Accustomed to the Bass (2000) HIGH NOTE

Ken Burns

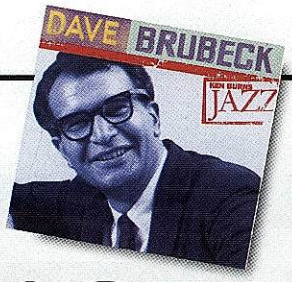

Ken Burns'ün Jazz'ı geçtiğimiz sayıda geniş yer verdiğimiz gibi pek çok formatta piyasaya sunuldu. Kitap, DVD, CD, tek CD'de toplama ve 10 ayrı CD'de tüm bu filmde yer alan sanatçıların o dönemlerde kaydettikleri parçalara yer verilmiş. Sony'den piyasaya çıkan Bu seride Ornette Coleman (501040 2), Thelonious Monk (501039 2), Fletcher Henderson (501037 2), Duke Ellington (501034 2), Charles Mingus (501038 2), Herbie Hancock (501036 2), Benny Goodman (501035 2), Sidnet Bechet (501031 2), Dave Brubeck (501032 2), Miles Davis (501033 2) var.

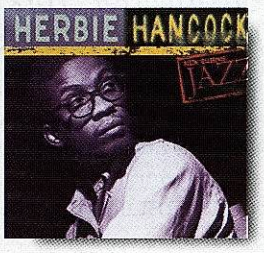

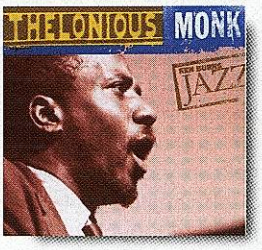

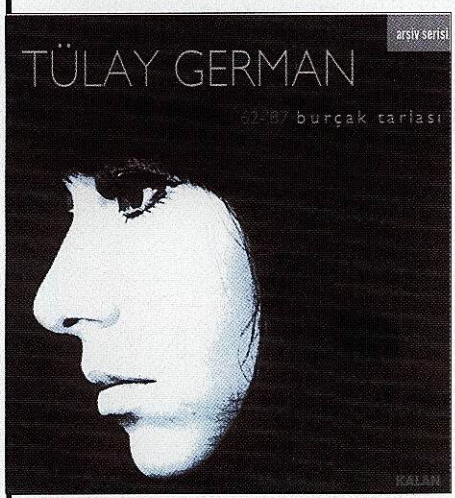

Tülay German '62-'87 Burçak Tarlası

1960'lı yılların en önemli sesi Tülay German. Neredeyse her türün ilk icracısı olan sanatçının kendi deyişiyle albüm "Çoksesli Türk Popüler Müziği"nin ilk denemelerini içeriyor. 1935 yılında İstanbul'da doğan sanatçı 1956 Üsküdar Amerikan Kız Koleji mezunu. 1957 yılında İstanbul Radyosunda Hulki Saner'in hazırladığı ve sunduğu Melodi Kervanı'nda yer alan ilk Türk şarkıcısıydı. 1960-62 yıllarında Salim Ağırbaş Beşlisi ile jazz söylüyordu. 1962 yılında Erdem Buri'nin yıllardır yapmak istediği yabancı dildeki parçaların Türkçe sözlerle söylenmesi, Türk Halk Müziği parçalarının, melodik ve ritmik yapıları bozulmadan, çok seslendirilmesi ve batı enstrümanları eşliğinde icra edilmesi, kendi müziğimizden hareket ederek yeni bestelerin yapılması ve bu bestelerin tabii Türkçe sözlerle söylenmesi tasarısının gerçekleştirilmesini sağladı. Sayısız ödüller aldı, plaklar doldurdu, 1966 başında Fransa'ya albüm yapmak üzere gitti. Belçika'da, Almanya'da, Polonya'da, Fas'ta, Hollanda'da ve Brezilya'da radyo ve TV programları yaptı, konserler verdi, çeşitli festivallere katıldı.

ABD'de İlhan Mimaroğlu'nun kendisi için yazdığı "Tract" albümünü kaydetti. Fransa'da Türkçe yaptığı albüm, Charles Cros Akademisi 1981 üyük Plak Ödülünü aldı.

Son yaptığı albüm "Nazım Hikmet'e Saygı" adını taşıyor. 1987 yılında Hollanda'da verdiği bir konserle sahnelere veda etti.

1998'de dünya piyasasına çıkan "The Song of Poets" derleme albümü, 1999'da "Yunus'tan Nazım'a" adı altında Kalan Müzik tarafından CD ve kaset olarak Türkiye'de piyasaya çıkarıldı.

"Erdemli Yıllar"dan (Bilgi Yayınevi 1996) sonra, anılarını topladığı "Düşmemiş Bir Uçağın Karakutusu" kitabı geçtiğimiz günlerde Çınar Yayınları tarafından yayımlandı. Sanatçı 1999'dan bu yana "Adam sanat" dergisine yazı yazmaya devam ediyor.

Burçak Tarlası'nda tam 21 parça yer alıyor. Hepsinin Türkçe olmasına karşın sadece Summertime, muhteşem bir yorumla İngilizce söylenmiş.

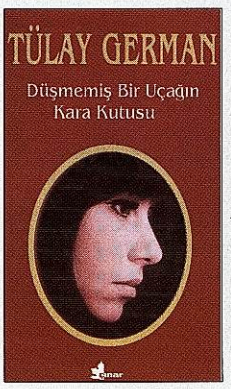

Bir Türk Casusunun Mektupları

Dergimizin 2. sayısından beri New York'un kültür sanat yaşamını yazan Şebnem Şenyener'in romanı "Bir Türk Casusunun Mektupları" İletişim Yayınlarından çıktı.

Tuhaftır, duyulmamakla birlikte mektubun sihiri sahibinin sesindedir... Öyle bir ses ki ancak büyük bir sessizlikte vuku bulur. Ve kağıt üzerinde gözle görülür, hatta elle tutulur ve kokusu dahi vardır. Velhasılı aynı insan gibi bu beş his mektubun sesinde tek vücut olur. Üstelik yazan adam ölse dahi yazının sesi değişmez, aynı kalır. Satırların sesini seneler dahi eskitemez. Bu da mektubun altıncı hissidir. Ölüm insanın vücut ısısını tümüyle değiştirir de, mektuptaki sesini değiştiremez. Asırlar gider, o ses ne yaşlanır, ne incelir, ne kalınlaşır ve capcanlı, sanki kendi başına zamana bağlı kalmadan yaşamaya devam eder. Bu yüzden dinimizdeki bazı sofular mektupları cennetten firar etmiş meleklerin koruduğunu zannedip, ademin mektup yazarak ölümü bu haseple de takdiri inkar etmeye kalkıştığını söylemişlerdir. Hatta aralarından mektup yazmayı yasaklayanları bile çıkmıştır. Hey gidi yedi köşeli cehalet hey! Allah beni affetsin! Böyle düşünmenin günah olduğunu bilirim. Ah gidi ihtiyatsızlık ah!

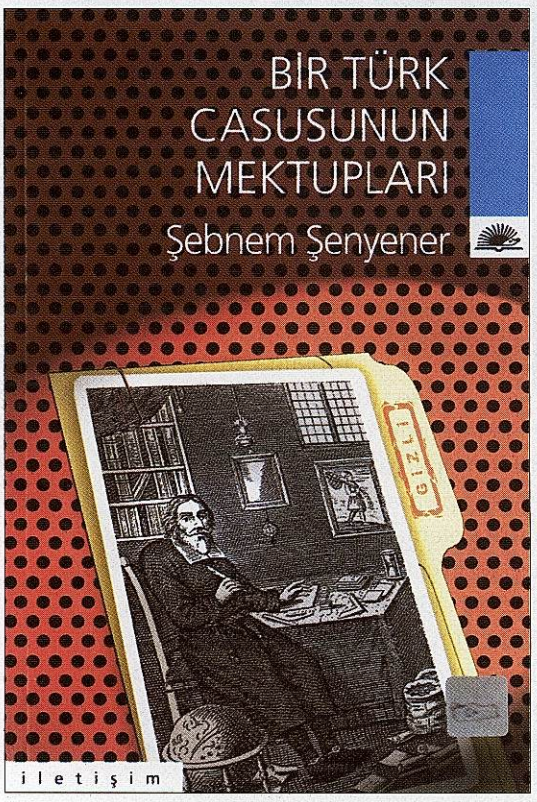

Dergimiz baskıya hazırlanırken bluesun en büyük ismi John Lee Hooker, San Francisco'daki evinde uykusunda öldüğü haberi geldi.
1920 yılında Mississipi'de doğan sanatçı öldüğü 81 yaşına kadar aktif sahne yaşamını sürdürüyordu. Sanatçıyla ilgili geniş yazımızı önümüzdeki sayımızda bulacaksınız.

Etnik müzik etiketi Crossroads albümleri Türkiye'de

Mikveh
Crossroads 80702 4305-2
Jewish/Klezmer (2001)

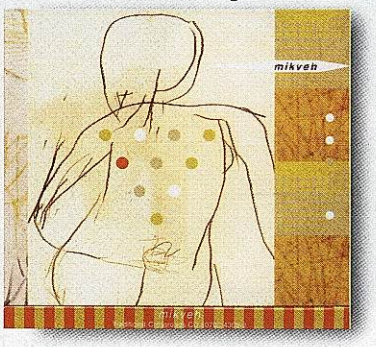

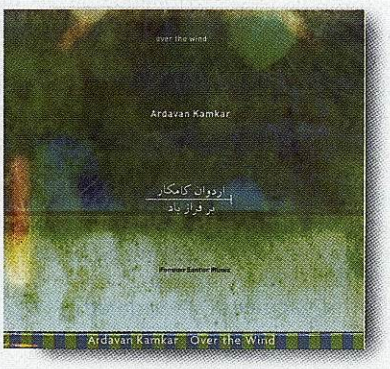

Ardavan Kamkar
Over the Wind
Crossroads 80702 4300-2
World/Iran (2001)

Billy Higgins

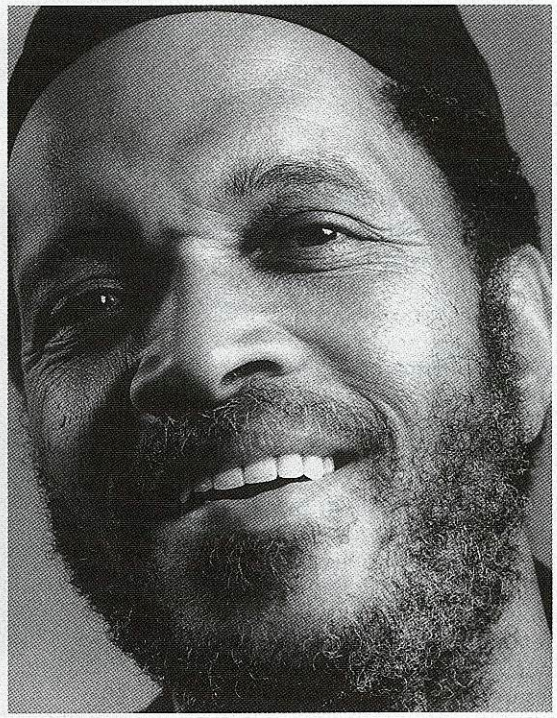

Derleyen: Victor Bensusan

Jazz dünyasının en önemli davulcularından biri olan Billy Higgins, geçtiğimiz aylarda karaciğer nakli olmayı beklerken, 64 yaşında yaşama veda etti. Sanatçı, kendine has swing'i ve davul seti arkasındaki karizmasıyla modern jazz'ın ritm mimarları arasında kabul edilir.

Higgins, bazı eleştirmenlerin Black West Coast Jazz olarak adlandırdığı ekolden yetişmişti. Jazz tarihini anlatan birçok kitapta es geçilen bu ekole Eric Dolphy ve Charles Mingus da dahildir. West Coast Jazz denilince genelde akla Chet Baker, Stan Kenton, Art Pepper ve kendilerini zenci tarzında çalmaya zorlayan diğer beyaz müzisyenler gelmektedir. Halbuki bu hem yanlış hem de haksız bir yaklaşımdır. 1950 ve 60'larda beyaz ile siyah karışmış ve grinin bütün tonları ortaya çıkmıştı, bu açıdan A.B.D.'nin batı kıyılarında müzik yapan siyah jazz müzisyenlerini hiçe saymak eleştirmenlerin son yıllarda özür dilemek zorunda kaldığı bir durumdur.

Basçı Charlie Haden siyah ekolden beyaz bir istisna olarak kabul edilir. Higgins ve Haden, Black West Coast akımından Los Angeles'li alto saksofoncu Ornette Coleman'ın 1950'lerde, Pakistan cep trompeti çalan Don Cherry ile oluşturduğu ve 40'lı yılların ortalarında ortaya çıkan beboptan sonra ilk önemli sound'un yaratıldığı dörtlünün itici güçleri olarak kabul edilebilirler. Bu dörtlüde de, White West Coast ekolü müzisyenleri Gerry Mulligan ve Chet Baker'ın kurdukları dörtlü gibi, piyano bulunmuyordu. West Coast konusunu burada noktalayabiliriz.

Bu dörtlünün yarattığı devrim serbestlikten kaynaklanıyordu. Ornette Coleman Quartet, bir süre sonra doğu kıyısına geçti. 1959 yılında New York'un Five Spot Café adlı kulübünde çalmaya başladılar. Sahne aldıkları bir gece, seyirciler arasında bulunan ünlü besteci ve orkestra şefi Leonard Bernstein program bitiminde topluluğun liderini kucakladı. Bu yeni ve özgürlükçü bir müzikti. Bu dönemi yansıtan en iyi albüm altı CD'den oluşan "Beauty Is A Rare Thing: The Complete Atlantic Recordings" olarak kabul edilebilir.

Albümün kapak notlarında Ornette Coleman şöyle demektedir: "Charlie Haden, Billy Higgins ve Don Cherry ile tanıştığımda onlar bebop çalıyorlardı. Bir araya geldiğimizde, sonbetlerimizin en ilginç konusu melodiyi çaldıktan sonra ne çalabileceğimizdi. Bu konuda onları benim düşünceme ikna etmeyi başardım". "Free Jazz" adı verilen bu akımda, melodiyi çaldıktan sonra müzisyenler belirsiz bir şekilde ya aynı akortta, ya aynı tempoda ya da kendi kafalarına göre çalıyorlardı. İlk başta, pek çok dinleyici hatta müzisyen bunu yadırgadı. Higgins ve Haden'in oluşturdukları ritmik altyapı pek anlaşılmadı. Ana temanın etrafında dolaşırlarken, tempo üzerinde varyasyonlar yapıyorlardı. Parçalardaki swing'in Kenny Clarke ve Ray Brown'unkilerden pek farkı yoktu gene de alışılmışın dışındaydı.

Ornette Coleman Quartet'i sahnede izlediğiniz zaman, yüz ifadesi sıkıntılı üç müzisyeni ve yüzü sürekli gülen Billy Higgins'i görürdünüz. Gülümsemesi, zilden çıkardığı "ping" sesi kadar temizdi. O, bileğindeki inanılmaz hakimiyetle bir zil virtüözüydü. İki ping sesi arasında başka bir metal sesi duymak imkânsızdı. Çok az davulcu onun kadar uyumlu sert ve yumuşak tını sentezi ortaya çıkarabilmişti. Ziller, beat'in önünde, vurgunun arkasında duyulur ve bass drum aradaki alanı mükemmel bir şekilde doldururdu. İşte bunlar, bir müzisyeni gerçek bir müzisyen yapan ayrıntılardır. Billy Higgins hem yaptığı müziğe hem de birlikte çaldığı müzisyenlere hayat katmış, yeri doldurulamayacak bir müzisyendi.

Coleman, daha ihtiraslı ve deneysel yaratımlara doğru kayarken, Higgins jazz'ın orta yoluna çağdaş bir dönüş yapmış ve geleneksel tarzda çalan müzisyenlerin sound'unu modernize etmiştir. Free jazz çaldığı dönemde kendisini uçuk bulan birçok eleştirmen, J. J. Johnson, Hank Mobley, Milt Jackson, Jackie McLean ve Dexter Gordon gibi müzisyenlerle çaldığında Higgins'i şaşkınlık içerisinde dinlemişlerdir. Bertrand Tavernier'nin unutulmaz "Round Midnight" filminde Dale Turner karakterini canlandıran Dexter Gordon'un çekimlerdeki grubunda davulu ilk olarak Tony Williams çalıyordu. Williams o günlerin en gözde davulcularından biriydi ve ciddi jazz dergilerinin anketlerinde sürekli yılın davul sanatçısı seçiliyordu. Buna rağmen, Gordon utana sıkıla da olsa Tavernier'den, davulu birlikte daha rahat ettiği Billy Higgins'in çalmasını rica etti. Ve dediği oldu.

Higgins'e, 1996 yılında ilk karaciğer nakli yapıldı. Doktorlar, ameliyattan sonra sanatçının birkaç yıl içinde yine bir transplantasyona ihtiyacı olacağını tespit ettiler. Bu arada, Higgins tenor saksofoncu Charles Lloyd'un grubunda çalacak kadar kendini iyi hissediyordu. Gruba katıldıktan sonra, Lloyd birçok eleştirmenden olumlu puanlar toplamaya, daha çok albüm satmaya ve müziği hatta yaşamı ile ilgili kendini daha iyi hissetmeye başladı. Buna tabi ki bir rastlantı da diyebilirsiniz.

Billy Higgins'in ölümünden sonra çok üzgün olan Charles Lloyd şöyle dedi: "Billy dünyayı daha iyi bir hale getirdi. Her yerde o kadar yanlışlık ve haksızlık yapılmasına rağmen, yüzündeki gülümsemesi hiç kaybolmadı. Onunla çalmak öyle zevkliydi ki bazen nefes nefes nefese kalırdım; onun hiçbir saniyesini kaçırmak istemezdim."

Roy Nathanson

❑ **Orhan Kahyaoğlu**

Dünyada sayısı hızla çoğalan, alternatif müzik yayıncısı firmaların bir kısmıyla tanışmaya; sound'larını tanımaya, albümlerini dinlemeye başladık. Bu konuda, en büyük katkı, Equinox Müzik Yapım firması tarafından gerçekleşiyor. Bu firma yoluyla, benzersiz tınılarla, ekollerle tanışıyoruz. Bilinen kategorilere yerleştirilemeyen, eklektik karakterli müzikler bu firmalarda çokça ağırlıkta. Ürünlerin cazibesi, kategori dışı olmalarında. Türler arasında sınırlar kalktıkça, daha dünyalı bir algı ile, müzik yoluyla başbaşa kalınıyor. Dünyadaki başka seslerle tanışma, keşfetme biçimi, dinleyenin müzik vizyonunu, hatta bakış tarzını bile zenginleştirebiliyor, hatta değiştirebiliyor.

Bu tür firmalar arasında, yapıtlarıyla Equinox yoluyla tanıştığımız 'Six Degree Records'dan, özellikle bir-iki albümünü merkez yaparak değinmek istiyoruz. Az önce değindiğimiz özelliklerin hemen tümü var bu firmanın albümlerinde. Dinlediğimiz albümlerinden hareket edersek, öncelikle şunu söyleyebiliriz: Tek bir tür ve akıma hiçbir biçimde hapsolmuyor. Bir firma, ticari hesapları birincil ölçü kabul etmediğinde, en önemli- çekici dayanağı kaçınılmaz olarak World Music oluyor.

Her tür etnik ve folk motifler, firmanın çeşitli sound'larında dikkat çekiyor. Çağdaş Klasik Müzik, entelektüel bazlı bir pop, çoğu plak silik de olsa jazz, funk ve blues, firmanın sound'unun diğer kuşatıcı özellikleri. New age'de öyle. Atmosferik müzikler, özellikle anbiant tarzı müziğin de, firmanın sanatçı ve gruplarında sıkça dikkat çektiğini söyleyebiliriz. İşte tüm bu farklı özellikler, sizi, bir albümü dinlerken bile, sıkça şaşırtabiliyor.

Tüm bu müzikal çeşitlilikler, ortaya bir konsept albümün hiç çıkmayacağı anlamına gelmiyor. Tam tersi, tüm bu çeşitlilik içinde ilginç kurgularla, hayat kokularıyla, sorgulanan insan ilişkileriyle ve hüzünlü, trajik enstantanelerle sorgulanan insan ilişkileriyle başbaşa kalabiliyorsunuz. İşte, Six Degree Records'dan çıkıp, bizi çok etkileyen albümlerden biri, değindiğimiz bu özellikleri taşıyor; Roy Nathanson'un 'Fire at Keaton's Bar &Grill' adlı albümü. Nathanson'u müzik çevreleri New York'un avant-garde jazz ortamından tanırlar. Özellikle alto saksofonuyla. Ama, saksofonun hemen her türünü çalar sanatçı. Önce, Lounge Lizards'ın

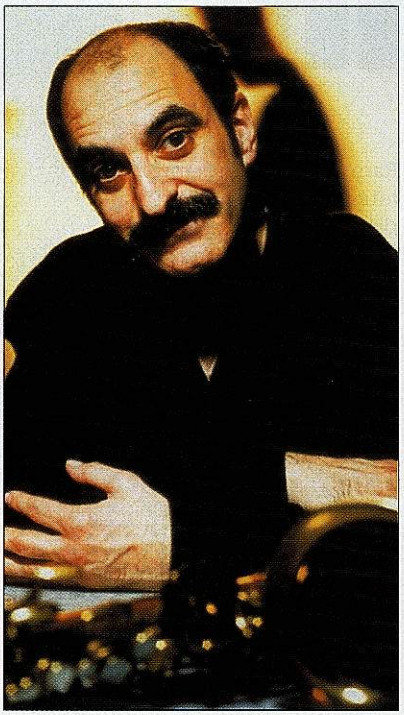

üyesiydi Nathanson, hemen ardından kurduğu 'The Jazz Passengers' grubuyla, New York'da adını 1980 sonlarında iyice duyurmuştu. Ama, jazz dışı müzikler de onu hep ilgilendirdi. Bu arayışlarını solo albümlerinde dinleyicilerine sundu. İşte bu ilginç sanatçının Six Degree Records'dan çıkan, dördüncü solo albümü. Pop ve jazz'ın kesişme noktalarında gezinen, hüzünlü öyküsüyle apayrı dramatik atmosferler yaratabilen şarkılarla dolu. Funk müziği ve ritminin albümün çoğunu kuşattığı söylenebilir. Çünkü, kurguladığı bar, bilinen alışık müzikleri değil, arayışları seven, özleyen, ama bu anlamda farklı bir hayatı özleyenlerin de barı. Funk'ın yanında bossa –nova tango karışımı sound'larla da karşılaşılıyor. Albümün çok ünlü konukları var. Ünlü şarkıcı Elvis Costello, bu konuklardan biri. Öykünün temel anlatıcısı. Üç bölümlük 'Fire Suit'in ikisinde, özellikle büyük heyecanla dinliyoruz Costello'yu. Şarkıların, onun rock – punk sounduyla pek bağı yok. Daha çok jazzy, bluesy parçalar. Albümün büyülü şarkısı 'Bar Stool Paradise'da, 1950'li yılların jazz vokalinin etkisi var (Bu parçayı, ünlü skat yıldızı Nancy King söylüyor). Çoğu şarkıda, bu anlamda bir nostaljik atmosferle de karşılaşılıyor. Öykünün kahramanı, yaratıcısı Roy Nathanson, sanki kurguladığı bara, geçmişinde rastlamış, yaşamış, bu kez kurgulayıp müzikl[illegible]diriyor gibi. 'Jazz Night At Keaton', hüzünlü, müzikal açıdan nefis bir uzun jazz bestesi. 'A Bend In The Night'sa bir aşk ballad'ı. Albüm, bir yanıyla, jazz'a yaslanan bir suit özelliği taşırken, öte yanda 'göstermeci' bir yanı olduğunu da yakalıyor insan. Blondie grubunun ünlü üyesi Deborah Harry'de şarkılardan birinde yer alıyor. Otuz – kırk yıl öncesi kabarelerinden bir kesit izlenimi veren şarkının adı 'Cups'. Bu beste, Roy Nathanson'un müzik dağarcığının ne denli geniş olduğunun açık izleriyle dolu. Albümün son şarkısında, bir başa dönüş var. Bu hayatın sıradanlığı, kısır döngüsünün de işareti. Costello devreye girip dramatik 'suiti' tekrarlıyor. Jazz, pop ve diğer türlerin yanında, bir edebi edayla da karşılaşılıyor. Aşıkların, suskunların, şairlerin, uyumsuzların bir barı bu. Trajik hayatların, umutsuzlukların. Nathanson'un en önemli özelliği, seçtiği müzisyenlerin özel yeteneklere sahip isimler olması. Costello ve Harry gibi popüler isimlerin yanında, ünlü gitarcı Mark Ribot, yeni ve çok önemli jazz piyanistlerinden Cyrus Chestnut, blues dehası Coney Harris ve büyük organist Charles Earland'I anarsak; Nathanson'un seçimindeki özeni de kavramış oluruz. Kökü siyah müzik'e yaslanan, ama, hiçbir türe de hapsedemeyeceğimiz bir albüm elimizdeki. Örgüsü, trajik, karamsar.

Ama, bir 'yeni hayata özlem' izleri de, en azından sözlerde hissedilir gibi. Nathanson, laf olsun diye bir egzantrizm yaratmamış. Bu atmosfer, albümde, kendiliğinden çıkmış ortaya. Jazz'la pop arasında gezinen sayısız çeşitlilikte müzik türüyle Six Degree Records' un dikkat çeken diğer albümleri arasında Wally Brill'in 'The Covenant' ve Euqhoria'nın aynı adlı albümünü anmak gerekir. Anmamız gereken bir başka örnekler grubuysa, firmanın 'Travellers' projesi. Gerçekten bir dünya gezisi yapılıyor bu koleksiyonlarda. Ama, 'popüler' olanın peşine düşülmeden. Deneysel çalışmalar kapılar açılarak hazırlanmış gezintiler. Aralarında, remix koleksiyonlar olabildiği gibi; baştan beri değindiğimiz sınırsız çeşitliliği de bazı albümlerde yakalama imkanı buluyoruz. Kendiliğinden bir yanı var. Ticari kaygılara bir seçenek oluşturuyor. Dışımızdaki çok boyutlu, çok çeşitli dünyayla, içimizdeki iniş çıkışların, çatışkıların buluşması noktasında beliren sound'ları temsil ediyor. Buna benzer birçok firmayla tanışmayı sürdürdüğümüz için aslında çok mutlu olmalıyız.

Temmuz'un altısından yirmi birine
İstanbul'da çakmak ateşleri Caz Yeşili.

İSTANBUL CAZ FESTİVALİ 2001 SPONSORU
İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT VAKFI

8. Uluslararası İstanbul
Caz Festivali'nin
sponsoru yine Garanti.
Başka bir arzunuz?

Garanti

CAZ yeşili

Chris Potter-Gratitude

Metin Paksoy

New Yorklu saksofoncu, bas klarinetçi ve flütçü Chris Potter, kendisinden daha "medyatik" bazı genç müzisyenler kadar ismini duyurmamış olsa da, yeni neslin en yeteneklilerinden biri olduğunu hem önderliğini yaptığı topluluklarda hem de Paul Motian, Dave Douglas ve Dave Holland'ın gruplarındaki katkılarıyla jazz severlere kanıtlamış bir sanatçı.

Geçtiğimiz yıllarda Concord firmasıyla kayıtlar yapan Potter - kendisine gösterilen ilginin kanıtı olsa gerek - son albümünü ünlü Verve firmasında kaydetmiş.

Potter'in son albümü "Gratitude", genç müzisyeni etkilemiş olan saksofonculara ithaf edilmiş parçalardan oluşuyor. John Coltrane, Joe Henderson, Wayne Shorter, Eddie Harris gibi efsanevi müzisyenlerin yanısıra kendisinden "bir önceki" neslin temsilcilerinden Joe Lovano ve Michael Brecker için bestelemiş olduğu özgün parçalar içeren albümde Potter, bu önemli müzisyenlerin stillerini doğrudan doğruya taklit etmekten özenle kaçınmış. Bu açıdan kurulabilecek paralellikleri önleyebilmek için olsa gerek, Potter, Coleman Hawkins'e ithaf ettiği "Body & Soul" yorumunu bas klarinette, Ornette Coleman'a adadığı "Vox Humana" adlı bestesini ise soprano saksofonda yorumlamış. Potter'in çalışında bütün bu müzisyenlerin etkilerini özümseyerek kişisel bir ifadeye ulaşmış olduğu açıkca duyuluyor. Bestelerinde ilginç armoniler ve aksak ritmler kullanmayı seven Potter, bu açıdan birçok genç nesil müzisyenin izlediği yönde bir yaklaşım sergiliyor. Öte yandan, soloları sırasında klişelerden ve "şovmenlikten" uzak çalışı ile müziğin "içine" giren Potter, akıcı tekniği ve zengin fikirleri ile dinleyicinin dikkatini baştan sona ayakta tutmayı başarıyor. Albümde Potter'a eşlik eden üçlü (piyanoda Kevin Hays, basta Scott Colley, davulda Brian Blade), aktif bir şekilde Potter'a destek veriyor ve albümün başarısına önemli ölçüde katkıda bulunuyor. Hays'in elektrikli piyanoda elde ettiği tınılar, Colley'in "Body & Soul"da Potter'la yaptığı düet, Blade'in solistlerin fikirlerini tamamlayan dinamik eşliği özellikle dikkate değer. "Gratitude" albümü ile Potter, eski ustalara saygı göstermekle kalmıyor, aynı zamanda kendi kişiliğini ve yaratıcı fikirlerini de geniş kitlelere duyurma fırsatını başarıyla kullanıyor. Yeni bir yeteneği keşfetmek isteyen jazz severler kaçırmasın

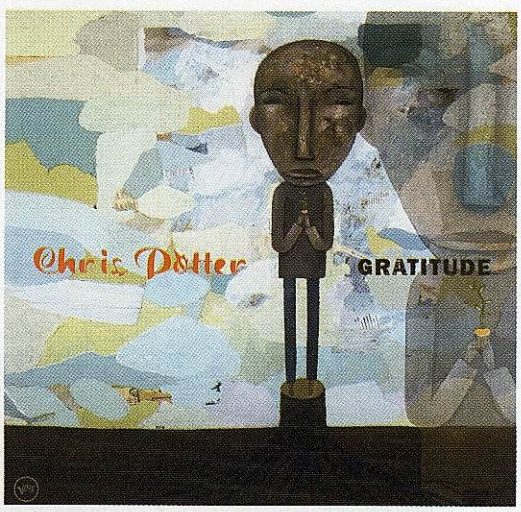

John Lewis

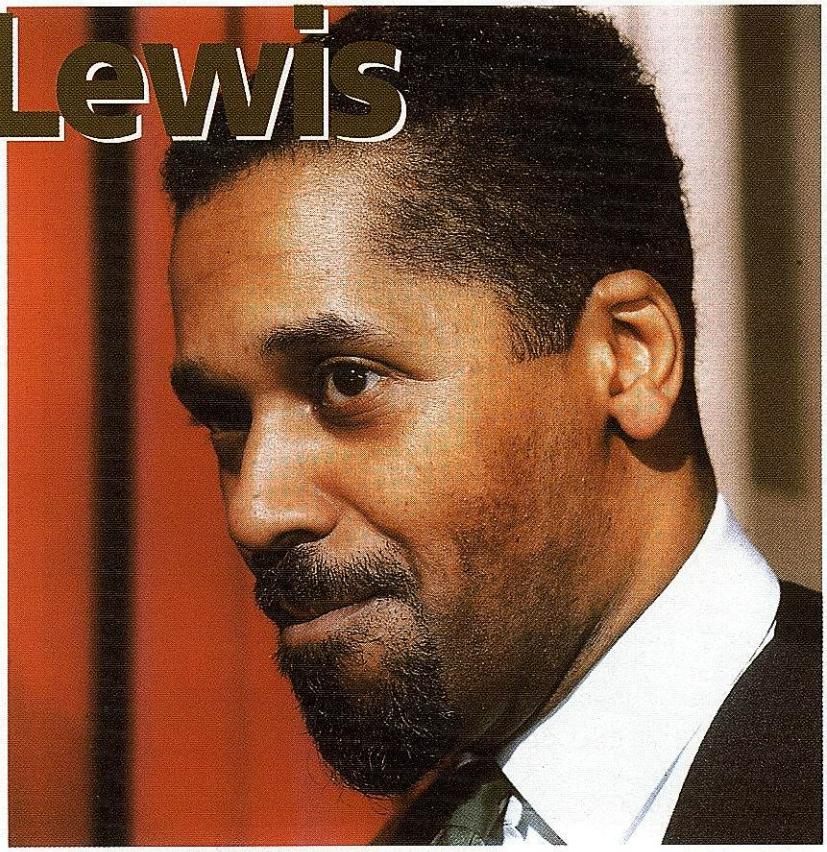

Jazz dünyasının gelmiş geçmiş en başarılı topluluklarından birinin beyni ve lideri olan John Lewis geçtiğimiz aylarda 80 yaşında New York'ta aramızdan ayrıldı.

❑ **Derleyen: Victor Bensusan**

Yıllar içinde Lewis yalnızca yumuşak tuşeli bir piyanist olarak değil, ayrıca besteci, düzenlemeci ve eğitimci olarak da tanındı. Gene de ona uluslararası şöhreti tüm bu sayılanların dışındaki tek özelliği, Modern Jazz Quartet'in piyanisti ve müzikal direktörü olması sağladı.

Modern Jazz Quartet veya popüler adıyla MJQ jazz tarihinin en tanınmış ve en uzun ömürlü küçük topluluğu olarak kabul edilebilir. Dörtlü ilk kaydını 1952 yılında, ilk konserini de 1953 yılında yapmıştır. Aradaki yedi yıllık boşluk haricinde 1950'lerin ortalarından 1990'ların sonuna kadar düzenli olarak kayıt ve sahne çalışmalarını sürdürmüştür. Bu süre zarfında da grubun kadrosu ve yumuşak stilinde pek bir değişiklik yaşanmamıştır. Diğer üyeler vibrafoncu Milt Jackson, basçı Percy Heath ve davulcu Connie Kay (kuruluşunda davulu Kenny Clarke çalıyordu) toplulukta görevleri eşit olarak paylaşıyorlardı gene de ortaya çıkan sound ve kendine has yorumun arkasında John Lewis vardı. Beste ve düzenlemelerin çoğu Lewis'e aitti. Ayrıca MJQ'nun toplumdaki saygın imajını da yaratan kendisidir.

Sanatçı, jazz'ın en az klasik müzik kadar ciddi bir sanat türü olduğuna inanarak, MJQ üyelerinin sahnede smokin giymelerini istemiş ve gece kulüpleri yerine konser salonlarında müziklerini icra etmelerine gayret etmiştir.

Percy Heath bir röportajda şöyle demiştir: "John'un vizyonu müziği bir jam session veya soliste eşlik eden bir ritm bölümü olmaktan çıkarmak ve genel tutumu değiştirmekti."

MJQ'nun müziği John Lewis'in klasik eğitiminin bir yansıması olmakla beraber, armoni ve ritm açısından bebop etkileri taşır. Lewis, Jackson ve topluluğun ilk davulcusu Kenny Clarke ilk olarak 1940'lı yılların ortalarında trompetçi Dizzy Gillespie'nin büyük orkestrasında birlikte çalmışlardı. Fakat, MJQ'nun bebop yorumu farklıydı.

Lewis, Gillespie'den olduğu kadar Bach'tan da ilham alıyordu. Dörtlünün yarattığı jazz, zarif ama gösterişten uzak, yavaş ve orta tempoların zamanlamasına oldukça sadık ve fügal kontrpuan içermekteydi. Genelde bebop'un özdeşleştirildiği hızlı ritm ve parıltılı virtüoziteden oldukça uzaktı. Topluluk bu yaklaşımı en yalın blues parçalarına da uygulayarak çok geniş, sadık, hatta normalde jazz dinlemeyen bir dinleyici kitlesine de ulaştı. Bu açıdan birçok eleştirmen bu müziği oda jazz'ı (chamber jazz) olarak adlandırdı. John Lewis'in yüksek artistik standartları ve bestecilik yeteneklerinden dolayı jazz dünyasında ayrı bir yeri vardır. Ünlü İngiliz müzisyen ve eleştirmen Max Harrison onun için, "birçok sanatçının deneyip beceremediği klasik melodileri jazz tekniğiyle birleştirme çabalarında çok başarılı olmuş ve bunu yaparken müziğin ruhuna zarar vermemiş ender

şahsiyetlerden biri" olarak nitelemiştir.

Bunun yanında, Lewis'in yaptığı müziği gereğinden fazla narin bulanlar da vardı. Time dergisinin 1963 yılında yayınlanan bir konser yorumunda sanatçı için "jazz'ı daha saygıdeğer yapma uğruna özden uzaklaştığı" ifadesi kullanılmıştır. Genelde en sık yapılan eleştiri ise, dörtlünün katı aranjman anlayışı içinde vibrafoncu Milt Jackson'un doğal coşku ve ifadesini sınırladığı üzerineydi. Jackson bu durumu kendisi de bir çok defa dile getirmiş ve topluluğun 1974 yılında 22 yıl aradan sonra dağılmasında, Jackson'un müzikal ifade anlamında sınırlanmasından dolayı duyduğu memnuniyetsizlik önemli bir rol oynamıştır. Buna rağmen Jackson yine özel konserlerde arkadaşlarıyla birlikte çalmış ve dörtlünün 1981 yılında yeniden bir araya gelmesine önayak olmuştur.

John Aaron Lewis, 3 Mayıs 1920 tarihinde Illinois eyaletinin La Grange şehrinde dünyaya gelmiş ve çocukluğu New Mexico eyaletinin Albuquerque şehrinde geçmiştir. İlk piyano dersini yedi yaşında almış ve New Mexico Üniversitesinde müzik ve antropoloji okumuştur.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Avrupa'da askerlik görevini yaparken, ismini bebop davulcusu olarak duyurmuş olan Kenny Clarke ile tanıştı. Savaş bitiminde, Clarke'ın teşvikiyle New York'a taşındı ve o sıralarda bir orkestra kurmaya çalışan Dizzy Gillespie'ye kendi düzenlemelerini verdi. Gillespie onun düzenlemelerini kullanmaya başladı ve bir süre sonra gruptan ayrılan Thelonious Monk yerine Lewis'i piyanist olarak kadrosuna kattı. Bu orkestrada birkaç yıl çalıştıktan sonra Charlie Parker, Lester Young ve Ella Fitzgerald gibi dönemin yıldız sanatçılarına eşlik etmeye başladı.

Count Basie'yi hatırlatan piyano çalma stili kendi çağdaşlarından oldukça farklıydı. Sololarında, çaldığı notalar kadar eslere de yer veriyor, eşliklerde ise füg akorlarını bebop'un standart staccato tarzı ile birleştiriyordu. 1949 ve 1950 yıllarında, John Lewis trompetçi Miles Davis'in dokuzlusunda hem piyanist hem de aranjör olarak albüm kayıtları yaptı. O yıllarda az ilgi çeken bu kayıtlar pastel renkleri ve coşkusu sınırlandırılmış havasıyla 1950'lerde dalbudak saracak olan cool akımının ilk tohumlarını atmış oldu.

Cool jazz akımının en belirgin örneklerinden biri olarak kabul edilen Modern Jazz Quartet de bu kayıtlardan kısa bir süre sonra ortaya çıktı. Topluluk 1952 yılında ilk albümünü Milt Jackson Quartet olarak yaptıysa da, bir sene içinde ismini değiştirdi ve müzikal karakterini belirginleştirdi. Topluluk için en büyük zorluk, gürültülü müziğe alışmış olan gece kulübü dinleyicilerinin bu değişik müziğe konsantre olmalarını sağlamaktı. Ama müziğin gücü volümün azlığına galip geldi ve 50'lerin sonunda dünyanın birçok yerindeki dinleyiciler pürdikkat bu yeni jazz yorumunu dinler oldular.

1970'lerin ortalarına kadar, MJQ tutarlı bir şekilde albüm ve konser bileti satan ve yorumlarında bütünlük arzeden güvenilir bir topluluk olarak çalışmalarını sürdürdü. Müzisyenler, grup kimliğini kaybetmeden kendi kişisel kariyerlerinde de ilerlediler. John Lewis, 1958-1982 yılları arasında California'daki Monterey Jazz Festivalinin müzikal direktörlüğünü yaptı. 1962-1965 yılları arasında yaylılar ve tahta üflemeli çalgıların da yer aldığı ve jazz ve klasik müziğin harmanlanarak "üçüncü akım" adı verilen müziği icra eden deneysel Orchestra U.S.A adlı topluluğun liderliğini üstlendi.

Manhattan School of Music'ten 1953 yılında master diploması alan sanatçı kariyeri boyunca akademik ortamla olan bağlarını sürdürdü. Harvard ve City College of New York üniversitelerinde müzik eğitmenliği yaptı ve yalnızca jazz eğitimi veren Massachusetts'teki Lenox School of Jazz adlı kurumun kurucuları arasında yer aldı.

Aralarında "Django" ve "Two Degrees East, Three Degrees West" gibi yapıtların da bulunduğu birçok bestesi bugün jazz standartları arasında yer alır. Senfoni orkestraları ve oda müziği toplulukları için yaptığı bestelerin yanı sıra, "No Sun in Venice" ve "Odds Against Tomorrow" gibi birçok film için de müzik yazmıştır.

John Lewis'in son albümleri, Modern Jazz Quartet'in de plak şirketi olan Atlantic'ten çıkmıştır: 1999 yılında yaptığı ve solo piyano resitalinden oluşan "Evolution" ve 2001 yılının Ocak ayında çıkan ve bir quartet çalışması olan "Evolution II". Uzun yıllar içinde elde ettiği saygın söhretine rağmen sanatçı tevazusundan hiç bir şey kaybetmedi. Her zaman sahne ışıklarından rahatsız olur ve sahne dışı zamanını ailesiyle geçirmeyi severdi.

John Lewis yaptıklarından gurur duysa da bunların hiçbir zaman yeterli olamayacağını düşünürdü. 1961 yılındaki bir röportajda, "Dinleyici ile mümkün olduğu kadar doğru ve net bir iletişim kurmak gerekir. Benim durumumda, yaptığım bir hatayı dinleyici anlamayabilir, ama ben anlarım. Ve ben de dinleyicilerden biriyim" demişti. Bundan 20 yıl sonra, Modern Jazz Quartet'in tekrar biraraya gelmesinden hemen sonra bir eleştirmene yaptığı açıklama onun hem topluluğunun hem de dinleyicilerin bir üyesi olduğunu göstermektedir: "Modern Jazz Quartet'i sıradan bir grup olarak göremezsiniz; beni hala şaşırtıyorlar."

Yıllık Hayat Sigortası.

Anında, taksitle Akbank şubelerinde.

Akbank Sigorta Hizmetleri, Akhayat Sigorta işbirliği ile verilmektedir. Tüm Akbank şubeleri Akhayat Sigorta acentesidir.

Akbank Sigorta Hizmetleri

Sevdiklerinizin yaşam standardını korumak için, Yıllık Hayat Sigortası'ndan yararlanın. Akbank şubelerine bekliyoruz.

Türkiye çapındaki 600 Akbank şubesinde sunulan her türlü sigorta hizmetinden en kolay ve en hızlı şekilde yararlanacak, otomatik tahsilat yaptırabileceksiniz.

AKBANK

www.akbank.com.tr

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedikleri...

"JAZZ tüm gıdaların en iyisidir. Başka hiçbir şey yaratıcı ruhu onun kadar doyuramaz." – Michel Legrand

Genç koleksiyoncu: ELLA FITZGERALD

Jazz tarihine "The First Lady of Song / Şarkının Baş Hanımefendisi" lâkabıyla geçen Ella Fitzgerald, 25 Nisan 1917 günü, Virginia eyaletinin Newport News kasabasında dünyaya gözlerini açtı. Daha bebekken gitarist babasını kaybeden Ella'yı annesi New York'a götürdü ve kız burada Yonkers yetimler okuluna devam etti. Okul yıllarında iyi şarkı söylemesine rağmen Ella'nın gönlünde hep dansçı olmak yatıyordu. Ama girdiği bir dans yarışmasında, utangaçlığı yüzünden sahnede donup kalınca, dans kariyeri daha başlamadan bitiverdi. 15 yaşında annesini kaybeden Ella'yı Harlem'de yaşayan teyzesi himayesine almıştı. Ancak evden kaçtığı için bir islahevine yerleştirilen genç kız, çevresindekilerin de teşvik etmesiyle, tüm cesaretini toplayarak, 1934 yılında Harlem'deki ünlü Apollo Tiyatrosu'nun amatör şarkıcı yarışmasına katıldı ve "Judy" adlı parçayla birinci geldi. Profesyoniel müzik yaşamına Tiny Bradshaw'un orkestrasında başlayan Ella Fitzgerald, ertesi yıl, henüz 18 yaşındayken, Chick Webb'in orkestrasına solist oldu. 1936'da, kısa bir süre Benny Goodman'la çalıştıktan sonra, Chick Webb'e geri dönen şarkıcı, bu orkestranın Decca plak şirketi için yaptığı kayıtların çoğunda yer aldı. Bunların arasında ilk ses getiren parça, bir ninniden yola çıkarak Al Feldman'la birlikte yazdığı "A-Tisket, A-Tasket" oldu. 1938'de doldurduğu ve o dönemde 1 milyon adet satıp, 10 hafta liste başında kalarak Fitzgerald'ı en çok sevilen Jazz şarkıcısı yapan bu parça, bir yandan genç şarkıcının sesinin gücünü, öte yandan da henüz stilinin tam bir olgunluğa erişmediğini gösteriyordu. 1939 Haziran'ında Chick Webb'in ölümünün ardından, iki yıl boyunca orkestranın başına geçen Ella Fitzgerald, 1941 yazında solo şakıcılık kariyerine başladı. Bu dönemde Decca plak şirketine bağlı olan sanatçı, tam 17 yıl boyunca menajeri Mo Gale ile plak şirketi yöneticilerinin istekleri doğrultusunda, popüler müzik plakları doldurdu ve bunların çoğu hit parçalar oldu. Ancak, ilerki yıllarda Jazz tarihinin gelmiş geçmiş en iyi "Scat" şarkıcısı kabul edilecek olan Ella Fitzgerald'ın kendine özgü tarzının ve ses tınısının kökünde, Jazz şarkıcılarından ziyade enstrüman çalan Jazz müzisyenleri yatıyordu. Ünlü plak prodüktörü ve emprezaryo Norman Granz'ın 1946 yılından itibaren Fitzgerald'ı "Jazz at the Philharmonic" adını verdiği konser turnelerinin kadrosuna dahil etmesiyle birlikte, genç şarkıcı için o güne kadar şöhretini sağlayan popüler ağırlıklı plak çalışmalarına paralel, ikinci bir kariyer başlamış oldu. Bu Jazz konserlerinde dönemin en değerli ve yetenekli müzisyenleriyle tanışma, ve onlarla birlikte sahne alma şansını yakalayan Fitzgerald, bu ustaların çalış ve doğaçlama tarzlarını taklit ederek kendi doğaçlama anlayışına kattı. Bu dönemde, özellikle Dizzy Gillespie'den esinlenerek sesini tıpkı bir enstrüman gibi kullanmayı öğrendi. 1948-1952 yılları arasında, o sırada kocası olan basçı Ray Brown'ın grubunda da şarkı söyleyen ve konser faaliyetleri Norman Granz tarafından düzenlenen sanatçı, nihayet 1955'in sonunda Decca plakçılıktan ayrılma ve Granz'ın yeni şirketi Verve'e geçme olanağı buldu. Granz ona hem popüler, hem de Jazz ağırlıklı parçalar doldurtmaya niyetliydi. Bu nedenle Ella'yı 7 Şubat 1956 günü, besteci Cole Porter'ın yapıtlarını seslendirmesi için stüdyoya çağırdı. Ella Fitzgerald'ın ünlü "Songbooks" kayıtları serisinin öncülüğünü yapan bu çalışmanın ardından, ilerki yıllarda hem en büyük Jazz bestecisi kabul edilen Duke Ellington'ın, hem de Amerikan popüler müziğinin ünlü bestecileri Rodgers & Hart, Irving Berlin, George Gershwin, Harold Arlen, Jeremy Kern ve Johnny Mercer'ın "standart" diye adlandırılan unutulmaz bestelerini yorumlayan Ella, bu plaklarla şöhretini zirveye taşıdı. Şarkıcının yine bu dönemde, Verve plak şirketi için gerçekleştirdiği projeler arasında en sevilenlerden biri de, Louis Armstrong'la birlikte yaptığı kayıtlar oldu. Sesinin temiz ve hoş tınısı, blues söylemesini bir bakıma engelliyse de, zengin kontralto sesini tıpkı bir enstrüman gibi kullanarak pek çok müzisyeni etkileyen Fitzgerald, Jazz şarkıcıları arasında en geniş dinleyici kitlesi tarafından sevilen isim olmayı başardı. Ella Fitzgerald'ın 13 Şubat 1960 günü Berlin'de, 12.000 kişinin önünde verdiği konser, çoğu eleştirmene göre meslek yaşamının zirvesi oldu. Şarkıcı, armoni ve ritm açılarından karmaşık ve yetkin doğaçlamalarla dikkat çektiği bu konserde, "Mack the Knife" adlı ünlü parçanın sözlerini unutunca, Scat'e başvurmak yerine, anında, espri gücünü de yansıtan yepyeni ve ilginç bir güfte geliştirmiş ve hatta bu keyifli yorumu bir noktada mükemmel bir Louis Armstrong taklidiyle süslemişti. 1960 yılında Verve plak şirketini satan Norman Granz, 1960-1972 arasında plak dünyasından uzaklaşmasına karşın, Ella Fitzgerald'ın menajerliğini sürdürdü ve onun bu dönemde Oscar Peterson Üçlüsü, Nelson Riddle'ın büyük orkestrası, ve tek piyano eşliğinde doldurduğu plaklarla şöhretini korumasını sağladı. 1955 yılında "Pete Kelly's Blues", 1958'de "St. Louis Blues", 1960'da "Let No Man Write My Epitaph" adlı filmlerde rol alan Ella Fitzgerald, 60'lı yıllarda hem küçük gruplarla, hem de Duke Ellington ve Count Basie'ninkiler gibi büyük orkestralarla müzik çalışmalarını sürdürdü. 60'lı yılların sonunda Capitol plak şirketi için doldurduğu üç albümle yeniden popüler müzik dünyasına dönen, ancak bu çalışmalarıyla beklediği ilgiyi göremeyen şarkıcı, 70'li yıllarda da o dönemin modasına uyup senfoni orkestraları eşliğinde konserler vererek, dünyanın farklı köşelerine uzandığı kapsamlı turnelere çıkarak ve pek çok TV şovunda konuk sanatçı olarak katılarak tüm dünyadaki hayran sayısını arttırdı. 1973 yılından itibaren Norman Granz'ın yeni plak şirketi Pablo için kayıtlar yapmaya başlayan Ella Fitzgerald'ın meslek yaşamının son 20 yılı, yeniden Jazz ağırlıklı çalışmalara döndüğü verimli bir dönem oldu. Ama 20 albüme imza attığı bu yıllarda, ilk sağlık sorunları da ortaya çıktığı için, yoğun çalışma temposunu yavaşlatmak zorunda kaldı. 1980'lere gelindiğinde, Ella Fitzgerald'ın sesinde yılların yıpratıcı etkisi belirgin şekilde gözlenmeye başlamıştı. Geçirdiği bir göz ameliyatının ardından, görme sorunları iyice artan şarkıcının sağlığı da her geçen gün bozuluyordu. 1986 yazında bir açık kalp ameliyatı geçirdikten sonra her yıl verdiği konser sayısını iyice azaltan Fitzgerald, 1990 yılında doldurduğu ve ne yazık ki son plak çalışması olacak "All That Jazz" adlı albümüyle meslek yaşamındaki 13. Grammy ödülünü kazandı. 1992'de bu kez de diyabet yüzünden bir ayak parmağını kestirmek zorunda kalan şarkıcı, o yılın Aralık ayında, Palm Beach Florida'da verdiği son konserinde, şarkılarını ancak sahnede oturarak söyleyebilmişti. Ertesi yıl, Fitzgerald'ın iki bacağı birden, dizkapağı hizasından kesildi. Bu operasyonun ardından Beverly Hills'deki evinde inzivaya çekilen ve o günden sonra sağlığı sürekli kötüye giden şarkıcı, 15 Haziran 1996 günü, 79 yaşında yaşama veda ederken Vokal Jazz'ın da altın çağı kapanmış oldu... 60 yıla yaklaşan parlak meslek yaşamında, toplam 40 milyon adet satan 1000'i aşkın plağa güçlü sesini kaydeden Ella Fitzgerald'ın sayısız albümü arasından yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, Jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan (bu kez sayıları epey fazla) CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

- ➲ Something to Live For (1935-66) VERVE 547800 (2 CD) ➲
- ➲ 75th Birthday Celebration (1938-55) GRP 26192 (2 CD) ➲
- ➲ First Lady of Song (1949-66) VERVE 517898 (3 CD) ➲
- * Compact Jazz: Ella Fitzgerald & Louis Armstrong (1956-57) VERVE 835313 ➲
- * Verve Jazz Masters (1955-62) VERVE 519822 ➲
- ➲ The Best of the Songbooks (1956-64) VERVE 519804 ➲
- * The Best of the Songbooks - The Ballads (1956-64) VERVE 521867 ➲
- * Pour l'amour d'Ella Fitzgerald (1956-66) VERVE 839237 (2 CD)
- * The Best of Ella Fitzgerald (1973-82) PABLO 2405421

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

- * The Early Years Part 1 (1935-37) GRP 052618 (2 CD)
- * The Early Years Part 2 (1939-41) GRP 052623 (2 CD)
- * The War Years 1941-1947 (1941-47) GRP 052268 (2 CD)
- * The Last Decca Years 1949-1954 (1949-54) GRP 050668 (2 CD)
- ➲ Pure Ella (1950, 1954) GRP 051636 ➲
- ➲ The Cole Porter Songbook (1956) VERVE 537257 (2 CD) ➲
- ➲ The Rodgers & Hart Songbook (1956) VERVE 537258 (2 CD) ➲
- ➲ Sings the Duke Ellington Songbook (1956-57) VERVE 559248 (3 CD) ➲
- ➲ Ella and Louis (1957) VERVE 543304 ➲
- * At the Opera House (1957) VERVE 831269
- ➲ Like Someone in Love (1957) VERVE 511524 ➲
- ➲ The Irving Berlin Songbook, Vol. 1 (1958) VERVE 829534 ➲
- ➲ The Irving Berlin Songbook, Vol. 2 (1958) VERVE 829535 ➲
- * Ella Swings Lightly (1958) VERVE 517535 ➲
- ➲ The George & Ira Gershwin Songbook (1959) VERVE 539759 (2 CD) ➲
- * The Intimate Ella (1960) VERVE 839838
- ➲ The Complete Ella in Berlin - Mack the Knife (1960) VERVE 519564 ➲
- ➲ Ella Sings Arlen, Vol.1 (1960-61) VERVE 817527 ➲
- ➲ Ella Sings Arlen, Vol.2 (1960-61) VERVE 817528 ➲
- * Ella Swings Brightly with Nelson (1961) VERVE 519347 ➲
- * Ella Swings Gently with Nelson (1961-62) VERVE 519348 ➲
- ➲ The Jerome Kern Songbook (1963) VERVE 821669 ➲
- ➲ The Johhny Mercer Songbook (1964) VERVE 539057 ➲
- * Ella and Duke at the Cote d'Azur (1966) VERVE 539030 ➲
- * Newport Jazz Festival Live at Carnegie Hall, July 5, 1973 (1973) COLUMBIA 477298 (2 CD) ➲
- * Ella in London (1974) PABLO 2310-711
- ➲ Ella and Oscar (1975) PABLO 2310-759

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve "tuzu kuru" (!) Ella hayranları için)

- ➲ The Concert Years (1953-83) PABLO 4414 (4 CD)
- * The Complete Ella & Louis on Verve (1956-57) VERVE 537284 (3 CD)
- ➲ The Complete Songbooks (1956-64) VERVE 519832 (16 CD)
- * Cote d'Azur Concerts (1966) VERVE 539033 (8 CD)

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

2001 yılı boyunca her hafta, "Jazz'ın En Önemli Albümleri" dizisinin ikinci bölümü kronolojik sırayla tanıtılıyor.

6 Temmuz	Focus (1963) / STAN GETZ
13 Temmuz	The Sidewinder (1963) / LEE MORGAN
20 Temmuz	The Black Saint and the Sinner Lady (1963) / CHARLES MINGUS
27 Temmuz	Point of Departure (1964) / ANDREW HILL
3 Ağustos	LOUIS ARMSTRONG 100 YAŞINDA (Özel Program)
10 Ağustos	Spiritual Unity (1964) / ALBERT AYLER
17 Ağustos	Miles Smiles (1966) / MILES DAVIS
24 Ağustos	The Real McCoy (1967) / McCOY TYNER
31 Ağustos	Escalator Over the Hill (1968-71) / CARLA BLEY
7 Eylül	Facing You (1971) / KEITH JARRETT
14 Eylül	The Inner Mounting Flame (1971) / MAHAVISHNU ORCHESTRA
21 Eylül	JOHN COLTRANE 75 YAŞINDA (Özel Program)
28 Eylül	MILES DAVIS - 10. ÖLÜM YILDÖNÜMÜ (Özel Program)

BİR EFSANENİN YALANCI (VE GERÇEK) SONU...

Tarih: 25 Kasım 1974; **Mekân:** New York'un ünlü kültür merkezi Lincoln Center'daki Avery Fisher Konser Salonu; **Kişiler:** (Soldan sağa) piyanist John Lewis, basçı Percy Heath, vibrafoncu Milt Jackson ve davulcu Connie Kay; nam-ı diğer Modern Jazz Quartet; **Vesile:** İlk kez 1952 yılının Kasım ayında bir gece, Greenwich Village'daki Chantilly adlı bistroda birlikte sahne alan ve ilk plak kaydını 22 Aralık 1952 günü gerçekleştiren Modern Jazz Quartet (MJQ), 22 yıllık parlak bir ortak müzik yaşamının ardından, dağılmaya karar vermiş ve bu nedenle o gece salonu dolduran binlerce Jazzseverin önünde "son konser"lerine çıkmışlardır; **Sonuç:** O gece 2,5 saat sahnede kalan ve zengin repertuarlarının en seçkin parçalarını ardarda seslendiren dörtlü, 7 yıllık bir aradan sonra tekrar biraraya gelecek ve 1995 yılına kadar plak ve konser çalışmalarını sürdüreceklerdi. Belli kalıplar içinde kolektif doğaçlamaya dayanan ölçülü ve dingin müziklerini, kulüplerin civcivli ortamı yerine konser salonlarında seslendirmeyi yeğleyen MJQ, blues ve swing'i klasik müzik kalıpları ve barok ezgilerle harmanlayan o kendilerine özgü sound'larıyla 40 yılı aşkın bir süre beraber çalışarak, Jazz'da kırılması zor bir rekora da imza atmıştı. 1994'ün Aralık ayında Connie Key'in ölümüyle ilk darbeyi yiyen bu efsanevi dörtlü, 9 Ekim 1999'da Milt Jackson'ın, 29 Mart 2001'de de John Lewis'in yaşama veda etmesiyle, şimdi gerçek anlamıyla Jazz tarihine karıştı. Artık bu çılgın dünyaya ters düşen müziklerini farklı bir boyutta sürdürüyorlardır inşallah!

JAZZ MARKET

Miles ve Trane 75; Pops 100 yaşında...

2001, Jazz'ın üç büyük ustası için önemli yıldönümlerinin senesi. Tabii bu durum, pazarlamacıların da dikkatinden kaçmadığı için, şu sıralarda plak şirketleri tarafından Louis Armstrong, Miles Davis ve John Coltrane imzalı pek çok CD piyasaya sürülmekte. Ben de bu vesileyle, önümüzdeki haftalarda bu üç müzisyeni özel programlarda anacağımı (bkz. üstteki çizelge) hatırlatayım...

Aslında 4 Ağustos 1901 doğumlu olduğu halde, uzun yıllar boyunca, sembolik anlamı yüzünden 4 Temmuz 1900'de (ABD'nin Özgürlük Günü'nün 20. Yüzyılda ilk kez kutlandığı tarih) doğduğunu iddia eden "Pops" ya da "Satchmo" lakaplı büyük usta **Louis Armstrong**'un ilk 100. yıl setleri daha geçen yaz piyasaya sürülmüştü. Bunlar arasında en ilginci hiç kuşkusuz, Columbia/Legacy logosu altında 4 CD'lik bir set olarak yayınlanan ve Armstrong'un Jazz'ın alfabesini oluşturduğu 1925-29 yıllarından gelen 89 parçanın kayıtlarını içeren "The Complete Hot Five & Hot Seven Recordings"ti. Verve ise, Armstrong'un 1924-27 arasında Vocalion, 1935-40 ve 1944-55 arasında Decca, 1956-63 arasında Verve ve 1967-68'de ABC için yaptığı kayıtlardan 59'unu biraraya topladığı "The Ultimate Collection" adlı 3 CD'lik setle dikkat çekmişti. Tabii Pops'ın 1956-57 yıllarında Ella Fitzgerald'la yaptığı düet kayıtlarının da "The Complete Ella and Louis on Verve" adlı bir 3'lü sette yayınlandığını da hatırlatalım. Bu Mart sonu piyasaya sürülen 4 CD'lik "The Complete Decca Studio Recordings"ten sonra, Verve de, Armstrong'un gerçek 100. yaşgünü veya 30. ölüm yıldönümü (6 Temmuz 1971) nedeniyle, şu günlerde onun en ilginç yapıtlarından birini yayınlıyor. Armstrong'un ilk kez 1956 yılında yeniden yorumladığı ünlü parçalarının yanısıra, kendi sesinden yaşam öyküsünü de anlattığı "Satchmo - A Musical Autobiography", 26 Haziran'da 3 CD'lik bir set olarak ABD'de piyasaya sürüldü. Ayrıca, Pops gibi New Orleans'lı olan genç ve yetenekli trompetçi Nicholas Payton, ustasına "Dear Louis" adlı yeni albümüyle saygı sunuyor. Armstrong'la ilgili bir yeni DVD haberimiz de var: Fox-Lorber "The Wonderful World of Louis Armstrong"u önümüzdeki aylarda piyasaya sürecek. Bu arada 2-5 Ağustos tarihleri arasında, New Orleans'ta French Quarter'da, Satchmo SummerFest gerçekleştirilecek. Konser, konferans, seminer, Jazz Mess ve geçit töreni gibi tüm etkinliklerin bedava olarak Jazzseverlere açık olacağı bu festival hakkında daha fazla bilgiyi Internet'te www.satchmosummerfest.com adresinden edinebilirsiniz.

2001'de, Modern Jazz'ın en önemli iki müzisyeni de, artık aramızda olmamalarına karşın, 75. doğum yıldönümlerinde anılıyorlar. Bunlardan ilki, 25 Mayıs 1926 günü doğan "Karanlıklar Prensi" **Miles Davis**. Zaten 2001, aynı zamanda Miles'ın 10. ölüm yılı (28 Eylül 1991). İşte bu nedenle 2001 boyunca, ünlü trompetçinin onlarca albümü yeniden piyasaya sürülüyor. Yılbaşından bu yana, Capitol/Blue Note'tan "Birth of the Cool"un Rudy Van Gelder tarafından yeniden elden geçirilmiş kayıtları (RVG Edition); Columbia'dan "Big Fun", "Live-Evil", "Quiet Nights", "Milestones", "Round About Midnight", "At Newport 1958", "Jazz at the Plaza" ve "Dark Magus"un "re-mastered" CD'leri satışa sunuldu. Ayrıca "The Best of Miles Davis & John Coltrane (1955-61)" ile, Columbia, Savoy, Prestige, Blue Note, Verve, Capitol ve Warner Bros.'un arşivlerinden yararlanılan 2 CD'lik "The Essential Miles Davis" adlı derleme CD'ler de, özellikle geniş kitlelere seslenen ürünler olarak raflarda yerlerini aldılar. Temmuz ortasında Blue Note "Miles Davis, Vol.1 & Vol.2"yu RVG Edition olarak; Columbia ise Wayne Shorter (Davis'le son performansında), Chick Corea, Dave Holland, Jack DeJohnette ve Airto Moreira'yı içeren Davis altılısının, "Bitches Brew"ın piyasaya sürülmesinden bir ay önce verdiği ve şimdiye kadar kayıtları yayınlanmamış bir konseri "It's About That Time: Live at the Fillmore East - March 7, 1970" adlı 2 CD'lik bir setle Davis hayranlarının dikkatine sunacaklar. Eylül ayında Rhino, 5 CD'den oluşan ve daha önce yayınlanmamış stüdyo ve konser kayıtlarını da içeren "The Last Word: The Warner Bros. Recordings"i; Columbia ise "The Complete In A Silent Way Sessions" adlı 3 CD'lik seti piyasaya sürecek. Miles Davis'in 10. ölüm yıldönümü nedeniyle, Columbia/Sony 25 Eylül'de, İngiliz yönetmen Mike Dibb'in hazırladığı iki saatlik yeni bir belgesel olan "The Miles Davis Story" adlı DVD'yi de yayınlayacak. Ayrıca Blue Note'un bu yıl sonuna kadar, 1951 yılında Birdland'de kaydedilen, ve ilkinde Sonny Rollins, J.J. Johnson, Kenny Drew, Tommy Potter ve Art Blakey'nin; diğerinde ise Eddie Lockjaw Davis, Big Nick Nicholas, Billy Taylor, Charles Mingus ve Art Blakey'nin yer aldığı iki Miles Davis konserinin kayıtlarını ilk kez CD olarak yayınlaması bekleniyor. Miles'in eski prodüktörü Teo Macero da, onun Fusion dönemi anısına "Impressions of Miles Davis" adlı albümü çıkardı. Meraklısına...

23 Eylül 1926'da doğan **John Coltrane** ise, (4 ayla) ağabeyi ve (bir zamanlar) patronu olan Miles Davis kadar şanslı değil. Ne de olsa onun hayranlarının sayısı, yaşamı boyunca reklamın ve pazarlamanın en fazla bilincinde olan Jazz müzisyeni ünvanını fazlasıyla hakeden Miles'inkilerin çok altında ("Ne kadar ekmek, o kadar köfte", her ticari etkinlikte olduğu gibi Jazz plakçılığında da vazgeçilmeyen bir prensip!). Şimdilik, Universal tarafından Impulse logosu altında Ocak sonunda yayınlanan ve Coltrane'i de Miles gibi "geniş çevreler"e sevdirmeyi amaç edinen "Coltrane for Lovers" ile 21 Ağustos'ta çıkacak "Coltrane Plays Standards" dışında, Coltrane'in 75. doğum gününden iki gün sonra, yani 25 Eylül'de piyasaya sürüleceği açıklanan setler şunlar: 23 Nisan 1967'de Olatunji Center'da verdiği son konserin kayıtlarını içeren "The Last Concert" ve isminden yine bir pazarlamacının eli değdiği anlaşılan "The Spiritual John Coltrane". Pablo ise yine aynı tarihte, 7 CD'den oluşan "Complete Pablo Recordings"i yayınlayacağını açıkladı. Bu defa hedef kitlenin gerçek Trane tutkunları olduğuna hiç kuşku yok. Şarkıcı Karrin Allyson da 22 Mayıs'ta Concord'dan çıkan "Ballads: Remembering John Coltrane" adlı albümüyle usta saksofoncuyu anıyor.

2001'de Jazz piyasasının kaymağını yine ustaların eski kayıtları aracılığıyla "major" plak şirketlerinin yiyeceği kuşkusuz. Umarız bunların Türkiye temsilcileri de varoluş nedenlerini hatırlarlar da, Jazz tutkunları yine bu CD'leri uzaklarda arama zorunda kalmazlar...

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

WHAT IS THIS THING CALLED LOVE

Söz ve Müzik: Cole Porter

I was a hum-drum person
Leading a life apart
When love flew in through my window wide
And quickened my hum-drum heart
Love flew in thorugh my window
I was so happy then
But after love had stayed a little while
Love flew out again

What is this thing called love?
This funny thing called love?
Just who can solve its mystery?
Why should it make a fool of me?
I saw you there one wonderful day
You took my heart and threw it away
That's why I ask the Lawd in Heaven above
What is this thing called love?

You gave me days of sunshine
You gave me nights of cheer
You made my life an enchanted dream
'Til somebody else came near
Somebody else came near you
I felt the winter's chill
And now I sit and wonder night and day
Why I love you still?

ALL BY MYSELF

Söz ve Müzik: Irving Berlin

I'm so unhappy
What'll I do?
I long for somebody who
Will sympathize with me
I'm growing so tired of living alone
I lie awake all night and cry
Nobody loves me
That's why

All by myself in the morning
All by myself in the night

I sit alone with a table and a chair
So unhappy there
Playing solitaire

All by myself I get lonely
Watching the clock on the shelf

I'd love to rest my weary head on somebody's shoulder
I hate to grow older
All by myself

MY FAVORITE THINGS

Söz: Oscar Hammerstein II
Müzik: Richard Rogers

Raindrops on roses and whiskers on kittens
Bright copper kettles and warm woolen mittens
Brown paper packages tied up with strings
These are a few of my favorite things

Cream colored ponies and crisp apple strudels
Door bells and sleigh bells and schnitzel with noodles
Wild geese that fly with the moon on their wings
These are a few of my favorite things

Girls in white dresses with blue satin sashes
Snowflakes that stay on my nose and eyelashes
Silver white winters that melt into springs
These are a few of my favorite things

When the dog bites, when the bee stings
When I'm feeling sad
I simply remember my favorite things
And then I don't feel so bad

BİR KİTAP / BİR VİDEO

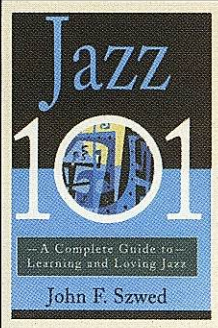

JAZZ 101
A Complete Guide to Learning and Loving Jazz

John F. Szwed
Hyperion
ABD, 2000
ISBN: 0786884967
354 sayfa
Karton kapaklı
14.95 $

Amerikan okullarında müşrekkep yalamış olanların adından kolayca anlayacakları gibi, Jazz hakkında temel bilgileri veren, konuya giriş seviyesinde bir kitap bu. Yani Jazz'ı öğrenmek ve sevmek için ilk dersini almaya hazır ve heveslı "öğrenci"lerin ellerinden düşüremeyecekleri türden hem özlü, hem de çok yönlü, üstelik kolay okunan bir çalışma. Yazarı kitabın önsözüne, ABD'de son yıllarda hemen her konuda yayınlanan "Idiots Guide to ... " ve "... for Dummies" serilerindeki benzer kitaplara atıf yaparak, "JAZZ 101, Jazz üzerine temel bir kitap, ama aptallar ("idiots") ya da taklitçi konu mankenleri ("dummies") için bir kitap değil. Daha doğrusu bunu, bu müziğin ilk yüzyılına göz atmak isteyen ilgili bir okur için giriş seviyesinde bir kitap olarak düşünün. İçinde, müziğin tarihini; dinlenecekler (plaklar), okunacaklar (kitaplar) ve izlenecekler (filmler) hakkında tüyoları, ve hem bu müzik, hem de onun Amerikan ve dünya kültürünü şekillendirmesi babında nasıl düşünmeniz gerektiğine dair önermeleri bulacaksınız" diye başlıyor ve "En kötüsü, bu tür kitaplar her şeyi bilirmiş bir tonda yazılır; ancak Jazz artık tek bir kişinin her şeyi bilemiyeceği kadar karmaşıktır" diye sözünü bağlıyor. Yale'de antropoloji ve müzik profesörü olan ve Jazz'ı gerçekten iyi bilen Szwed, gerek kitabının 70 sayfalık ilk bölümünde Jazz'ın teorisini ve temel unsurlarını tanımlarken, gerekse ilerki 210 sayfada Jazz stillerini referans noktası olarak alıp Jazz'ın tarihini gözden geçirirken, okuyucuyu özellikle ele aldığı önemli bazı kayıtları (çoğu ünlü "Smithsonian Collection of Classic Jazz" setinde bulunuyor) ve albümleri dinlemesi konusunda sürekli olarak heveslendiren bir üslûp benimsemiş. Kitabın son 50 sayfasını oluşturan Ekler bölümü ise, Jazz Şarkıcıları; Plak Rehber Kitapları; Internet'te Jazz; Filmlerde Jazz gibi başlıkların yanısıra Jazz'la ilgili konular üzerine kapsamlı bir bibliyografya da içeriyor. Daha işin başında olanlar kadar meraklısına da çok şey vaad eden ve sağlayan küçük bir başyapıt.

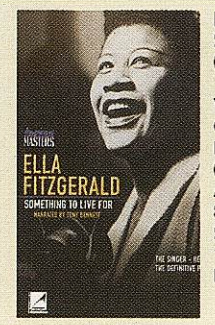

ELLA FITZGERALD
Something to Live For
(PBS American Masters)

Yazan ve Yöneten:
Charlotte Zwerin
Fox Lorber Center Stage
(WinStar), VHE 73062
ABD, 1999 / 2000
86 dakika,
Siyah-Beyaz ve Renkli
1.33:1/Dolby Digital 2.0 Stereo
DVD Region 0 / NTSC, 24.98 $

Ella Fitzgerald'ın ölümünden üç yıl sonra, "Gimme Shelter" ve "Thelonious Monk - Straight No Chaser" gibi ünlü müzik belgesellerinin yönetmeni Charlotte Zwerin tarafından, ciddi bir araştırmanın ardından büyük bir titizlikle hazırlanan ve ilk kez 1999 yılının Aralık ayında, Amerikan Kamu Televizyon Şebekesi PBS'in "American Masters" adlı program dizisi kapsamında yayınlandığında büyük ilgi gören bu çok kapsamlı belgesel nihayet DVD olarak piyasada. Fitzgerald'ın yaşam öyküsünü (bazı bölümlerini şarkıcının kendi sesinden dinliyoruz), diğer bazı belgesellerde olduğu gibi, sadece fotoğraflar ve geri planda çalan plak kayıtlarıyla değil, zengin arşiv görüntüleri, ABD ve Avrupa'dan konser kayıtları, Nat King Cole, André Previn, Bing Crosby ve Frank Sinatra'nınki gibi pek çok TV şovundan gelen ilginç performansları (Zwerin 60 saati aşan arşiv kayıtlarından 1 saatlik bir derleme yapmış) ve onunla çalışmış müzisyenlerle gerçekleştirilmiş yeni şöyleşiler eşliğinde, Tony Bennett'in sunuculuğunda anlatan film, her yönüyle mükemmel, bu tür belgeseller için örnek oluşturan bir çalışma. Ella'nın müzik yaşamının farklı dönemlerinde kaydedilmiş "live" performans görüntülerinin yanısıra, utangaçlığı ve içine kapanıklığıyla tanınan şarkıcının büyük bir içtenlik ve tevazuyla anlattığı, onu yakından tanıyanların katkılarıyla da zenginleşen yaşam öyküsü, "Şarkının Baş Hanımefendisi"ni her yönüyle tanımamızı sağlıyor. DVD'de, PBS'te yayınlanan belgesele ilaveten, "Söyleşiler" adlı 30 dakikalık özel bölümde Fitzgerald'a eşlik etmiş müzisyenlerden Hank Jones, Paul Smith ve Keter Betts; şarkıcının başlangıçta hayranı, daha sonra ise yakın arkadaşı olan Jim Blackman ve şarkıcı Johnny Mathis, Ella'yla ilgili anılarını anlatıyorlar. Ayrıca, şarkıcının belgesele adını veren Ellington bestesinin bir konser yorumu eşliğinde kayan bir Verve diskografisi ile, Fitzgerald'ın Memorex kasetleri için yaptığı "Is it Ella (Live) or is it Memorex" sloganının kullanıldığı özgün reklamlar da, mutlaka edinilmesi gereken bu DVD'ye renk katıyor.

Jazz Sözlüğü

M

Ma – Bkz. **Mama**

Mad – (Sözlük anlamı: Çılgın, Deli, Kızgın) Müzisyen argosunda yetenekli anlamında kullanılır (*"Mad Lad"* – Charles Thompson).

Mahogany – (Sözlük anlamı: Maun) Amerkalı zencilerin ten tonunu ifade etmekte kullanılan bir sıfat ("**banana** = muz" ve "**chocolate to the bone** = sapına kadar çikolata" arasında bir renk); **Mahogany Hall** – 20. Yüzyıl'ın başında, New Orleans'da Basin Street üzerinde dört katlı ünlü ve ihtişamlı bir bar/genelev (*"Mahogany Hall Stomp"* – Louis Armstrong.

Mainstream – (Sözlük anlamı: Ana yol; orta yol) Jazz'da 50'li yıllardan itibaren, Modern Jazz'a mesafeli duran, Swing döneminde yetişmiş, Lester Young, Coleman Hawkins, Ben Webster, Harry Edison, Roy Eldridge, Earl Hines vb. müzisyenlerin yaptığı ne geleneksel,-ne de modern müziğe verilen ad. Bu terim daha sonraları, Jazz'ın olmazsa olmaz özelliklerini taşıyan (swing duygusu; doğaçlama; senkop; vb.) tüm "klasikleşmiş" tarzlar için de kullanılmıştır. Örneğin 50'li yılların Hard Bop'ı, sonraki yıllarda ilerici müzisyenler tarafından Mainstream Jazz sayılmaya başlanmıştır. Jazz'ın her dönemde en fazla ilgi çeken türüne Mainstream denmesi de alışılagelmiş bir uygulamadır.

Mama – (Sözlük anlamı: Ana) 1. Güzel kadın (**Mamie** ile eşanlamlı) (*"Mamie's Blues"* – Jelly Roll Morton); 2. Şarkıcı Estella "Mama" Yancey'nin lakabı; **Ma – Mama**'nın kısaltılmışı; Blues şarkıcısı Gertrude "Ma" Rainey'nin lakabı; **Big Fat Mama** – (Sözlük anlamı: Kocaman Şişman Ana) Zencilerde toplu olmanın kadınlara güzellik katığı düşüncesi hakim olduğu için, bu deyim iltifat olarak kullanılırdı. Big Mama – Şarkıcı Willie Mea "Big Mama" Thornton'un lakabı; **Sweet Mama** – Sevgili için kullanılan sevecen bir deyim.

Man – (Sözlük anlamı: Adam) 1. Zenci erkeklerin birbirlerini çağırmak için kullandıkları sözcük. Beyazların zencileri **Boy** (Oğlan) diye çağırmalarına karşı bir tepki olarak geliştiği düşünülmektedir; 2. Evli bir kadının kocasının rakibi olan sevgilisi, aşığı için kullanılan terim; 3. Eve ekmek getiren adam anlamı taşıyan **Sweat Man, Eastman, Skirtman** ve **Old Man** terimlerinin kısaltılmışı olarak eli para tutran adam; **Main Man** - (Sözlük anlamı: Asıl adam) 1. (Kızlar için) Asıl sevgili; 2. (Erkekler arasında) En iyi dost; **Man Killer** - (Sözlük anlamı: Adam öldüren) Alkollü içki; **Man o' War** - (Sözlük anlamı: Savaş adamı) İyi sevişen adam; **Old Man River** – Missisippi nehri (**Father of the Waters**'la eş anlamlı); **Sweet Back Man** – Jigolo; **The Man** – 1. Beyaz adam; 2. Polis; 3. Güçlü adam; sahip; efendi; 4. Esin alınacak rol modeli, idol, guru; 5. Saksofoncu Samuel "The Man" Taylor'ın lakabı..

Manzello – 20'li yıllarda yaratılan, soprano gibi duygulu bir tınısı olan bir tür alto saksofon. Bu enstrümanı Jazz'da tek kullanan müzisyen "Rahsaan" Roland Kirk olmuştur.

Maple Leaf – 19. Yüzyıl'ın sonunda Sedalia, Missouri'deki, rag piyanistlerinin çok sevdiği, Scott Joplin'in ise bir süre bar piyanisti olarak çalıştığı kulübün adı (*"Maple Leaf Rag"* – Scott Joplin).

Marching Band – (Sözlük anlamı: Bando) New Orleans Jazz'ı geleneğinin temelinde yatan unsurlardan biri olan **Marching Band**'ler, İç Savaş'tan sonra özellikle Louisiana'da düğünler ve cenaze törenleri de dahil her türlü sosyal etkinliğin ve geçit törenlerinin parçası olmuştur. New Orleans'da halen faal olan pek çok **Marching Band** vardır.

Mardi Gras – (Sözlük anlamı: Yağlı Salı) Hristiyanlıkta kutsal bir gün olan Kül Çarşambası'ndan bir gün önce gelen **Mardi Gras**, New Orleans'tki karnavalla özdeşleşmiştir. Bunun nedeni, bu bölgeyi yerleşime açan Fransızların ilk kez bir Yağlı Salı günü olan 4 Mart 1699'da Missisippi deltasında karaya ayak basmış olmalarıdır. Sadece Hristiyanlığın değil, kızılderililerin ve Afrikalıların dini törenlerini de içeren ve son dört gününde eğlence açısından zirveye ulaşan bu festival önceleri beyazlar tarafından düzenlenmiş; sonraları ise, başta Zulu'lar olmak üzere, zencilerin ve Creole'lerin de katılımıyla bugünkü şenliklerin yapısı oluşmuştur. **Mardi Gras** sırasında gündüz ve gece yapılan resmi geçitlerde, sürekli Jazz çalınır, izleyicilere renkli boncuklar ve sahte yaldızlı altın paralar atılır; ve son gün **Rex** adı verilen Mardi Gras Kralı seçilir. Louis Armstrong 1949 yılında kral seçildiğinde, "Bundan sonra artık ölebilirim!" demiştir.

Master – (Sözlük anlamı: Sahip, efendi) Kölelik döneminde, zencilerin beyazlara hitap etmek için kullanmak zorunda olduğu sözcük.

BAZI

ŞEYLER

DEĞİŞMEMELİ.

OLD No.7 BRAND

NE ŞİMDİ, NE DE GELECEKTE...

Bizi web sitemizde ziyaret edin: www.jackdaniels.com.tr

Keith Jarrett: Mistik bir Yolculuk Müzisyeni

Orhan Kahyaoğlu

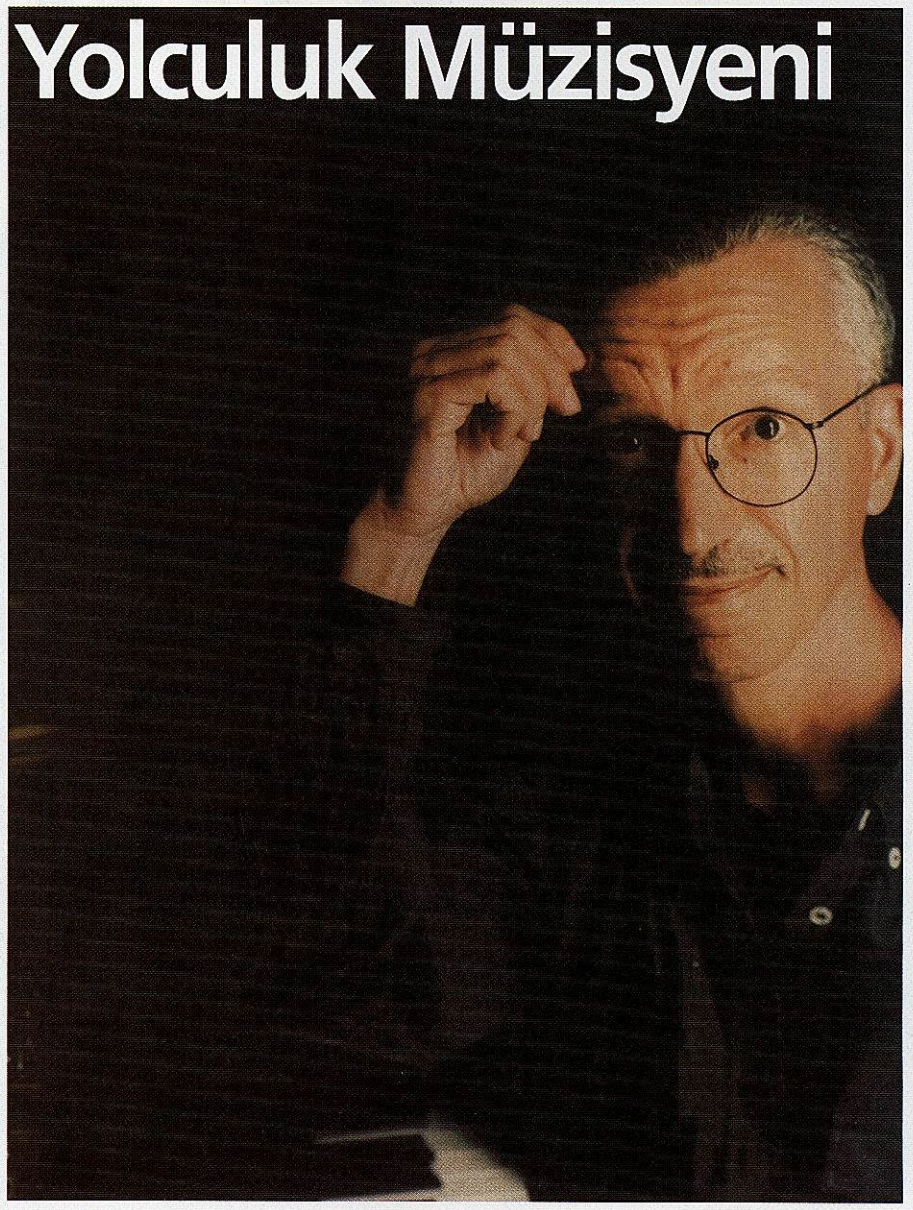

Keith Jarrett'ın, kendi müziğini yapmaya başladığı otuz yılı aşkın bir süredir, eleştirmen ve dinleyicilerinden çok farklı sayısız spekülatif değerlendirmeye rastlanmıştır. Çoğu jazz fanatiği, onun bazı dönemlerde jazz'ın fazlasıyla dışına çıkmasından huzursuz olup, memnunsuzluklarını söylemeden edemezler. Bazı klasik müzik tutkunlarıysa, onun yorum biçimi ve yaptığı besteler konusunda burun kıvırırlar. 'Spirits' gibi tamamen etnik müziğe yaslandığı albümler gündeme geldiğindeyse, çoğu müziksever kesim, bu tür besteler çok ilginç olsa da, haddini aşmış örnekler olarak değerlendirirler. Hele bir de, ana enstrümanı piyanonun dışında soprano saksofon, gitar türü enstrümanları kullanması; klavsen, org gibi enstrümanlarla solo albümler yazıp yayınlaması, insanları daha da şaşırtmıştır. İşte tüm bu farklı müzik açılımları, tüm çeşitliliğine rağmen, Jarrett bazı karakteristik müzikal özelliklerinden, tekniğinden ve müzik ruhundan hemen hiç ödün vermeden müziğini, üretimini sürdürmüş; insanlar farklı çizgilerde birbirinden önemli yapıtlar yazışına şaşkınlıkla bakmıştır.

Örneğin, onun piyano çalış stilinde ağırlıklı hüzünlü, hatta insana acı veren dramatik bir boyut hep öne çıkmaktadır. Bu durum, sıkı bir jazz kadrosuyla yaptığı çalışmada da dikkati çeker, bir etnik ağırlıklı deneyde de. Tüm bu duruma rağmen hemen her zaman zarif ve nüktedan bir edası olduğu kolayca dikkat çeker. Yaratıcılık ve ilham, onun için en temel öğedir. Hüzün, bu yaratıcı yanın neredeyse kopmaz parçasıdır. Onun için, hemfikir olan temel konu, doğaçlamada belki dünyanın bir avuç müzisyenin içinde olmasıdır. Yazılan besteler onun –ve bazen grubunun- teknik ve ruhani incelikleriyle dinleyeni bambaşka, mistik bir mecraya taşır. Çok iyi bir piyano tekniğine sahip olması kadar, onu bütünleyen ritmik ve melodik fikirlerindeki benzersiz 'uçuşlar' olmuştur hep. Piyano çalışı esnasındaki ilkel çağrışım, iniltiler ve farklı tonlarda sesler, onun aslında bir 'kök' arayan, ulvi ve mistik konulara eğilimli olmasının açık göstergeleridir. Kendine özgü bir ruh ve felsefedir yarattığı. Örneğine hemen hiç rastlanmaz. Jazz, klasik müzik ve her tür geleneksel/ etnik müziklerle kurduğu bağ ve üretim böylesi bir ruhaniliğin sonucu olduğundan, aslında Jarrett, insan ruhunu- ve kendi ruhunu tabii- bu müzikleri kendi içinde doğal ve rafine hale sokarak özel, apayrı bir düzeye sıçratmaktadır. Onun, enstrümanlarında teknik ve doğaçlama yetileri gibi gözüken öğe, aslında kendi yaslandığı inanç biçiminin farklı görüntüleridir. Bir parçasında öne çıkan onun hüznü ve melankolisi olabilirken; bir başka bestesinde melankolik bir Jarrett'la karşılaşmak mümkündür. Yani öncelik dış dünyadan çok iç dünyasındaki derinliklerdir.

Kendi kendine keşfettiği bir inanç sistemidir bu. Bir dönem sonra, bu yaklaşım onun bir felsefesi olmuş; kendine özgü bir mistik tanrı algısı, aurası içinde müziğini yaşamış ve yaşatmıştır. Onun müzikal kimliğini oluşturduğu, olgunlaştırdığı 1960'lı yılların ikinci yarısında, başta ülkesi ABD olmak üzere, tüm kapitalist/ materyalist dünya algısına tepki olarak, Uzakdoğu ve Ortadoğu'nun spesifik inanç sistemlerine farklı açılardan bağlanan sanat/ müzik çevrelerinden çok dolaylı da olsa etkilenmediğini söylememiz, sanırız pek abartı olmaz. Öyle ki, Jarrett'ta geçen yıllar içinde ağırlıklı 1970 ortaları, sufi inançlarından kıyasıya etkilenen bir iç dünya ve Tanrı algısını yaşamına tam anlamıyla katmıştır. Tanrısı vardır ve onun içindedir; onun her anlamda var olması, üretim yapması, yani yaşaması bu mistik inanç ve algı biçiminden neredeyse hiç uzaklaştırmamıştır. İnsanın ben'i doğasıdır belirleyici olan. Onun bu denli başarılı bir doğaçlamacı olmasında, söz konusu inanç biçiminin açık rolü olduğu söylenebilir. Bu inanç biçimini, dış dünyayı tamamen dışlamak, yok saymak olarak düşünülmemeli. Ama, dünyaya bakışını, müzik tavrını bu içten gelen derinlik, ben ve dürtüleri şekillendirmiştir çokça. Bu bir tür 'dünyalılık' durumudur. Tutuculuğu reddeder. İçinden geldiği gibi varolmayı, yaşamayı ve müzik yapmayı seçtiğinden, apayrı müzik kulvarlarında gezinen; çoğu kez bir 'doğaçlamacıdır' önce ve tuşeleriyle kurduğu bağ, ürettiği yapıtlar böyle bir ruhaniliğin belirgin uzantısıdır. Müzik onun için ber ben'lik sorunudur. Ve bu sorunu, yer yer gizil de olsa yansıtmadığı bir albümüne, özellikle 1970'li yılların ortalarından sonra hiç rastlanmaz. Bu mistik yöneliminde, tahminen, en çok etkilendiği isim, adını ilk kez tüm dünyaya, grubunun üyesi olarak duyurmasını sağlayan Charles Lloyd'tur. 1965-70 yılları arasında, belki dünyanın en popüler gruplarından birinin, bir özel jazz'ın lideri olan Charles Lloyd, 1970 yılında aniden müziği bırakıp, Uzakdoğu'ya bir izole adaya yerleşerek bir budist ve meditatör olarak on yıl kadar hayatını idame ettirecek; nadiren ABD'ye gidip, hapishanelerdeki mahkumlara meditasyon kursları yapıp yine 'ada'sına dönen biriydi. Jarrett'ın henüz yirmi bir yaşında, Lloyd'un okuluna katılması, doğunun mistik inançlarıyla kurduğu bağın nüveleri olarak değerlendirilirse, sanırız pek abartılı olmaz. Gerçi, Jarrett, daha sonra, Lloyd'dan farklı bir inanç sistemine, sufiliğe eğilmiştir. Ama, mistik yanının zenginleşmesinde hem ruhsal hem müzikal açıdan Lloyd'un önemli etkilerinin olduğunu söylememiz gerek.

Görüldüğü gibi, Jarrett, bu noktada, Lloyd gibi Tony Scott vs. gibi, jazz dünyasının apayrı kişiliklerinden biri olarak kabul edilecektir. Jarrett'ı ve müziğini bu bağlamda düşünmeden, sanatını anlamanın da yeterli olmayacağını kabul etmek gerekir. Ama, onu bir 'dindar' gibi düşünmek de çok saçma olur. Çünkü onun kendince yorumladığı bu inanç tarzı müziğini ve çalış biçimini anlamanın kaçınılmaz bir kıstasıdır. Jarrett, piyano çalarken hep vecd halindedir. Tamamen bir konsantrasyon müziğidir yaptığı. Ortaya herzaman çıkan da garip mistik havalardır. Zarafet, nüktedanlık, coşku, hüzün, yani hepsi bu özel duygu, iç karmaşa ve ardından gelen dinginliğin bir sonucu olarak tezahür eder. Bu havasını biraz 'züppelik' olarak düşünenler hep olmuştur. Ama, biz daha çok, onun beni, ruhunu ölene kadar zenginleştirme çabası içinde olduğunu düşünenlerdeniz. O bir tür, disiplin dışı işler yapmaktadır. Jazz'ın bilinen kurallarının, doğaçlama biçimlerinin çok ötesine çıkar. Ama, bu durum, bir oyun değil, Jarrett'ın ve müziğinin kendisidir.

Jarrett'ın tüm türleri kapsayan solo, duo, trio, quartet ve orkestra için yazdığı veya çaldığı; kendi adının bulunduğu albüm sayısını bugün tam tespit edemiyorum. Ama, benim bildiğimdinlemediğim de çok albüm var- yetmişin üstünde albümü var. İçinde üye olarak bulunduğu, albümlerinde çaldığı gruplar; birçok ünlünün albümüne konuk olarak katıldığı çalışma bu sayının içinde yeralmıyor. Sanatçının, ünlü klasik müzik bestecilerinin; Bach, Mozart gibi yapıtlarını yorumladığı albümleri sayarsak; elliye yakın albümü 1971'den bu yana ünlü ECM firmasından yayınlanmıştır. Bunu vurgulamamızın nedeni, çok boyutlu, yeryer birbirine hiç benzemeyen arayışlara ancak bu tür firmaların kucak açtığıdır. Ve işin ilginci, bu yılla birlikte, ECM, Jarrett'ın, tam otuz yıldır albümlerin yayınlamaktadır. Aynı zamanda Jarrett, bu firmanın belki süreklilik arz eden ilk müzisyenidir. ECM, böylesi arayış müziklerine baştan beri çok eğilimli olduğu için, Jarrett'a devamlı tüm imkanlarını sağlamıştır. Ama, ilk yıllarda tabii ki Jarrett'ın başka firmalardan da kendi adına veya grubuyla çıkmış albümleri vardır.

Jarrett, 1945 yılında, hepsi müzisyen beş kardeşin en küçüğü olarak dünyaya geliyor. İnanılmaz belki ama, çoğu dahi gibi, piyano çalmaya çok küçük yaşta, üç yaşında başlıyor. Daha ilkokul yaşına yeni başladığında, piyano resitalleri bile verebiliyor. On altı yaşında, profesyonel hayata tam anlamıyla girdiğinde, sanatçının, Fred Waring'in, doğduğu ve ilk gençliğini yaşadığı Pansilvania'dan adını alan 'Pansilvanias' grubuyla yaptığı turnelerde yeraldığını biliyoruz. Bir yıl sonraysa, Jarrett artık iki saat solo konser verebilen bir müzisyen kimliğine ulaşıyor. Davul, vibrafon ve soprano saksofon'da, piyanistin ikinci planda da olsa ilgilendiği çalgılar. Jarrett, bu dönem özel bir bursla Paris'e gidip, aynı zamanda bir pedagog olan ünlü Nadia Boulanger ile çalışıyor. Yine, bir yıl sonra, burslu olarak Berklee Müzik Okulu'na giriyor. Ancak, bu eğitimi tamamlamadan Bostan jazz ortamına, kendi kurduğu üçlüyle adım atıyor. Kısa süre sonra, jazz'ın merkezi olan New York'a geçip, asıl profesyonel dünyanın ortasında buluyor kendini. Birlikte yeni yeni çalmaya başladığı ünlüler arasında Tony Scott, Rahsaan Roland Kirk gibi oldukça orijinal ve görece mistik müzisyenlerden söz edilebilir. Ama, onun en seçkin adımı, jazz tarihinde bir okul olarak kabul edilen 'Art Blakey & The Jazz Messegers' adlı ünlü gruptur. Ancak, 1966 şubatında gruptan ayrılır. Bu kısacık dönemde olsa, grubun ünlü 'Buttercorn Lady' adlı albümünde Jarrett'ın yeraldığını tespit ediyoruz. Hemen ardındansa, onun esas okulu olacak, daha önce değindiğimiz Charles Lloyd Dörtlüsü'nun bir üyesi oluyor. Bu dörtlüde, Lloyd gibi kalburüstü iki müzisyen var. İlk aşamada; davulcu Jack De Johnette ve basçı Cecil Mc Bee. Jazz dünyasının o dönemki bu öncü grubu, Jarrett'ın müzisyen kimliği kadar, felsefesini oluşturmakta da değindiğimiz gibi önemli role sahip. Jarrett, dünyaya adını duyurmaya ilk kez bu grup yoluyla ulaşıyor. 1969'a kadar süren grup serüveninde, sanatçı altı defa Avrupa turnesi yapma imkanı buluyor. Bir kere de Uzakdoğu turnesi gerçekleştiriyorlar. Ama, en önemli olaylardan biri, Jarrett'lı bu kadronun ilk kez SSCB'de bir jazz konseri vermesidir. Aynı dönem, grubu, bir kez Çekoslovakya'nın Prag'ında da jazz severler canlı dinleme olanağı bulmuştu. Bu dönem, Moskova Radyo ve TV Orkestrası, Jarrett'ın bestesi olan 'Soncery'yi, düzenleyip, performe ediyordu. Onun olgunlaşmaya başlayan özel piyano stilinin ilk tohumlarının bu grupta serpildiği söylenebilir. Grupta kaydedilen birçok albümde, Jarrett'ın ritmik olduğu kadar etkili sol parmaklarıyla, renklerle dolu sağ parmakları benzersiz bir stilin habercisi oluyordu. Bu stilin doğurduğu yeni atmosferde blues ve gospel müziklerinin derin ve farklı izlerine rastlanıyordu. Bu stilin bir kuşatıcılığı vardı. Ve duygusal yoğunluk, canayakın sıcak havayla Jarrett belirgin biçimde öne çıkıyordu. Jarrett'li bu Lloyd kadrosunda, bizim tespit etti-

ğimiz, konser kayıtları dahil dokuz albüm yayınlandı. Bunlar arasında 'Dream Weavers', 'Forest Flower' ve 'Journey Within' adlı albümlerin, müzikal ve ruhsal etkileyiciliği açısından grubun ve Jarrett'ın birçok ayrıcalığını işaret ettiği söylenebilir.

Jarrett, tam anlamıyla kendi müziğini hayata geçirmek için, 1969 yılında gruptan ayrıldı ve onun için herzaman en önemli grup projesi olarak düşündüğü üçlüsünü kurdu. Artık Jarrett, çok özel bir ayrıcalığı simgelediğinden, grubu iki dev ustayla kurdu. Bunlardan biri basçı Charlie Haden, diğeri davulcu Paul Motian oldu. Grupla albümler yayınlayıp, uzun bir Avrupa turnesine çıktılar. 1976'ya kadar süren ve birbirinden ilginç albümler yayınlayan gruba, sonradan saksofonuyla ünlü Dewey Redman katılacaktı. 'Backhand' (1969) ve 'Death And The Flower (1970) grubun ilk dönemindeki en çekici albümleri. Bu süreç, Jarrett'ın hızla büyüyeceği ve olgunlaşacağı dönemin ilk önemli adımı olarak değerlendirilmeli. Jarrett'ın stilini ve doğaçlama yetisini ciddi biçimde öne çıkardığı bir durak olarak düşünülmesi gerekir. Doğaçlama merkezli, uçuşlarla dolu, onun karizmasının yükselmesini sağlayan bir dönem bu. Ancak, Jarrett'ın tam bu serüveni hayata geçirirken rastladığı apayrı bir deneyim ve okul daha var. Bu okul, Miles Davis Group. Yani, jazz-fusion'ın Davis Group'la büyük bir öncülük yaptığı 1970 yılında, Jarrett bu grubun üyesi oluyor. Rock, funk gibi müziklerin jazz'la kaynaşması ve yeni sound'lara, elektrikli müzik'e yönelmesi sürecinde Jarrett'ı, elektrikli piyano çalan bir müzisyen olarak görüyoruz. Grubun 'Live Evil' ve 'Life At The Fillmore' adlı albümlerinde, Jarrett'ın stilinden çok ödün vermeden, apayrı bir deneyimde soluk alıp verdiğini görüyoruz. Davis'le birlikte olduğu yaklaşık iki yıllık süreçte, Jarrett'ı aslında daha birçok stüdyo ve konser kaydında görmek mümkün. Ancak, Jarrett, yine de kendi adına albümler yayınlamayı çok daha önemsediğinden gruptan ayrılır. Jarrett, 1971'de Davis'le çalarken, CBS firmasıyla bir sözleşme yapıp, belki o güne kadarki en ünlü albümü, double 'Expectations' piyasaya çıktı. Bu albüm, Jarrett'ı apayrı, görece avant-garde bir mecraya taşımıştı. Artık, tamamen kendine özgü bir jazz tavrıyla gündemdeydi.

Yine aynı yıl, 1971, çok önemli bir adımın kapıları aralanıyordu. ECM'le yaptığı ilk anlaşmanın hayat bulma yılıydı bu. Aynı zamanda, Davis Group'dan sonra, bir daha elektrikli müziğe adım atmayıp, bugüne dek bir akustik piyano sanatçısı olarak varolmayı seçecekti. Artık, solo albümlere de yöneliyor; Avrupa Klasik Müziği'yle ve dolayısıyla geleneksel müzikle yoğun bağ kurup, tamamen kendinin olan bir mistisizmin önü açılıyordu. Tam bu dönemler, düşleri zenginleştikçe, iç dünyasının derinlerine bir fener açacak ve kendine münhasır yeni sound ve arayışlara başlayacaktı. Bu yıl ECM'den çıkan ilk albümü 'Facing You'da derinlik, yoğunluk o denli de kendine özgü bir lirizmin izlerine rastlanır. Karmaşa artık iç dünyasında ağırlık kazanacak, ama ardından gitgide rafineleşen bir Jarrett günyüzüne çıkacaktı. 'Facing You'da, Jarrett'ın Klasik Müzik'le kurduğu müzik köprüsünün altını çizmek gerekiyor. Ama, bu bağ, içeride derinlerde. Çoğu parçada klasik müzik'le jazz'ı harmanlamış. Ama, belirleyicinin 'doğaçlama' olduğunu açıkça görünce, 'klasik' müzik'in farklı ve derinlerde gezindiği hemen hissediliyor. Uçuk, melodik sololarla dolu 'In Front' parçası, değerlendirmemizin tipik örneklerinden. Bu çizgide en etkili diğer iki parça 'Lalene' ve 'My Lady, My Child'. 'Landscape Of Future Earth' adlı besteyse, albümde Jarrett'ın geliştireceği, zenginleştireceği mistik kuşatıcılığın izleriyle dolu. Konsantrasyonu, iç huzuru, iç dünyaya yolculuğun açık izleriyle öne çıkan bir beste. Jarrett'ın, büyülü doğaçlamacılığının çok ilginç bir ironiye dönüştüğünü haberleyen farklı örnekse 'Stanbright' adlı, mistik atmosferli parça. Yani, artık yepyeni bir mistifikasyon, albümü farklı bağlamlarda kuşatıp, garip bir müzikalitenin de önünü açıyor. Onun, bu döneme kadar çaldığı piyano stilini değerlendirenler, Art Tatum, Bud Powell ya da Mc Coy Tyner'ın dolaylı da olsa etkilerinden yer yer söz edebiliyorlardı. Bu albüm ve yeni dönemle birlikte, artık tamamen Jarrett'ın olan bir piyano stili özenle vurgulanmaya başladı. Sanatçının bu süreçteki çalışmaları içinde, kaydını yine 1971'de yaptığı ve daha sonra yayınlanan bir düo albümü anımsatmak gerek. Miles Davis ve Charles Lloyd okulundan gelen, eski yol arkadaşı Jack DeJohnette'le çıkarmıştı, 'Rute And Daitya'ydı bu albümün adı. Bazı parçalarda org ve flütte çalınıyordu. İki ustanın içli bir 'oyun'uydu bu. Jarrett'ın çok öne çıkmayan albümlerinden biriydi. Ama, jazz estetiği açısından farklı deneyleri simgeliyordu.

İşin ilginci, tam böyle bir yenilenme dönemini yaşarken, 1969'da kurduğu trio'ya 1972'de Dewey Redman da eklendiğinde, çok değişik albüm ve turnelerin de içine girmiş oldu. Bu grup, süreci aslında, bir anlamıyla teorik olarak dünyevi bir kimlik taşıyordu. Avant-garde yanı ağır basan, uçuk bir müzikaliteydi öne çıkan. Jarrett'ın iç dünyasındaki derinleşme tabii ki ikinci plana düşmüyordu. Ama, bu içe yolculuğun yeni adımları olduğundan farklı arayışlar peşindeydi. Bu serüvende 'Death And The Flower' (1974) albümüyle yine kendi içine doğru giden bir 'sonsuzluk' duygusunun izlerine rastlandı. Ama, dünyevi yanı da belirgindi. Bu, kendine özgü bir estetik arayıştı da. Ama, egzotizm, bu grup müziğinde herşeyin önüne geçecekti. Kusursuz temizlikte çalan, jazz'ın olanaklarını zorlayan, genişleten bir dörtlü olarak serüvenini sürdürecekti.

Jarrett'ı, jazz'dan öte, ağırlıklı klasik yapıtıyla ilk tanıma imkanı 'In The Light' adlı, kendine yazdığı bestelerden oluşan, double albümünde açıkça gördük. Avrupalı yanı, çoğu ECM albümünde belirginleşiyordu. Bu albüm, iki plaktan oluşmuştu. Stuttgard'daki Südfunk Senfoni Orkestrasının yaylılar grubu albümde somut bir ağırlığa sahipti. Onun piyanosunun yanında, iki de koNuk müzisyene rastlandı. Flütçü Willi Freivogel ve ünlü gitarist Ralph Towner. Orkestranın kondüktörüyse Mladen Gutesha'ydı. Birçok temayı kapsayan, flütçü Freivogel'in önemli bir rol üstlendiği 'Metamorphosis' adlı bestede, bir yazarın değimine göre 'evrensel' folk müziğiydi yapılan. 'Fughata For Harpsichard' adlı bestede, Jarrett, kişiselliği ve içine açtığı feneri aydınlatmakla meşgul, büyük bir egzotizmi parçaya taşımıştı. Bu albümde bir önemli konu da 'The American Brass Quintet'di. Beşli bir nefesliler ziyafeti sunmuştu. İkinci plakta, klasik formlu, ama doğaçlamacı yanın da dikkat çektiği beş beste var. Bunlar arasında 'Short Piece For Guitar And Strings'de yaylılar grubuyla Ralph Towner'ın garip, atmosferik, o denli de mistik yorumlarıyla başbaşa kalınıyor. Jarrett'ın dört çello ve iki trombon için yazdığı 'Crystal Moment' adlı bestede, onun başta değindiğimiz inanç anlayışının, klasik müzik'e nasıl taşındığının izlerini

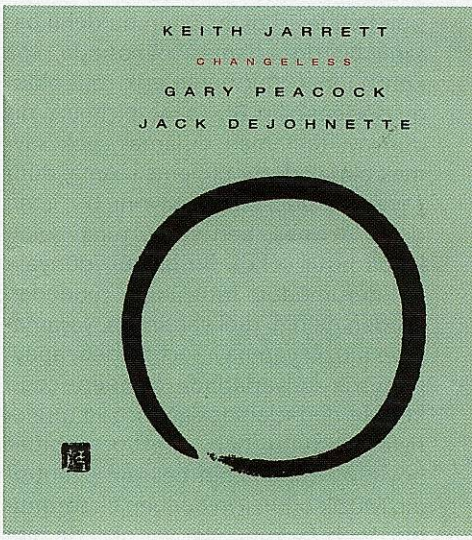

yakalıyoruz: Lirik, o denli de hüzünlü bir beste bu. Alışılmış duyarlılıkların dışında bir armoni ve melodi zenginliğiyle karşılaşılıyor. Evet, 'şaşırtıcı', ama özünü yansıttığı bir beste bu. 'A Payan Hymn' ise, tam anlamıyla Jarrett'ın solo piyanoyla çaldığı ilk önemli 'ilahi'lerinden biri. 'In The Cave, In The Light' adlı parçadaysa, Jarrett piyanonun yanında, perküsyon ve gong çalıyor. Tam anlamıyla ruhani bir atmosferi yansıtan parçada, yaylılar grubunun olağanüstü performansı dikkat çekici. Bu parçanın sınırsız boyutları var. Bu karanlık dünyada geziniyor müzisyenler. Ama, müzikal yaratı ve mistisizm her şeyin önünde.

Bu yıllar, Jarrett'in solo konserlerinin, turnelerinin gitgide arttığı bir dönem. Bunun yanında Paul Motian gibi birçok dostu ve yol arkadaşının albümlerinde konuk olurken; Dewey Redman'ın da katıldığı dörtlüsüyle albüm

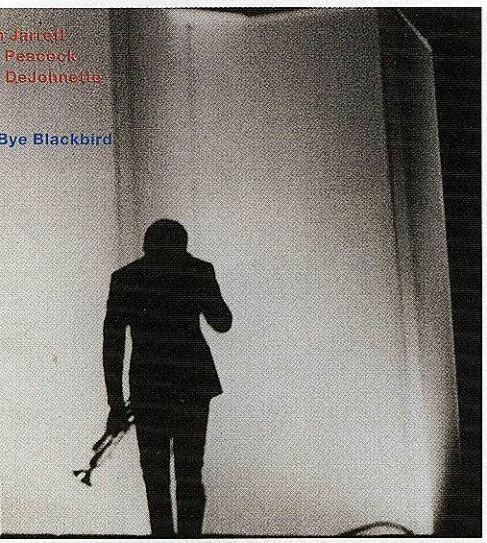

projelerine de giriyordu. Bu albümlerin bir kısmı ECM dışında önemli firmalardan yayınlanıyordu. Ama, tüm bu serüvene rağmen özel dünyası, konserleri ve kayıtlarından oluşan albümlerde vücut buluyordu. Örneğin 1974'de yayınlanan 'Solo Concerts- Bremen/ Lausanne' adlı solo konser albümü, sanatçının artık, tamamen kendi iç dünyasının derinleşen yolculuğunda bir durak niteliğindeydi. 1973 yılının Mart ve Mayıs konserlerinin kayıtlarıydı bunlar. Bu albüm, jazz'ın, folkun ve hatta country müziğinin Jarrett'ca yeni bir müzik özüne yolculuğu niteliğindeydi. Jarrett, yaratıcılığın spontan bir serüven olduğu fikri üzerine inşa ettiği müzik fikrini, kendine özgü inanç, anlam ve doğrularla biçimlendirip sound'una taşıyor. Yaptığının içe dönük bir atmosferin, bir vecd halinin müziği olduğunu kayıtlarda tüm incelikleriyle hissediyoruz. Onun 'grup müziği' algısının, kendisini ben'inden görece uzaklaştırdığına dair deyinilerini bile hatırlıyor insan. O, yaratının, tanrıyla insan arasındaki derin bağın bir sonucu olduğunu düşünürsek, özellikle tüm solo albümleri bu inancın müzikteki kendiliğinden bir uzantısı. O asıl yaratıcının tanrı, kendisinin de bu yaratıyı yaşatan, içinde bulan bir varlık olduğunun altını çiziyor. Yaratıyı içinde buluyor, yoktan var etmiyor.

Jarrett'ın, 1974 yılında gerçekleştirip, bir yıl sonra yayınlanan Köln konserinin de bu inancın bir başka versiyonu olarak düşünülmesi gerekiyor. Ancak, herkesin hem fikir olduğu nokta' The Köln Concerts' adlı solo albümle, Jarrett'ın başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada inanılmaz bir popülerlik kazanması. Folklorun çokça ağırlıkta olduğu, melodik olduğu kadar melankolik bir müziği simgelemesi. Belleklerden kopmayan ezgilerle, albümde inanılmaz bir lirizmin ürünü olan çalışma, insanın gerçekten vecd halinde dinlediği, Jarrett müziğiyle tam anlamıyla bütünleştiği bir çalışma olduğunu vurgulamak lazım. İlkelden evrensele, ya da tam tersi, karmaşık duyguların doğaçlamalar yoluyla hüzünlü biçimde dışa vurulduğu nefis bir besteler bütünü. Artık özel ve ayrı bir müzik mecrasının temsilcisi o. Ama, birçok jazz sever, bir yanıyla bu çalışmalara gıptayla bakarken, öteki uçta, bu jazz-ötesi durumu tedirginlikle izledi. Ama, bu albüm yoluyla, jazz severler dışında da geniş bir kesim Jarrett'in tutkunu oldu.

Değindiğimiz bu iki konser albümü arasında, Jarrett'ın piyasaya çıkan aynı felsefede, ama ayrı müzikal karakterde iki albümü daha var. İlki, yaylılar grubu ve saksofon için yazdığı 'Luminessence' adlı albüm. Yine Sudfunk Senfoni Orkestrası yaylılar grubunun yanında, saksofonuyla solist olarak Jan Garbarek'le başbaşa kalınıyor. Garbarek ismi, Jarrett'ın Avrupa merkezli yeni dörtlüsünün de hemen o dönem üyesi olacak ve bu yeni ekip yıllarca önemli albümler çıkarıp, turneler yapacaktı. Klasikten jazz'a, ilginç bir kaynaşımı simgeliyor 'Luminessence' albümü. Bir başka ucuylaysa, bu yapıtı 'avant-garde' bir deney olarak görmek mümkün. Jarrett'ın çalmadığı bu albümün 'Windsong' adlı uzun parçasında, Garbarek'in nefis, büyülü saksofon yorumları çokça etkili. Doğaçlamacı yaklaşımla yorumlanan bir klasik parça bu. Uçuk, mistik ve güçlü bir orkestrasyonla şekillenen bir beste. Melodinin rolü, etkisi parçada çok açık. Albüme adını veren üçüncü ve son parçada, inanılmaz bir müzikal zarafetle başbaşa kalıyoruz.

Bu aradaki ikinci albüm, İskandinav müzisyenlerden oluşan yeni kadrosuyla çıkardığı 'Belonging'. Avrupa merkezli bir jazz'ın öne çıktığı bu albümde Garbarek'in yanında basçı Palle Danielson ve davulcu Jon Christensen yer alıyor. Jarrett'ın müzik fikri, doğaçlama tavrı, bu albümde bambaşka bir estetiği ortaya çıkarır. Melodik öğe çokça belirgindir. Ayrı bir doğaçlama tavrıdır dikkati çeken. Ama, Jarrett'ın piyano stili ve jazz fikri felsefi düzeyde pek değişmemiştir. İçe dönük derinleşme yine de albümdeki parçaların anahtarı, ruhudur. Grup, aynı çizgide, 'The Koln Corcert'dan sonra, 1976'da bir de 'Arbour Zena' adlı aynı ruh ve rafinelikte bir albüm daha çıkaracaktır.

İşin ilginci, Jarrett yine bu zaman diliminde, daha önce değindiğimiz, Charlie Haden, Paul Motian ve Dewey Redman'lı kadroyla da kayıtlar ve turneler yapar. Ama, tahmin edildiği gibi, bu ekip artık Jarrett'ın ABD grubu olarak devam etmektedir. 1969'dan 1976'ya bazı intikalar olsa da, daha önce anımsattığımız türden bir çok albümü çıkmıştır. 'Death And The Flower' (1974) ve 'Flame' adlı iki albüm, aynı felsefe içinde has jazz yaptığı çalışmalar. ABD merkezli firmalardan çıkan bu albümlerin ardından, aynı grubun ECM'den yayınlanan 'The Survivor's Suite'i, bugün jazz dünyasının klasiklerinden biri kabul edilir. Albüm, bu grubun ulaştığı en parlak noktadır. 'Beginning' ve 'Conclusion' adlı iki uzun bestedir bu çalışma. Jarrett'ın hakim mistiği bu jazz'ı tam anlamıyla kucaklar. Özellikle Redman'ın tüm ustalığını sergilediği albümde, Ortadoğu motiflerin, sufi müziğin renkleriyle, izleriyle karşılaşılır. Avant-garde boyut, modern jazz geleneğiyle Jarrett müziğinin kurduğu hüzün ve lirizm, ben'ini kovalayan Jarrett'ın kapalı dünyasını da gözler önüne serer. Ana tema, varoluşun sorgusu üzerine temellenmiş 'nefes'in kutsanmasıdır. 'Conclusion' daysa bebop jazz'ından, Afro motiflerden izlere rastlanır. Latin ritmlerine bile uzanan kesitlere rastlanır. Tabii ki tüm bu renklilik, müzisyenlerin doğaçlama ustalığından gelmektedir. Tabii ki oturmuş bir grup müziğidir yapılan. Ama, grup, Jarrett'ın müziği ve felsefesinden hiç uzaklaşmaz albüm boyunca. Bir jazz süitidir bu. Ve benzerine az rastlanır bir deneyim olarak kabul edilmelidir albüm. Nitekim, grup 1976'da dağılsa da, bu yıl kaydedilip, daha sonra ECM'den çıkan 'Eyes Of The Heart' albümü, tüm başarılı yanına rağmen 'The Survivor Suite'in kalitesine ulaşamaz.

Jarrett, 1980 yılına ulaştığında, ağırlık hep solo albümler ve klasik müzik merkezli orkestral çalışmalara yönelmişti. 'Staircase' (1977), 'Sun Bear Concerts' (1977) ve 'Sacred Hymns' (1980), solo albümler olarak dikkatleri üstünde topladı. Bunlar arasında, özel-

likle, bir double albüm olan 'Staircase'de Jarrett mistik lirizmin uçlarına, derinlerine yolculuğa çıkmıştı. 'Staircase' adlı üç bölümlük kesitte, bir kozmosun, bir büyünün peşinde koşan, bu büyü yeri de içi olan bir Jarrett'la başbaşa kalınıyor. Birinci plağın ikinci bölümündeki 'Hourglass' adlı parçadaysa, tam anlamıyla bir gizin habercisiydi. Uçarı bir duyuşu yansıttığı bu kesitte. Jarrett'ın en az jazz kadar, klasik gelenekten de feyz aldığını; popüler ezgileri hüznüyle başka mecraya yönelttiğini açıkça idrak ediyoruz. İkinci plaktaki 'Sundial' adlı uzun parçada, renkli, ritmik bir ortamla karşılaşılıyor. Klasik müzik'in özü ve rafineliği bu parçaya sinmiş. 'Sand' adlı uzun parçada, aynı izlek, duyarlılık ve inancın bir başka müzikal tezahürü niteliğinde. Artık, müzik felsefesini özel bir zarafetle gün ışığına çıkarmıştı albümde. 'Sacred Hymns' adlı albümse, adından anlaşıldığı gibi 'kutsal ilahiler'di. Piyanosuyla, ilahiler çalıyordu albüm boyu. İnancıyla, müzikal birikiminin tam bir harmanlanışıydı ortaya çıkan. Gizemli yanı, tüm açıklığıyla bestelere sinmişti. Bir ibadet müziğiydi bu. İçe dönük, lirik bir duyguyla bezeli bir mistisizmi temsil ediyordu.

Aynı dönem, İskandinav kadrosuyla iki zarif albüm daha yayınladı. Bunlar 'My Song' (1978) ve 'Nude Arts' (1979)du. Amerikan jazz'ı, İskandinav folkloru ve Avrupa klasik geleneği, büyülü bir biçimde harmanlanmıştı albümlerde. Bunlar arasında özellikle 'My Song' adlı albüm, kendi felsefesinin başka bir güzelliğe, estetiğe dönüşen yüzü niteliğindeydi. Bu da, Jarrett için bir tür 'ilahi'ydi. Ama, teknik ve müzikal bağlamda apayrı karakterlere sahip bir ilahi. Merkezi jazz'dı bu albümün. Avrupa'nın usta müzisyenleri, Jarrett'in jazz ibadetine, tüm yürekleriyle katılmışlardı bu çalışmada.

'The Celestial Hank (1980), onun bu dönem üstünde durulmaya değer en önemli albümlerinden biri. Bu yapıtı, orkestra, perküsyon ve piyano için yazmıştı. Orkestra, tabii ki Syracuse Senfoni'ydi. Onun kendi mistik ruhunu taşıyan bir klasik projeydi ortaya çıkan. Piyanosuyla solo çaldığı kesitler yoğun bir zarafeti, büyülü bir atmosferi simgeliyordu. Klasik bir yapıttı bu. Ama, Jarrett'a özgü bir klasik. 'First Movement' adlı ilk bölümde natüralist havanın yanında, melankolik bir atmosferle de başbaşa kalınıyor. Müzikte kurguladığı ana tema orkestra tarafından, diğer iki bölümde bambaşka bir açılıma, zenginliğe ulaştırıyor insanı. Canlı ve etkili orkestrasyon, Jarrett'ın müziğiyle, piyano stiliyle kaynaştığında, apayrı müzik cümleleriyle, benzersiz tablolarla başbaşa bırakıyor insanı.

Bir yıl sonra, yine solo konserlerle turneler yapan Jarrett, 1982'de, bu kayıtlardan birini 'Concerts' adıyla yayınladı. Başı sonu olmayan uçuk bir doğaçlama şöleniydi bu albüm. Parçalardan bazılarında yine Ortadoğu makam müziğinden izlere rastlanıyordu. İncelikli iç konuşmalardı albümde hakim olan. Kendine özgü bir 'ülke' kurmuştu artık. Bir yürek bir ibadet ülkesiydi bu. Müzikle var olan bir ülke. Değindiğimiz iki albümün arasında, 1981 yılında aynı yürekle, ilginç bir solo albüm daha yayınlamıştı. 'Invocations- The Moth And The Flame' adlı yapıtta, piyanonun yanında org ve saksofon da çalan bir Jarrett vardı.

1983 yılı, Jarrett için yeni bir dönüm noktası. O yıldan bu yana var olan, Gary Peacock ve Jack DeJohnette'le birlikte kurduğu 'Jarrett Trio'nun hayat bulduğu, jazz ortamına yeni renkler taşıdığı bir dönemin başlangıcıdır dikkat toplayan. Jarrett'ın müzik janrını, felsefesini tanımış, özümsemiş bu iki müzisyenle, adım adım jazz sanatını boyutunu zenginleştirecek yapıtlara birlikte imzalar atacaklardı. 'Standards- Vol.1' bu kadronun ilk albümü olarak 1983'te piyasaya çıktı. Jack DeJohnette 1976'dan bu yana birçok önemli albümünü ECM'den çıkarıyordu. Aynı kariyer Peacock için de geçerliydi. Yani, aslında üç ECM sanatçısı (devi) biraraya gelmişlerdi bu albümden itibaren. İçindeki popüler unsurlarla var olan bir jazz edasıydı albümde öne çıkan. Seçtikleri standartlar, nefis melodi cümleleriyle doluydu. Ünlü 'All The Things You Are' adlı klasiği, müziğine transe olmuş bir triodan dinlemek olağanüstü bir haz taşıyor dinleyene. Nefis bir lirizm, garip büyülü bir atmosferle dinleniyordu parça. Jarrett'ın melodi cümlelerinin arkalarından gelen, doğaçlamaya bir boyut kazandıran iniltilerle, sanatçı yine kendi problematiğinin peşindeyidi .'It Never Entered My Heart' standardı, yumuşak, zarif bir jazz karakteri taşıyordu. Bu kusursuz yorumda, özellikle Peacock'un payı çok önemliydi. 'The Masquerade Is Over' adlı parçadaysa, grup artık kendi dinginliğini yaratacaktı. Bir Billie Holliday / Arthur Herzog bestesi olan 'God Bless The Child' adlı klasikleşmiş standart parçada, popüler ritmlerle bezeli bir jazz'la başbaşa kalıyoruz. Peacock'ın bası bir solo enstrüman olarak inanılmaz etkili bir rolü üstleniyordu. Görüldüğü gibi, gerektiğinde kusursuz bir yorumcu olarak da karşımıza çıkıp, biraz nostaljik bir jazz projesini, kendi özgün düzenlemeleriyle hayata geçiriyordu. Grup, iki yıl sonra, aynı çizgide ve yoğunlukta 'Standars- Vol. 2' albümünü de çıkaracak, benzersiz yorumlarıyla jazz fanatiklerini büyüleyecekti. Altı parçadan oluşan, bu ikinci standart albümün de özellikle 'So Tender', 'Moon And Sand' ve 'If I Shoud Lose You' adlı standartlar melodik ve etkileyici parçalardı. Temiz, tempolu ve Jarrett'ın piyanosuyla alıp götürdüğü 'If I **Shoould Lose You'yu bugüne kadarki en başarlı Jarrett Trio'nun yorumlarından biri olarak kabul etmek gerekir. 'So Tender'ı ise, Latin ritmlerin öne çıktığı, Peacock'un nefis doğaçlamalar yaptığı tek Jarrett bestesi olarak anımsatmakta yarar var. Bu iki standardın arasında 1984'de grup, bir de 'Changes' adlı rafine bir stüdyo albümü çıkardı. Jarrett, bu albümde, müzik tavrını bu kez daha farklı bir boyuta sıçratmıştı. Mistik yanı albümde her anlamda öndeydi. Üç bölümden oluşan albümde doğaçlamacı yan belirgindi. Ama, daha önemli olan, iç dünyasına, derinlerine bu müzikle de yaptığı göç, yolculuktu. Aslında, tek bir müzik'e inanıyordu Jarrett hep. Beste-

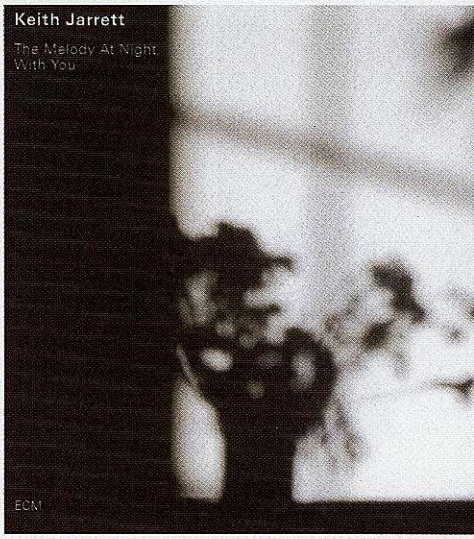

lerse, bu müzik inancının farklı tezahürleriydi. 'Değişim, uçuşla, sonsuzlukla neredeyse eş anlama geliyordu. Ne kadar değişilirse değişilsin insanın özü değişmiyor, değişiyormuş gibi gözüküyordu. 'Changes'daki müzikal tavır da, bu yaklaşımın açık izleriyle doluydu.

Jarrett'ın 1976'da kaydedilen ilginç bir kaydı da, yaklaşık on yıl sonra piyasaya çıktı. Bir organist olarak ortaya çıkan, besteler yapan bir Jarrett'dı bu. Mistik yaklaşımını, org çalarak bu kayıtlarda yeni bir açılıma sıçratmıştı. Yine, 1986'da, üçlünün yoğun turnelerinin bir uzantısı olarak, 'Standards Live' adlı bir albümleri daha yayınlandı. Konserleri, stüdyo kayıtları kadar kusursuzdu üçlünün. Ancak, tam bu süreçte, Jarrett biraz mola verip New Jersey'deki evine, ev stüdyosuna çekildi. 1985'in yaz aylarıydı. Ne etrafında müzisyenler, ne de mühendis ve teknik heyet vardı. Kasetlere bir başına kayıt yapıyordu. Stüdyo

havası kesinlikle yoktu.

Yani, amatör bir uğraş izlenimi veriyordu bu çalışma. Ama, kayıtlar bir konsepte dönüşüp, bir yıl sonra, 'Spirits' adlı bir double albüm formatında yayınlanınca, jazz çevresinde övgü ve tepkileri birarada getirdi. Çünkü tamamen 'etnik' karakterli bir mistisizmi simgeliyordu bu albüm. Piyano, tamamen geri plana çekilmiş, sanatçının İsveç'ten 1960'lı yıllarda aldığı Pakistan flütü, albümde en çok kullandığı enstrüman olmuştu. Bunun yanında üç setli bir tabla ve Güney Amerika'da kullanılan bir 'shakers' çoğu parçada ayrıcalık oluşturuyordu. Bazı özel Afrika otantik sazları, soprano saksofon, gitar ve saz; Jarrett'ın kullandığı diğer enstrümanlar arasındaydı. Bazı enstrümanlar içinse, Jarrett, farklı cihazlardan yararlandı. Ortaya çıkan tamamen etnik, folklorik formlarda, yirmi altı farklı bölüm (parça)dü. Uzakdoğu'dan Amerika

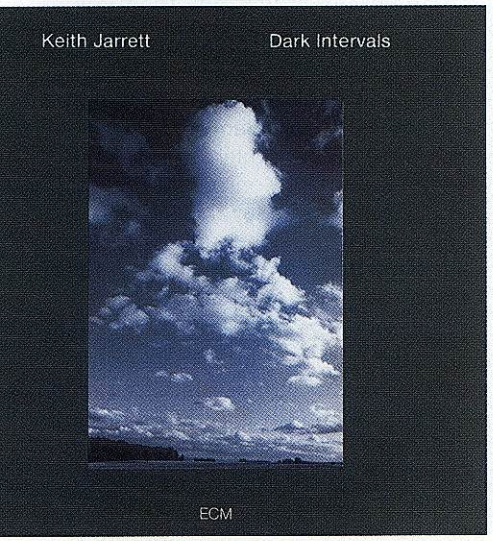

ve Afrika'ya uzun bir yolculuktu yapılan. Mistik hava, albümü tam anlamıyla kuşatmıştı. Jazz unsurlara az rastlansa da, doğaçlamanın rolü tabii ki belirgindi. Bu yapıta, bir tür 'World Music' örneği bile denilebilir. Kendine ait bir kozmos yaratmıştı Jarrett. Parçaların çoğunluğu, notaya dökülmeden çalınmıştı. Adından da anlaşılacağı gibi 'ruhlar'ın şöleniydi bu albüm. Hüzün kokularıyla başlayıp, ruhunu dünyanın dört bir yanında gezdiriyordu. Bu albüm, apayrı bir mecraya taşıdı Jarrett tutkunlarını. Bir sanatçı olarak, ayrı bir bağlamda, yaratıcının ona dünyaya dair kazandırdıklarını, kendi beniyle yeni bir vücuda dönüştürmüştü. Onun için sanat, unutulanın hatırlatılması olduğundan, diğer çalışmaları gibi 'özgün' bir sanat yapıtıydı. Yine, kendine özgü bir anlam arayışını simgeliyordu albüm. Bir gizin peşinde olmaya devam ediyordu. 'Spirits', bu noktada, Jarrett'ın en ilginiç deneyimlerinden biri olarak tespit edilmeli.

Jarrett'ın ilginç arayışları, bu süreçte devam etti. 1987'de, onun, şaşırtıcı ama o denli de ilginç bir double albümüyle karşılaşıverdik. 'Book Of Ways' adını verdiği bu double albümde, yalnız klavsen çalıyordu sanatçı. Piyano öncesi olan klavsen'in verdiği ilginç ve duygulu seslerini, besteleriyle yeni bir kimliğe taşımıştı. Klasik müzik'le yoğun bağı olan bir çalışmaydı bu. Geçmişe dair sesleri, günümüz duyarlılığıyla, yeni bir çehreye büründürüyordu. Çaldığından söz ettiğimiz sayısız enstrüman ailesine, bu albüm yoluyla klavsen de girmişti. Tıpkı, bir başka albümde, bir klasik enstrüman olarak org'u çaldığı gibi. Bu enstrümanlar üzerine, rafine besteler yapmasıysa, sanatçı kimliğinin farklı bir açılımıydı.

Bu albümün ardından, ana enstrümanı piyanoya tekrar ağırlığını koyup, yeni besteler peşine düştü. Ortaya, kısa zamanda, 'Dark Interval' adlı yepyeni bir solo çalışma çıktı. Kendi gizinin peşindeydi yine. Albümdeki parçalar bir bütün olarak, 'ayin' havası yaratıyordu. 'Opening' adlı giriş parçası, adından da geldiği gibi, ayinin açılış cümlesiydi. Zarif, ama karanlık, gizil duygular taşıyan bir lirizmdi öne çıkan. Bu parçanın peşinden gelen 'Hymn' ise, yansıtıldığı gibi bir Jarrett ilahisiydi. Kendi benini arayan bir sufi gibi düşünebileceğimiz Jarrett'ın, bir bütün olarak ele alınması gereken müziği ve inancının kuşatıcı bir örneğiydi bu parça. 'Entrance' ise müzikal anlamda sanatçının en derinleştiği örneklerden biriydi. Hem jazz, hem klasik boyutlar vardı bu kısa konser kaydı parçada. Kendinden geçmiş vecd halinde bir Jarrett'tı yine karşımızdaki. Bu sufi yaklaşım, bir tür danstan, hareketten, kendi iç dünyanla gezinmekten ve saflaşmaktan başka birşey değildi. 'Fire Dance' adlı parçayı, bu algı içinde düşünmek sanırız pek anlamsız olmaz. Bu müzik de, Jarrett'ın ritüellerden yararlanıp, müziğe döndürdüğü orijinal bir beste. Parçayı, bir başka ilahi olarak düşünmek mümkün. Tempolu, ama içli ezgisi olan bir beste. Aynı ruhanilik ve mistik yönsemeler 'Rituel Prayer' adlı parçada da dikkati çekiyor. Bu parça da, Jarrett'ın bir tür duası. Geçmişiyle, yaşadığı an arasındaki bağı, tanrıya olan şükranı öne çıkan. Recitative' adlı son parça da, albümün bir duayla noktalanışı izlenimi veriyor. Görüldüğü gibi 'Dark Interval' albümü, tam anlamıyla ruhani bir yolculuk. İç dünyanın yolculuğu tabii. Onun inanç anlayışını, müziğiyle en iyi buluşturduğu albüm diyebiliriz 'Dark Interval'e. Hayatı biçimlendiren karanlık, gizil noktaları insanın!

Jarrett'ın ağırlıklı 1970'li yıllarda, birlikte müzik yaptığı İskandinav müzisyenler Garbarek, Danielsen ve Christensen'le 1979'da kaydettiği parçalardan oluşan bir albümü tam bu zaman diliminde piyasaya çıktı. Ama, albüme 'Personal Mountains' adını koymuşlardı. Bu dönem, üstünde durulmaya değer, Jarrett Trio'nun yine 1989'da yayınlanan 'Changeless' albümü oldu. 'Dancing' adlı giriş parçasında, dikkat çeken öğe, Jarrett dışında Peacock ve De Johnette'ın, bağımsız müzikal kimliklerinin bu parçada öne çıkması oldu. Peacock, yer yer bası bir solo enstrüman olarak, özellikle doğaçlamalar kesitinde öne çıkarıyordu. Jarrett'in çalışı esnasındaki sesleri, mırıltıları, parçanın kozmosuna ayrı bir boyut taşımıştı. Aslında şöyle bir çıkarıma da gidilebilir; Jarrett her parçada farklı bir ruhla çalıyor, ama bu ruhları stiline yediriyordu. Bir sonsuzluğa yolculuk anlamına gelen 'Endless' adlı parçada, Jarrett'ın içine, ben'ine yolculuğu sürüyordu. Bu parça, konser kaydı olduğundan, daha özgür bir yapıya sahip. 'Lifeline'daysa, Jarrett'ın yolu, çizgisi, hatta 'kader' yolu çiziliyordu. Melodik olmaktan çok, uçuk doğaçlamalara yaslanan bir şarkı bu. Son parça 'Ecstasy' ise, müzisyenlerin transe bir biçimde mükemmel bir mistik jazz yapmalarıydı. Varyete olmadığı gibi, dış dünyadan kopup, kendi derinliklerinde gezindiler. 'Changes'in ardındansa, Jarrett'ın 'Paris Concert' adlı solo konser kayıtları albümleşti. Bir yıl sonraysa, bu kez 'Vienna Concert' adlı solo konser kayıtları plaklaştı.

1990'lı yıllar Jarrett ve grubunun yoğun üretimiyle sürdü. Jarrett Trio'nun, bu on yılın hemen başlarında 'Tribute' (1990), 'Cure' ve bir konser albümü olan 'At The Deer Head Inn' (1994) yayınlanacaktı. Yine aynı süreç içinde çıkan bir başka albümlerinin özellikle üstünde azıcık durma ihtiyacı duyduk. Trio, bu albüme 'Bye Bye Blackbird' adını vermişlerdi. Müzisyenler bu albümü, 1991 Ekim ayındaki kayıtlardan çok kısa süre önce ölen. Ustaları Miles Davis'e ithafen hazırlamışlardı. Üç müzisyenin de bir okul niteliğinde olan ustayla yoğun bağları olmuş; yeni deneyimlere yönelmelerinde Davis'in büyüleyici rolünü hiç unutmamışlardı. O siyahkuş'u sonsuzluğa yani bir ucuyla, kendi yüreklerine içlerine taşıyorlardı. Miles, onlar için bir medyum, insanın şeklini, bakışını değiştiren bir kişi, bir tür manyatik bölgeydi. Onunla birlikte olmak, bir değişimle özdeşti sanki. İşte 'Bye Bye Blackbird'ü, ustaların ustasına ölümünden hemen sonra kaydedecekler ve saygılarını sunacaklardı. Albüm piyasaya 1992 yılında çıktı. Albümde eski ilginç standartlar vardı. Örneğin bir tür ballad olan 'You

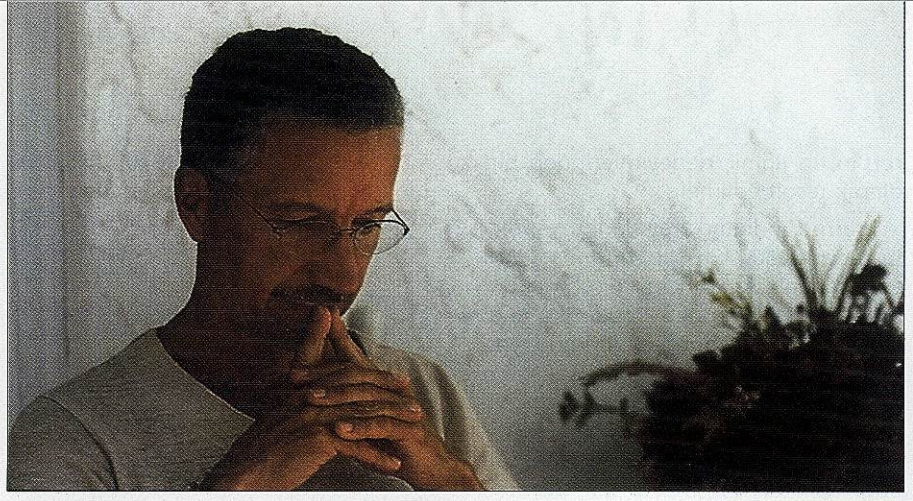

Won't Forget Me', Peacock ve 'DeJohnette'in kaotik uyumuyla, Jarrett'a uzun soluklu bir soluk alma olanağı yaratıyordu. 'Butch and Butch' adlı Oliver Nelson bestesi de, güzelliği kadar hüznüyle belirginleşiyordu. Hem de parça, çokça tempolu olduğu halde. Jarrett, kusursuz bir piyanist olduğunu tüm açıklığıyla gündeme taşıyordu. 'Summer Night'da ise bir doğaçlama şöleni sunuyordu trio. İşte albümün asıl kesiti, on dokuz dakikalık, 'For Miles' adlı ağıtlarıydı. İlkel davul vuruşlarıyla başlayan, dinsel çağrışımlar taşıyan, ruhani bir uzun ağıt. Büyü ve hüzünle bezeli, transe bir havası olan bu parçada, sanatçıların Miles'a duydukları olağanüstü, hakiki sevgi çıkıyordu ortaya. Albümde, anmadan geçemeyeceğimiz son parça 'Blackbird Bye Bye' adını taşıyor. Artık ölmüş olan Miles'a sonsuz özlemlerini üstün bir ruh ve müzikaliteyle bestelerine ve yorumlarına taşımışlardı. Tüm bu standart ve yeni parçalar, Jarrett ve grubunun ruhani havasıyla vücut bulup, bütünlüklü bir 'ağıt' albümü de çağrıştırıyordu.

1994-96 arası, çok ilginç çalışmalarına rastlandı. 1994'de, sanatçı, üçlüsüyle 'Blue Note' kulübünde üç gece konser verdi ve bu konserler kayda alındı. Performans, bir yıl sonra, altı CD'lik bir set olarak yine ECM'den yayınlanacaktı. Trio'nun on yılı aşmış serüveninin, yeniliklerle dolu bir özetiydi bu albüm. Çalışma, bugün, müzisyenlerin insanüstü bir becerisi olarak kabul edilmişti. Ardından, 1995'in Ocak ayında, Jarrett'in herhalde gelmiş geçmiş en büyük konseri gerçekleşecekti. Doğaçlamaya yaslanan bir solo piyano konseriydi bu. Milan'ın La Scala Operaevi'nde gerçekleşti. O sahnede yapılan ve klasik-dışı ilk konserdi. Bu konserin kaydı, kısa süre sonra 'La Scala' adıyla yayınlandı. 1996 Mart ayındaysa, trionun en iyi konserlerinden biri Tokyo'da gerçekleşti. Bu yılın sonlarında Jarrett, bir tür sendrom'a yakalanıp, kısa süre müzik ortamından koptu. İki yıl sonraysa halkın ilk kez karşısına 1998'de çıktı. Ve tempolu süreç yine devam etti.

Grubun, Tokyo kayıtları 'Tokyo 96' adıyla yayınlanırken, Jarrett 1996'da yeni bir solo albümle tekrar karşımızdaydı. 'The Melody At Night With You' adını taşıyan bu çalışmada, on parça performe ediyordu Jarrett. İçli, romantik aşk parçaları şöleniydi bu. Jazz'ın popüler klasiklerinden yararlanmıştı. Örneğin giriş parçası 'I Love You Porgy', George Gershwin'in 'Porgy And Bess' yapıtından alınmıştı. Kendi mistiği biraz gerilerde olsa da, parçada tutku ana tema olarak öne çıkmıştı. Bu albümde yine Ira ve George Gershwin'in bir ortak bestesini de yorumluyordu: 'Someone To Watch Over Me'. Bu parçada yumuşak, duygulu bir aşk parçasıydı. Yorumlananlar arasında, bestecilerden birinin de Duke Ellington olduğu, 'I Got It Bad And That Ain't Good' adlı nefis bir jazz standardı vardı. Görüldüğü gibi, seçtiği parçaların çoğu, 1940 ve 50'li yılların tutku dolu besteleriydi. O noktada, biraz nostaljik bir albümdü 'The Melody At Night With You. Albümde, tamamen Jarrett'ın alıp yeniden düzenlediği geleneksel parçalara da rastlandı. Bunlar arasında 'My Wild Irish Rose', en iyi yorumladığı örnek olarak değerlendirilebilir. Biraz nostalji, ama daha çok aşk ve özlem kokan 'Something To Remember You By'da, hem klasik hem jazz yanını yeni yorumunda başarıyla buluşturuyordu. Albümde, altı çizilmeye değer son örnek, 'I'm Through With Love'. Evet, yine aşk, ama daha çok iç dünyada yeşeren, birlikte yaşanan ruhani bir aşk duygusunun, Jarrett'ın piyanosuyla ayrı bir tada dönüşmesiydi. Bu albümde daha çok Jarrett'ın 'karizmatik' müzisyen yanının altını çizmek gerekiyor.

Tüm bu Jarrett serüveninin, jazz yapıtı sürecindeki son albümü, yine ünlü trio'suyla, geçen yılın sonlarında piyasaya çıkan bir double çalışma. Üçlü, albüme 'Whisper Not' adını koymuş. İki CD'de de yedişer parça var. Bu parçalar, 1999 yılında Paris'te yapılan bir konserden alınmış. Gerçekten, 'Whisper Not'da bir usta işi çalışma. Uyumları, duygu ortaklıkları ve Jarrett'ın müzik ruhuyla kenetlenmeleri sonucu, uzun birikimlerinin rafine bir özetiyle başbaşa kalıyorsunuz. Jarrett'ın otuz yılı aşan derin müzik birikiminin anlamlı özetleri gibi besteler. Jazz algıları yine Jarrett'ın sıkça değindiğimiz felsefesi doğrultusunda biçimlenmiş. ıranse olmadan çalamıyorlar artık. Varyeteyi reddediyorlar. Ama, doğaçlamanın imkanlarını zorlamaktan vazgeçmiyorlar. Ruhani hava, tüm parçalara yine sinmiş. Ama, jazz'ın özü de bu ruh içinde yeniden vücut bulmuş gibi. Ustaların bu kusursuz performansları, mistik unsurla kesiştiğinde, ortaya temiz, dingin bir müzik biçemi çıkmış. Parçalar bir bütünlük arz ediyor. Sanki tek bir parçanın içinde ruhani geziler yapıyor müzisyenler.

Jarrett'ın birçok jazz dışı müzikal niteliğini bu yazının kapsamına özenle almadık. O, aynı zamanda çok başarılı bir klasik müzik yorumcusu. Mozart, Bach, Şostokoviç, Bartok, Stravinski gibi birçok klasik bestecinin yapıtlarını yorumladığı sayısız albümü var. Bunların hemen tümü de ECM firmasında yayınlanmıştır. Ancak, yazımızın boyutları nedeniyle, onun yorumcu kimliğinin bilerek üstünde durmadık. Bu noktada bizi bağışlayın. Bir de, bilindiği üzere, Jarrett'ın bu yazıda adını anmadığımız birçok albümü var. Sanatçı, dünyanın birçok dev isminin albüm ve konserlerin de konuk oldu. Bu müzisyenler arasında yalnız Charles Lloyd ve Miles Davis'i andık. Çünkü bu isimler, Jarrett'ın jazz algısını farklı bağlamlarda şekillendiren isimlerdi. Bu isimlerden öte, Freddie Hubbard, Lee Konitz, Chet Baker, Kenny Wheeler gibi sayısız ünlü jazz'cıyı anımsatmamız gerekirdi. Bu açılma da, yazımızın mantığını ve boyutun aşacağından gündem dışı oldu.

Evet, buna benzer birçok nedenden dolayı, bazı eksikler olabilir. Ancak, bu yazının asıl aktarmak istediği nokta, sanatçının inanç sistemi, din algısıyla, müziği arasında kurduğu derin köprüydü. İki unsurdan biri olmasa, Jarrett müziği de çıkmazdı ortaya. Bu açıdan, onun müzik türü ve çeşitliliği konusunda aldığı eleştirilerin çok haklı olmadığını; farklı bir bağlamda ele alınması gerektiğini savlamaya başladık. Yaratı, onun için Tanrının yoluyla insanda biçimlenirdi. Bu yüzden de yaptığı müziği, kendi beniyle yeniden ortaya koyan bir aracıydı kendisi. Durum böyle olunca da yaptığı müzik türünün ne olması değil, nasıl hayat bulmasıydı belirleyici olan. Devamlı özgürlüklere açık, zoraki standart çalan bir jazz'cı olmadı. Bazen bu jazz'ı merkez yaptı, özel durumlarda ise bu müziğin ötelerine, uzaklarına gitti. Yani, yaptığı müziğin çıkış nedeni, özü hep sabitti. Ama, dışa çıkıp, dünyayla ilişkiye girdiğinde bambaşka karakterler taşıyan ürünlerle karşılaşabilirdik. Onun yaşama tarzı ve müziği sufi inançlara çok yakın. Bir tür mistik olduğu kesin. Ama, bilinen resmi dinlerle de hiç bağı olmadığı açık. O, insana, müziğe nasıl yaklaşıyorsa, biz de Jarrett'a öyle bakmayı yeğledik onun inancına saygı göstererek. Müziğinin ayrıcalıklı özelliklerini özetleyerek.

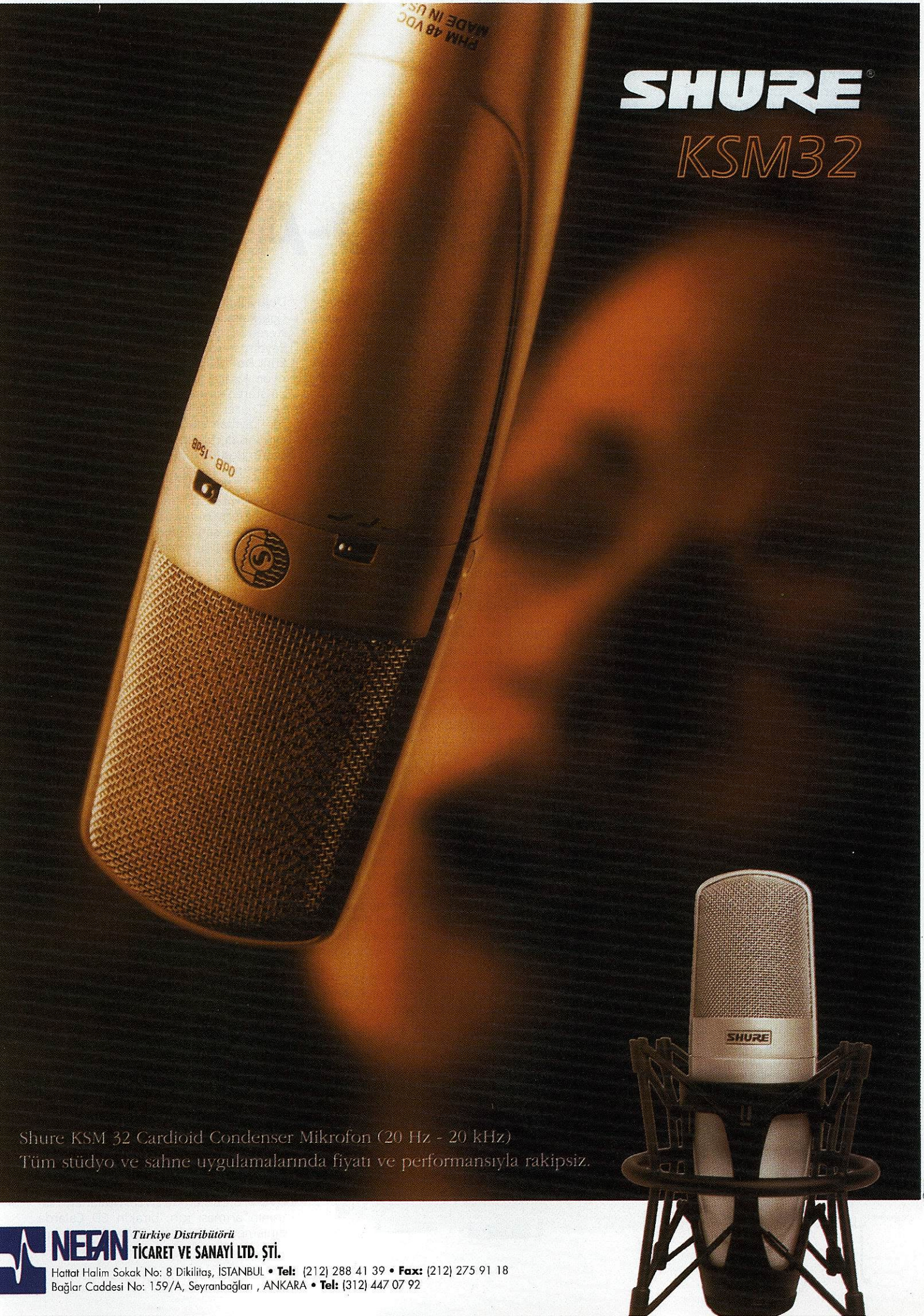

NEFAN *Türkiye Distribütörü*
TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hattat Halim Sokak No: 8 Dikilitaş, İSTANBUL • **Tel:** (212) 288 41 39 • **Fax:** (212) 275 91 18
Bağlar Caddesi No: 159/A, Seyranbağları , ANKARA • **Tel:** (312) 447 07 92

SACD vs. DVD-A[1]

Tunç Bozoğlu
tunc@lotushifi.com

Film içerikli DVD'lerin hemen akabinde yaygınlaşması beklenen sadece ses / müzik içerikli DVD-A(udio)'lar henüz! emekleme safhasında. Yarışa geç başlayan SACD ise, tavşan ile kaplumbağa hikayesindeki kaplumbağanın yerini almış durumda. Böyle olmasının en büyük nedenlerinden biri uluslararası müzik-üretici şirketler arasında, CSS (Content Scrambling System) adı verilen, kopya önleyici sistem üzerinde uzunca bir süre anlaşma sağlanamaması. Diğeri ise uzun tartışmalar sonucu kabul edilen, IBM ve Intel'in ortaklaşa ürettikleri koruyucu sistemin Norveç'li bir hacker tarafından kırılması! Bu gelişmelerin her biri DVD-A için birer yıla mal oldu. Bu da, tabii ki, başlangıçta pek fazla şans tanımadığımız SACD formatının işine yaradı, önde gelen CD üretici firmalar yavaş yavaş albümlerin SACD'lerini de çıkarmaya başladılar. Şu anda sayısı 300'ün üzerindeki SACD albüm başlıklarının[2] bu yıl sonunda 3500'ü geçmesi planlanıyor.

Bilindiği üzere, SACD, Sony'nin geliştirdiği ve Philips ile birlikte desteklediklerı bir format. Ortaya çıkması ise Sony'nin, satın aldığı kayıt şirketlerinin (Sony Music adı altında Columbia şirketi, ki Blue Note gibi irili ufaklı pekçok markayı kapsıyor) devasa arşivlerinin yedeklerini alırken geliştirdiği DSD kayıt sistemine dayanıyor. Sony ve Philips, muciti oldukları CD üzerinden, yıllardır, oldukça hatırı sayılır bir gelir elde etmektelerken (CD-Çalarlar için ekipman satışının yanında basılan her CD başına 7 cent gibi bir rakam!), DVD-A vadettiği yüksek performans ile CD'nin egemenliğine ve dolayısı ile Sony/Philips biraderlerin gelirlerine göz dikmiş bir haldeydi. İşte SACD'nin yaratılma nedeni; DVD-A'nın ezkaza, CD'nin yerini almasını engellemek!

Burada komik bir durum ortaya çıkıyor. SACD'nin kayıt sistemi DSD, CD'nin kayıt formatı olan ve aslen Philips'in geliştirdiği PCM (Pulse Code Modulation) sisteminden tamamen farklı, yeni bir sistem. Buna karşın, rakiplerin DVD-A formatı ise PCM üzerine kurulu! 44.1kHz ve bu frekansın katları olan 88.2 ile 176.4 kHz çözünürlükteki PCM kayıtlardan halen lisans hakkı elde eden Philips'e karşılık Toshiba da kendi geliştirdiği 48kHz ve onun katları olan 96 ile 192 kHz frekanslarındaki kayıtlardan pay alıyor. (Hatırlarsınız, 48kHz ilk olarak DAT kayıtlarında ortaya çıkmıştı.) Eh, DVD ve DVD-A kayıtlarında 96 kHz'in bu kadar öne çıkarılmasının altında da Sony/Philips'e gelir kaptırmamak söz konusu gibi, ne dersiniz?

Peki, DVD-A şu anda ne durumda? DVD-A'nın patenti, DVD'de olduğu gibi Matsushita (Technics ve Panasonic markalarının sahibi), Toshiba/Warner, Pioneer gibi firmaların elinde. Bu firmalar DVD veya DVD-A Çalar üretmek isteyen firmalardan başlangıç için 150 bin Dolara yaklaşan bir para istiyorlar, bir nevi hava parası! Buna ek olarak, üretimde kullanılan elektronik malzemelerin fiyatları da belli oranda lisans hakkını kapsıyor. Halbuki CD'de (ve SACD'de) böyle bir ön yatırım söz konusu değil, CD ya da SACD Çalar üretecek firmalar doğrudan parçaları satın alarak işe girişebiliyorlar. Maliyetlerin bu kadar yüksek oluşu high-end cihaz üreticilerinin seri üretim yapan firmalara nazaran DVD'ye uzak kalmalarına neden oluyor, ya da high-end DVD Çalarların fiyatları astronomik belirleniyor.

Her neyse, DVD-A'nın kopya önleyici sistemi üzerinde halen net bir anlaşmaya varılmış değil. Bu duruma daha fazla seyirci kalmak istemeyen Warner Bros. geçtiğimiz aylarda 20 başlık[3] altında DVD-A üreterek işe girişti. Kullandığı CSS sistemi için duyulabilir olduğu hakkında dedikodular çıkmıştı. Warner yetkilileri denekler arasında bu sinyali duyduğunu iddia edenlerden bir kişinin %75 gibi bir oranda başarılı olduğunu ve bunun da sadece birinci testte geçerli olduğunu öne sürerek böyle bir tehlikenin var olmadığını savunuyorlar. İnsan kafasına takarsa duyar tabii ki!

DVD-A üzerindeki diğer bir gölge de DolbyDigital kodlamanın zaruri olması. Çok kanallı kayıt edilmiş bir DVD-A'dan stereo ses elde etmek ancak DolbyDigital kaydın stereo'ya indirgenmesi ile mümkün, DolbyDigital kayıt da sıkıştırma içeriyor. Kısaca, DVD-A üzerinde bağımsız bir stereo kayıt yer almıyor. Buna karşılık SACD üzerinde hem çok kanallı, hem stereo kayıtlar için fiziki olarak iki ayrı yer ayrılmış durumda. Bu da mükemmeliyetçilerin hoşuna gidecek bir özellik.

Teknik açıdan, DVD-A'nın kullandığı PCM sisteminin SACD'nin kullandığı DSD kayıt sistemine göre daha üstün özellikleri olduğundan bahsediliyor. SACD'nin saniyede 2.8224 MHz olan yüksek bilgi akışının yarattığı dijital gürültünün şiddeti üst ses limitini 50kHz ile sınırlıyor. Yani, teoride 100kHz olan SACD tiz ses sınırının yarısı dijital gürültüyü yok etmek için kullanılıyor. Buna karşın PCM sisteminde de birden fazla dijital filtre ve DAC kullanılmasının yarattığı faz farklılaşmasının önüne geçmek çok zor. Bu olumsuzlar listesini dilediğiniz kadar uzatmak mümkün.

Yakın bir zamana kadar SACD için bir dijital bağlantı söz konusu değildi, SACD Çalarlardan ancak analog çıkış elde edilebiliyordu. Sonunda beklenen oldu ve Sony, SACD için dijital taşıyıcı olarak IEEE1394 ya da firewire adıyla bilinen dijital protokolü seçti. Bu arayüz ile ne mi yapılabiliyor; tek bir firewire kablo üzerinden 40 adet SACD ses kanalı taşınabiliyor! Firewire bağlantı, cihazların karşılıklı iletişimini de sağladığı için daha etkin bir kopya önleyici sistem kullanmak da mümkün.

Albüm üreticileri açısından bakıldığında, DVD-A'nın authoring adı verilen içerik düzenlemesi işleminde halen bir standart oturtulabilmiş değil. Bu konuda çok zorlanan birçok kayıt firması biraz da bu nedenle SACD'ye yöneldi. SACD görüntü olarak sabit resim ya da grafiklere yer verirken DVD-A'da hareketli görüntüler yer alabiliyor, bu da, Sony'nin başlangıçtan beri ileri sürdüğü DVD'nin video, SACD'nin ise müzik için daha uygun birer format oldukları savına güç kazandırıyor.

Geriye dönük uyum açısından da SACD bir adım önde. Hibrid tarzda basılmış SACD'ler üzerindeki CD katmanı bütün CD Çalarlarda dinlenebiliyor, böylelikle SACD Çalarınız olmasa bile SACD albüm arşivinizi kurmaya başlayabiliyor, bir SACD-çalar satın alana kadar bu tür diskleri CD-çalarınızda dinleyebiliyorsunuz. DVD-A üreticileri ise DVD-A Çalarların satışının artması için, bırakın CD Çalarda dinlemeyi DVD-A'ların DVD-Video Çalar-

larda dinlenebilmesine bile karşılar. Ancak, Warner bir istisna yaparak çıkarttığı DVD-A'lardaki video kanallarını DolbyDigital ses kaydı için kullandı. Böylelikle bu DVD-A'ları DVD-V Çalarlarda çalabiliyorsunuz, ancak dinlenen ses DolbyDigital kayıttan başka birşey değil. Sakın DVD-V'nizin DVD-A çalabildiği gibi yanlış bir düşünceye kapılmayın, DVD-A dinlemek için mutlaka bir DVD-A Çalar almak zorundasınız!

Bilgisayarlar aracılığı ile internet üzerinden müzik kayıtları yapılmasını, bir CD üzerinde binlerce müzik parçasının kayıt edilebimesini sağlayan bir sıkıştırma sistemi olan MP3 için müzik üreticilerinin düşünceleri eskisi kadar negatif değil. Tıpkı kasette olduğu gibi tüketicinin **iyi, daha iyi, en iyi** ayrımını yapabileceğine inanıyorlar. BMG (Bertelsmann Musik Gruppe) Napster (internette MP3 sunan ilk firmalardan) aleyhine açtığı davadan vaz geçti, buna karşılık Napster sitesine BMG için bir link koydu, üstelik iki firma birlikte yeni bir MP3 sitesi açtılar!

Her alanda olduğu gibi dijital alemdeki gelişmeler de baş döndürücü hızda. Daha şimdiden (bir iki yıldır) mavi lazerden ve bu lazeri kullanan 8mm çapında (CD-single büyüklüğünde) ve DVD'nin yüzlerce katı bilgi taşıyabilen bir diskten bahsediliyor. Gelecek bir gün gelecek, ama yine de önemli olan hangi formatı dinlediğiniz değil o formatı nasıl bir sistemde dinlediğiniz olacaktır. Biraz genellersek, seri üretim bir DVD-A Çaların high-end standartlarda üretilmiş, ve belki de upsample yapan bir CD Çalardan daha iyi çalacağına gözünüz kapalı inanır mısınız? Ben inanmam.

Bol müzikli günler.

1 'SACD versus DVD-A' = 'SACD DVD-Audio'ya karşı'
2 Mevcut SACD listesi yan notlarda, Sony SACD fiyatlarını 25 Dolardan 17 Dolara düşürdü!
3 DVD-A başlık listesi yan notlarda

DVD-A Başlıkları

Beethoven: Symphonies Nos. 4 & 5 conducted by Daniel Barenboim with the Staatskapelle Berlin, Core, Stone Temple Pilots, Tigerlily, Natalie Merchant, Johann Strauss in Berlin conducted by Nikolaus Harnocourt with the Berlin Philharmonic, Brain Salad Surgery by Emerson, Lake & Palmer, Hommage a l'Orchestre Lamoureux: Chabier's Espana & Ravel's Bolero Orchestre Lamoureux conducted by Yutaka Sado, The Bedroom Mixes Jazz at the Movies Band Yayınlanması planlanan diğer DVD-A projeleri şu toplulukların çalışmalarını kapsıyor: The Corrs, Miles Davis, Tracy Chapman, The Doors, Deep Purple, Philip Glass, Zubin Mehta conducting Mahler's Symphony No.2, Pat Metheny, Joni Mitchell, Steely Dan, Rod Stewart ve Buena Vista Social Club.

SACD Başlıkları

AudioQuest Music
Terry Evans/ Puttin' It Down
Doug Macleod/ Unmarked Road
Joe Beard/ For Real/ Featuring Duke Robillard and Friends
BluesQuest
Mighty Sam McClain/ Soul Survivor
Doug MacLeod/ Whose Truth, Whose Lies?
Joe Beard/ Dealin'
Bruce Katz Band/ Three Feet Off The Ground
Terry Evans/ Mississippi Magic
Analogue Productions Originals
Honeyboy Edwards/ Shake'Em On Down
Jimmie Lee Robinson/ All My Life
Nancy Bryan/ Neon Angel
Harry Hypolite/ Louisiana Country Boy
A Records
Mabel Gonzalez/ La Noche Del Rio De La Plata
BIS
Toru Takemitsu/ How Slow The Wind
Challenge Records
UMO Jazz Orchestra - with Kenny Wheeler & Norma Winstone - One More Time
Hein Van De Geyn/ Woodwind Works
Paul Bollenback/ Double Vision
Enrico Pieranunzi/ Infant Eyes
Enrico Pieranunzi/ Improvised forms
Jim Ferguson/ Deep Summer Music
Eric Vloeimans/ Umai
Chesky Records
An Intro Into SACD (Sampler)
Rebecca Pidgeon/ The Raven
McCoy Tyner Quartet/ New York Reunion
Carla Lother/ Ephemera
Paquito D'Rivera/ Tropicana Nights
Delos
Gustav Mahler/ Symp.#2 Resurrection
Shostakovich:Chamber Symphony/
Andrew Linton/ Dallas Christmas
DMP
DMP Does DSD
Stockholm Jazz Orchestra/ Tango
Steve Davis/ Quality Of Silence
Manfredo Fest/ Just Jobim
Joe Beck & Ali Ryerson/ Alto
Jay Leonhart/ Salamander Pie
Flim & the BB's/ Tricycle
Gaudeamus/ Sacred Feast
Robert Hohner Percussion Ensemble/Far More Drums
Vivino Brothers/ Blues Band
Bob Mintzer/ Homage To Count Basie
First Impressions Music
SACD Audiophile Reference IV
Linda Rosenthal/ Oh! That
Ayako Hosokawa/ I Touch The Stars
Groove Note
Jacintha/ Here's To Ben Webster / A Tribute To Ben Webster
Jay McShann/ What A Wonderful World
Jacintha/ Autumn Leaves - The Songs Of Johnny Mercer
Luqman Hamza/ With This Voice
Hyperion
Boccherini & D'Astorga/ Sabat Mater
The Florestan Trio/ Piano Trios / Debussy, Faure, Ravel
Lyrinx
Beethoven Piano Concertos 1 & 3 / Baudo / Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo
Chopin/ Sonate #2/ Caroline Sageman
Debussy/ French Music For Clarinet
Mann
Herbie Mann/ Eastern European Roots
Mobile Fidelity Sound Labs
Duke Ellington/ Blues in Orbit
Opus 3
Eric Bibb/ Spirit & The Blues
Erik Westberg Vocal Ensemble / Musica Sacra
Benny Waters/Live at the Pawnshop
Showcase / Acoustic Music In Authentic Environments (Sampler)
Eric Bibb/ Just Like Love
Red Rose Music
Red Rose Music Sampler Vol. 1 This hybrid SACD is compatible with all CD players.
Sony
Verdi: Requiem / Ormandy / The Philadelphia Orchestra
Bob Dylan/ Blonde On Blonde
Beethoven / Symphony No. 6 in F Major, Op. 68/ "Pastoral" / Columbia Symphony Orchestra / Bruno Walter
Tchaikovsky / Concerto in D Major for Violin and Orchestra, Op. 35; Mendelssohn: Concerto in E Minor for Violin and Orchestra, Op. 64 / Isaac Stern / Philadelphia Orchestra / Eugene Ormandy
Brahms - Symphony No. 4 in E minor, Op. 98 / CSO / Bruno Walter
Bach - Italian Concerto in F Major; Partitas Nos. 1 & 2 / Glenn Gould
Carl Orff: Carmina Burana / Ormandy / The Philadelphia Orchestra
Chopin / Sonata No. 2 in B flat minor, Op. 35; Rachmaninoff: Etude-Tableau Op. 33, No. 2 & Op. 39, No. 5; Schumann: Arabesque, Op. 18 / Vladimir Horowitz
Dvorak / Symphony No. 9 in E minor, Op. 95 "From The New World" / NYP/ Bernstein
Mozart / Symphonies Nos. 38 & 40 / Columbia Symphony Orchestra / Bruno Walter
Schubert / Symphony No. 8 in B minor "Unfinished"; Beethoven: Symphony No. 5 in C minor, Op. 67 / NYP / CSO / Bruno Walter
Bach / Two and Three Part Inventions / Glenn Gould
Mahler / Symphony No. 1 in D Major "Titan" / New York Philharmonic / Leonard Bernstein
Dvorak / Slavonic Dances, Op. 46 & 72; Carnival Overture / CSO / George Szell
Jeff Beck/ Blow By Blow
Boston/ Boston
Meat Loaf/ Bat Out Of Hell
Toto/ Hydra
Luther Vandross/ Never To Much
Toto/ Toto IV
Bach: The Goldberg Variations / Gould
Michael Jackson/ Thriller
Cyndi Lauper/ She's So Unusual
Wynton Marsalis/ Hot House Flowers
Wynton Marsalis/ Standard Time
Mozart / Piano Concertos Nos. 20 & 27 / Perahia / English Chamber Orchestra
Bangles/ Greatest Hits
Harry Connick Jr./ We Are In Love
Dances With Wolves / John Barry / Original Motion Picture Soundtrack
Manhattan Transfer/ Christmas Album
Gloria Estefan/ Hits
Wynton Marsalis / London Concert / Raymond Leppard / English Chamber Orchestra
Ricky Martin/ Sound Loaded
Keb Mo/ The Door
Aerosmith/ Just Push Play
Gloria Estefan/ Alma Caribena / 13 new Spanish tracks
The Film Scores / Salonen / Bernard Herrmann / Los Angeles Philharmonic
Titanic / Music from the motion picture / James Horner
Tony Bennett/ The Ultimate Tony
Kandi/ Hey Kandi
Celine Dion/ All The Way / A Decade of Song
Zebrahead/ Playmate Of The Year
Marvin Gaye/ Midnight Love
Miles Davis/ Big Fun (2 CD)
Blood, Sweat And Tears/ B.S.T.
Yo-Yo Ma/ Solo
Charlotte Church/ Charlotte Church
Rachmaninoff / Piano Concerto #3 / Volodos / Levine / Berlin Philharmonic Orchestra
Thelonious Monk/ Straight,No Chaser
Louis Armstrong/ Plays W.C. Handy
Louis Armstrong And His All Stars / Ambassador Satch
Louis Armstrong/ Satch Plays Fats
Miles Davis/ Kind Of Blue
Weather Report/ Heavy Weather
The Dave Brubeck Quartet / Time Out
Herbie Hancock/ Headhunters
Miles Davis/ Live Evil
Miles Davis / Black Beauty / Miles Davis At Fillmore West (2 CD)
Miles Davis/ Sketches Of Spain
Billie Holiday/ Lady In Satin
Al Di Meola, John McLaughlin & Paco De Lucia / Friday Night in San Francisco
John Denver/ The Best Of John Denver Live
Miles Davis / Gil Evans / Quiet Nights
Santana/ Abraxas
Charles Mingus/ Mingus Ah Um
Duke Ellington & Count Basie: First Time - The Count Meets the Duke
Miles Davis/ Miles Smiles
Carole King/ Tapestry
Stevie Ray Vaughan And Double Trouble / Texas Flood
Stevie Ray Vaughan and Double Trouble / Couldn't Stand The Weather
Willie Nelson/ Stardust
Babyface/ The Day
Tony Bennett/ MTV Unplugged
The Byrds/ Greatest Hits
Yo-Yo Ma / Edgar Meyer / Mark O'Connor / Appalachian Journey
Journey/ Escape
Joe Satriani/ Engines Of Creations
Kenny Loggins / Yesterday, Today, Tomorrow / The Greatest Hits Of Kenny Loggins
Train /Drops of Jupiter
Jennifer Lopez/ On The 6
Billy Joel/ The Stranger
Billy Joel/ 52nd Street
Billy Joel/ An Innocent Man
VH1 Divas Live / Mariah Carey / Gloria Estefan / Shania Twain / Celine Dion / Carole King
Mariah Carey/ #1's
Grover Washington, Jr. / Prime Cuts-The Columbia Years 1987-1999
Tower of Power / Soul Vaccination: Tower of Power Live
Journey/ Arrival
Miles Davis/ 'Round About Midnight
Miles Davis/ Jazz at The Plaza
Gers Gershwin / Rhapsody in Blue / An American in Paris / Bernstein / Grofe / Grand Canyon Suite / Corigliano / NYP/ CSO
Wagner / Orchestral Excerpts / The Cleveland Orchestra / Szell
Strauss: Don Juan, OP.20 Death and Transfiguration, OP. 24 / Till Eulenspiegel's Merry Pranks, OP. 28 / The Cleveland Orchestra / George Szell
Vivaldi: Four Seasons / Jerusalem Music Center Chamber Orchestra / Stern / Four Concerti / Stern & Oistrakh / Members of The Philadelphia Orchestra / Ormandy
Copland Conducts Copland / LSO / Appalachian Spring (Ballet Suite), Billy The Kid, Four Dance Episodes from Rodeo
Bernstein Conducts Bernstein / New York Philharmonic
Stravinsky: Le Sacre du Printemps (The Rite of Spring) & L'oiseau de Feu (The Firebird Suite) / Stravinsky / CSO
Handel: Water Music / Music For Royal Fireworks / Pierre Boulez / NYP
Ravel: Bolero, La Valse, Rapsodie Espagnole, Daphnis Et Chloe, Suite No. 2 / Boulez Conducts Ravel / Camerata Singers, NYP / The Cleveland Orchestra
Carreras, Domingo, Pavarotti / The Three Tenors Christmas / Their first-ever Christmas Concert
The Antiphonal Music Of Gabrieli / The Philadelphia Brass Ensemble / Cleveland Brass Ensemble / Chicago Brass Ensemble
Bach / Goldberg Variations / Perahia
Mozart - Symphony #39 and #40 / CSO / Szell
Beethoven / Symphony #3, OP. 55 /CSO / Szell
Shubert: Symphony No. 9, "The Great" / Szell / The Cleveland Orchestra
Mendelssohn: Symphony No. 4 / Midsummer Night's Dream / Hebrides / Szell / The Cleveland Orchestra
George Szell/ Schumann: Symphony No
George Szell/ Symphony No.2 in
Strauss Waltzes / Szell / The Cleveland Orchestra
Rossini Overtures / Szell / The Cleveland Orchestra
Dvorak / Symphony No.7/ Smetana / The Moldau / Szell / The Cleveland Orchestra
Dvorak / Symphony No. 8 in G Major, Op. 88 / Symphony No. 9 in E Minor, Op. 95 ("From The New World") / The Cleveland Orchestra / Szell
Grieg / Peer Gynt Suite No. 1, OP. 46 / Bizet / Carlesienne Suite No. 1 / Mussorgsky / Pictures At An Exhibition / Szell / The Cleveland Orchestra
Mahler Symphony #10 / Walton / Paritta For Orchestra / Stravinsky / Suite From The Firebird / Szell / The Cleveland Orchestra /
My Fair Lady - Original Motion Picture Sound Track/ Music by Andre Previn/ Plays only on Super Audio CD Players (Sony)
Charlotte Church/ Dream A Dream
Telarc
Stravinsky / The Firebird / Borodin / Music From Prince Igor / Robert Shaw / Atlanta Symphony Orchestra and Chorus
Moussorgsky / Pictures At An Exhibition / Maazel Cleveland Orchestra
Carl Orff/ Carmina Burana/ Shaw
Eric Kunzel and The Cincinnati Pops Orchestra On Broadway
Music of Paul Dukas / The Sorcerer_s Apprentice, Symphony in C, La Peri / Jesus Lopez Cobos / Cincinnati Symphony Orchestra
Tango / la elegia de quienes ya no so / I Fiamminghi / Rudolf Werthen
Music Of Alan Hovhaness / Yolanda Kondonassis, harp / original DSD stereo recording
E. Kunzel/ Tchaikovsky-1812 C.P.O.
Dave Brubeck / The 40th Anniversary Tour of the U.K.
Oscar Peterson The Very Tall Band / Oscar Peterson, Ray Brown, Milt Jackson
Monty Alexander / Stir It Up / The Music Of Bob Marley
Mighty Sam McClain / Blues For The Soul
McCoy Tyner With Stanley Clarke And Al Foster
John Pizzarelli/ Kisses In The Rain
Freddie Cole / Merry Go Round / All original DSD stereo recording
Hovhaness/ Spirit Of The Trees
Turtle Records
Maarten Ornstein & W.A.R.P. Music Ensemble
Tony Overwater/ Op
Sjakol/ Page
Valley Entertainment
Chris Whitley/ Perfect Day
Vanguard Classics
Gottschalk / A Night In The Tropics / Gould / Latin American Symphonette / Abravanel / Utah Symphony Orchestra
The Plow That Broke The Plains / Thomson / Stokowski / The Symphony of the Air
Songs Of The Auvergne / Canteloube / Davrath
Manitas de Plata / Guitarra Flamenco
Copland / Appalachian Spring / Gould / Spirituals for String Choir & Orchestra / Susskind / LSO
Virgin
Mike Oldfield/ Tubular Bells
Waterlily Acoustics
Nature's Realm / Liszt / Dvorak / Wolfgang Sawallisch / The Philadelphia Orchestra
Jon Hassell / Fascinoma / featuring Ry Cooder , Jacky Terrasson, and Ronu Majumdar

RÖP.

Serhan Yedig

Astronotun keyfi yerinde

Miles Davis'in silah arkadaşı, Weather Report efsanesinin yaratıcılarından saksofoncu Wayne Shorter beş yıl aradan sonra yine jazz festivali için İstanbul'a geliyor. Shorter'ı geçen ayın ortalarında Los Angeles'taki evinden aradık. Son beş yılı konuştuk. Bize eşini kaybetmenin acısını nasıl yendiğini, büyük yankı uyandıran 1+1 albümünü, klasik müzik alanındaki çalışmalarını ve Budizmin faydalarını anlattı.

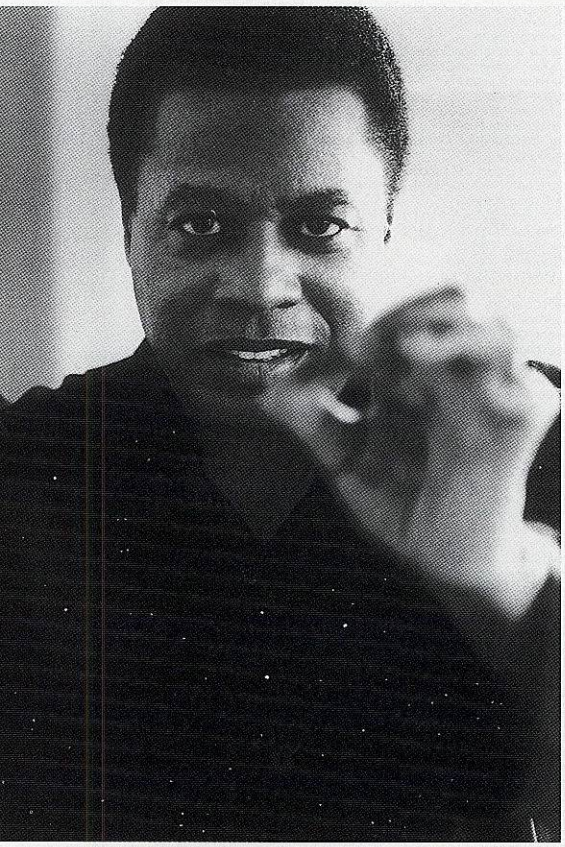

Detroit Senfoni Orkestrası için konçerto formunda eser bestelemeniz, bu eserleri çeşitli konserlerde seslendirmeniz saksofonunuzun sesini, rengini etkiledi mi; önünüzde yeni ufuklar açıldı mı?

Küçük jazz gruplarıyla çalarken bile hep orkestrasyonu düşündüm. Mesela son zamanlarda Herbie Hancock'la yaptığımız konser dizilerinde, sahnede sadece ikimiz olsak bile dinleyiciler zengin bir renk cümbüşüne, panoromik ifadelere tanık oluyordu. Bugünün ikili, üçlü ya da dörtlü gibi küçük grupları renklere yeterince önem vermiyor. Benim bildiğim renklere önem veren tek küçük grup Nat King Cole Üçlüsü'ydü. Biliyorsunuz Oscar Moore'un gitarı ve Cole'un piyanodaki üslubu bu renk zenginliğini yaratmaktaydı. Bugünlerin küçük gruplarında bu araştırmacı yaklaşımı göremiyoruz. Sadece renkleri değil tüm hayatı sorgulayan, araştırıcı yaklaşım sözünü ettiğim. Dünyanın farklı ülkelerinde insanların nasıl konuştuğuna, ruh hallerinin ne yönde değiştiğine, sabırlarına bakmak gerekir. Çalgınızı öyle bir inançla çalacaksınız ki tüm bunlar yansıyacak. Mesela ben saksofon çalarken, orkestradaki çello grubu, keman grubu ya da trompet grubunun tınısını düşünüyorum. Bazen soprano çalarken dinleyiciler korno tınısını yakaladığımı söylüyorlar.

Down Beat'teki röportajda söz ettiğiniz örnek çok ilginç. Bir yaşlı hanım konserden sonra gelip sizin soprano saksofonunuzda, tenoru, baritonu, altoyu duyduğunu söylemiş...

Evet İsveç'te rastlamıştım bu hanıma. Renklere verdiğim önemi İstanbul'da beraber çalacağım dörtlüde de göreceksiniz. Renk paletine saldırıp bunlarla müzik yapıyoruz. Arkadaşlarıma da şunu söylüyorum: Herbirimiz kendi paletimizdeki renkleri kullanıyor, bunların birbiriyle uyumlu oldukları noktaları buluyor, aynı zamanda o güne kadar hiç görülmemiş renkler yaratıyoruz. Renklerle öykümüzü, sahneye koyduğumuz oyunu geliştirebilir, genişletebiliriz. Eskilerin çaldığı gibi değil, kendi sesimizle ve çok boyutlu bir yaklaşımla bu işi yapabiliriz. Ben jazz'a şu analojiyle yaklaşıyorum: Jazz 150 şehir ağırlığında, 1.5 metre yüksekliğinde, 50 santim genişliğinde, mavi, içinde blues içeren ve sadece bu şekilde olan birşey değildir. Ben jazz çalarken enayice sözcük anlamına takılıp kalmam. Çünkü jazz kategorisizlik demektir.

Yine klasik müziğe dönelim isterseniz. Emprovizasyonun, anlık yaratıcılığın, sürprizlerin, sınırsız özgürlüğün dünyasından planlı, programlı bir atmosfere geçtiniz. Orkestra havası size nasıl geldi, müzikçilerle diyaloğunuz nasıldı, sonuç sizi tatmin etti mi?

Nisanda 90 kişilik orkestrayla Portekiz'de bir konser verdik. İsveç, Alman, Amerikan ve diğer uluslardan müzikçilerden oluşuyordu ekip (Ne kadar karıştırırsanız o kadar çok yönlü olur müzik zaten). Hiç duymadıkları müziği derinlemesine algılamayı başardılar. Yeterince prova yapıldı. Konseri düzenleyenler ilk kez salonun bu kadar dolduğunu söyledi. Konser sonunda üç kez ayakta alkışlandık, üç kez bis çalındı. Dört çalışmamdan Szygy'nin sadece sekiz dakikası bu alkışı aldı. Bu eser aslında 30 dakika. İşte bu versiyonunu önümüzdeki günlerde 90 kişilik bir orkestra oluşturarak kaydedeceğiz. Sanıyorum Polygram'dan yayımlanacak.

Klasik alanda çalışmayı sürdürecek misiniz; klasik dünyasını hayrete düşürecek projeleriniz var mı?

Tabii, yapılacak çok iş var. Yeni müzik arayan bazı şeflerle diyalog içindeyim. Statükocular dengelerden ve eski çizgiyi sürdürmekten yana. Beethoven, Mozart çalmayı sürdürerek para girişini garantiye almak istiyorlar, riskten hoşlanmıyorlar. Dinleyiciler de aynı şeyleri dinlemekten sıkılıp konser salonla-

MAGNUM ve BEN
Algida

rına uğramaz oluyor. Oysa yeni şefler çağdaş, modern, yeni müzik peşinde. Yeni yazacağım eserlerde daha fazla orkestrayı kullanacağım ve her biri ölümsüzlük kutlaması gibi bir eserolup çıkacak (Gülüyor). Hayatın, müziğin ne için olduğu sorunuyla ilgili olacak. Bu soruya tatmin edici cevap vermek için müzik yazmayı sürdürmeliyim (Gülüyor).

Sinemaya çılgınca tutkun olduğunuzu, evinizdeki özel salonda gece gündüz film seyrettiğinizi biliyorum. Bir röportajda Herbie Hancock 1+1'ı kaydederken film müziği gibi, öyküsü olan, kahramanları olan bir müzik tasarladığınızı söylüyor. Bu müzik için bir film çekmek isteseydiniz ne tür bir konu seçerdiniz?

Bilimkurgu olurdu herhalde. Fakat bilimkurgu sadece erkek kahramanlardan oluştuğunda bundan hoşlanmıyorum. Kadın, erkek ve çocuklar da olmalı. Günlük hayattaki her gerçekliği görmeliyiz. Ayrıca gelecekte ne olacak sorusu değil, gelecekle ilgili hayaller yansımalı perdeye.

Kamerayı kapıp kendiniz böyle bir film çekmeyi düşünmez misiniz, çok mu geç sinemaya soyunmak için?

Bu saatten sonra benim tek yapabileceğim benim gibi düşünen, bu tür bir maceraya girmekten mutlu olabilecek yönetmenlerin ilgisini çekebilecek müzik bestelemek olabilir. Spielberg hayallerini gerçekleştirmek için ciddi bir hamle yaptı. İşini, parasını kaybetmekten korkmayan, Spielberg gibi cesur olan birilerinin daha ortaya çıkması gerekiyor.Yani daha fazla astronota ihtiyacımız var.

12 Temmuz Perşembe Açıkhava'da: Wayne Shorter (s), Danilo Perez (p), John Patitucci (b), Brian Blade (d) sahne alacaklar.

Çok ilginç bir rastlantı. 1996'da sizinle yaptığım uzun telefon röportajının başlığını astronomiye olan ilginizden esinlenip "Jazz'ın kıdemli astronotu" koymuştum... İsabetli olmuş demek ki...

(Gülüyor) Sahi mi?...

Peki, İstanbul'a geleceğiniz dörtlüden bahsedelim biraz. Kimler var, neden bu müzikçileri seçtiniz?

Grup çok yeni, geçenlerde Southern California'da büyük besteci Jean Carlo Maneti'nin kurucusu olduğu bir festivalde konser verdik. Philip Glass da oradaydı. Sadece yenilikçi müziklerin sunulduğu bu festivalde jazz'a geçen yıl yervermeye başladılar. Sonny Rollins çaldı önce,

Weather Report devrini tamamladı

1996'daki röportajımızda grubun yeniden bir araya gelebileceği müjdesini veren Wayne Shorter bu kez plak firmalarının ilgisizliğinden yakındı ve içlerinde geçmişteki enerjinin kalmadığını söyledi.

1996'daki röportajda Zawinul'la görüştüğünüzü, Weather Report'un yeniden bir araya gelebileceğini müjdelemiştiniz. Hiçbir gelişme olmadı. Anladığım kadarıyla Weather Report artık sizi heyecanlandırmayan, unutulmuş bir defter. Yeni sayfa açmak içinizden gelmiyor pek...

Hayat çizgilerimizde farklı yollardan yürüdük. O yoğun mücadele sürecine geri dönmek için 26-27 yaşında olmak gerek. Yeniden başlangıç için destek gerek. Sponsorlar, plak firmaları, PR firmaları... İşte bunlar yeni başlangıçlara enerji, yakıt sağlıyor.

Weather Report'un efsanevi ismi istediğiniz tüm desteği sağlayacak kadar güçlü. Plak firmalarını ikna edemedik, demek istemiyorsunuz değil mi; buna inanmak neredeyse imkansız...

İstediğimiz kadar cesur firma bulamadık. Plak satışlarının düşmesi rock, rap, hip-hop, trip hop gibi ticari müziklerin piyasayı doldurması, firmaların cesaretini de etkiliyor. Titanic faciası istemiyoruz, diyorlar. Ayrıca o yoğun turneler, prova için şehirden şehire dolaşmaları kaldıramayacak kadar yaşlandık. Bir başka nokta şu andaki tüm çalışmalarımızı bırakıp yeniden Weather Report'a geri dönmek zaman mekan makinesine binip geri gitmeye benziyor. Şu anda yaptığımız şey bir efsanenin hayata döndürülmesinden daha önemli... Belki doğru düzgün çalamayan bir grup müzikçi, müzik temelinden yoksun, ama sonuna kadar gitmek, yeni birşeyler yaratmak arzusuyla tutuşuyorlar. Yaşadıkça, çaldıkça öğreniyorlar. İşte bu insanların tutkusu günün birinde felç oldu. Miles Davis'i hatırlayın. Şov dünyasına balıklama dalıp Thelonious Monk, Charlie Parker ve onda yaratıcılığın samimiyetten kaynaklandığını göstermişti...

sanırım. Ben piyanist Danilo Perez, basçı John Patitucci ve davulcu Brian Blade'den oluşan yeni grubumla konser verdim. Şu anda yeni albüm için kayıttayız.

Adı, yayımcısı, repertuarı belli mi?

Kasımda tamamlamayı planlıyoruz. Adı belli değil. Repertuar da yavaş yavaş oluşuyor. Verve'den yayımlanacak. Ayrıca bu yaz turne sırasında dört yerde kayıt yapacağız, bunlar da yayımlanacak.

Kayıt listesinde İstanbul da var mı; albümünüzde İstanbul'da kaydedilmiş bir parça olması bize gurur verirdi...

Sanıyorum plak firmaları görüşmeleri sürdürüyor. Yeterli donanım ve uygun atmosfer olması gerekiyor. Şehir gürültüleri, uçaklar, klaksonlar tehlikeli.

* Açıkhava Tiyatrosu'nda martılar size eşlik edebilir. Onlar da renk katar kaydınıza... Geçen röportajda, Miles Davis dörtlüsünden bu yana aynı dili konuşan ve yaratıcı atmosferi yaratabilen bir grupta çalışmadığınızı söylemiştiniz. Şu andaki müzikçilerin bir konserden diğerine, kayıttan kayıta koşarken müziğin ruhuna nüfuz edecek zamanları olmadığını belirtip bu nedenle High Life'taki her notayı oturup teker teker yazdığınızdan bahsetmiştiniz.Yeni albümü de her notasına kadar siz mi yazıyorsunuz?

- Epeyce beste hazırladım. Fakat bol miktarda özgürlük alanları bıraktım grup üyelerine. Söylediklerinize ek olarak, genç müzikçilerin benimle çalarken alışkanlıklarını da bırakmalarını bekliyorum. Charlie Parker'dan, Art Tatum'dan, John Coltrane'den daha iyi çalma fikrinden vaz geçmeliler. Parker'ın yarım bıraktıklarını, dahasını çalmak istiyorlar. Bilmem anlatabiliyor muyum?

Kendi dillerini yaratma yerine tembel davranıp eski dille konuşuyorlar, diyorsunuz yani...

Evet. Dramatik etki, teorik yaklaşım... Bunlar önemli. Bunun için Miles Davis'in grubunda uzun solo lar yoktu. İyi dengelenmiş dramatik etki yaratan tüm ögeler kullanılıyordu.

Benzer ışığı, kıvılcımı grubunuzda hissedebiliyor musunuz?

İşte biz de bunun yollarını arıyoruz. Bu hafta sonu San Francisco'da sonra California'da çalacağız. Avrupa'ya turneye gelmeden önce bu konuda çalışacağız. Çoğu müzikçi sahneye çıktığında dinleyicinin gözlerini kamaştırmayı, dünyayı büyüleyebilmeyi misyon edinmiştir. Fakat ortada bir de birlik, takım ruhunu yakalama sorunu var. Bu tür yaratıcı ortamların oluşması için hep destek olmaya çalışıyorum. Hatta bir grupta çalmasam da destek oluyorum. Biliyor musunuz, bazen, sürekli çaldığında, teknik gösterilere girdiğinde ortada olmayan birşeyleri gizliyormuşsun gibi olur. Mesela tondaki kalite düşüklüğünü ustaca saklayabilirsin.

Miles Davis'in 75'inci doğum günü İstanbul'da da kutlanıyor. Açık Radyo iki haftadır programlarında Miles Davis'i ve tabii sizinle çaldığı günlerin kayıtlarını da dinleyicilerine sunuyor. Bu kutlamalar için bir mesajınız var mı?

Mesajım şu: Birer insan olarak doğduğumuz için çok şanslıyız. İnsan olma bilincini taşımamız hayattaki en büyük şanslarımızdan biri. O bilinç ki bize soruyor: "Evet sen bir insansın, peki ne yapacaksın şimdi?" (Gülüyor).

Altı yıl önceki konuşmamızda yetenekli genç müzikçilerden bahsederken Gonzalo Rubalcaba'ya dikkat edin demiştiniz. Şimdi gözdeniz hangi gençler?

Bir ay kadar önce Herbie Hancock, Terence Blanchard ve Profesör John Clayton'la birlikte Thelonious Monk Enstitüsüne burs için başvuran gençleri dinliyorduk. Monk Enstitüsü gençleri geçmişin değerlerini kazanıp geleceğe yürümeleri yolunda yüreklendiren bir kuruluş. Beninli Lionel Loueke adında bir genç gitarı şimdiye kadar hiç duymadığım tarzda çaldı. Berklee'yi bitirmiş. Müthişti. Çok etkileyici bir duyguyla, gitara hiç benzemeyen tınıda çalıyor. Önümüzdeki hafta New York'a gelip yeni albümümün kayıtlarına katılacak. Yine aynı yerde Budapeşte'den bir davulcu, Güney Kore kökenli Arjantinli bir piyanist, ABD'den bir saksofoncu, California'dan bir şarkıcı genç kızla karşılaştım. Müthiştiler. Şarkıcı olan Charlie Parker solosunu şarkı gibi söyleyebiliyor. Bir de Gallerli Charlie Church adında 15 yaşında bir operacı var. Yeni albümde onun seslendirdiği bir İrlanda halk şarkısını yorumlayacağız.

Şimdilerde jazz'ın geleceği adına umut bağlanan gençlerden biri de piyanist Brad Meldau. Birlikte çaldınız. Fikrinizi sorabilir miyim?

Yeryüzünden uçuşa çıkacak ilk uzay gemisinin pilotu olmaya hazır (Gülüyor). Sanıyorum önümüzdeki hafta New York'a gelip yeni albümümün kayıtlarına katılacak.

Anlattıklarınız çok heyecan verici. Yeni albümü dört gözle bekliyorum. Peki, son olarak İstanbul konserinin repertuarını soracağım. Ayrıca Türk jazz severlere bir mesajınız var mı?

Repertuar konusunda şu anda bir şey söyleyemeyeceğim. Mesaja gelince, biraz önce söylediğimi tekrarlamakla yetiniyorum: İnsan olduğumuz için çok şanslıyız, bu insana, insan olarak yapmak istediğini gerçekleştirme fırsatının kapısını aralıyor. İnsan olmayı becerme, kendini geliştirme fırsatı sunuyor.

* Bu fırsatın kıymetini bilin, diyorsunuz; röportaj ve bu küçük hayat dersi için teşekkür ederim...

Aşk değil, Budizmin gücü

1996'da New York'ta denize çakılan TWA uçağında ölenler arasında Bayan Shorter da bulunuyordu. Bu şoku atlatan ve 65 yaşında yeni bir evlilik yapan Wayne Shorter "hepsi Budizm sayesinde oldu" diyor.

Sesiniz o kadar heyecanlı geliyor ki 15 bin kilometre uzakta, ahizenin ucundan içinizdeki enerjiyi hissedebiliyorum. Bir felaketin ardından gelen sürpriz aşkın, 65 yaşından sonra hayata yeniden başlamanın bunda payı var mı?

Budizm ve meditasyon sayesinde oluyor bu. Kaybettiğim eşimle yıllarca beraber meditasyon yaptık. Onu kaybedince hayatın sesine kulak vermek zorundaydım. Onu göremesem de sesine kulak verdim. Diyaloğumuz sürüyor ve hep "verdiğin sözü unutma" diyor. Salaklar hep sözlerini unutur. Verdiğimiz söz şu: "Hayatta başlangıç ya da son diye bir şey yok. Ölümsüzleşecek yaratıcı değerler üret." Unutmayalım, yaratılan hiçbir gerçek değer kaybolup gitmez. Fakat "değer"in ne olduğunu bilecek akla sahip olmamız gerekir. Bu akıl içimizdedir.

Aydın Esen'le "Living" Üzerine

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Benim için Aydın Esen'in müziğini dinlemek bir ritüeldir. Universal Müzikten gelen zarfı heyecanla açtım. Beklediğim şey onun son çalışması olan "Living" albümü idi. Aydın Esen titiz bir müzisyen olmanın dışında bizim Hi Fi kulubümüzün de üyesidir. Onun albümünü sıradan bir şekilde dinliyemezdim. Lambalı amplileri ve preamplifikatörü açtım, CD'yi bir mücehver kutusuna koyar gibi player'a yerleştirdim. Koltuğa oturdum ve play düğmesine basmadan önce lambaların ısınmasını bekledim. Ve müzik başladı...

Bir gün sonra sessizce Cemal Reşit Rey konser salonuna girdiğimde onu bir koltuğa oturmuş televizyoncu hanımın sorularını yanıtlarken gördüm. Her zaman olduğu gibi sakin ve sessiz bir şekilde konuşuyordu. Fazla konuşmadığını daha evvelki sohbetlerimizden biliyordum. Ancak kendi içindeki fırtınaları müzikle böylesine yoğun ifade edebilen bir insandan aynı şeyleri söz ile aynı yoğunlukta ifade etmesini beklemek bence abesti.

Telvizyon röportajı bitti. Dayanamadım ve muhabirin ona sormadığı şeylerden birine ben yanıt verdim.

"Aydın Esen kendi çalışmalarının ötesinde birçok genç müzisyene de eğitimleri ve çalışmalarında çok değerli katkılarda bulunmuştur. Çoğu insan bunu bilmez çünkü o sıcak kişiliği ile yaptığı onca değerli katkıyı başkalarına anlatmayacak kadar mütavazı bir insandır."

Aydın bu sözlerim üzerine yüzü büsbütün kızardı. Ben aslında çalışmalarında destek verdiği Mehmet Ali Sanlıkol ve Tolga Tüzün'ün onun hakkındaki düşüncelerini nakletmekten başka birşey de yapmamıştım. İki televizyon röportajının arasındaki bir zamanda konuştuk:

"Bu albüm birşeylerin devamı mı bilemiyorum. Ben toplumumuzu ve insanlarımızı seviyorum. Bir müzik adamı olarak toplumla iyi bağlantılar kurmak ve onun gelişimine katkıda bulunarak yakından izlemek istiyorum.

Albümdeki parçalar bir anlamda birbiriyle bağlantılı, ama 'senfonik' ifadesininin kullanılmaması gerektiğini düşünüyorum.

Çaldığımız müzik bir senfoni kavramının ötesinde. Bu geçmişten gelen bazı şeylerin bir uzantısı (extension) da olarak kabul edilebilinir.

Benim bazı eski eserlerim zaman içerisinde bir evrimden geçtiler ve albümde çaldığımız şekile geldiler. Buradaki müziğin geçmişinde birçok şey var. Çağdaş mü-

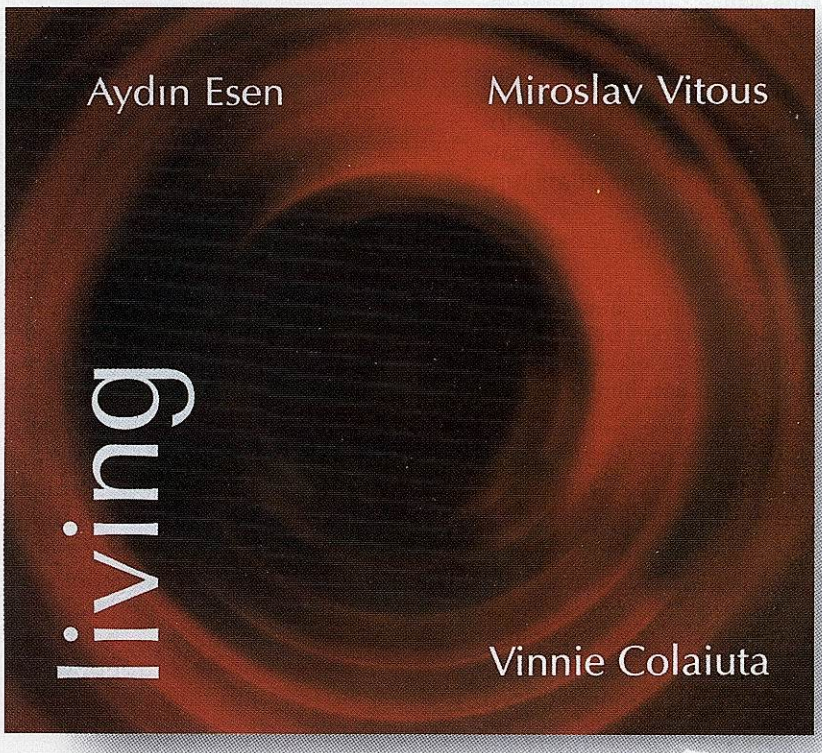

zik, jazz müziği, modern müzik, klasik müzik... Tüm bunlardan yola çıkarak vardığımız yer herşeyin birleşimi ile gelinen bir yer. Bana göre günümüzde bunu yapabilen çok az kişi var. Ben ve beraber çaldığım müzisyenler bunu hissettik ve öyle çaldık. Sonuç olarak tüm müziklerden kaynaklanan armonik dünyanın çalınmamış boyutlarına vardık. Bir birikimin devamı olmak önemli. Ben tüm bu yaptığımız şeyleri uzun zamandan beri düşünüyordum, sonra beraberce gerçekleştirdik.

Beraber müzik yaptığınız grubun nasıl olduğu önemli. Değişik birikimlerden gelen kişiliklerin ona yaptığı katkılar da önemli. Ben her türlü katkıya açığım ve müzik konusunda esneğim. Yaptığım bestelerin de esnek ve başkalarını katkısına açık olduğunu düşünüyorum. Bana göre beste esnek olmalı, herşey benim onu duyduğum gibi olmalı.

Albümün kapağında Aydın ile birlikte çalan Miroslav Vitous ve Vinnie Colaiuta'nın isimleri eşit punto ile yazılmıştı. Albümün adı olan "Living" ise bu üç isimden daha büyük puntolara ve 90 derece açıyla yer alıyordu. Hiçbir ayrıntının tesadüf olmadığını biliyordum. Yavaş yavaş ayrıntıların ardındaki felsefeye girdik:

"Bence bir artist zaman kavramının da ötesinde detaylara ve içeriğe önem vermeli.

Bu da ancak özveri ve sürekli uzun çalışmalar yaparak mümkün. İnsan ne kadar bilirse bilsin öğrenme bitmiyor, devam ediyor. Hatta, sade başkalarından değil insan zaman içerisinde kendisinden de birşeyler öğrenebiliyor.

'Sound'a sadece 'sound' olarak bakmak çok eski bir yaklaşım. 'Sound' aslında uzayda gezen sonsuz bir akım, bir geçmişi var. 'Sound' 'sound' içindir, ben her boyut 'sound' ile ilgileniyorum. Bu CD'de birçok şey geçmiş çalışmalarımdan geldi ve bu müziğe katıldı. Ben müziği normal yaşama bağladım.

Ben 'sound' açısından elimden gelenin en iyisini yapmak istiyorum. Bence birşeyin en iyisini yapabilmek hepimiz için bir ödevdir. Müzik dediğimiz şeyden önce 'sound' vardı, sonra müzik geldi. Müziğin içeriği de çok önemli, onu derinlemesine anlamak da yüksek bir kültür düzeyi gerektiriyor. Ben her türlü müziği dinleyerek ve çalarak büyüdüm, tüm enstrümanları tanıdım. Müzik yazmak basit birşey değil, biz tınılarla meşgulüz ve onları müzik haline getiriyoruz. Bu yüzden bir kompozitor tüm enstrümanları iyi tanımalı ve bilmeli.

Kısacası insanlar her açıdan kendilerini iyi yetiştirmeli. Müzik konusunda dünyada daha yapılacak çok iş var.

İyi bir müzikte bestecinin kimliği ve kişiliği de önemsiz oluyor.

Günümüzde beni en çok meşgul eden şey müziğin nerede olduğu. Ben müziği her çeşit ayırımların ötesinde seviyorum. Müzik günümüzün dünyasında birçok değişik formatta tınlıyor.

Bu albümdeki müzikler bir karışım ama bir salata değil. Müziğe etki yapan çok şey var. Sonuç olarak herşeyin para olduğu bir çağda yaşıyoruz ama ben müziği ondan uzak tutmaya çalışıyorum.

Bana verilen dosyada albümün geçen yıl Temmuz ayında uzun zamanlık bir planlama sürecinin ardından Istanbul'da gerçekleştirildiği yazıyordu ve Universal/Emarcy etiketiyle önce aynı anda Türkiye'de ve Avrupa'da hemen ardından da Amerika'da piyasaya çıktığı yazıyordu. Gene aynı dosyadan bu albümün tüm müzikseverlere değişik bir deneyim yaşatacağı söyleniyordu. Bu deneyimin ip uçlarını almak için Aydın'ı dinlemeye devam ettim:

'Living' aslında kendi kendine geldi. Ben ağır davrandım, müzik kendi nefesini aldı. Son anda değişmeler oldu. 'Living' uzun zamandan beri hep kafamdaydı. Biz aslında yaptığımız, düşündüğümüz her şeyde hep o kelimeye ulaşmaya çalışıyoruz. Yaşamın tam içindeyiz. Bu kelime kendi içerisinde bir çok kavramı aynı anda ifade ediyor.

Trio formatında çalıyoruz. Bu eserde şekil olarak üç kişiyiz. Ancak birikim açısından bakarsanız biz aslında 3 kişi değil belki de 300 kişiyiz. Tüm tınılar da doğru yerlerde. Çok zor bir çalışma oldu ama bunu gerçekleştirme gücünü

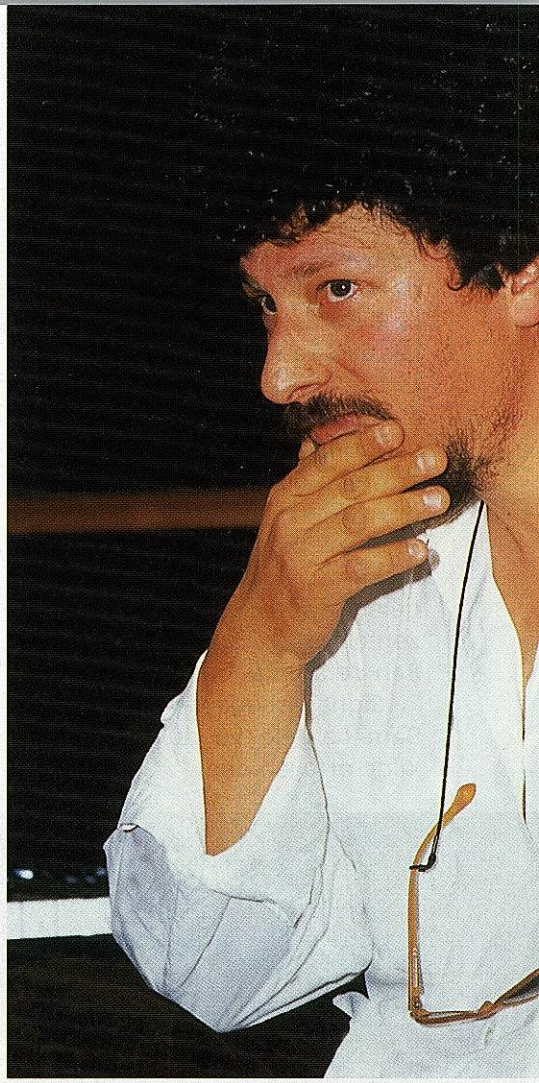

içimde hissettim. Albümde üç isim de aynı ağırlıkta, eşit, birbirlerine eşlik etmiyorlar. Beraberlikten doğan güzel bir hava var, herkes 'ben' yerine 'biz' diyebiliyor. Buradaki müzik bir bestecinin tek kişilik bir çalışması değil.'

Albümde yer alan ilk parçanın adı 'Signal'. Albümü dinlediğim gece bir dostuma da bu giriş parçasını dinletip düşüncelerini sormuştum. Onun reaksiyonu 'Uzay üssü Alfa' şeklinde olmuştu. Aydın'ın sözlerinden bu cevabın çok da uzak olmadığını anladım:

"Signal kainata yollanan bir ses ve benim için bir rüya. Bir iletişimi sağlamak istiyorum. Her ne kadar bu parçada tek başıma çalıyorsam da aslında birçok kişiyleye bağlantılı olduğumuzu hissettirmek istedim. Hiçbirimiz evrende tek başımıza yanlız değiliz, bizimle birlikte var olan değişik güçler var. Bunu çok evvelden hissettim. Tam olarak ne olduğunu ben de bilemiyorum. Dış alemle bir bağımız var. Signal aynı zamanda uzaydan bir işaret de olabilir, kozmik bir dünyadayız, insanlar artık bunu anladı. Başka dünyalar da var.

Oralarda birşeyler oluyor. Bilin-

meyen şeylere ait sorular ortalıklarda dolaşıyor. Bu soruların anlamlı bir şekilde düzenlenmesi gerekiyor. Ben bir aracıyım, bu konuda birşeyler katıyorum. Yaradılış ile birlikte bir devam da var. Notalar parçası olduğumuz 'cosmos'ta bir şekilde uçuşuyor. Ben onlar arasında birçok değişik müzikler duydum ve duyduklarımın tümü arasında bir bağlantı var. Bugün o duyduklarımın detaylarını insanlara müzik olarak sunuyorum."

Bestecilik aslında bir tasarımdır, gelen şeyleri duymak, yeniden düzenlemek ve işlemek demektir. Ben de aslında bunu yapıyorum.

Signal aslında 4-5 yıllık bir eser. Bana da geldi ve duyduğunuz şekilde ortaya kondu".

Sinyal'in devamı da aynı derecede ilginç bir parça olan 'Access Code'. Bu parça Miroslav ile Aydın'ın birlikte besteci olarak gözüktükleri bir çalışma. Aydın'ın ifadesi ile 'bir anda yaratılan' birşey, ayrı bir olay. Bir 'creation', ya da 'yaşamın ta kendisi'. Miroslav bu parçaya önce 'Mors Code' adını vermek istemiş ama başka anlamlar çıkarılmasın diye Aydın'ın önerdiği 'Access Code' kabul edilmiş. Bütünüyle spontane gerçekleştirilmiş bir müzik. Albümü dinleyenlerden biri 'Miroslav Aydın'ı sakin sulara taşıyor' diye yorum yapmıştı, ancak onun bu konudaki düşünceleri farklı:

Düşünüldüğü gibi Miroslav beni sakin sulara taşımıyor. Sakin olmak aslında çok vakit alır. Sakinlik olgunlaşma ile alakalıdır ve bir sürecin sonunda ortaya çıkar. Miroslav ile tanışmamız oldukça eskilere dayanıyor. O zaman benim kasetlerimi dinlemiş ve çok beğenmişti. Aramızda bir bağlantı geçmişten beri hep oldu. Zaman içerisinde ikimiz de bir yerlere geldik ve şimdi birlikte müziği sakin sulara taşıyoruz.

Ve sonsuzdan gelen veya yoruma göre sonsuza gönderilen 'singnal'den sonra 'access code'u geçen kişi için bambaşka bir boyut başlıyor. Bu girişten sonra albüm akmaya devam ederek. dinleyicileri değişik bir aleme götürüyor. Ancak gidilen yerleri söz ile ifade etmenin Aydın'ın müzisyen kişiliğine saygısızlık olacağını düşünüyor ve albümü kelimeler ile ifade etmek istemiyorum. Benim kişsel olarak ilgimi en çok çeken parça 'Nefes' oldu. Ayrıca albümdeki 5 numaralı parça plan 'A&C' adlı parçanın adının Aydın'ın oğulları Aykan ve Cenk'in adlarının baş harflerinden oluştuğunu öğrendim.

Aydın ile biraz da müzik ve jazz konusunda sohbet ettik:

"Günümüzde akustik müziğe doğru bir dönüş var. Elektronik müzik ise sadece 40-50 yıllık bir olay ve bence gelecekte daha da gelişecek. Ben müziğin akustik olmasına karşı değilim ama bence bu bir vakit kaybı. 'Jazz' kelimesi ise yozlaştırıldı. Bunu kimler yaptı bilmiyorum. 'Music Business' kavramını biliyorum, önemli ama müzik 'business' kavramının çok ötesinde bir olay ve business olarak sınırlanmamalı.

Müzik yapmanın bir matematik formülü yok, hatta doğrusu var mı, o da tartışılıyor. İnsanlık bugün çok karışık durumda, dünyada bir çok besteci var. Sanatın anlamı azalıyor, müzik adamları müziğin dışında kalmaya başlıyor. Müzikle nefes alamıyorlar. Bunlar üzücü şeyler.

Dünyanın durumu ile de yakından ilgileniyorum ama müziğimin doğrudan ilhamı dünyanın durumu değil.

Ben uzun yıllardan beri çok uzun saatler müzik üzerine çalışıyorum. Benim için çok şey yapmak tek başına önemli değil, 'nicelik' kadar 'nitelik'de önemli. Az albüm yapıyorum.

Bence bu albümde jazz'ın eski anlamlı boyutunu alıp bir başka boyuta getirdiğimizi düşünüyorum."

Albümde Aydın ile birlikte çalan Miroslav Vitous günümüzün en iyi basçılarından biri olarak kabul ediliyor. Müzikal kariyerinde beraber çalıştığı sanatçılar arasında Charlie Mariano, Bob Brookmeyer, Stan Getz, Herbie Mann, Miles Davis ve Chic Corea gibi jazz dünyasının çok önemli isimleri var. Ama belki bunlardan da önemlisi onun 1970 yılında Wayne Shorter ve Joe Zawinul ile birlikte efsanevi Weather Report grubunun kurucularından birisi olması. Albümün gerçekleştirilmesine katkıda bulunan üçüncü beyin ise Vinnie Colaiuta. O da bir başka efsanenin, Frank Zappa'nın yanında kariyerine başlamış bir davulcu. Çok renkli müzikal kariyerinde Madonna, Chick Corea, Herbie Hancock ve Sting gibi isimler var.

Aydın bir kaç yıldan beri Türkiye'ye yerleşti. Her ne kadar sık sık yurt dışına gidip uluslararası mü-

zik denizlerinde yüzüyor olsa da onun evi artık burada, aramızda. Bu kararının ardındaki sebepler arasında Türkiye'nin çocuk yetiştirmek için daha uygun bir yer olması da var. Aydın aile ilişkilerinin bu ülkede daha yakın ve sıcak olduğunu düşünüyor. Albümün gerçekleşmesinde Türkiye ve ailesinin oynadığı rolü ise şöyle ifade etti:

"Türkiye'ye oldum olalı ilgi duydum. Bu ülkede iyi bir potansiyel var, burada proje üretmek hoş. Güzel ülke, sıcak insanlar var, değişik ortamları yaşıyabilirsiniz Ayrıca birilerinin de bu güzellikleri duyurması gerekiyor. İnanıyorum ki 'Living' birçok insanı bu yönde harekete geçirecektir. Albüm piyasaya verildikten sonra daha 48 saat bile geçmeden çok ilgi gördü."

Aydın'a göre müzik aslında gideceği yere kendi kendine giden bir kavram. İnsanlar onu algılarken artistik detaylarla ilgilenmiyorlar, bu çaba müzisyene düşüyor ve müzisyen değişik 'sound'lardan yaptığı kombinasyonlar ile müziği yaratıp, bazı ayarları yaparak ona son şeklini vererek insanlığa sunar

Albüme katkıda bulunan başka insanlar da var. Bu konuda en önemli destek Aydın'ın ailesinden gelmiş. Eşi Randy, küçük oğulları Aykan ve Cenk'in manevi açıdan bu albümün gerçekleşmesinde önemli katkısı olduğunu belirtiyor.

Albüm çalışmaları sırasında Aydın'ın anneannesini kaybetmesinin de çalışmanın duygusal boyutuna önemli etkisi olmuş. Ayrıca Aydın'ın birçok arkadaşı da çalışmalara dolaylı olarak katılmışlar.

Aydın ve albümde birlikte çalıştığı müzisyenler albüm çalışmaları bittikten sonra daha neler yapılabileceğini, gündemde neler olabileceğini düşünmüşler. Bu projenin devamı olarak gündemde bir Prag konseri planlamışlar. Burasının güzel, müzik dolu bir şehir olduğu kadar Mitoslav'ın kendi şehiri olmasının ve orada çok sevilmesinin de bu kararda etkisi var.

Aydın'a veda etmek zorundaydım çünkü bir başka televizyon ekibi röportaj için onu bekliyorlardı. Bir başka sefere, bir başka albümde görüşmek ümidiyle ona veda ettim. Yolda dönerken albüm hakkında söylediği bir söz hala aklımdaydı:

"İnsan olarak sosyal yaşamımız aslında ne kadar kısa, ama inancımız ne kadar uzun değil mi? Daha çok öğreneceğimiz şeyler var. Biz bu albümü tüm insanlık için yaptık". Bana göre Aydın'dan ve onun müziğe getirdiği taze soluktan bizlerin de öğrenebileceğimiz çok şey var.

www.doublemoon.com.tr

DOUBLEMOON RECORDS

"Caz... Bu gezegenin etnik müziği"

Orientation

Experienced by J.J. Cooper's Liquid Lounge

Bosporus Bridge

DM 0013

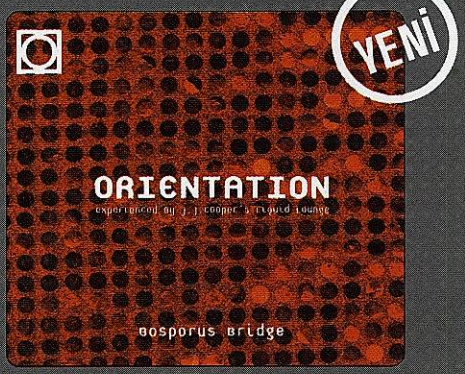

"Orientation" soul, caz ve dans müziklerinin, insanın yüreğine işleyen arabesk ezgiler ve vurmalılarla harmanladığı bir albüm. Albümde, geleneksel Anadolu ezgileri her yerde çalınabilen, her kulağa seslenen yepyeni bir biçimde düzenlenip yorumlanmış...

Grup elemanları;

Andreas Advocado (bas, keyboard) Turgay Ayaydınlı (saksafon) Pınar Demirel (vokal) Meryl Prettyman (şiir) Aziza A (söz, vokal) J. J. Cooper (sound design) Levent Yıldırım (dof) Cooper Boettcher (müzik) Cavidan Balcı (söz) Ünal Yüksel (müzik) Murat Sakaryalı (keman,çello,kemençe) Ünal Yüksel (müzik) Günay (vokal) Gonca (vokal) Faruk Düzgün (trombon) Özlem Ayaydınlı (söz) Önder (kanun).

1. What Is Orientation?(Listen To The Bridge)
2. Aziza A's Advice 3. Anton's Dream
4. Alma Ahımı 5. Theme From Bosporos Bridge
6. Huzur 7. Yalnız 8. Halay 9. Mehtap
10. Fata Morgana 11. Osman Cooks Tonight
12. Hamam 13. Huzur (The Return Of...)
14. Theme From Bosporos Bridge (Short Cut)

RH POZİTİF

EMI

Rh Pozitif Müzik Yapım San. ve Org. Tic. A.Ş.
Havyar Sokak No:54 Cihangir 80060 İstanbul
Tel: (212) 292 97 71/72
Fax: (212) 292 97 73
doublemoon@turk.net
www.doublemoon.com.tr

Genel Dağıtım: EMI-Kent Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
I.M.Ç. 6.Blok No: 6302 34470 Unkapanı /İstanbul
Tel: (212) 514 16 22
Fax: (212) 519 10 65

Charlie Haden ile Açık Radyo'da

Charlie Haden ile Açık Radyo'da 3 Mayıs günü Cemil Gandur'un Satmayan Plaklar adlı programında Serhan Yedig'in tercümanlığında yapılan röpörtajın tam metnidir.

Metni deşifre eden: Emre Memecan

Müzisyen bir aileden geliyorsunuz; ayrıca çocukluğunuzda radyo programlarına katılıyor ve country türünde şarkılar soylüyordunuz. Jazz'a nasıl yöneldiniz?

Jazz'ı ilk kez dinlediğim radyo programlarında duydum. Sonra ağabeyimin jazz plaklarını dinlemeye başladım. 14 yaşında New York Filarmoni'de bir konsere gittim, Charlie Parker çalıyordu. O konserde jazz'cı olmaya karar verdım.

Yani sizi jazz'a kazandıran Charlie Parker oldu?

Evet.

1950'lerde Ornette Coleman dörtlüsüne katılmanız hayatınızı değiştirmişti. Bu buluşma nasıl gerçekleşti?

O sıralarda Los Angeles'ta çalıyordum. Bir akşam Haig adlı kulübe gittim. Sahnede Gery Mulligan dörtlüsü çalıyordu. Onlar çalarken biri sahneye çıktı ve "ben de çalabilir miyim" diye sordu, "Peki çal" dediler. Plastik bir saksofon çıkardı ve çalmaya başladı. Hemen arkasından "tamam bu kadar yeter" dediler. O çalarken önüme yepyeni bir dünyanın kapıları açılıverdi. Daha önce böyle çalan birini, böyle birşeyi hiç duymamıştım. Kendime geldiğimde peşinden koştum fakat ortadan kayboluvermişti. Ertesi akşam gittim, sordum "kimdi o plastik saksofonu çalan" diye, "Ornette Coleman" dediler. Bizi tanıştırmalarını istedim, tanıştırdılar. Ornette"in evine gittik, günlerce durmaksızın çaldık. Ondan sonra hatırladığım tek şey Don Cherry ve Billy Higgins ile prova yaptığımız ve uzun süre birlikte çaldığımız.

Çaldığınız müzik çok devrimci ve yenilikçi bir müzikti ve insanlara herhalde çok garip geliyordu, değil mi?

Sanırım bazı insanlara ve bu arada bazı müzisyenlere çok garip geliyordu. Ama benim için, çaldıklarımız son derece melodikti. Harika melodiler ve parçalar ortaya çıkıyordu. Sololarda her seferinde yeni akor dizileri yaratıyorduk.

Farklı uslüpta bir çok müzisyen ile çaldınız. Birlikte çalışacağınız müzisyenleri, grupları nasıl seçiyorsunuz, farklı müzikal yaklaşımları nasıl biraraya getiriyorsunuz?

Hepsi beynimde oluşuyor önce; "şu müzisyenle çalmak istiyorum" diyorum. Ya da farklı bir müzik duyuyorum. Aslında hep farklı müziklerle iletişim kurmak, farklı müziklerin dinleyicisine ulaşmak istedim. Böylece müziği kategorilerin dışına taşımayı denedim. Kendimi jazz'cı olarak tanımlamaktan hiç hoşlanmıyorum, ben jazz'cı değilim. Sadece gerçekten çok güzel şeyler çalmak isteyen bir müzisyenim. Hep iyi müzikler çalmak isteyen, kategorilerin içinde kalmayan müzisyenlerin peşindeyim.

Quartet West 15 yıldır birlikte; bir jazz grubu için oldukça uzun bir süre bu. Grubu bu kadar uzun süre bir arada tutmayı nasıl başardınız?

Quartet West hala yoluna devam ettiği için çok mutluyum. Bu grup eşim Ruth sayesinde kuruldu. Eskiden kayıtlar ve konserler için sürekli Los Angeles'tan New York'a gitmem gerekiyordu. Oysa o günlerde Los Angeles'ta çalan harika müzisyenler vardı. Bu müzisyenlerle biraraya geldik, konser verdik. Çok beğenildi. Bir albüm kaydettik. O günden bu yana herşey hızla gelişiyor, hergün birbirimize müzikal olarak daha fazla yaklaşıyoruz, birbirimizi daha iyi tanıyoruz. Grup içinde herkes özgün sesini yaratıyor. Bizim gibi uzun süre birlikteliğini koruyan grup pek yok; bu açıdan haklısınız. Grupların üyeleri hergün değişiyor. Ornette'in gruplarının önemli özelliklerinden biri de grupların üyelerini uzun süre

koruyabilmesiydi. Don Cherry, Billy ve ben. Daha sonra Ed Blackwell ve Dewey Redman geldi. Modern Jazz Quartet uzun süre aynı üyelerle çalıştı ve harika bir tını geliştirdi. Bu yüzden birçok insan Quartet West'i de çok seviyor. Çünkü biz uzun yıllar beraber çalark, birbirimize esin vererek bu

tınıyı geliştirdik. Grubun her elemanı bir emprovizasyon ustası. Quartet West ile diğer grup ve müzisyenlerle olduğundan çok daha iyi çalıyorum. Son olarak Ruth ile bir albüm kaydettik ve şimdi yeni projeler düşünüyoruz.

Quartet West'in ilk iki albümü tamamen enstrümantaldı. Üçüncüsüne birkaç şarkı girdi. Dördüncüsünde Billy Holiday'den alıntılar vardı. Sonuncusu, Art of Song'da tamamen şarkılar ön plandaydı. Bu süreci müziğinizde doğal gelişim olarak değerlendirebilir miyiz, bundan sonra aynı yönde yürümeye devam edecek misiniz?

Herhangi bir yöne gidebiliriz. Sırlarımı açıklamak istemem doğrusu!

İnsanlara, müziğime nelerin esin kaynağı olduğunu göstermek hep hoşuma

gitmiştir. Bu yüzden eski plakları gündeme getiriyorum. İnsanlara düşler,

fantaziler kurma olanağı sunuyorum. 1948'lerin dünyasında Joe Stratford ya da Jerry Sudden'ı dinleme ve kendilerini bu atmosfer içinde düşleme imkanı sunuyorum. İnsanların ruhlarına dokunabiliyorum bu yolla.

Son albümde bir de şarkı söylediniz ve bizleri şaşırttınız. Şarkı söylemeye devam edecek misiniz?

Ben şarkıcı değilim; insanlara bir öykü anlatmak istediğim için şarkı

söyledim. Bu şarkı ailemden miras; radyo, TV programlarında annem söylerdi. İnsanlara ailemin benim için yaptıklarını göstermek, onlara ne kadar minnettar olduğumu anlatmak istedim. Bir sefer şarkı söyledim ve müthiş bir enerji harcamam gerekti.

Kontrabasta son derece belirgin, özgün bir ses geliştirdiniz. Bu tını

nasıl oluştu?

Sözcüklarle anlatmak çok zor. Çok fazla adanmışlık, kararlılık, çok güçlü ve takıntı düzeyinde bir müzuk yapma isteği gerektiriyor. İçinde hissettiğini ancak bu tutkuyla sese dönüştürebiliyorsun. Umarım içimde hissettiğim müziği sizin duymanızı sağlayabiliyorumdur. Bu bir sürekli keşif süreci. Enstrümandaki sesim her geçen gün daha da iyileşiyor.

Üniversitede öğretim üyeliği yapıyorsunuz. Üniversiteler, konservatuarlar müzikteki usta çırak ilişkisini ortadan kaldırıyor sanki, ne dersiniz?

Genç müzisyenlerin ustalarla buluşabileceği, birlikte çalabileceği, jam session'lar yapabileceği bir çok mekan var hala. Ben de gençken bu mekanlara gittim, ustalarla tanıştım. Çalmayı böyle, büyük müzisyenlerle çalışarak öğrendim. Usta çırak ilişkisinin yerini alabilecek başka bir yöntem olduğunu sanmıyorum. Bu genç müzisyenin kimliğini bulma sürecinde önmeli bir aşama. Üniversitedeki derslerde, genç müzisyenin kendi kişiliğini bulması, kendi sesini geliştirmesi üzerinde duruyoruz. Her seferinde yeni bir şeyler söyleyebilmek, doğaçlama vs, bu gibi konular üzerinde özellikle ve önemle duruyoruz.

Jam session'ların yapıldığı yani usta çırak ilişkilerinin kurulduğu mekanlar, jazz kulüpleri hızla azalıyor. Bu sizi endişelendiriyor mu?

New York'ta hala küçük cafe'lerde, kulüplerde bu tür bir buluşma zemini var. Genç müzisyenler, yaratıcı insanlar var olduğu sürece de bu tür yerler varlığını sürdürecek.

"Genç müzisyenlerin ortaya çıkması hergün zorlaşıyor" diyorsunuz bir röportajda?...

Evet, bir insanın içinde yeterince güçlü bir istek varsa herşeyi başarır.

Müziğe başladığım yıllarda beni hiçbir güç durduramazdı. İdealimdeki müzisyenlerin, kendi kahramanlarımın peşine düşmüştüm. Onları buldum ve birlikte çaldım. Eğer bir insanın yüreği harikulade müzik yapma arzusuyla doluysa, onu kimse durduramaz. Sözünü ettiğimiz olay, günlük hayatta ekmeğini kazanmak, okula gitmek gibi birşey değil, çok farklı bir boyuttan söz ediyoruz. İçinde böyle büyük bir tutku varsa zaten kaderin çizilmiş demektir.

Issız bir adada mahsur kalsanız yanınızda hangi plakların olmasını isterdiniz?

Aman tanrım, zor bir soru! Charlie Parker, Bud Powell, Django Reinhardt, Bill Evans. Ayrıca tüm Rahmaninov yorumlarını alırdım. Ravel ve Shostakovich'in eserlerini de...

www.doublemoon.com.tr

DOUBLEMOON RECORDS

"Caz... Bu gezegenin etnik müziği"

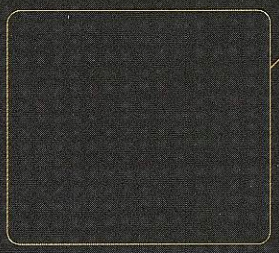

Baba Zula

3 Oyundan 17 Müzik

Elektro bağlama, bas gitar, Afrika enstrümanları ve oyuncak çalgılarla bezenmiş geleneksel/modern doğaçlama panayırı.

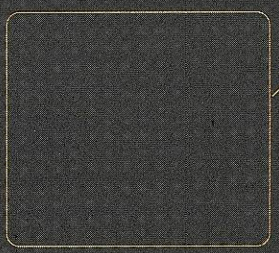

İstanbul Blues Kumpanyası

Sair Zamanlar

Arabesk, Türk Halk müziği, delta blues, country ve rock-abilly'nin yepyeni, benzersiz sentezi.

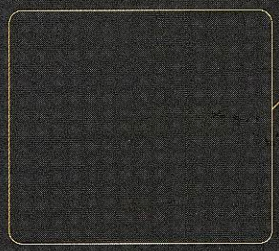

Brooklyn Funk Essentials featuring Laço Tayfa

In The Buzzbag

İstanbul-New York hattında funk, acid jazz, funk jazz, reggae ve dub arasında gel-gitler.

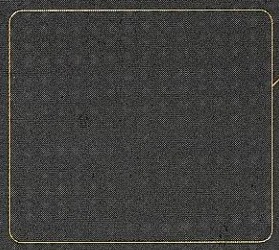

İlhan Erşahin's Wax Poetic

Three

Erşahin'in çok uluslu projesi New York'un sokağa yansıyan sesine kulak veriyor; caz ruhunun hip-hop, trip hop, drum'n bass, acid jazz ve groove'la buluşması

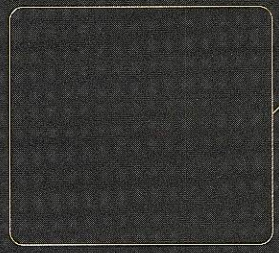

Craig Harris & The Nation of Imagination featuring Barbaros Erköse

İstanbul

Craig Harris ve Barbaros Erköse buluşmasından baladlar, Harlem kokan parçalar, darbuka, klarnet ve trombonun usta dansı.

RH POZİTİF

Rh Pozitif Müzik Yapım San. ve Org. Tic. A.Ş.
Havyar Sokak No:54 Cihangir 80060 İstanbul Tel: (212) 292 97 71/72
Fax: (212) 292 97 73 doublemoon@turk.net www.doublemoon.com.tr

Genel Dağıtım: EMI-Kent Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
İ.M.C. 6.Blok No: 6302 34470 Unkapanı /İstanbul
Tel: (212) 514 16 22 Fax: (212) 519 10 65

EMI

RÖP.

Louis Sclavis ile Kulis Sohbeti

Bir de biliyorsunuz, bir yorumcunun her yorumu ya da konseri iyi olmayabilir. Bir yorumunu çok beğenirsiniz diğerini başarısız bulabilirsiniz.

Müzik geçmişinize baktığımda çok değişik projelere imza attığınızı görüyorum. Söyleşimizin başında da müziğinizde düz bir çizgi izlemediğinizi belirtmiştiniz. Bunlar trio, quartet, sextet ve hatta bale müziği. Peki big band çalışması yapmayı düşündünüz mü?

Duke Ellington projemi biliyorsunuz ama big band değildi. Eski big band'leri severim. Duke Ellington gibi. Ama benim için çok fazla. Çok müzisyene ve sound'a gerek var. Kendi müziğimi uygulamak isterim. Zaman zaman bu konuda ön çalışmalar yaptım ancak beni ilgilendirmediğini farkettim. Çünkü benim müziğim yorumcularla biçimleniyor. Hazır yazılmış parçalar ve aranjmanlardan değil. Küçük çapta bir paylaşım sözkonusu.

Ensemble müziği tercih ediyorsunuz?

Evet, ben büyük sound yerine kişisel müzikle ilgileniyorum. Büyük orkestra kurmak ve sürdürmek hiç kolay değil. Tek proje için bile çok zaman alıcı birşey. Günümüzde gerçek big band çok az. Yapılanların çoğu dokuzlu, onlu. Kullanılan çalgılar da değişik, ben gerçek big band'leri severim. Saksofonlar, trompetler, trombonlar, bu konuda çağdaş çizgide olan Carla Bley Big Band var.

Evet, Maria Schneider Big Band var, Avrupa'daki WDR Big Band ise bana göre en iyilerin başında gelir.

Doğru, tam bir big band. Galiba ben bu konuda biraz tembelim.

Ben öyle düşünmüyorum. Sizin alanınız farklı o kadar.

Teşekkür ederim.

Günümüz jazz'ı için ne düşünüyorsunuz? Bir kaos yaşanıyor mu yoksa yenilikler mi sözkonusu?

Bana göre örneğin Fransa'da, çok iyi genç müzisyenler yetişiyor. Bu müzisyenler çalgılarında güçlü bir tekniğe sahipler. Değişik tarzlarda müzik yapıyorlar. Bu çok heyecan verici birşey. Yalnızca Fransa'da otuzun üzerinde genç müzisyen var. Bu benim bildiğim ayrıca hepsi de iyi müzik yapıyorlar.

Sizin kasdettiğiniz şeye gelince, teknolojiyi de deniyor bu gençler. Yalnızca Fransa'da değil, tüm Avrupa'da bu böyle ama asıl Fransa'da. Örneğin İtalya'dan da çok iyi müzisyen çıkar ama geleneksel jazz'ı tercih ediyorlar çoğunlukla. Almanya'da var, biraz İngiltere'de.

Kuzey ülkelerinde de çok iyi bir nesil yetişiyor?

Evet ama çoğunlukla Fransa'da. Birbirinden güçlü topluluklar dinleyebilirsiniz.

Ayrıca yılın her ayında jazz festivali vardır, bu çok önemli. Genç müzisyenlerin kendilerini tanıtmasını sağlıyor ve özendiriyor.

Gerçekten öyle. Fransa'da diğer müzikler gibi jazz da çok ciddiye alınır.

Jazz kulüplerinin durumları nasıl? Müzisyenler kolaylıkla iş bulabiliyorlar mı?

Fransa'da diğer yerlerde olduğu gibi müzisyenlerin kendi müziklerini yaparak yaşayabilmeleri hiç kolay değil ama çok da kötü değil. Daha iyi olabilir, İngiltere'de örneğin zordur. Özellikle Thatcher döneminde kültür bir felaketti. Almanya daha iyidir. Amerika'daki durumu siz de bilirsiniz. Amerikalı müzisyenler yılda iki kez Avrupa'ya festivallerde çalmak ya da çalışmak üzere gelir. Çünkü Avrupa'da müzik işleri kötü değildir.

New York bunun dışında sanırım. Müzisyenlerin durumu birara iyi değildi. Daha doğrusu klasik jazz çalan müzisyenlerin çalacağı yerler kısıtlıydı.

New York'da yaşayan bazı müzisyen dostlarımdan aldığım haberlere göre birçok yeni yer açılmış. Yani olanaklar çok iyi.

Son olarak, yeni projeniz var mı?

Evet var, son projem film müziği. Bir sessiz film için yazdım. Bir Fransız yönetmenin 1928'de yaptığı bir film. Belki bu yaz ECM'den çıkacak.

Nasıl bir müzik yazdınız?

Tümüyle eski tarzda yazmadım. Çünkü konu 1920'lerde geçiyor. Bazı bölümler eski, çoğu bölümlerde ise doğaçlamaya dayalı, free formda. Yani benim bugünkü müziğim gibi.

Ayrıca bir başka projem daha var. Gelecek yıl yeni topluluğumla gerçekleştireceğim. Yeni topluluğumla bir yıldır çalışıyoruz ama hiç kayıt yapmadık. Yanısıra ENJA için oda orkestrası ile klarinet konçertomu seslendireceğim.

Nasıl bir çalışma?

İlk kez bir doğaçlama konçerto olacak. Oda orkestrasının müziği yazılı, klarinetinki değil.

Oda müziğinin üzerine doğaçlama yapacaksınız herhalde?

Evet kesinlikle.

Konser zamanı geldi, sizi çok tutmak istemem. Bu güzel söyleşi için çok teşekkür ederim. Söyleşinin yayımlandığı Jazz Dergisini adresinize göndereceğiz.

www.doublemoon.com.tr

DOUBLEMOON RECORDS

"Caz... Bu gezegenin etnik müziği"

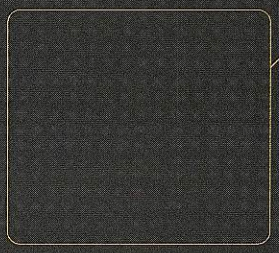

Mercan Dede

Seyahatname

Elektronikanın ruhani boyutuna sufi bir dj rehberliğinde sanal yolculuk.

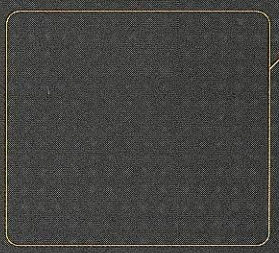

İlhan Erşahin

Virgo

Saksafonun büyük düşünürü Erşahin'in şiirsel caz lugatı, getto şairi Saul Williams'ın dizeleriyle yeni bir boyut kazanıyor.

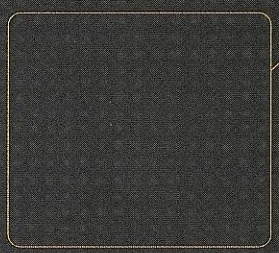

Aydın Esen

Timescape

Cazın sınırlarında dolaşan tuşların sihirbazının, davulda Steve Smith, basda Baron Browne ve vokalde Randy Esen eşliğinde zaman ötesi dans...

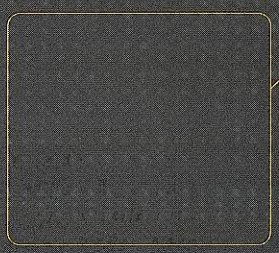

Hüsnü Şenlendirici & Laço Tayfa

Bergama Gaydası

Zeybekten azeri nağmelerine, roman havalarından İstanbul türkülerine Laço usuluca ve funk aşısı.

Burhan Öçal & Jamaaladeen Tacuma featuring Natacha Atlas

Groove Alla Turca

Ustalar Jamaaladeen Tacuma ile Burhan Öçal'ın caz, funk ve roman müziği karışımı lezzetine Natacha Atlas'tan arabik soslar.

RH POZITIF

Rh Pozitif Müzik Yapım San. ve Org. Tic. A.Ş.
Havyar Sokak No:54 Cihangir 80060 İstanbul Tel: (212) 292 97 71/72
Fax: (212) 292 97 73 doublemoon@turk.net www.doublemoon.com.tr

Genel Dağıtım: EMI-Kent Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
İ.M.Ç. 6.Blok No: 6302 34470 Unkapanı /İstanbul
Tel: (212) 514 16 22 Fax: (212) 519 10 65

EMI

RÖP:

Arif Mardin

41 Yıl Sonra Türk radyolarında

■ Seda Binbaşgil
■ Raşit Çavaş
esintiler@turk.net
http://www.esintiler.org

20. yüzyılın en önemli müzik yapımcılarından, Atlantic Records'ın kıdemli başkan yardımcısı, aynı zamanda aranjör, besteci Arif Mardin, 1 Mayıs Salı gecesi Açık Radyo'da hazırlayıp sunduğum "Esintiler" programına konuk oldu. Programın diğer konuğu ise yine Açık Radyo'nun "Maceraperest Müzikler" programının yapımcısı Raşit Çavaş idi. Jazz müziğine yer veren "Esintiler" ve film müziklerinin çalındığı "Maceraperest Müzikler" programlarının bu buluşmasında, Arif Mardin'le yaşamı, kariyeri ve gelecekteki projeleri hakkında sohbet ederken, aranjörlüğünü ve besteciliğini yaptığı film müziklerine de yer verdik.

Raşit Bey kendi programında gerçekleştirmeyi planladığı bu müzikli sohbeti, radyonun yeni dönem program akışı sonucu bir değişiklik olunca, Esintiler'de hep beraber yapmayı teklif etti. Ama ne teklif, her programcının rüyası elbette...

Arif Mardin'i hiç tanımadığım ve bu program da bir nevi "armut piş ağzıma düş" şeklinde gerçekleştiği için o gece oldukça heyecanlıydım. Raşit Bey, bana sürekli Arif Bey'in çok tatlı, kibar ve alçak gönüllü biri olduğundan bahsediyor ve heyecanımı yatıştırmaya çalışıyordu. "Esintiler" 22:00'de başlayacaktı ve Arif Mardin'le 21:50'de radyoda sözleşmişlerdi, yani programdan sadece ve sadece 10 dakika evvel, yani ucu ucuna. Hem de İstanbul'un hiçbir zaman önceden ne olacağı kestirilemeyen bu trafik keşmekeşinde. Renk vermedim ama, bu haber değil sinirlerimi yatıştırmak heyecanımı kat be kat artırmaya sebep oldu.

Programımda daha evvel konuklar ağırladığımdan bilirim, bu tip programlarda doğal olarak kontrol sadece sizde değildir ve böylece her an tatsız sürprizlerle karşılaşabilirsiniz. Örneğin, konuğun yanında getirmeye sözverdiği ve programda çalınacak albümler bir bakmışsınız unutulmuştur veya program başlamıştır, ama konuk henüz görünürde yoktur veya gelir gelmesine ama erken ayrılmak zorunda olduğunu size bildirir son dakikada. Yani anlayacağınız konuk işi pek net, temiz bir iş değildir. Ama bu sefer durum daha da vahimdi çünkü ne konuğu tanıyordum, ne de onunla daha evvel program hakkında konuşmuşluğum vardı, bir de tüm bunlar yetmiyormuş gibi dünyanın tanıdığı bir şahsiyetti Arif Mardin. Yani kaprisli olabilirdi veya ben karşısında kekeleyebilirdim.

Ama işte, söz verdiği üzere, saat tam 21:50 de, Arif Mardin kapıdan içeri girdi, yüzünde tatlı, insanı rahatlatan bir gülümsemeyle. Karşımda her işini olduğu gibi, biraz sonra çıkacağı radyo programını da son derece ciddiye aldığı her halinden belli olan, profesyonel, alçak gönüllü ve zarif biri vardı. Daha evvel Raşit Bey'le anlaştıkları üzere, bestesini veya aranjörlüğünü yaptığı parçaların bulunduğu albümleri getirmişti yanında ve hemen programın akışı üzerinde bizimle konuşmaya başladı.

Kiminle tanıştıysa, isimlerini o

anda ezberledi ve herkese orada bulunduğu sürece ismiyle hitap etti. Dijital kameralarımızla yaptığımız saldırıları (hem de farklı saflardan!) anlayış, sabır ve güleryüzle karşıladığı gibi, bize (son derece kibarlık göstererek) sanki bundan hoşlanıyormuş izlenimini de verdi ki, bu da ister istemez saldırıların şiddetini artırdı.

O akşam Arif Mardin'den sadece müzik hakkında değil, yaşam ve insanlık hakkında da dersler aldığımı hissettim. Benim için çok özel bir akşamdı. Yolladıkları mesajlardan anladığım kadarıyla, dinleyicilerim için de öyle. Ve işte aşağıda o gece üç kişi yaptığımız tatlı sohbetten alıntılar bulacaksınız.

Programı bir Arif Mardin bestesi olan "Blues" isimli parçayla açtık. Çok genç yaşta yaptığı ve sayesinde Berklee Müzik Okulu'nda "Quincy Jones Bursu" kazandığı bu parça ve Amerika'ya gidiş serüveni hakkında şunları anlattı Arif Mardin:

Bu parçayı New York'un Jazz'daki milli takımı (Phil Woods, Hank Jones gibi ünlü müzisyenleri kastediyor) çalıyor o sıralar. Quincy Jones'la, Dizzy Gillespie orkestrasıyla beraber İstanbul'a geldiği zaman tanıştık ve arkadaş olduk. O sıralar orkestrada dördüncü trompet olarak yeralıyordu ve aynı zamanda topluluğun aranjörüydü. Kendisinden, adına Berklee'de bir burs açıldığını ve bunun için bursiyer aradıklarını duymuştum. Ben de onlar Amerika'ya döndükten hemen sonra hayali küçük bir big band için demin dinlediğimiz "Blues" isimli parça da aralarında olmak üzere üç parça yazdım ve bunları Quincy Jones'a göstersin diye o zamanlar "Amerika'nın Sesi Radyosu"nda çalışan bir arkadaşıma yolladım. Quincy Jones, bestelerimi beğenmekle kalmadı, demin bahsettiğim yıldızlar kadrosuyla bu parçaları kaydetti. "Amerika'nın Sesi Radyosu" da projeyi finanse etti ve parçaları programlarında çaldı. Quincy Jones, tüm bu gelişmelerin ardından, bu kayıtları Boston'daki Berklee Müzik Okulu'na yollayarak "Bursiyerim bu bestenin sahibidir" dedi. Bu şekilde ben de o bursu kazanmış oldum. Yıl 1958'di ve 1 yıllık evliydim. Burs verilince, karım Latife ile apar topar Boston'a geldik ve küçük bir odada yaşamaya başladık, tuvaleti de diğer öğrencilerle paylaşıyorduk. Halbuki, o zamana kadarTürkiye'de çok rahat bir hayatımız vardı.

Bu yüzden mi 1.5 yılda bitirmek zorunda kaldınız 4 yıllık eğitimi?

(gülerek) Bilmem belki de. Sonra öğretmen oldum Berklee'de ve big band aranjmaları yapmak için her türlü ortamı bulmuş oldum. Zaman böyle akıp giderken birgün eşim "Senin rüyan bu muydu, amacın öğretmen olmak mıydı?" diye sordu. "Hakkın var" dedim ve 1962'de New York'a taşındık. Maddi açıdan hiç rahat bir durumda değildik ve eşim kendine Birleşmiş Milletler'de sekreter olarak iş buldu. Ben de akşamları barlara, kulüplere gidip, bestelerimi çalar mısınız diye soruyordum. Çok geçmeden, 1963 te Nasuhi Ertegün beni Atlantic Records şirketine aldı. En alt pozisyondan başladım, stüdyo menajeri oldum, sonra benim aranjman yeteneğimi keşfettiler ve böylece yıldızlara aranjmanlar yapmaya başladım, sonunda da prodüksiyona geçtim.

Gerisi zaten tarih değil mi? 40'ın üzerinde altın ve platin albüm, 15'in üzerinde Grammy adaylığı, 7 de Grammy ödülü..

(gülerek) Evet ama, bu pek de büyük bir başarı değil, özellikle Chicago Senfoni Orkestrası şefi George Shorty'nin 32 Grammy ödülüyle karşılaştırdığınız zaman. Buyrun bakalım!

Ama ben onu tanımıyorum, sizi tanıyorum. Sanırım müzik dünyası da öyle. Arif Bey, pek çok kadın sanatçıyla çalıştınız, sayıları erkeklerden çok daha fazla. Sizden "ladies' man" diye bahsediyorlar. Ne dersiniz?

Doğrudur, karım da böyle diyor. Şaka bir yana pek çok erkekle de çalıştım elbette: Bee Gees, The Average White Man, Donny Hathaway, Phil Collins, Michael Crawford... Düşünüyorum da sorunuzu, belki de hanımlarla çalışmak daha kolay oluyor. Herşeyden önemlisi bir hürmet giriyor işin içine. Mesela Bette Midler veya Barbra Streisand büyük kabiliyetleri sonucunda meslek hayatlarında belli bir seviyeye gelebilmişler, başarılı olmuşlar. Ben bu yüzden çalışırken onlara çok hürmet ediyorum. Doğal olarak da karşılığını alıyorum.

Sizin kimi müzisyenlerin kariyerlerinde hayati etkiniz ve öneminiz olmuş. Örneğin "The Bee Gees"den Barry Gibb, topluluğun adeta imzası haline gelen o tiz, falsetto (sahte) vokallerin yaratıcısının Arif Mardin olduğunu belirtiyor bir röportajında. 1975 te "Main Course" albümünü kaydederken, sanırım Gibb'e melodiyi bir oktav daha üstten denemesini teklif etmişsiniz ve "Jive Talkin'" parçası da böyle ortaya çıkmış. Galiba, Bee Gees'in disko döneminin yolunu açan müzikal gelişmelerden biriydi bu.

Evet, stüdyonun içinde çok elektrikli, yaratıcı bir hava vardı. Barry'ye parçayı söylerken sesini bir oktav daha yukarı çıkarmasını teklif ettim. O da bir oktav yukarıya çıkarsa, "bağıra bağıra şarkı söyler" duruma geleceğini ve bunun utanç verici olma ihtimalini düşünerek, "bunun yerine hafif sesli bir falsetto yapayım" demiş kendi kendine, sahte vokal yani. İşte o parça da (Jive Talkin') öyle yaratıldı ve albümün diğer parçalarında da o vokali kullandık sonra.

1950'lere dönelim isterseniz. Yüksek Ticaret'i bitirdiniz sonra da London School Of Economics'te okudunuz galiba.

Evet. London School Of Economics'te 1 yıl işletme kursu gördükten sonra Türkiye'ye döndüm. Herkesin benden beklediği, babamla aile şirketinde çalışmam ve ticaretle uğraşmamdı. Ancak işin içine bu "Quincy Jones Bursu" girince herşeyi bıraktım tabi. Babam neye uğradığını şaşırdı, "Nereye gidiyorsun oğlum?" diye sordu. "Baba ben big band aranjörü olacağım" dedim. Ama gözlerinden okudum ki o benim uzaya falan gittiğimi düşünüyordu.

Haklı ama, o zamanlarda Amerika'ya gitmek de uzaya gitmek gibi herhalde pek çok açıdan.

(gülerek) Evet, üstelik de aranjman yapmak için yanıp tutuştuğum big bandler de yoktu artık o dönemde.

Berklee'de hayat nasıldı peki?

Ben bayıldım tabi. Sabah sınıflarda normal ders görüyorduk ama öğleden sonralarının tadına varılmıyordu, "ensemble"larla çalışırsın, müzisyenlerle provalar yaparsın. Müzikle ilgili biri için büyüleyiciydi tabi. Yazdığım bestelerin partisyonlarını her akşam evde bizzat benim kopya etmem gerekiyordu. Çünkü dışarıya yaptıracak

paramız yoktu. Gözlere yazık oluyor ama o sayede muazzam tecrübe kazanıyorsun. Dört trompet, üç trombon, beş saksofon, dört ritm... Sabah saat beşe doğru falan biterdi, ondan sonra iki saat uyuyup provaya giderdim ve işte orada kendi müziğinizi dinlemek, nasıl ortaya çıktığına şahit olmak çok büyük zevk olurdu her zaman.

Berklee ile ilişkileriniz galiba hala sürüyor.

Evet yönetim kurulundayım. Arada bir gider, master sınıfına girerim. O sıralar üzerinde çalıştığım eserleri dinletir, onları nasıl ortaya çıkardığımı anlatırım.

Siz Berklee'de aldığınız temel eğitimin çok önemli olduğunu söylüyorsunuz. Alt yapı yoksa, insan şans eseri en fazla bir veya iki kere başarılı olur diyorsunuz.

Evet. Ama benim bu dediğim tabi artık çok ideal bir durum. Bugün şarkı söylemesini bilmeyen insanları detone olmaktan kurtaran makineler bile var. Yani bir taraftan detone ses giriyor, öbür taraftan çok güzel, doğru bir ses çıkıyor. Bu şekilde şarkıcı eğer güzel bir hanım veya yakışıklı bir erkekse, plak satın alan kitleye hitap edebiliyor. Ama canlı olarak konsere çıktı mı, orasını sormayın, felaket olabiliyor.

"Daima son teknolojiyi kullanır ama bunun müziği gölgelemesine asla izin vermez" diye okumuştum hakkınızda. Kariyerinizin başından bugüne, bu bağlamda neler değişti?

Değişen teknoloji, her zaman baki kalan ise beste ve sözlerdir. İyi bir beste ve iyi sözler yoksa, ne yaparsanız yapın o parça başarılı olamaz. Ne kadar iyi teknoloji kullanırsanız kullanın ama mesela bu aralar tamamen teknoloji üzerine yapılmış dans parçaları var, "tekno" deniyor adına. Onları da beğeniyorum ben. Biz de teknolojiyi buna benzer şekillerde kullandık. Mesela Bee Gees'in bazı parçalarında bas taklidi melodiler yaptık, "synthesizer"lar kullandık. Yani ben hep teknolojiyle içiçe çalıştım. Ama esas besteye ve soliste önem vermek lazım. Beste ve solist elmas bir taşsa, aranjman onun montürüdür.

Amerika'ya gelir gelmez genç yaşınızda ünlü müzisyenlerle de tanıştınız, değil mi?

Amerikaya geldiğimin üçüncü günüydü. Okulun müdürü halkla ilişkilere çok önem verirdi. O gün bana şık giyinmemi söyledi ve beni alıp Louis Armstrong'un çaldığı yere götürdü. Beraber resmimiz çekildi. Boston'a "Fasulye kenti" derler, niye bilmem. Hiç unutmam, Armstrong, o kalın sesiyle "Welcome to Beantown, man" (Fasulye Kenti'ne hoş geldin) diye beni selamlamıştı. Bir de tabi Dizzy Gillespie var. Onun bana yardımlarını hiçbir zaman unutamam. Onu çok severdim.

Atlantic Records'ın jazz tarihinde çok önemli bir yeri var. Ne diyeceksiniz bunun hakkında?

Ertegün kardeşlerin jazz'ı sevmelerinden ileri geliyor bu önemli yer ve ilk kontrat imzaladıkları sanatçılar da jazz'cılar veya blues çalanlar. Atlantic bu şekilde ortaya çıktı.

Ama oradan daha popüler müziğe bir kayış oldu, değil mi?

Evet. Bunda Warner Şirketi'nin Atlantic Records'ı satın alması da çok önemli rol oynar. Büyük şirket mentalitesi ilk kez o zaman ortaya çıktı ve artık amaç daha popüler sanatçılarla daha büyük kitlelere hitap etmekti.

Kıdemli başkan yardımcısısınız. Ve hala çalışıyorsunuz değil mi?

Evet, ama benim şirketin günlük işleri ile alakam yoktur, daha çok siperlerde müzikle uğraşırım. Bugünlerde tabi daha az çalışıyorum. Yarı emekliyim. Anılarımı yazıyorum. 1.5 yıl sonra herhalde bu kitap piyasada olur.

Müzik ufku, vizyonu geniş, yeni denemelere açık bir müzik adamı olduğunuzu biliyorum. O nedenle merak ediyorum, jazz'daki yeni gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Artık herşey, hip hop, rap, country hatta Arap kökenli rai müziği bile, jazz'la kaynaştırılıyor, bir nevi füzyon yapılıyor. Bir de teknolojinin jazz'ın içine artık iyice girmesi var. Diğer yandan ise, "Genç Aslanlar" anlamına gelen ve Wynton Marsalis, Joshua Redman, Greg Osby gibilerinin başını çektiği "Young Lions" hareketi. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz, sizin tercihleriniz neler?

Ben "Genç Aslanlar"ın müziğini tutuyorum. Çünkü aslında ben jazz muhafazakarıyım. Teknolojiye gelince, mesela sampling iyi kullanılırsa gayet olumlu sonuçlar veriyor. Bir örnek vereyim, Chaka Khan için yaptığım "A Night In Tunisia" aranjmanında Charlie Parker'ın en önemli, en ünlü dört mezürünü kullandım. Rai müziğini de gayet iyi buluyorum. Hip hop'ın ise bence kendini daha ispat etmesi gerekiyor. Rap'in ise doğru dürüst jazz'la karışımı daha yok, yani ben henüz duymadım. Ama keşke olsa... İyi bir jazz saksofoncusu çok iyi bir rap'çiyle gayet iyi bir ritm üstüne füzyon yapsalar keşke. Benim en sevmediğim jazz, New York'ta bazı radyo istasyonlarının Jazz 101 dedikleri ve yalnızca elektrikli piyanonun eşliğinde, hafif, hiç kimseyi rahatsız etmeyen melodilerin veya suya sabuna dokunmayan bir takım gitar seslerinin dinletildiği müzikler. İşte ben bunları dinleyemiyorum. Asansör müziği gibi geliyor doğrusu bana.

Peki geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz jazz'ın? Jazz nereye gidiyor sizce?

Jazz emprovizasyona dayanır. Olmazsa olmaz şartıdır bu jazz'ın. Zaten jazz kendisini her zaman yeniler. Mesela 1950'lerde birden "Cuban", "Latin" müziği moda oldu hatırlarsanız. Bu müziği çok güzel icra eden Machito diye bir orkestra vardı. Daha geriye gidersek, 1940'lı yıllarda, country tarzında, o "steel guitar" dediğimiz, "hawaian guitar"a benzeyen bir alet moda olmuştu mesela. Bazı topluluklar da bununla sükse yapmışlardı. Kısaca, jazz her zaman içinden yeni bir şeyler bulup çıkarmıştır. Yine bir yol bulacaktır.

Şimdi sıra sizin için de çok özel olan "Laura" filminin müziğini çalmaya geldi.

"Laura", 1940'lı yılların en önemli film müziklerindendi. Muazzam bir çığır açtı kendi alanında. Düşünün, bir filmin içinde sadece tek bir parça dinliyorsunuz; bazen yavaş, bazen hızlı, bazen keman ön planda, diğer zamanlarda ise flüt fakat hep aynı parça, sadece aranjmanı değişik şekillerde yapılmış. Hepsi bu. Melodiyi adeta kafanıza vuruyorlar, "unutmayın" gibilerden. "Laura" benim gençliğimde çok beğendiğim bir filmdi. "Film Noir" (karanlık film) diye sınıflandırdıkları, içinde bol cinayet, detektif, esrarengiz kadınlar, dumanlı barların bulunduğu böyle bir film için yaptım işte bu aranjmanı ve Carly Simon seslendirmişti.

Sizin için "hitmaker" ve "tüm zamanların en büyük yapımcısı" diyorlar. Bu mertebeye erişmek için ne yapmak lazım?

Hit'lerim elbette olmuştur ama en büyük ben değilim elbette. Başkaları da var. Fakat başarılı olabilmek için çok değişik akımları izlemek lazım. Yalnız müzik değil, sanatın diğer dallarını da. Film, edebiyat, okuyacaksınız, bakacaksınız, göreceksiniz ve dinleyeceksiniz, değişik müzik türleri de dinleyeceksiniz, klasikten tutun da dünya müziklerine kadar. Kendimden örnek vereyim; İngiltere'de 70'li ve 80'li yıllarda pop müzik patlaması olmuştu, Londra'daki büromuzdan bana her ay içinde "top ten" listesindeki parçaların yeraldığı kasetler gelirdi. Hep takip ederdim, ama her parçanın ilk dakikasını, hepsini dinleyemem elbette. Tabi teknolojiyi de takip etmek lazım. Biliyorum bu biraz zor, çünkü uzmanlık alanına giriyor. Ama ben stüdyoda "bana şöyle bir efekt verin" diyebiliyorum. Çünkü biliyorum o sesi çıkarabilecek bir alet var. Ama bana markasını sormayın. Zaten bilmem de pek gerekli değil.

Aretha Franklin ile çalışmak kolay mıydı?

Hem de çok. Mikrofona gider ve şarkıyı bir kerede söylerdi, çalışma orda noktalanırdı.

Bu kadar farklı insanlarla aynı kaliteyi nasıl tutturabiliyorsunuz?

Benim beylik bir cevabım var ve her konuşmada bunu kullanıyorum: Bu divalar iyi Fransız şarabı gibidir. Hepsi değişiktir, hepsinin kokusu ve tadı farklıdır, ama hepsi çok güzeldir, yani şu şarap mı güzeldir, bu mu diyemezsiniz. O da iyidir. Öbürü de.

Sayısız müzisyenin kayıtlarına aranjör ve yapımcı olarak imza attınız, ama aynı zamanda bestecisiniz de fakat bu sizin pek de vurgulamadığınız bir yanınız. Sanıyorum kendi adınıza çıkardığınız iki albümden sadece biri (1974 yılında çıkardığınız "Journey") sizin bestelerinizden oluşuyor. Diğeri, "Glass Onion" da ise aranjmanlarınız var. Yakın gelecekte daha çok kendi bestelerinizden oluşacak "Collection" adında bir albümünüzün çıkacağını duydum. Ne zaman olacak bu?

Yalnız jazz değil, pop şarkıları ve sadece Atlantik'ten çıkan değil, diğer şirketlerden de çıkmış ve benim beğenimi kazanmış parçaları da bir araya getirmek istiyorum. Klasik bestelerimi, yaylı çalgılar için bir çalışmamı, operamı yani hepsini biraraya getirmek istiyorum. Bir, iki yıl içinde piyasaya çıkar herhalde.

Uluslararası jazz platformuna bir sıçrama yapmak isteyen Türk jazz'cıları ne yapmalıdır sizce? Örneğin İsmet Sıral'la İstanbul Radyosu'nda seneler evvel yapılan bir söyleşide, o, Türk jazz'cılarının (eğer uluslararası alanda da tanınmak istiyorlarsa) muhakkak jazz'ı kendi öz müziğimizle buluşturmaları gerektiğinden, yani farklı bir sentez ortaya çıkarmalarının öneminden bahsetmişti. Aynı fikirde misiniz? Siz ne önerirsiniz?

Herşeyden evvel rahmetli İsmet çok iyi arkadaşımdı. Hakkı var. Bir çok memlekette artık Türk jazz'cıları diğer ülkelerden gelen sanatçılarla omuz omuza çalıyor. Jazz dünyasından eskisi gibi uzakta kalmış değiliz. Ama bunun sebebi var. Eskiden bu kadar iyi sanatçı yoktu aramızda. Yani ancak birkaç kişiyi sayabilirdiniz. Yeni Türk müzisyenlerinin eğitimi de daha iyi. Daha güçlüyüz artık. Ama yalnız jazz'cılar için değil herhangi bir sanatçı için de enteresan, özgün bir simgemiz olmalı. Farklı bir sound yakalamak lazım. Burda haklı İsmet Sıral.

Türkiye'den ayrıldığınızdan beri hiç radyo programına çıkmamışsınız. 41 yıl sonra, ilk kez Açık Radyo'ya çıkıyorsunuz. Bu bizler için bir şeref, tekrar teşekkür ederiz. Şimdi programı hangi parçayla bitirmek istersiniz?

Programı, Chaka Khan için aranje ettiğim, Dizzy'nin "A Night In Tunisia"sı ile bitirmek isterim. Bu bebopçılar için İstiklal Marşı gibi bir parçadır ve o zamanlar herkes bu parçayı çalardı. Charlie Parker'ın bu parçada çok önemli, adeta devrim yaratan bir solosu vardı. Onu alıp parçaya sample ettim. O zamanlar sampling kolay bir iş değildi. Her neyse, "bebopçılar" öncü müzisyenlerdi, herzaman meşaleyi ileriye taşıdılar. Biz de bu parçaya Chaka ile beraber söz yazdık. "Melody still lingers on" ile "Melodi hiç bir zaman ayrılamaz, geçilemez" demek istedik. Parça kaydedilirken Dizzy de oradaydı. Charlie Parker, Dizzy'nin en iyi arkadaşlarından biriydi. Bu saksofonu kim çalıyor diye bana sorduğuna inanabilir misiniz?

Bilmem ki Arif Bey, sizin o baş döndürücü hayat hikayeniz, gıpta edilecek medeni cesaretiniz ve müthiş başarılarınıza inandıktan sonra, buna inanıp inanmamak o kadar da önemli mi?

RÖP.

Tolga Tüzün ile Nix

"Doğru Yaşamak" Üzerine Müzikal Bir Yolculuk

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

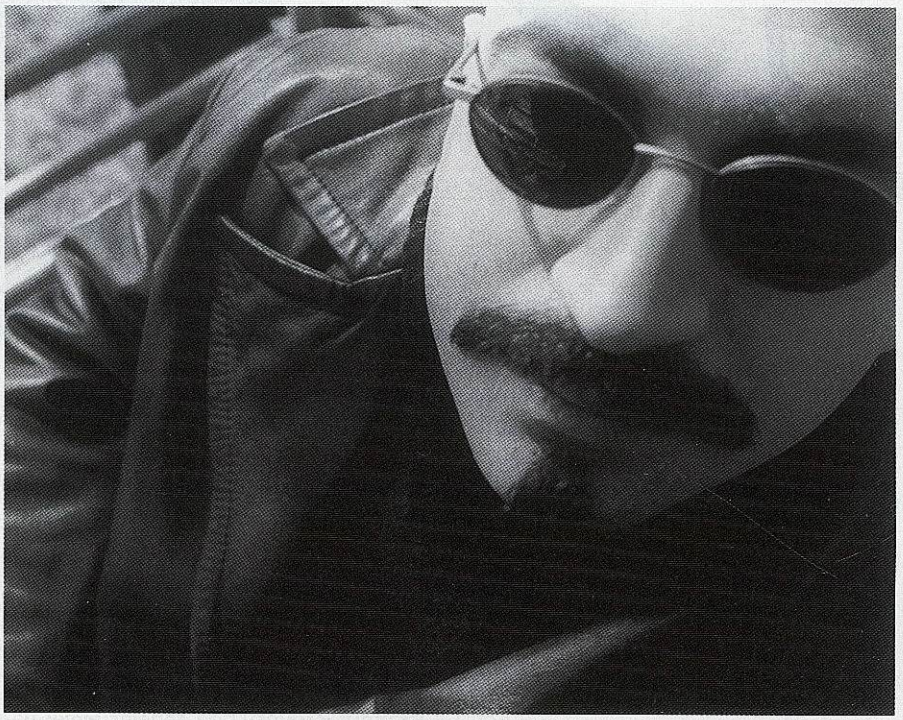

Onu önce Kalan Müzik tarafından yayınlanmış 'Nix' adlı albümünden tanımıştım, CD'deki bir şiir dikkatimi çekmişti:

"çok uzak bir çağlayanda doğdum ben bazen geç bazen
erken gelen bir şahindi annem ondan öğrendim sevişmeyi
ben hiç doğmamış bir sırtlan yavrusuydu babam oydu...."
Şiir böylece uzayıp gidiyordu hiçbir virgül nokta olmadan.
Sonra biyografisini okudum, ilk cümle şöyle başlıyordu:
"Tolga Tüzün 12 Nisan 1971yılında İstanbul'da doğdu."

İnsan merak ediyor, mesela, o gün hava nasıldı, yağmur mu yağıyordu, güneş mi vardı?

Çok yağmurlu birgün tanıştığımızda onu ilk olarak yanında oturan eşinden dinledim:

"İkimiz de koç burcuyuz; tahmin ettiğiniz gibi evde kan gövdeyi götürüyor. Ben psikoloğum, hayır, onu tedavi etmedim onu aldığım gibi seviyorum."

Kızın adı Peri Sharpe idi ve gerçekten dünya tatlısı bir insandı. Albümün kapağında bu çalışmanın ona ithaf edildiğini okumuştum. Tolga'ya hak verdim.

Elimdeki biyografide doğum yılından sonra bitirdiği okullar sıralanmıştı:

Saint-Joseph Lisesi'ni ardından Marmara Üniversitesi, Fransızca Siyasal Bilimler ve Kamu Yönetimi Bölümü'nü bitirdi (1993).

Tolga yavaş yavaş biyografinin ardındaki insanı bana açmaya başladı:

Saint Joseph'in içindeyken çok kötü biryer olduğunu düşünürdüm ama bitirip de dışarı çıkınca ne kadar şanslı olduğumu düşündüm. Bu okul birey olarak hayata sizi çok iyi hazırlar, çok sıkı bir eğitimi, çok iyi hocaları vardır. Okuldayken matematik ve fizikle çok ilgili idim.

Düşünün ki 17 yaşında, Fransızca ve İngilizce gibi iki önemli dili bilen bir insan olarak mezun oluyorsunuz. Bu da dünyadaki herşeye açılımınızı üçle çarpıyor. Bu çok önemli, hayata iki el avansla başlıyorsunuz.

Biyografide müziğe nasıl başladığı da yazıyordu:

"Müziğe 7 yaşında çoğu Türk çocuğu gibi mandolin ve blokflüt çalarak başladı.

Yaşamımda gayri resmi tarih her zaman bana resmi olandan daha ilginç gelmiştir, ben de Tolga'yı dinlemeyi biyografisini okumaya tercih ettim:

"13 yaşında evde kızkardeşime piyano alındı, ama o çabuk bıktı, ben piyanoyu çalmaya devam ettim. İlk olarak Mehmet Ali Baytan'la çalıştım. Sonra M.S.Ü Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olan Meral Beşeli hocam oldu. Bir konser piyanisti olamayacağımı biliyordum, çünkü geç başlamıştım. Ayrıca o sabır ve disiplin bende yoktu. Üçüncü hafta sonunda ilk bestemi yapmış-

tım ve bugüne kadar beste yapmaya hep devam ettim. Bu benim için çok değişik bir kulvar oldu.

1986 İstanbul Jazz Festivali'nde iki konser izledim. Bunlardan ilki Oscar Peterson'dı. Onu izleyene kadar piyanonun öyle çalınabileceğini düşünmemiştim. Konserden sonra 'ben de böyle piyano çalmak istiyoru' dedim. İkinci konser Mahavishnu Orchestra idi. Ses alanının nasıl bu kadar uç noktalara gidebileceğini onlardan öğrendim. Lirik olmayan melodilerin nasıl kulağa böyle hoş gelebildiğine şaşırdım."

Onu dinlerken göz attığım 'resmi tarih'te ilginç bir nokta gözüme çarptı:

"1986 yılı Tolga Tüzün'ün hayatında müzik açısından önemli bir yıl oldu. Önce arkadaşının babasının plak koleksiyonunda bulduğu 1950'lerde kaydedilmiş Colombia-Princeton Electronic Music Center'ın plakları sayesinde Berio, Babbitt, Arel, Mimaroğlu, Cage gibi bestecilerle tanıştı. Ardından Oscar Peterson ve Mahavishnu Orchestra konserleri jazz ve fusion müziği ile ilk temasını oluşturdu. Aynı sene lisede Sayat Arslanlıoğlu ve Babür Şaylan ile ilk gurubunu kurdu."

Tolga bir açıklama getirdi:

Bu cazımsı bir pop grubuydu. Cengiz Baysal'da bizle çalıştı. Üç yıl çağdaş müzikle derinlemesine ilgilendim. Lisede tenefüs nedir bilmedim, hep piyano çaldım ve beste yaptım. Müziği dinlemeyi öğrendim. İçinizde bir sezgi vardır. Müziği dinlersiniz ama neyin dinleneceğini, neyin neden iyi olduğunu sadece öğrenerek anlayamazsınız.

1986'da bu bestecileri dinlerken aradığım ve duymak istediğim şeylerin onlarda mevcut olduğuna karar verdim. Onlar kadar özgür olmak istedim. Ses denilen şey, bilinen alışılmış düzenin dışında bir kavramdı ve birşeyleri ifade etmek için kullanılabiliyordu. Batı müziği teknik açıdan sabit frekanslara göre kurulmuş bir yapı. Müziğin sadece belli frekanslarının değil, her frekansının bir duygu ifade edebileceğini anladım. Bu duygu ille de sevgi veya hayal duyguları da olmayabilirdi. Nefret de bir duygu id, ve müzik nefreti de ifade edebiliyordu.

Biyografiye geri döndüm. Bu çok şık yazılmış bir dosya idi. Hem Tolga'nın yaşamından kesitler sunuyor, hem de en son çalışması olan albüm ile ilgili detaylı bilgiler veriyordu:

Tolga Tüzün Çağdaş Müzik ve Modern Jazz dinlemeyi ve çalmayı öğrenmekle geçen 3 yıldan sonra 1989 yılında modern bir jazz ve fusion grubuna katıldı. Gitarda Sarp Maden, basta Taylan Cemgil, davulda Cengiz Baysal, saksofonda Murat Uncuoğlu, synthesizer'da Alper Maral ve piyanoda Tolga Tüzün'den oluşan bu grup modern ve avantgarde jazz üzerine yoğunlaşmıştı. Üniversite yıllarında ilk kez profesyonel anlamda müzik devreye girdi. Selen Gülün, Taylan Cemgil ve Tolga Tüzün Arnavutköy Kedi Bar'da bir sene standartlardan oluşan bir repertuarla program yaptılar.

Biyografinin satır aralarında gizli olan şeyleri ise konuşmalarımızdan öğrendim:

Beni bu müzisyenler etkiledi. Çünkü ben onlarla beraber çaldım. Şuna inanıyorum ki, 1990'larda büyüyen bir müzisyen olarak o devrin uluslararası şöhretli müzisyenlerinden sınırlı olarak etkilenebildim. Onları göremedim, onlarla beraber çalmadım, onların enerjisini hissetmedim. Ama beraber çaldığım insanların ve beraber yaptığımız müziğin enerjisini içimde hissettim. Tabiki yabancı müzisyenleri de dinledim ama asıl beni etkileyen beraber müzik çaldığım Alper Maral, Sarp Maden, Oğuz Büyükberber, Selen Gülün, Çağlayan Yıldız, Mahmut Yalay, Cengiz Baysal gibi insanlar oldu.

Tolga'nın bu arada üniversiteyi bitirir ve bir işe girer, ama aradığı şeyi bulamayacaktır:

1993'te bir kozmetik firmasına pazarlama ve ürün müdürü olarak girdim. Fransızca siyasal bilimler okumuştum. Stajımı da bu kozmetik firmasında yapmıştım. Onlar beni çağırdılar. Aslında ben üniversitede kalmak istiyordum. Ama para cazip geldi. Bir yıl içinde çürüdüğümü içimde hissettim, çünkü müzik yapacak vaktim çok azalmıştı. Aydın Esen'in bir sözü aklıma geldi: 'Müzisyen olmayı seçtiysen, her anın müzikle olmalı'. Ben de öyle yaptım. Bu arada pop müzik çalarak hayatımı kazandım; para kazanmam gerekiyordu. Erbil Savaş'ın bir lafı vardır. Bakkala gidip ekmek aldığında bakkal 'bu parayı jazz'dan mı kazandın, popdan mı kazandın?' diye sormaz der. Ama ekmeği almak için o parayı kazanmak zorundasın.

Para kazanmak için 1993'den bu yana çok sayıda tiyatro, modern dans ve TV müzikleri yaptığını da bu vesile ile öğrendim. Onun asıl hedefi her zaman müzikten yaşamını kazanmak olmuş. Başkalarının ne düşündüğünü umursamadan gitmeyi planladığı bu yolun acılarını çekmeye kendisini hazırlamış. 1996'da İstanbul'da düzenlenen "Habitat"'ın kültürel etkinlikleri çerçevesinde hazırladığı dans müziği "Dance Factory" grubu tarafından sergilenmiş.

1995'de Ali Perret ile kısa bir süre jazz piyano ve armoni çalıştıktan sonra 1996'ta Eylül Bar'da Sarp Maden, Mahmut Yalay ve İzzet Hiçkalmaz'dan oluşan quartet'le tam bir sene modern jazz çalmış. Aynı kulüpte Pazartesi günleri gerçekleşen jam session'ların düzenleyicisi olarak İmer Demirer, İlhan Erşahin, Oğuz Durukan, Can Kozlu, Arto Tunç, Cem Aksel, Oğuz Büyükberber, Çağlayan Yıldız gibi isimlerle sahneyi paylaşmış.

Ancak yaşamındaki en önemli dönemeçlerden birisi 1996'da Aydın Esen'le çalışması olmuş. Tolga ondan aldığı fikirler ve destekle beste yapmaya daha da ağırlık vermiş:

Aydın Esen yaşamımda bir dönüm noktası oldu. Aydın'la tanışıncaya kadar birçok şeyi sezgisel olarak yapıyordum. O bana yaptığım şeylerin, yapmak istediğim şeylerin doğru bir yol olduğunu hissettirdi. Onun kişiliğinde yaptığım şeyler için bir çeşit meşruiyet buldum.

Biyografi de tiyatro ve TV müzikleri sayesinde kurduğu bağlantıların onu 1995 yılından itibaren TV programlarına taşıdığından da bahsediliyor. 1999 yılına kadar tam 19 televizyon show'unda program orkestrası liderliği ve müzik direktörlüğü yapmış. Bu çalışmaların ardından da Ekim 2000'de İTÜ Dr.Erol Üçer İleri Müzik Araştırmaları Merkezi'nde Çağdaş Kompozisyon Yüksek Lisans çalışmasına başladığını öğreniyoruz. İTÜ'de kendisine gerçek bir besteci gibi bakıldığını ve bunun kendisini çok iyi hissettirdiğini söylüyor. Bu enstitüde 20. yüzyıl müziği ile olan ilişkilerinin de doruk noktasına geldiğini de ifade ediyor.

Tolga'nın Nisan 2000-Haziran 2000 tarihleri arasında, Babylon'da gerçekleşen 3 konserde Lawrence Butch Morris'in topluluğunda piya-

nist olarak yer aldığını öğrenince kendisini ilk defa nerede tanıdığımı sonunda hatırlamış oldum. Benim kişisel olarak pek hoşlanmadığım bu projeyi onun açıklamasından sonra bambaşka bir bakış açısından gördüm:

Butch için önemli olan şeyler armoni, lirizm ve melodi değildir. Onunla çalışırken siz, onun sopasının ucundaki bir enstrüman, bir iletişim aletisinizdir. Onun yarattığı koordinasyon bir çok kişinin anlayışından çok farklıdır. Birlikte yapılan o çalışmada bir sinerji meydana gelir, o an herşey mümkündür. Kendinizi nasıl isterseniz o şekilde ifade edebilirsiniz, okuduğunuz, bildiğiniz herşeye meydan okursunuz. Önemli olan şey sesi ve kuralları olabildiğince esnek kullanmaktır. 20. yüzyıl müziğinin anlayışı böyle birşey.

Peri o ana kadar sessiz sedasız bizi dinlemişti. Aslında hepimiz yaşamımızda yaptığımız tercihlerden oluşan varlıklarız. Tercihlerine bakarak bir insan hakkında düşünce sahibi olmak mümkündür. Bu sefer de Tolga'yı onunla yaşamayı tercih eden insanın ağzından dinledim:

32 yaşındayım ve üç yıldır evliyiz. Eylül Bar'da tanıştık. Evlenmeyi planlamamıştık. Tolga çok kitap okuduğu için beni etkiledi. O akşam bir torba dolusu kitapla gelmişti. Ben de onun gibi çok kitap okurum. Onu sevme sebeplerim arasında müzisyenliği alt sıralarda gelir. Bu sözlerim biraz klişe gibi gelebilir ama onun benim "soulmate"im olduğunu hissettim. O benim ender gördüğüm kendine ve yaşama karşı dürüst insanlardan biri. Onu tanıdıkça şunu gördüm, Tolga'nın müzisyen olmama şansı yoktu. Aslında yetenek olarak herşey olabilirdi, ama mutlu olması sadece müzikle mümkün.

Tolga bu noktada tekrar kendi kaderini kendi ellerine almak istedi ve söze girdi:

Bazı çocuklar radyoyu açıp dinlemesini, bazıları da radyoyunun içini açıp bakmasını severler. Ben ikinci gruptaydım. Birşeyi kurcalayabileceğim son noktaya kadar kurcalamak isterim. Aynı şekilde de yaptığım müzikle hem kendimin, hem de yaşamın sınırlarını keşfetmekteyim.

Onun bu keşiflerinin Peri üzerinde olan yansımalarını da ilginç buldum:

Tolga'nın müziği benim tarzım değil amą bu da bir 'challenge'. Ben aslında hip hop ve funk müzik ve sözlü müziği seviyorum. Müzikle dans etmek istiyorum. Tolga'yı seviyorum, destekliyorum ama her zaman onun müziğini anlamıyorum. Ama yaptığı şeye her zaman inanıyorum. Var olanı tamamlıyor ve yeni şeyler yaratıyor. Bu da güzel birşey.

Tolga başka müzisyenlerle birlikte de albüm çalışmalarında bulunmuş. Bunlardan en güncel olanı bu yıl piyasaya verilen Oğuz Büyükberber'in Velvele'si. Bu albümle ilgili konserlerde Mike Wilkens, Demirhan Baylan ve Cengiz Baysal ile birlikte yer almış.

Konuşmaya kapılıp gittiğimizden asıl konumuz olan Nix albümünden uzaklaşmıştık. Vakit kaybetmeden ona döndük. Bu albüm Tolga Tüzün'ün 1989-1999 yılları arasında yapmış olduğu besteler ve spontan çalınmış duo çalışmalarından oluşuyor. Ama en önemlisi albüm kendi yaşamı ile bir parallelik arz ediyor. Bu kavramı Tolga şu sözlerle ifade etti:

Hayatımda bir takım planlar var. Şunu yapacağım, bunu olacağım, para kazanacağım gibi. Biryandan da hayatın sana getirdiği rastlantılar var. Şanslıyım, çünkü hayatın rastlantıları benim hep lehime işledi. Rastlantılar, kendi tasarladığım şeyleri her zaman tamamladılar. Çekiciliğine kapıldığım herşey, sonunda işime yaradı. Müzik, iş, eş, tüm seçimlerimde çok şanslı olduğumu düşünüyorum. Bu rastlantıların olması yüzünden 2001 yılında böyle bir müzik felsefesiyle yola çıktım. Bu yolda birçok arkadaşım da var, yalnız değilim. Beni müzisyen olarak kabul etmiş bir eşim var. Onu tanımakla da büyüdüm. Çok fazla değiştiğimi ve değişeceğimi de düşünüyorum. Sınırlarım var ama onları aşmaya ve geliştirmeye çalışıyorum. Müzik, teknik ve yaşamın sosyal sınırları. Sürekli bir mücadele içindeyim ve mutluyum. Şu anda yaptığım gibi müzik yapıyorum ve zaten başka türlü de yapamazdım.

Albümün adının ilginç bir öyküsü var:

Önce 'Ret' koymak istedim, çünkü yaşamda birçok şeyi benimseyemiyorum. Bazen reddettiğimi yüksek sesle söylemek istiyorum. 'Nix' sözlük anlamıyla, eski yüksek Almanca'da 'Nicht' ile aynı kökten geliyor. Reddetmek, veto etmek demek. Aynı zamanda bu kelime eski Alman mitolojisinde su perilerinin de adıymış. Şu an ölmüş olan kedimizin adı da Nix idi. O kedicik, kendini köpek zannederdi. Çok şahsiyetli bir kediydi.

Tolga'ya göre çalışması bir konsept albümü değil. Albümde herkesin beğenebileceği bir şeyler var. Albümü anlatan yazıda ise şu ifadelere yer verilmiş:

liderlik**ruhunda**

...her**açıdan!**

Güvenliğiniz için Akıllı Güvenlik Sistemi

Sürekli yolcularınızı gözleyen 121 sensörlük bir kontrol ağı, 5 milisaniye içinde bir çok önlemi harekete geçiren elektronik beyin, ABS, EBD, ön ve yan hava yastıkları, yan hava perdeleri, darbe anında otomatik katlanan pedallar ve direksiyon kolonu.

Konforunuz için En Geniş İç Hacim

Sınıfındaki en büyük ön baş yüksekliği, en geniş arka diz mesafesi, en geniş ön ve arka omuz mesafesi ve en geniş bagaj hacmi.

Sürüş keyfiniz için Yeni Duratec HE Motor

Mac Pherson tipi süspansiyonlar, Çekiş Kontrol Sistemi (TCS), 16" jantlar, büyütülmüş fren diskleri, anti-roll bar ve açılı helezonlar.

yeni ford**mondeo**

Ford

ford**direkt** hattı 0800 211 6444
www.yenifordmondeo.com

Çağdaş Müzik ve modern jazz etkileşimlerinin yoğun olarak hissedildiği parçalarda, yoğun nefesli enstrüman yazıları serbest doğaçlamalarla harmanlanmıştır. Yazılı Avrupa müzik geleneğinin önceden hazırlanmamış modal doğaçlamalara eşlik ederek, bu iki stilin birbirine çelme takmadan bütünlüklü ve doğal bir senteze ulaşmaları amaçlanmıştır. Tolga Tüzün kendisinin yıllardır üzerinde çalıştığı Schoenberg'in 12 ton müziği, dizisel (serial) müzik, mikrotonal müzik, elektronik müzik, atonal müzik gibi çağdaş stilleri, Afro-Amerikan kökenden gelen jazz, funk ve rhythm and blues gibi stillerle birleştirerek entelektüel ama nefes alan, geniş bir müziğe ulaşmayı amaçlamıştır. Avant-garde ve modern müzikten son derece lirik ballad'lara uzanan bir yelpazede 2000 yılında İstanbul'da yaşayan, büyük çapta auto-didakt bir müzisyenin sosyal ve psikolojik açılımlarının belli bir döneminin kaydedilmiş halidir 'nix'. Sonuçta herşeyin birbirine tamamlandığı genel bir yapısı olması tasarlanmıştır. Rastlantıların güzelliği ve tazeliği ile, tasarlanmış olanın entelektüelliği arasında bir gel-git olmuştur 'nix'. Tolga Tüzün'ün hayatıyla parallelliği bundandır.

Albümün içinde okuduğum bir cümle çok dikkatimi çekmişti. Şöyle diyordu:

'Yanlış yaşam, doğru yaşanmaz'(Adorno). Tolga bu cümlenin çerçevesinde tüm yaşamının özetini yaptı:

Tamamen kendime özel bir cümle. Tüm dünyanın müzisyenleri zor bir iş yapıyor. Çok soyut bir kavram olan sesi, birtakım kalıplara döküp birşeyler ifade etmek için çalışıyoruz. Bunu yaparken içinde yaşadığımız ortamların tüm sorunlarına maruz kalıyoruz. İzole değiliz. Toplumun içindeyiz, onun getirdiği sosyokültürel ve ekonomik tüm handikaplarına açığız ve bizi koruyacak bir gardımız yok. Savunma mekanizmaları geliştiriyoruz. Bazen hayatta kalabilmek için yanlış tercihler yapıp, yalan söyleyebiliriz. Yalan ve samimiyet kavramları bence müzikte zaten var. Ben söylediğim, yazdığım, çaldığım herşeyi çok samimi ve kendimden olmasını istiyorum. Kendimi şöyle görüyorum. Bir enstrümantalist olarak parlak değilim ama iyi bir müzik adamıyım. Sürekli açılan bir beynim var ve bunu piyanoya yansıtıyorum. Bir piyanoyu konser piyanistleri gibi çalamıyorum. Ama kafamdakileri müziğe geçirebilmeye önem veriyorum. Önemli olan hiç çalamayacağım parçaları çalmak değil. Önemli olan kafamdaki müziği yaratabilmek..

Bu albümde insanlar büyük bir özveriyle çalıştı, zaman ayırdı. Hem şaşırdım hem de onlara müteşekkir kaldım.

Tolga'ya bu çalışmasında İmer Demirer, Merih Ermakastar, Mike Wilkens, Ümit Onartan, Yahya Dai, Oğuz Büyükberber, Kürşat Sekban, Alper Maral, Sarp Maden, Çağlayan Yıldız, Selen Gülün, Mahmut Yalay, Murat Ejder, Uluğ Aydeniz, Hakan Beşer, Sahir Ünal ve Volkan Öktem değişik değişik parçalarda eşlik etmişler.

Tolga ile müzik hakkında konuşurken bir başka ilginç yönünü keşfettim, yemek pişirmeyi seviyordu ama bu ilgisi ile müziğe olan ilgisi arasında da güçlü bir bağ vardı:

Yemek yaparım, yemek yerim. Haftanın 6 günü çin yemeği yeriz. Çin yemeği bir yemek biçimi değil, bir yemek yapma biçimidir. Doğru sosları doğru şekilde kullanırsan hiç var olmayan şeylerle bile Çin yemeği yapabilirsin. Ben jazz'ı da müzik yapma biçimi olarak görüyorum. O yüzden jazz bu kadar değişik köklere uzanıyor, karışıyor ve ortaya başarılı sonuçlar çıkıyor. Mesela reggae müziğinde böyle olmaz. Sonuçta bu müziğin bir kalıbı var. Ama jazz doğaçlamaya çok açık. Aslında jazz bir yaklaşım biçimi müziğe. Ben de bu yaklaşım biçimini alıp başka soslarla karıştırıp kendi yemeğimi yapıyorum.

Bu arada Peri'nin domuz şekilli obje koleksiyonu olduğunu ve Çin Astrolojisine göre de Tolga'nın domuz burcu olduğunu öğreniyorum. Efendim bu burcun insanları çok çalışkan ve dürüst olurlarmış. Hatta çok da tatlı olurlarmış. Peri bunları anlatırken Tolga konuyu değiştirmek gereğini hissetti, şiir ve denemeler yazdığını, roman yazmanın ona göre olmadığını söyledi. Albümün kapağındaki şiiri bir kere de onun sesinden dinledik.

"bir gece ay çağırdı beni yanına gittim oturdum daha
yaklaş dedi çağırdı beni kucağına gittim sarıldım rüyalar
kurdum yanağında bir de türkü söyledim tüm karıncalar
döndüler yataklarında
sonra ben kalktım oradan da geldim buralara"

Bir an durdu ve devam etti:

Özgeçmişimde yazılı olan şiiri 1993'te yazmıştım. O zamanlar şiir yazıyordum, şimdi daha seyrek yazıyorum. Buradaki şekliyle o artık bir şiir değil, bir metin oldu. Son satırdaki ' ora' dediğim yer imgelemimdeki bir yer; 'oraya' gitmediğim her performans benim için kötü geçmiş demektir.

Ona yirmi yıl sonra neredeye gitmiş olmak istiyeceğini sordum:

Hiçbir ipucu yok. Şu an bir yolda yürüyorum. Sağda solda dikenler olsa da güzel bir yoldayım. En azından ben eğleniyorum. Bu süreci yürürken keyfini çıkarmak istiyorum. Bazen yaşamda geçtiğiniz yolu hatırlamayabilirsiniz. Belki de ilerde bir dağ var ama ben oraya doğru bakmıyorum. Bir rastlantı bekliyorum. Gözünüzü ilerideki bir dağa dikerseniz, oraya varmak için geçtiğiniz yolu hatırlamayabilirsiniz. Ama ben yaşadığım hergünü hatırlamak istiyorum. Evet tahmin ettiğiniz gibi Doğu felsefesi, mistisizim ile yakınen ilgileniyorum.

Ben bir Türk'üm. Global olarak 'Doğu' denen yerde yaşıyorum. Bu adlandırma ve ayırım suni bile gelse bazı haklı gerekçeleri var.

Hayatla beraber akıp gitmek, hayata karşı kürek çekmemek istiyorum. Sürüklenmemek için tırnakları ile tutunan insanlar gibi yaşamak istemiyorum. Sezgiler ile gidilen bir yoldayım. Batı müziği ile uğraşıyorum ama Doğuluyum ve beni güzel yapan şeyin bu olduğunu düşünüyorum. Asla bir Batılı olmaya çalışmıyorum yaptığım müziği yaparken. Sadece kendimin algılayacağım referans noktalarım var müziğimin içerisinde doğu ile ilgili ve kendimi oralarda doğruluyorum.

Yağmur durmuştu, vedalaştık, o gün ayrılırken şunu öğrenmiştim. Doğru yaşamak için doğru bir yaşam seçmek gerekiyordu ve bir müzisyen için de bu herşeyini koşulsuz müziğe adamaktı. Tolga doğru yaşamı içtenlikle seçmiş bir insandı. Theodor W. Adorno'nun sözlerinde hepimiz için bir ders olduğunu düşündüm, doğru yaşam ancak bir felsefeniz varsa sizin için mümkündü.

Bir Kültür Elçisi Atilla Engin

Ahu Ünalp
ahujazz@yahoo.com

Tesadüfler bazen insana çok keyif veriyor, tabii karşılaştığınız tesadüfe bağlı bir durum bu!

Uzun zamandır hiç kullanmadığım e-mail adresimi kontrol ederken The Istanbul Orchestra'dan gelen bir mail ile karşılaştım. Atilla Engin'den geliyordu. E-Mail'de 20 Mayıs'ta New York'daki Nuyorican Poets Cafe'de vereceği "19 Mayıs Şenliği" isimli konserinin duyurusu vardı. Birkaç gün sonra NY'da neler olup bitiyor diye yine internet'te dolaşırken «hyperlink "http://www.nyist.com/content/haber.asp?id=1141" »'da "Haftanın Portresi" başlığı altında yine Atilla Engin'i gördüm. Hemen kendisine kendimi tanıtan bir mail gönderdim. Birbirimize yazdığımız sevinç dolu birkaç mail'den sonra, sanal ortamda da olsa, küçük bir söyleşi yaptık. Giden gelen mailler, sorular ve cevaplar... Atilla Engin'i bulmuşum bırakır mıyım hiç?

Atilla Engin kimdir? Kısaca bahseder misiniz?

Atilla Engin, Mars veya Venüs'ten gelmiş olma ihtimali yüzlerce kez ortaya atılan, Anadolu'nun taşına, toprağına, suyuna, havasına, insanına aşık, kendi öz bilincine Danimarka'nın insani değerleriyle ulaşmış, yönetilmeyi ve başı-eğik gezmeyi hayat boyu reddederken, bağımsız, bir başına çarpabilen yürekler yetiştirmiş, dünya kültürleri ile (öyküler yaratmada) "iç-içelik"i yaşamış, bir Türk olmaktan asla utanmadan sorumluluklar yüklenmiş bir düşünür... Bugün (10 Haziranda) elli altısına girecek.

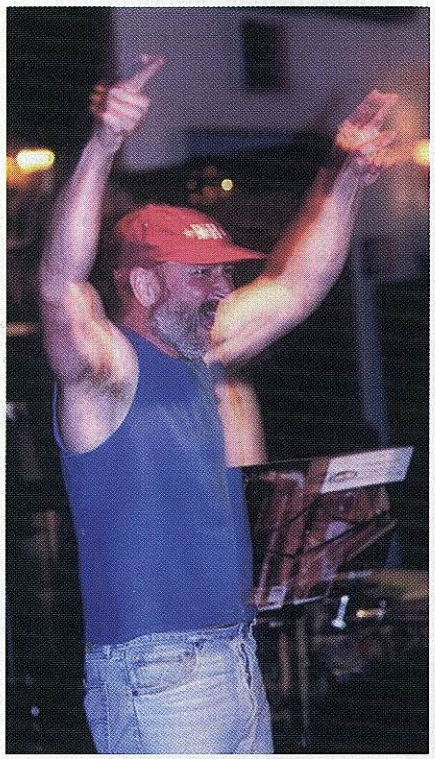

Okul ve deneyimler?

Okul ve deneyimler... Hmm...

Anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, Taksim Parkı, Beyoğlu Caddeleri, açlık, Boğaz'daki çinekoplar. Patriarch aile yapısının temelini oluşturan, sorgulama hakkının bilinmediği, fikirlerin hapsedildiği, aykırılığa hayat tanımazken ayrıcalığı baş tacı eden, bol dayaklı ve küfürlü, üçkağıt ustası "shark kurnazları"nı ödüllendiren "despot ve asker bir toplum." Aşk ateşi, aldatılma, terk edilme, rüyalar, hayaller, sağduyu, dürüstlük ve ödülleri, yine sağduyu, küçük burjuvalar, yeteneksizler ve kıskançlıkları, aptallıklar, alınamayan dersler, yine aptallıklar, İspanya'lar, Afrika'lar, Avrupa'lar, kültür şokları, Hint yemekleri, dünya ritimleri, meraklı turşuculuk, öğrenme azmi, erkeklerin peşinde sürüklenmeyen kadınlar, adam olma, çok seslilik, yine öğrenme azmi, haklarını sokaklarda yürüyerek elde etmiş kadınlar, bulaşık-çamaşır yıkama, birlikte doğurma, insanlar, bebek altı değiştirme, güçlü toplumun güçlü kadınlar, güzel insanlar, erkeklerin cebinde dolaşmayan onurlu kadınlar, talebe olma tutkusu, Copenhagen Classical Conservatory'sini kazanma, yine talebe olma, talebe iken meşhur Copenhagen Jazz Conservatory'sinde profesörlük teklifi, tanınma, özlenen domatesler, biberler, patlıcanlar, dağlar ve güneş, gözbebeklerinden kalbe giden yolu "duyarak ve dokunarak" bulma, gerçek demokrasinin beşiği İskandinavya'da insani değerleri keşfetme, gülümseme, kendini sevip yine kendine saygı duyan dünyanın tepesindeki Scandinavian'larla kurulan doğal ortaklık. Kişilikli, yalansız-dolapsız, muhtaçlığı ve ezjikliği, "mazlum" olmayı yaşamadan hayat süren güçlü bireyler. Kadın-erkek eşitliği... Erkeklere kendilerini tanıma hakkı... Tüm bunlardan kırk sene gerideki "üçüncü dünya ülkesi" bir Amerika. Dolar, kapitalizm, fakirlik, violence, bizlere insan olduğumuzu hatırlatan nüansların tekrar kayboluşu, acımasızlık, dünyanın sanat merkezi New York'un caddeleri, üstün yetenekli garson sanatçılar, şöför sanatçılar, sokak satıcısı sanatçılar, çekişme - didişme, zıpkın gibi olma gereği, "orijinallik"in bir kez daha kanıtlanan değeri.

Özlemler...

İnanılan yolda azimle yürüme, yaşam bağlantıları, Latin mucizesi

"Adali"lar, vücut ve aklın "sıhhat dengesi"nin önemi, hergün yeni hikayelere gebe "kültür kaynaşmaları," bakmayı ve fakat görebilmeyi öğrenme...

Sanatın bağımsızlığını (etrafını da güçlendirerek), kendi iç-gücünün mutluluğunu yaşama...

Müzik... Sevgi... Aşk...

Katılım... Katkı... Paylaşım...

Deneyim... Deneyim... Deneyim...

Yine Müzik...

Hep Müzik...

Uzun yıllardır Türkiye'ye gelmiyorsunuz, NY'daki çalışmalarınızdan biraz bahseder misiniz?

Evet, son on iki senedir... Yeni bir ülkeye-topluma gelindiğinde ve video kaydı da yapılacak. Sanırım Eylül ayında elimizde artık tüm dünyaya açılmak için ne gerekiyorsa hazır olacak. Tabii ki böylesi gurur verici, ülkemizi dünyanın merkezi New York'ta en güzel şekilde temsil eden, "kültür elçisi" bir orkestrayı Türkiye'ye getirmek ve hatta Anadolu'da da konserler vermek en büyük arzum. Kimbilir, belki gelecek sene bu hayalim gerçek olur...

Müzik hayatınıza kimlerle çalarak ve ilk kez nerede başladınız? (Biraz ayrıntılara girerseniz sevinirim).

Müzik hayatımın başlangıcı doğumuma rastlar. Kendimi bildim bileli çalarım yani...

Müzikten para kazanmaya ilk

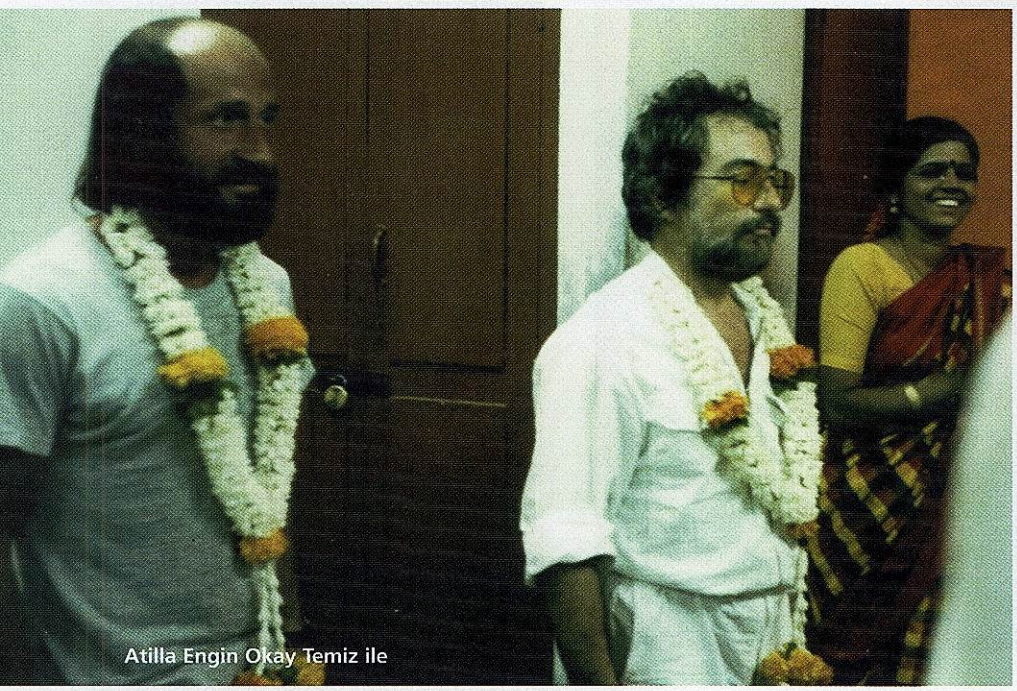

Atilla Engin Okay Temiz ile

herşeye-yüzde yüz konsantre olmak gerekiyor ve seneler de uçup gidiyor. New York'ta nihayet, bunca sene sonra, bir CD çıkarabildim. Küçük grubum Turquoise ile. Bunun yanında, hayallerimden birisi daha gerçekleşti. Bir big band kurdum: The Istanbul Orchestra burada çok ilgi çekti, hem orijinal (unique), hem de Hindistan'dan Afrika'ya, Middle East'ten New York'a bir yelpaze oluşturduğu için. Amerika'da ve diğer ülkelerde eşi yok bu orkestranın. Müziği ve ritimleriyle, sunuş şekliyle. Genelde iki haftada bir konser veriyoruz. Fazlası kaldırmıyor. Orkestra şu anda oldukça popüler. Ağustos ayında bir senemizi büyük bir konserle kutlayacağız ve aynı zamanda ses

Beyoğlu'nun küçük barlarında kendi yaşıtlarımla (beş liraya) çalarak başladım.

Beni şaşırtan, daha bir başarılara gebe bırakan bir sürü olay... Sürekli teknik çalışması... Yoksulluk... Sonra birdenbire kendimizi kaliteli yerlerde bulmamız (oteller). Çok sevip değer verdiğim Burhan Tonguç ile tanışmam. O ve İsmet Sıral grubunun (takımının) peşlerinden ayrılmamam. Onlar nereye ben oraya. Los Valentinos ile Ankara'ya gelişim... Metin Gürel'in benim çalışımı beğenip bana kendi orkestrasında iş teklif etmesi, (Okay Temiz Avrupa'ya gidiyor), Tuna Ötenel ve Şanar Yurdatapan ile Metin Gürel Orkestrasında çalışımız. Metin'in bana piyano dersleri verişi. Nota okuma ve yazmasını (en doğru şeklini) öğrenişim.

İlk kez kendi orkestramı kuruşum, 22. yaşımda, Ankara'da. Plaklardan parçaları olduğu gibi yazarak deneyim kazanışım ve aranje etmesini öğrenişim. İşte o sıralar kendi okulumu kendim kuruyorum. Bir sürü beste yapıyorum. İki tanesi Türkiye'de meşhur oluyor, haftalarca liste başı kalıyor.

- "Bütün içkiler benden bu gece" (Alpay söylüyor).

- "Kumsalda" veya "Sen ve ben" (Özdemir Erdoğan söylüyor).

İkisinin de aranjmanlarını ben yapıyorum... Açlık bitiyor, restoran yemekleri başlıyor... Selda, Ergun Özer, Metin Ersoy ile çalıyorum. Sonra Şerif Yüzbaşıoğlu ile tanışıyorum. Onun yaptığı prodüksiyonlarda çalıyorum. Bir grubumuz oluyor. Ben, Turhan Yükseler, Onno Tunç filan. Bebek Belediye'de Şenay'a eşlik ediyoruz.

Sonra, zaten en büyük hayalim olan "Dünyaya açılma" tutkusuyla, kuş gibi Avrupa'ya uçuyorum.

Uzun yıllar Danimarka'da yaşadınız, ne gibi çalışmalar oldu ve sonra Amerika.... "The Istanbul Orchestra" nasıl kuruldu, neler yapıyor, planda neler var?

Demokrasinin gerçek temsilcisi Danimarka'da kendimi, kişiliğimi buldum. Özümü, kültürümü tanıdım. Güçlenip bilinçlendim. İnsanların düşüncelerinden dolayı hapsedilmediği, yumuşak düşünüp yumuşak konuşan, yine, "insan"a en yüksek değerleri layık gören ve de "insanca yaşam"ı ilke edinmiş bu toplumda ben yeniden doğdum.

Kendimi, ülkem Türkiye'mi ve O'nun insanlarını, "her şeye rağmen ve önşartsız" sevmeyi öğrendim.

Sorunların değil, çözümlerin birer parçası olabilmek için sevmenin ve saygı duymanın gereğini idrak ettim.

İkisi Türk çocukları için yapılmış (pedagojik) albümler olan, on dört plak yaptım. Talebelerimle kurduğum Tyrkis adlı bigband Dortmund'da birinciliği kazandı. 1985'te yılın bestecisi seçildim ve Avrupa'nın en büyük rock müzik festivali olan Roskılde Festıval'inin açılış bestesini yaptım ve 60 kişilik orkestra ile festivali açtım. Royal Danish Radio Symphony Orchestra (Entertainment) ile bir projem oldu. (Atilla Engin Group olarak). Bu

projede kendi bestelerimden ve de Anadolu'nun çok sevilen halk türkülerinden oluşan bir repertuar hazırladım ve klasik orkestraya aranje ettim. Copenhagen Jazz Conservatory'sinde "Associated professor"lük yaptım.

Niels Henning Orsted Pedersen, Ed Thigpen, Butch Lacy, Alex Riel gibi ünlü jazz müzisyenlerinin oluşturduğu bir hocalar grubuyla uzun seneler birlikte çalıştım. Saygı duyup değer verdiğim eski arkadaşım Okay Temiz ile Skandinavya'da turlar gerçekleştirdim. Yine, Danimarka'dan ayrılmadan önce son plağımı dünyaca ünlü basçı Niels Henning Orsted Pedersen ile yaptım: Melo Perquana.

Copenhagen Jazz Conservatory öğrencilerimi big band olarak (Danimarka Eğitim ve de Kültür Bakanlıklarının, TRT'nin ve üç büyükşehir belediye başkanının mali desteğinde) gerçekleşen büyük bir proje kapsamında Türkiye'ye getirdim. İstanbul, Ankara ve İzmir'de, üniversiteler de dahil olmak üzere, tam yirmi konser verdik. En son konserim ise Atatürk Kültür Merkezinde idi.

Ondan önce, yine Danimarka Devleti desteğinde, Avrupa Müzik Yılı dolayısı ile (1985) Türkiye'ye gelip konserler verdim. Sayısız TV programı yaptım. Danimarka Devleti benim tüm kültür projelerimi destekledi. Beni, diğer bazı sanatçılar gibi, "hayat boyu destek verilecek sanatçılar" listesine aldı. 1985 yılında Okay Temiz ve Burhan Öçal ile Hindistan'da Dünya Festivaline katıldık. Hemen sonrası ben Danimarka'da "World To World" isminde ve sonra tüm dünyada ilgi çeken ve tanınan, her sene tekrarlanan bir festival başlattım.

Zakir Husseyin, Airto Moreira, Nana Vasconselos, Ed Thigpen, Adam Nussbaum, Danny Gottlieb, Alex Riel, Burhan Öçal, Ahmadu Jarr gibi isimler katıldılar. Bu festival ben Amerika'ya gelene kadar, dört sene, devam etti.

Son dönemde beğendiğiniz müzisyenler kimler?

Dünya o kadar ufaldı ki... Herkes herkesten etkileniyor. Kendi orijinalliğini yakalamış, çizgisini bulmuş sanatçıların tümünü zevkle dinlerim ve çalarım onlarla...

Türkiye'deki genç jazz müzisyenlerine önerileriniz nelerdir ?

Herkesin bavullarını toplayıp dünyaya açılması, başka kültürlerle kaynaşması...

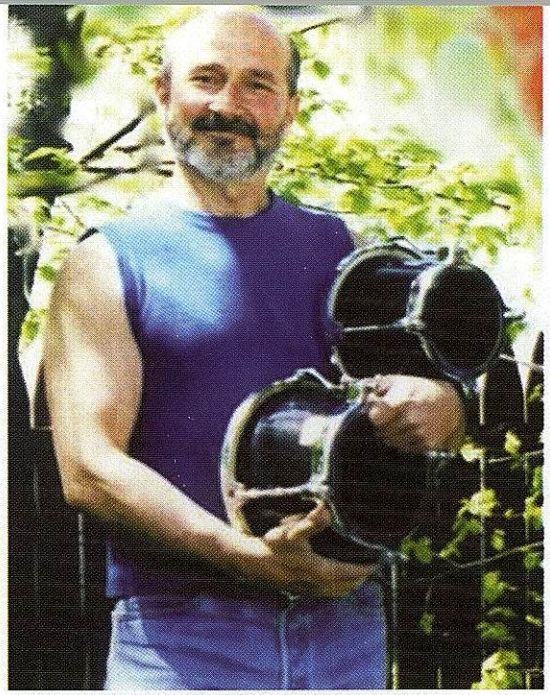

Türkiye'de inanılmayacak yeteneklere sahip müzisyenler var. Belki de eksik olan Status Quo'nun dışındaki ve istisnasız bütün sanatçıların olmazsa olmazı... dopdolu, "Global bir yaşam".

Anadolu müthiş bir kaynak bizim genç müzisyenlerimiz için. Kendi orijinalliğimizin başlangıç noktası orası.

Kimsenin gölgesi ve şemsiyesi altında yaşamamanın vazgeçilmez bir ön şartı.

Kendini tanıma ve kişilik bulma yolunda Türkiye'mizin altın madeni.

Senelerce horlandı, küçük görüldü ve de görülmekte hala.

Örneğin İstanbul Radyo Büyük Orkestrasının ve benzerlerinin yurtdışında itibar kazanabilmesi için Anadolu'ya, kendi özümüze dönük çalışmalar içine girmesi şarttır. Sürekli "orijinalin kötü bir kopyası" olma yolunda israr etmek, topluma ve en önemlisi de, gençlerimize yapılan en büyük kötülüktür...

"Yama gibilik"ten kurtulabilmek için doğal yolları (kendimizi) araştırmak gerekiyor. İşte bu da, her yönüyle, Anadolu'da var. Ayrıca da, kendi yolunda giden – gelişen, iletişimlerle olgunlaşan tüm sanatçılar, aynı zamanda, birer filozof olma durumundadırlar.

Toplumlar ancak ve ancak sanatçılarının katkıları nisbetinde ve paralelinde yükselebilmişlerdir. Sanatçılar, toplumu ilgilendiren hemen her konuda, tavır alabilmeyi öğrenmelidirler; topluma öncülük edebilmelidirler.

Bir müzisyen olarak nasıl bir hedefin peşindesiniz?

Deli dolu, yolun sonuna yaklaşıyoruz işte...

Türkiye'ye gelmeyi düşünüyor musunuz?

Eveeet... Orada üniversiteler bünyesindeki müzik bölümlerinde ve konservatuarlarda öğrencilerle bunca senelik deneyimlerimi paylaşmak istiyorum. Bundan sonra en az üç ayımı Türkiye'de öğretim üyesi olarak geçirmeyi arzu ederim doğrusu ve de konserler vermeyi.

Tarzınızı 3 kelime ile ifade edin desem?

World-jazz, fusion.

Nasıl beste yapıyorsunuz?

Bunu hala anlayabilmiş değilim.Yatakta, yemekte, tuvalette.

Halen 15 albümü ve ardında sayısız projesi bulunan Atilla Engin gerçekten çalışmalarıyla bir kültür elçisi. Grubu "Turquoise" ile yapmış olduğu ilk albümü "Mosaic of Anatolia"dan Zurna on the run ve Istanbul and Beyond adlı parçalar dünya MP3 listelerinde dokuzuncu sıraya kadar yükselmişti. Uzun yıllardır düşlediği "The Istanbul Orchestra" Ağustos ayının 11'inde bir yaşına giriyor; ve Atilla Engin tüm dünyaya barış dolu mesajlar vermeye şöyle devam ediyor:

Anadolu'nun kültürel zenginliklerini ve tarihle iç içeliğini yeni kuşaklara bir şekilde anlatmalıyız, ki daha bir özgün, değerleri tanıyan-başarılı bir toplumun temelleri atılabilinsin.

Anadolu ışıl ışıl parlamalıdır artık. Çünkü, bugün Türkiye'miz kendi insanını "onore etme" gücüne sahiptir. Görevimiz, ülkemizin yeniden yapılanmasında, payımıza düşeni almak değil, payımıza düşeni yapmak olmalıdır. Bu bağlam içinde, toplumumuzun yönlendirilmesindeki rolü tartışılamaz olan sanatçılarımızın hem yurtiçi hem de yurtdışında göreceği destek ve ödüllendirme, kabul edersiniz ki, gelecek kuşaklarımızı bilim ve sanatta en üst seviyelere taşırken, yine toplumumuzun o aşamada sahipleneceği "sosyal ve demokratik değerler" bu başarıların sarsılmaz birer kalesi olacaktır.

Bu güzel düşüncelerin sahibi olan ustaya ülkem adına sonsuz teşekkürler.

R:O P:

Bir Konserin Ardından: Rubalcaba

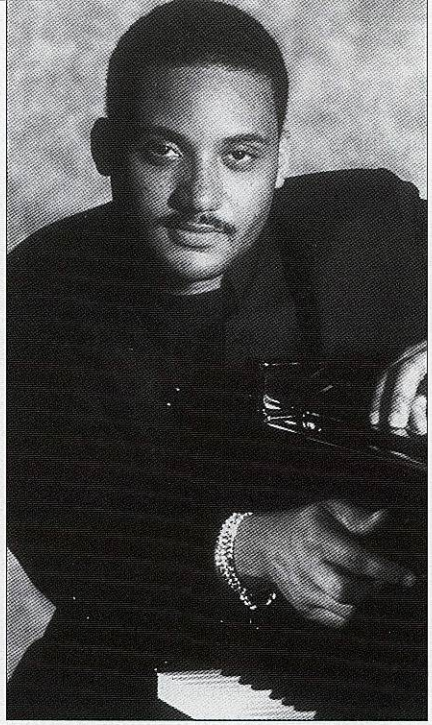

Erhan Altunay

Gonzalo Rubalcaba ile ilgili bunca yazı yazdıktan sonra onunla İstanbul'da bir söyleşi yapmak ve konserde onu izlemek oldukça heyecan vericiydi. Onunla latin jazz'ın bugünü üzerine, bir sanatçı olarak Rubalcaba hakkında konuşmak oldukça zevkli olacaktı. İşte 10 Nisan'da bu duygularla İş Sanat'a gittim.

Yaptığımız plana göre konserden önce onunla söyleşecek ve onun muhteşem konserini izleyecektim. Ancak Rubalcaba'nın saat farkında yaptığı bir yanlış hesaplama onu yanıltmış ve söyleşi konserin sonuna kalmıştı. Aslında bu daha da zevkli olabilirdi diye düşündük, çünkü böylece konseri hakkında söyleşmek olanağı da bulacaktım.

Bu hevesle konsere girdim. Rubalcaba'yı senelerce çalışmalarından ve konser kayıtlarından takip etmiş biri olarak yeni ve farklı bir şeyler ummaktaydım. Ancak konser tam bir sürpriz idi, özellikle de latin jazz hayranları için. Konser Desafinado'da doruğa çıkan bir bossa nova rüzgarı ile başladı. O anda gerçekten 60'lı yılları yaşamaya başladık (Aslında kısa etekli, olağanüstü sesli bir Astrud Gilberto'yu da beklemedim dersem yalan olur). Sahnede Joao Bosco yerine bir Baden Powell ya da Laurindo Almedia gitti geldi. Arkasından Latin müziğinin calypso dahil bütün renklerini yaşadık. Caravan yorumu ise Duke Ellington'u mezarından kaldırıp aklışlatacak kadar hoştu bana kalırsa.

Bu duygularla Rubalcaba'da eleştirecek fazla birşey bulamadan konser sonrası söyleşi için koşturmaya başladık. Kader birliği ettiğimiz NTV ile beraber Rubalcaba'yı yakalamayı başardık.

NTV ilk röportajı yaptı. Bu röportajda Rubalcaba, müzik eğitimi için klasik müziğin gerekli olduğunu ve bu yüzden bu eğitimi aldığını söyledi. Müzik hayatı hakkında bilgi verdi.

NTV'nin röportajından sonra da Rubalcaba'yı kısıtlı bir süre için yakalamayı başardık, umduğumuz süre ayrılmamıştı ama en kısa zamanda en iyisini yapabilmek için söyleşiye başladık:

Öncelikle size bu konser için teşekkür etmek isterim, kendim ve gördüğüm kadarıyla da İstanbullu müzik severler adına. Bize latin müziğinin her türünden bir parça tattırdınız ve olağanüstü bir gece yaşattınız. Öncelikle, bu kadar Latin müziğinden sonra Latin müziği hakkında sormak isterdim. Küba müziği denince herkesin aklına Salsa geliyor. Tito Puente salsa için "yemeklere katılan sos ile eş anlamlı" demişti. Sizin de çalışmalarınızda salsanın payı çok az. Salsa hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bana göre asıl önemli nokta çalışmalarda salsa'yı kullanmak değil, ancak önemli olan Küba'nın renklerini kullanmak. Küba sadece salsa demek değildir. Küba müziği Salsa'dan daha fazla bir şeyler sunar. Bizim müziğimiz Latin Amerika'dan bir çok halkın müziğini da kapsar; Venezüela'dan, Kolombiya'dan, Küba'dan, Porto Rico'dan, Dominik Adalarından birçok katkı vardır. Benim amacım sadece herkesin "Küba müziği" diye bildiği şeyi sunmak değil. Bunun ötesine geçebilmek, bütün bir geleneği sunabilmek. Bu jazz da olabilir, klasik müzik de olabilir. Daha derinliği olan birşeyler yapmak amacım. Aslında Küba müziği sadece dans müziği değil. Dans müziği yapan topluluklarla da çalmak hoşuma gidiyor ama benim amacım bu değil, ben derinliğine inmek istiyorum. Küba müziği sadece bu değil. Benim de bunu yapmaya ihtiyacım var.

Konser çok hoştu ve dinleyiciler arasında olmak büyük bir şanstı. Özellikle de sizden "Tico Tico" ya da " Desafinado" gibi parçaları da dinlemek çok hoştu. Jazz standartlarının yanı sıra bu parçalara da yer vermeniz çok keyifliydi.

Düşünüyorum ki, bu Latin Amerika. Latin Amerika'da bir çok şeyle karşılaşabilirsiniz. Dans etmek için de müzik vardır, dinlemek için de, ağlamak için de. Küba da öyledir. Din için de müzik vardır, dans için de. Biz herşeyi birarada sunmaktan hoşlanıyoruz.

Söz kaçınılmaz olarak Charlie Haden'a geldi. Bu kez Gonzalo Rubalcaba'ya Jazz Dergisi'ni gösterdik. Dergide de Ahu'nun Charlie Haden hakkında yazdığı yazı ile Rubalcaba hakkında yazdığımız yazının yanyana olduğunu gördü. Haden'ın da İstanbul'a geleceğini öğrendi.

Ne yazık ki sizi beraber dinleme şansımız olmayacak.

Bu kaçınılmaz birşey. İkimiz de dünyayı dolaşıyoruz. Biraraya geldiğimiz zamanlar fazla olamıyor. Ancak yeni bir kayıtta bir araya gelebiliyoruz. Bunu da planlıyoruz zaten. Bunun dışında Avrupa'da bir konserde biraraya gelebiliriz.

Bu arada gelelim Joao Bosco'ya. Beraber harikaydınız. Onunla da kaydınız olacak mı?

(Gülerek) Evet, onunla iyi bir ekibiz. Çok önce karşılaştık aslında. İki sene önce de beraber çaldık. Geçen sene de beraber konserlerimiz oldu. Bu sene daha da zorlayacağız. Beraber neler yapabileceğimizi göreceğiz.

Bu yeni bir albüm de olabilir mi?

Belki.

Son olarak Gonzalo Rubalcaba'ya Sandoval'ın durumunu anımsattım ve Küba Amerika ilişkilerinin kendisini nasıl etkilediğini sordum. Bu durumdan memnun olmadığını belirtti. Kendisine çok sıkışık bir zamanda vakit ayırdığı için teşekkür ettim ve Jazz Dergisini bugünün bir anısı olarak armağan ettik (Gerçekten de çok sıkışıktı, konuşurken sürekli birileri yemeğe gitmesi gerektiğini anımsatmaktaydı).

Gonzalo Rubalcaba toparlanırken, bir köşede çekingen duran Joao Bosco'nun da yanına gidip onunla da tanışmak hoş olurdu. Derdimizi önce İngilizce sonra da Fransızca söyledikten sonra İngilizce-Fransızca karışımı bir dille anlaşmaya başladık.

Burada olduğunuz için gerçekten çok teşekkürler. Özellikle de bizlere değişik tatlar aldığımız bir gece yaşatığınız için ve kendim adına da Desafinado için.

Ben teşekkür ederim. Gonzalo ile birlikte olmak da çok güzel. Onunla çalmak çok güzel. Ben de bu geceden çok memnun kaldım.

Kendisine Gonzalo Rubalcaba ile konuştuklarımızı söyledikten sonra, Joao Bosco Gonzalo'ya çok güvendiğini ve onun kendisi için de güzel şeyler düşündüğünü söyledi ve Türkiye'de kendisine gösterilen ilgiden dolayı teşekkür etti.

Gonzalo Rubalcaba ve ekibi acele ile yemeğe giderken bizim de kulaklarımızda hâlâ Caravan çınlamaktaydı.

İşte size kriz müziği:

Swing Connection

Gülüş Gülcügil

Ergin Özler'i bir süre önce çıkan "Cold Fever" adlı albümünden, ya da son zamanların gözde grubu Pasaporte Latino ile çalmışlığından hatırlayabilirsiniz. Berklee mezunu davulcu ile ilk söyleşimi birkaç ay önce, projesi henüz hazırlık aşamasındayken ve adı da henüz belirlenmemişken yapmıştım. Kolay bir iş değildi altına girdiği, küçük de olsa sonuçta bir big band kuruyordu. Fikir ortağı Onur Türkmen müziğin enstrümanlara dağılımını hazırlıyor, Ergin de müzisyenleri bulmak, stüdyo ayarlamak, basın bültenini hazırlamak gibi işlerin peşinden koşturuyordu. Sibel Köse, Handan Çivicik, Şenova Ülker, Mehmet Ali Sanlıkol, Mike Wilkins ve İlker Özalp stüdyo kayıtlarına katılan isimler arasındaydı.

1940'ların Amerika'sını bugünün İstanbul'una taşıyıp, o günlerin müziğini ve dansını bizlere canlı olarak yaşatmak, daha önce böyle bir girişimde bulunulmadığını düşünürsek oldukça heyecanlı bir iş. Tabii o günlerde ne Ergin ne de diğer müzisyenler, bir süre sonra Türkiye'nin de 40'ların Amerika'sına benzer bir tür kriz yaşayacağını bilemezlerdi. Bu gelişmelerden sonra Ergin

ve Onur ile bir söyleşi daha yapalım dedik. Bu sefer sohbete grubun solistleri Sibel Köse ve Handan Çivicik de katıldılar.

İronik bir şekilde, sizin kriz müziğiniz bizim kriz dönemimize rast geldi!

Ergin: (gülüyor) Evet, Amerika'nın kriz dönemine eşlik eden dans müziği bu!

Nereden aklınıza gelmişti böyle bir grup kurmak?

Ergin: Bir muhabbet sırasında. Ben, teyzem ve eşim bir akşam, New York'taki swing barlarından söz ediyorduk. Teyzem "Madem burada otantik bir swing grubu yok, neden siz kurmuyorsunuz?" dedi. Neden olmasın diye düşündüm. Projeyi beraber hazırladığım Onur (Türkmen) da bu işe çok sıcak baktı. Dans müziğine her zaman talep olur diye de düşündük, cesaretlendik ve işe koyulduk.

Bildiğim kadarıyla bundan önceki çalışmaların, bu tarza pek yakın değil aslında.

Ergin: Evet. Benim tek bir albümüm var, 1998'de kaydetmiştim. O sıralarda Türkiye'de olmadığım için tanıtımıyla pek ilgilenemedim. Öngörülen tek konser de deprem nedeniyle iptal edilince albümden kimsenin haberi olamadı. Aradan iki buçuk yıl geçti, artık bu çalışma bir hayli geride kaldı benim için. O günden bu yana her bakımdan çok şeyin değiştiğini hissediyorum, ama albümde hala dinlemekten usanmadığım parçalar var. Swing Connection'dan önce de Pasaporte Latino ve İmer Demirer ile çaldım. Hepsi de farklı tarzlar.

Swing Connection'da çalan müzisyenleri nasıl bir araya getirdin?

Ergin: Seçim yapmadım aslında, bulabileceğim en iyi müzisyenleri toplamaya çalıştım. Aslında ne yaparsam yapayım, benim için önemli olan iyi müzisyenlerle çalmak. İşin ustalarıyla çalınca "sound" çok farklı oluyor. Audiofact'in Tiger Okoshi, Bob Brookmeyer gibi isimlerle çalabilmesi büyük şans. Benim için önemli olan, çaldığı enstrüman ne olursa olsun kendini bütünüyle bu işe veren müzisyenlerle çalışmak.

Gerçekten Swing Connection benzeri başka dans orkestraları olmadı mı Türkiye'de?

Ergin: Aslında bunun üzerine ciddi bir araştırma yapmadım. Başka türlerde bir takım dans projeleri olduğunu biliyoruz, Pasaporte Latino bunlardan biri. Ama bizimki gibi jive, swing çalan başka grup olmadı sanırım.

Grubu nereye götürmeyi amaçlıyorsun? Neler yapmak niyetindesiniz?

Ergin: Valla herşeyden önce mümkün olduğu kadar çok çalmak istiyoruz. Eğlenmek ve dans etmek isteyen insanların aklına gelecek grup, Swing Connection olmalı.

Peki Swing Connection nasıl prova yapıyor? Yani bu kadar kalabalık bir grubun organizasyonunu yapmak zor olmuyor mu?

Ergin: Evet, dezavantajımız, çok kalabalık bir grup olmamız. Herkesin boş gününü kollayıp biraraya getirmek kolay değil. Ama bir avantajımız da parçaların yazılı olması.

Sibel: Üstüne üstlük, grupta tesadüf eseri iki şarkıcı oldu. Başlangıçta bu müzikler, tek bir vokalist için düzenlenmişti. Yine de var olan birşeyin üzerinde çalışıldığı için sorun olmuyor. Gerçi ben de, Handan da, daha vokallerin oturduğunu düşünmüyoruz. Ergin'in dediği gibi bazı şeyler çala çala gelişecek. Parçalarda hangi bölümleri nasıl paylaşabileceğimiz, müziğin bize ne katacağı ve bizim ona ne verebileceğimiz zaman içinde belli olacak.

Handan, senin açından nasıl bir şey, bir swing grubuyla çalışmak?

Handan: Bu tarzdan çok keyif aldım. Swing, bana çok uzak gelen bir müzik değil, ama zorlandığım yerler oluyor.

Sibel: Eğer bir solist, kendini özellikle vokal müziğe adamamışsa, çoğunlukla tek şarkıcı olarak çalışmaya alışmışsa, bu tür çalışma çok farklı gelir zaten.

Bu tür bir müzikte vokaller için yeterince ifade imkanı var mı?

Sibel: Bir kere yazılmış çizilmiş, daha oturmuş bir müzik olması, benim çok hoşuma gidiyor. Çünkü böyle olunca çok daha canlı çalınıyor. Big band ile söylemek zaten bambaşka bir zevk. Üflemelilerin getirdiği o "çok renklilik" var müzikte. Ama çok serbest davranabildiğimiz bir tarz olduğu söylenemez.

Handan: Ben bazen dağıtıyorum galiba! (gülüyor)

Müziği hep olduğu gibi mi çalacaksınız, yoksa daha modern, daha serbest bir sound oluşturmayı düşünüyor musunuz?

Ergin: Müziğin otantikliğini mümkün olduğu kadar korumak istiyorum. Ama grup çaldıkça ve hakimiyet kazandıkça daha da serbestleşeceğiz, herkesin özgürlük alanı artacak.

Sibel: Ben işin serbestliğinden çok dans ağırlıklı olmasını istiyorum aslında. Müziğe hakimiyetimiz arttıkça bunun üzerine de yoğunlaşırız.

Onur: Ben, seyirciden gelen elektrik ile bir sorun yaşıyorum. Yaptığımız müzik, işin tarihine bakarsan rock&roll'a çok yakın. Ama burada seyircinin beklentisi çok farklı. Kafanda tasarladığım müzikle seyircinin beklentisinin çakışmadığını görüyorum, buna zamanla alışacağım herhalde. Duyduğum şeyleri son anda sahnede çalmaktan vazgeçiyorum, çünkü seyircide o beklentiyi görmüyorum. Böyle bir şeyi ilk kez bu grupta yaşıyorum.

Düzenlemeleri yapmak zor oldu mu senin için?

Onur: Hayır, yalnız zaman çok kısa geldi. Grup nasıl olacak, şöyle mi olacak, böyle mi olacak derken bütün iş üç güne sıkıştı. Aslında üç nefesli çalgı için yazmak

her zaman en zorudur. Neyse ki bu tarzın belli bir jargonu, belli kalıpları var. Neredeyse ezbere yazabiliyorsun, ama o jargonu, phrasing'leri iyi bilmek lazım. Blues'u iyi bilmek lazım.

Sahnedeki esprili haliniz çok hoş. Şapkalar, smokinler, sonra nefesli çalgıcıların şapkaları çıkarıp ritimle birlikte sallaması... Sibel ile Handan'ın arasındaki iletişimi izlemek de keyifli. Bu tavırlar aranızda konuşup kararlaştırdığınız bir şey mi, yoksa kendiliğinden mi böyle bir yola gidildi?

Ergin: Bence show-business, bu işin bir parçası. Bu müziğin esas amacı, dinleyenleri eğlendirmek. Kostüm giymemizin sebebi de bu. O zaman insanlar kendilerini daha bir yakın hissediyorlar. Gerçi CD'sini alıp evde dinlemek de mümkün tabii...

CD deyince, stüdyoya girmek gibi bir niyetiniz var mı?

Ergin: Şu anda hayır. Ama elimizde iki parçalık bir stüdyo kaydı var. Grubumuzun takipçi kitlesi ile iletişim kurmak amacıyla, konser sonraları onlara e-mail'lerini yazdırırken, bu iki parçalık CD'lerden hediye etmeyi düşünüyorum.

Sibel: Güzel fikir!

Onur: Biz hepimiz, şimdiye kadar ne yaptıysak kendi çabalarımızla -ve bir hayli de zorlanarak- yaptık. İster istemez hepsi de idealist projeler oldu. Türkiye'de de, dışarıda da sanatçının yaptığı işte oto kontrollü olması gerektiğine inanıyorum. Mesela demoyu yaparken çok eğlendik. Şimdi "bu müzik güzel müzik" diyerek havaya girip, ortaya bir albüm çıkartabiliriz. Ama bu noktada oto kontrol girmeli devreye. Çünkü sonuçta bunlar cover parçalar. Yorum olarak çok fazla bir şey katamayız. Ancak ve ancak çok iyi çalmayı başarabiliriz.

Sibel: Evet, eğer ortaya bir CD çıkacaksa daha özgün birşey olmalı. Belli bir döneme ait olan bir müzik üzerine bizim beste yapmamız anlamlı olmaz. Ancak belki grup bir hayli yol katedip, sound'unu iyice oturttuktan sonra bir seçme parçalar toplaması yapılabilir...

Halkımızın eğlenceye ve dansa yatkın olduğu malum. Bu açıdan bakarsak Swing Connection, "doğru hatta" giden bir grup. Ama swing, ülkemizde pek yaşanmış bir şey değil...

Handan: Evet, Türkiye'de dans var, jazz da var, ama böyle bir müzik yok.

Sibel: Bence yaşanmış birşey aslında.

Handan: Pera dönemini mi kastediyorsun?

Sibel: Hayır, bundan yirmi-otuz yıl önce uzun bir dönem boyunca jazz müzisyenleri, dans orkestraları olarak para kazanıyorlarmış. Çünkü o zaman Türkçe pop tarzı müzikler yapan alternatif mekanlar pek yok. Bir yere yemeğe gittiğiniz zaman, arkada bir dans orkestrası çalıyor. Repertuarlarında jazz standartları da var, İtalyan parçaları da var, Fransız şarkılar da var. Neticede orkestra şarkıcılarının olduğu bir dönem var, belki Türk hafif müziğinin önceleri bu. Sonra Türkçe sözlerle adaptasyonlar yapılmaya başlanıyor. Tek radyo ve tek televizyon kanalı olmasının getirdiği belirgin bir "TRT formatı" içinde yapılıyor bu müzikler. O zamanlar orkestralar daha zengin, piyasada nefesli saz çalan müzisyen daha bol. Çok iyi bildiğim yıllar değil bunlar, ama sonuçta kulüp kültürünün yaşandığı, danslı bir dönem var Türkiye'de. Şimdilerde de dans okulları rağbet görüyor. Ama içinde dansçılar barındıran büyük orkestra gruplarını kaldıracak mekanlarımız var mı, onu pek bilemiyorum. Bütçeler küçüldü, gruplar küçüldü. Bu yapılanlar marjinal kaldı. Popüler beğeniler farklılaştı.

Handan: Biz, talebe cevap veren bir grup değil de, talep yaratmaya çalışan bir grup olduk yani! Aslında Türk dinleyicisinin biraz kendini "eğitip", seçim yapmayı öğrenmesi gerek.

Ergin: Bu projeyi hazırlarken swing dansı öğreten dans okullarını araştırdım. Bütün dans hocaları, swing'e talep olmadığı için bu dansı programlarına dahil etmiyorlarmış. On hocadan dokuzu aynı şeyi söylüyor. En son Bilgi Üniversitesi bir jive kursu açtı. Bakalım ona talep ne olacak!

Onur: Dans müziğinin en renkli dönemlerindeki plaklara bakarsak, 70'lerde falan, Türkiye'de de dahil olmak üzere çok iyi aranjörler, kemanlar, hornlar, kocaman orkestralar olduğunu görüyoruz. Bu tür lokallerin kapanmasıyla bu müzisyenler de bulunmaz olmuş. Genç müzisyenler, trompet çalmaya özenmiyor örneğin. Bu bir çeşit zincirleme reaksiyon. Herşey elektronik müziğe dönüşüyor. Elektronik müzik de çok heyecanlı, ama akustik her zaman aranıyor, yenilikler yapılmaya çalışılıyor. Bir yandan akustik müziği öldürmeye çalışanlar, diğer yandan da elektronik müziği ciddiye almayanlar var şimdi. Ciddi elektronik müzik de, aslında çok ufak bir kesim tarafından dinlenip biliniyor. Sanırım dünya çok çelişkili bir dönem yaşıyor şu zamanlarda.

Ergin: Herhalde Amerika'da Big Band dönemi de aynı sebeplerden bitmiş. Yirmi iki kişiyi turneye çıkarmak, onları yiyip içirmek çok pahalıya mal olur. Artık kimse Big Band talep etmiyor. Onur'un dediği gibi bu bir "doğa seleksiyonu" olarak son bulmuş. Sonra tekrar geri dönmüş, ama daha küçük bir orkestra formatı içinde. Düşün, on kişi bile zor geliyor!

Handan: Bana kalırsa sadece müzik dünyasında olmuyor bu. Bütün dünyada insanlar, 19. yüzyılda başlayan "teknolojik devrim" boyunca sürekli büyük projeler üretmiş; 20. yüzyılın ikinci yarısında da "Biz bunlarla nasıl başedeceğiz!" paniğine kapılmışlar! (gülüyorlar) Şimdi ise bir uzlaşma arayışı var. Herşeyi birlikte yaşamak, beraber götürmek gibi bir istek doğuyor. Ben bu "krizi", daha çok bir barış arayışı olarak görüyorum

ci-pi-

GPRS (General Packet Radio Service): Bugün, sabit telefon bağlantısı olmayan her yerden "cep telefonu + bilgisayar" ile internete çok hızlı ve çok ucuz bağlantı olanağı. Yarın, şu an inanılması zor olan pek çok şeyin, cep telefonuyla gerçekleştirilmesini sağlayacak olağanüstü teknoloji. Bugün, ister teknenizi bir koyda demirlemiş olun, ister bir dağın eteğinde kamp kurun, GPRS sayesinde, cep telefonunuzu kullanabildiğiniz her yerden internete bağlanabilir, internetin sunduğu tüm olanaklardan yararlanabilirsiniz. GPRS'le, ayda 5 milyon TL gibi küçük bir abonelik ücreti dışında başka hiçbir ücret ödemeden internete dilediğiniz kadar bağlı kalabilir, veri alışverişi için bile ücret ödemezsiniz.* GPRS, bugün, saniyede 25 Kbit hıza sahip bir teknoloji. Çok yakında GPRS teknolojisinin iletişim hızı saniyede 56 Kbit'e çıkacak. Bugün herhangi bir internet servis sağlayıcısının bireysel abonelerine sağladığı hızla karşılaştırıldığında, bu hızı çok verimli bir hız olarak nitelendirmek gerekiyor. GPRS'ten yararlanmanız için GPRS uyumlu bir cep telefonu olan Motorola P7389i sahibi olmanız yeterli. Buraya kadar, GPRS'in

AR-ES

GPRS

Bu teknolojinin altyapısını kurarak bütün Türkiye'de çalışır duruma getirmek en az 1 yıl alıyor ve yaklaşık 100 milyon dolara mal oluyor. Hayır biz kurduk, ordan biliyoruz.

TELSİM

bugününden söz ettik. GPRS, yalnızca internet bağlantısıyla sınırlı bir teknoloji değil. GPRS'in ufukları o kadar geniş ki; yakın bir gelecekte, yıllar değil, aylar içerisinde GPRS'le, şimdi inanılması zor olan pek çok şeyi cep telefonunuzdan gerçekleştirmeniz mümkün olacak. O gün geldiğinde, cep telefonunuzdan bir futbol maçındaki golleri seyretmekten yurtdışındayken bulunduğunuz yeri cep telefonunuzun ekranında görmeye, cep telefonunuzu kredi kartınız gibi kullanmaktan gördüklerinizi minik bir kamera aracılığıyla cep telefonunuzdan bir başkasına aktarmaya ya da sinemada oturacağınız yeri cep telefonunuzun ekranında görerek seçmeye kadar pek çok olanak elinizin altında olacak. Telsim, bu olağanüstü teknolojinin altyapısını Türkiye'ye kazandırdı. GPRS Türkiye'de var. Ve çalışıyor. Telsim sayesinde. GPRS'ten yararlanmak istiyorsanız, lütfen (0212) 448 52 12 ya da (0212) 448 52 13'ü arayın.

** Ücretsiz "sınırsız veri alışverişi" 31 Aralık 2001 tarihine kadar geçerlidir. Bu tarihten itibaren ise, her ay 20 Mbit'e kadar veri alışverişi ücretsiz olacaktır.*

ERKAN OĞUR

Telvin'den Temkime Uzanan Bir Yolcu

■ Tunçel Gülsoy

"İnsan değil de ağaç olsam
Dallarımın arasından rüzgarlar esse,
Yapraklarım, çiçeklerim meyvelerim olsa !
Mevsimleri yaşasam...
Köklerimle toprağın derinliklerine sarılsam.
Kuşlar konsa dallarıma, yuva bile yapsalar...
Böcekler, karıncalar yollansalar içime...
Çürütseler oralarımı,
Ballarım, sakızlarım olsa
Gövdeme bir insan yaslanıp uyusa...
Ben bunları hiç bilmesem, sadece ağaç olsam..."

Ben onu şiirlerinden tanıdım önce. Sonra müziğini dinledim albümlerden ve konuştuğum diğer müzisyenler onu bana anlattı tek tek. Gün geldi suretinin ötesinde oturdu karşıma, konuştuk durduk. İşte şimdi okuyacağınız yazı yıllarca beklenmiş beklenmiş bir tanışmanın kağıda kaleme dökülmüş öyküsüdür aslında.

"Bana müzik ileri veya geri olarak tasnif edilebilir mi diye soruyorsun..

Evet, birilerine göre bir başka insan müzikte daha ileri noktada olabilir ama bu saptama bir abartı da olabilir. İnsanlar farklı şartlarda ve çevrelerde yaşıyorlar, bu yüzden farklı olabilirler. Ama müzik bir bütündür. Onun ilerisi gerisi yoktur.

Kişilere gelince. Belki de nice ileri müzisyen dağ başında çoban olarak yaşadı da bunu hiç bilmedi, bilmeden bu dünyadan göçtü gitti. Bazen insan yetenekli olur, ama tembeldir müzikte bir yere gelemez. Bazen yeteneksizdir, ama çalışkanlığıyla bir yerlere gelir. Bazısı hem çalışkan hem yeteneklidir, hatta bir de destek görürse, önemli yerlere gelir.

Müzik binlerce sene önceki haliyle de ileri idi. Gerçek müzik bazen bir çobanın kavalıyla çaldığı motifdir, bazen Stravinski'nin yazdığı bir duygu olur. Her ikisi de önemlidir. Müzik bir plazmadır. Müzik tüm insanlara ait, tüm alemi kapsayan bir bütündür. Biz o alemin içinde zerreler gibiyiz. Müzik ise hepimizi birleştiren koskocaman bir enerjidir. Yer, zaman ve dil ötesi bir kavramdır. Hatta duygulardan bile ileri bir kavramdır. Biz de o büyük müziğin küçücük bir parçasıyız."

Sıcak bir Mayıs günü Arnavutköy akıntı burnunda oturmuş konuşuyorduk. Onu yazılarından ve müziğinden tanıdığım için farklı düşünüyordum. Ama gerçek ete ve kemiğe bürünmüş halinde karşımda bir şeyler atıştıran bir insan olarak onu daha çok sevdim. Kendi halinde mütavazı bir insandı. Konuya müziğin kendisinden başlamıştık, öyle de devam ettik:

"Tüm duygusal müzikler yüzeyseldir. Gerçek müzik ise daha derinde bir kavramdır. Biz çoğu zaman müzik denen kavramın dış kabuğundaki şeyleri duyarız. Ama asıl müzik diplerde bir yerdedir. Gerçek müzik duyguların ve tekniklerin ötesinde bir kavramdır. Gerçek müzik insani zaaf ve sorunlardan arınmış, saf ve arı birşeydir. Tabiattan, ihtiraslardan, egodan, hazlardan sıyrılmıştır. Tabi teorik olarak bu doğru olmakla birlikte, müziğin tüm bahsettiğimiz şeylerden arınarak var olması sorusunu ben kendime soruyorum. Konuyu açmak için bir örnek vereyim. Mesele gül açar, büyür. Kokar veya kokmaz. Gül tazedir, bize güzel gözükür. Bakımsız olur, gözümüze çirkin gözükür. Ama gülün kendisi bu bahsettiğimiz kavramları bilmez. Açmanın, kokmanın, güzel görünmenin farkında değildir. 'Açayım da bülbüller gelsin üstüme konsun', demez. Birgün öleceğini de bilmez, öylesine yaşar ve yok olur. Onun varlığı safiyane bir varoluştur, düzen-

de yerini almıştır. Bu düzen sorusunu da kendime soruyorum.

Müzik de buna benzer. Biz gülü tasvir edebiliyorsak, onun varlığının saflığı ölçüsünde müzik yapabiliyorsak, hırs, ego ve teknik gibi kavramlardan arınmış bir müzik yapıyorsak, işte o müzik gerçek müziktir."

Yemeğimiz bitmişti, bir kahve arası verdik. İnsanlar Akıntı Burnu'nda balık tutuyordu. Her ne kadar bir müzisyenin kendisini en iyi şekilde ifade ettiği mecra müzik de olsa karşımdaki insanın sözlü olarak da bu konuda başarılı olduğunu hissetim. Berberce onun geçmişine doğru yola çıktık:

"Elazığlıyım, dağlıyım. Dağdan geldim, gravitasyonla aşağı doğru iniyorum. Ve sonunda toprak olacağım. Doğarken süt kokarak geldim, leş kokarak gideceğim. 17 Nisan 1954 doğumluyum, Koç burcuyum ama burçların ne manaya geldiğini bilmiyorum.

Elazığ'da büyüdüm. Çok iyi bir çocukluk dönemi geçirdim. Annem, babam, ailemiz birbirimize çok bağlıyız. Büyüdüğüm zaman ve ortamı hiçbir şeye değişmem. İyi akrabalar arasında, çok sevgi dolu bir ortamda büyüdüm. Aslında her iyi işin kaynağı aileye dayanıyor. Aile ilişkisine, samimi ve sevgi veren insan ilişkisilerine çok önem veriyorum. Böyle büyüyebilmek bir şans. Herşeyimin kaynağı çocukluğuma dayanıyor.

Müzikle ilişkim erken yaşlarda başladı. Benim çocuk olduğum zamanlarda bugünkü gibi oyuncaklar yoktu. Ben kendi oyuncaklarımı kendim yaparak büyüdüm. Bir teli iki çivi arasına gererek ilk müzik aletimi yaptım. İki çivinin arasına gerilmiş telin gergin olmasından dolayı bir ses oluşturduğunu ve akort edilebileceğini farkettim. Bunu keşfettikten sonra değişik seslerin farkına vardım. Yaşadığım bölgenin özelliği olarak daha çok küçük yaşlarda hayvan seslerini keşfettim. Harput dağlarında kartallar olurdu. Onların sesini dinlerdim. Sonra yavaş yavaş yörenin folklorunu ve müziklerini öğrendim. Benim çocukluğumda o bölgeye radyo da henüz gelmemişti. Yörenin folklorunda köy düğünlerinin önemli bir yeri vardı. Elazığ üzüm kültürünün çok eski olduğu bir bölge. Çok eski devirlerden gelen üzüm toplama zamanı eğlenceleri geleneği vardı. Bu dönemlerde yapılan eğlencelerde değişik müzikler çalınırdı. Bağ bahçelerde yapılan üzüm şenliklerinde güzel sesli insanlar şarkı söylerdi. Bunları dinledikçe zamanla kafamda bağ bahçe kültürüne dayana bir müzik kavramı oluştu. Bu okul ve hoca dışı bir müzik kavramı idi. Harput ve folkloru bugünkü Türk müziğinin oluşumunda önemli bir noktadır. Anadolu'da bu müziğin temelini oluşturan noktalarından bir tanesidir. Ben de oradan nasipliyim.

Bugün geçmişe baktığımız zaman bir çok yerel sazın ve enstrümanın kaybolmuş olduğunu görüyoruz. Geçmiş müzik kültürüyle bugün arasında kopuk bir dönem var. Mesela çığırtma bugün kullanılmayan bir enstrümandır. Kartal kemiğinden yapılır. Pentatonik sesler üretir. Ayrıca bölgede çok geniş ve derin bir Alevi kültürü vardır."

Ancak Erkan Oğur gün gelir her çocuk gibi okula gider. Okulda da müzik dersleri vardır, ona mandolin çaldırılar ama o bu enstrümanı iyi çalabildiği halde hiç sevmez. Ama kader karşısına onun müzik yaşamında çok destek olacak bir başka insanı çıkarır:

"Ben mandolinde kendi havalarımızı çalmaya çalışırdım. Elazığ'a tayin olmuş olan Gazi Eğitim Enstitüsü mezunu bir şan hocası olan Ülkü Hanım, bana yolumu gösterdi. Şu an soyadını hatırlıyamıyorum. Onunla keman çalıştım. Keman, tam boy bir kemandı, bana büyük gelirdi. Çalmakta zorlanırdım. Ülkü Hanım keman çalmamasına rağmen sesleri tarif ederdi ve ben sesleri kendi kendime bulurdum. 'Arthur Seybord' keman metodu ile Ülkü Hanım sayesinde tanıştım. O beni bir yıl çalıştırdı. Bu şekilde de batı müziği ile bir şekilde tanışmış oldum.

Bu çalışmalar sırasında enstrümanlar ve hayat olayları arasında bir bağlantı keşfettim. Mesela, aynı keman yayını aşağı çekerken başka bir ses, yukarı çekerken başka bir ses duyarsınız. Hayat da böyledir. Evden çıktınız, sağa dönersen başka hayatın olur, sola dönersen başka hayatın olur ama gene de sen, sensindir."

Ve böylece Erkan Oğur'un hayatında okul yaşamı ile birlikte yeni bir dönem başlamış olur. O Türkiye Cumhuriyeti'nin Eğitim Enstitüsü mezunu idealist hocaların son kuşağının öğrencilerinden biri olmuştur. Ortaokulu bitirdiğinde tüm dersleri iyi olan bir öğrencidir. İntegral çözer, organik kimya bilir, ama yaşadığı yörenin özellikleri onun yaşamındaki asıl yönleri belirleyecektir. Bu etkiyi şöyle dile getirdi:

"Edebiyat Elazığ yöresinde çok güçlü idi. Yolda salatalık satan biri bile Fuzuli'den gazel söyleyebilirdi. Ayrıca yöre etnik olarak çok zengindi. Alevi, Kürt, Süryani, Ermeni, birçok değişik insan vardı. Benim ailem Türkmendi. Tüm bu insanlarla olan ortak yaşam, hayatımıza yansıdı. Aslında Anadolu tümüyle bir cennettir. Ama onu gerçekten bilinçli olarak dolaşıp

tarayarak görebilen insanlar için. Anadolu'dan çok şey öğrenilebilir. Bu kültürel mozaiğe de yansımıştır. Anadolu'da birlerce yıllık motifler var, binlerce yıldan beri geliştirilmiş müzikler var. Ben Türk müziği derken, aslında halk katmanlarının etkileşimleriyle uzun yıllar boyunca oluşmuş tüm müziklerin üzerinde gelişen bir müziği kastediyorum. O anlamda oluşan Türk müziği, Anadolu'nun çevresini de etkiledi. Sonunda bu etki ile bir çok müzik ortaya çıktı, birçok müzik gelişimini Anadolu'da oluşan bu müziğe borçludur. Aslında bu noktada Anadolu müziği ile jazz müziği arasında da bir benzerlik var."

O ana kadar jazz kelimesi konuşmamızın hiç bir yerinde geçmemişti. Zaten Erkan Oğur da kendisini bir jazz müzisyeni olarak tanımlamıyordu. Ama anlattıklarından jazz'a ne denli yakın olduğunu düşündüm:

"Jazz müziği de Afrika'dan Avrupa'dan gelen insanların oluşturduğu, değişik katmanların etkisiyle gelişti. Hatta bunlar arasında ataları Asyalı olan kızılderililer de var. Tüm bunların karışmasıyla Afrika'dan gelen ritimler ve pentatonik sesler karıştılar. Geçtiğimiz yüzyılda bu karışım ve kargaşa bir şekle dönüştü, bir renk aldı.

O renk de jazz müziğini oluşturdu. Bu müziğin temelinde bir tema ve o tema etrafında yapılan emprovizasyon var, ritim, armoni ve estetik var. Aslında böyle bir yaklaşım bizim müziğimizde de aynen var, ama icra biçimi ve tavırları farklı. Bizim müziğimizde de yüksek seviyede bir estetik var, biz de emprovizeye yönelik olarak açığız."

O gün programda olmayan extra bir stüdyo çalışması olduğunu biliyordum. Beraberce Melih Kibar'ın stüdyosuna gittik. Bu vesileyle onu bir stüdyo ortamında da tanıma fırsatım oldu. Yaptığı işi saygı ile yapan, işin tüm ince detayları ile yakınen ilgilenen bir kişiliği olduğunu gözlemledim. Sonra tekrar berberce Arnavutköy'e döndük. Bu sefer Kenan Doğulu stüdyosuna gelmiştik. Kaldığımız yerden devam ettik:

"Liseyi Kabataş Erkek Lisesi'nde okudum. Son seneyi Ankara'da bitirdim. Daha sonra fen fakültesinde 3 yıl fizik okudum ama bitirmeden Almanya'ya gittim. Münih'te üç yıl Ludwig Maksimillien Üniversitesine devam ettim. Bu üniversitede okurken önemli bir karar aldım. Aynı dönemlerde kendi kendime klasik gitar çalışmaya başladım. İki yıl, günde 12 saat çalıştım. Ders aldığım bir hoca yoktu, hep kendi kendime çalıştım. Müzisyen olup olmamak konusunda uzun uzun düşündüm. Zaman içerisinde tüm emeklerime rağmen klasik gitarcı olamayacağım acı gerçeğini gördüm. Bana göre bir konser tonum yoktu. Ama bu arada gitar çalma tekniklerini ve batı müziği armonisini belli ölçüde anlamış oldum. Gitar müziğinin katmanlarını öğrendim. Gene bu dönemde rock, blues ve jazz müzikleriyle tanıştım."

Onun kafasındaki müziğin oluşmasında Elazığ'daki çocukluk günlerinin etkisini anlatmıştı, oradaki folklorik öğelerin bu oluşumun başlangıcı olduğunu öğrenmiştim ama bu oluşumda önemli bir faktörü anlatmayı unutmuştu:

"Ortaokulda okuduğum yıllarda bir arkadaşımın babasının kitaplığı ve plak arşivi müzik anlayışımı daha da geliştirdi. Bach'tan Haçaturyan'a kadar birçok müziği o arkadaşımla dinledik. Dağbaşında dinleyerek klasik müzikle tanışmış oldum. Hatta o devirde Beethoven olmaya karar vermiştim. Ama sadece müzikleri dinliyor ve mırıldanıyordum. Arkadaşımın babasının arşivi benim müzik hayatımda önemli bir yer oluşturdu. 15 yaşına geldiğimde ise bayağı bir repertuvar dinlemiş ve bu dinleme metoduyla armoni kavramını kafama çizmiştim. O yıllar kendimce armoni duyabilme özelliklerimi oluşturan yıllardır."

Klasik müziği Anadolu'da dağ başında tanıyan insanın yaşamında kaderin bir başka cilvesi olacaktır. Bu sefer de kendi öz müziğini keşfedecektir ama mekan klasik müziğin yüreği sayılan ülkelerden birisidir:

"Klasik gitarcı olamayacağımı anlamıştım ama epey gitar bilgim olmuştu. Ama zamanla Almanya'da Türk müziği heyecanı içimde kabardı. Derin bir özlem duyuyordum. Türk müziği sesleri ihtiyacım, gitardaki perde sistemini kaldırmama ve sınırlı bir aralık içerisinde sonsuz ses imkanı sağlayan perdesiz gitarı yapmama neden oldu. Aslında buna sonsuz perdeli gitar demek daha doğru olurdu.

1976 yılında birgün gitarın perdelerini söktüm ve hayatım değişti. Tam tabiriyle "perde kalktı". Meğer böyle bir kavram dağ müziklerinde de varmış. Dedeler bir an gelir ellerindeki sazın perdelerini kesip atarlarmış. Perde kalkınca limitli bir aralıktan sonsuzluğa ulaşıyorsun ve o yüksek duygu anınında armoni bir, yanlış yok, tüm sesler doğru.

Perdesiz gitar çalma benim perdeliyi çalma tekniğimi de geliştirdi. Çünkü perdesiz gitarda hep doğru noktaya basıp mükem-

mel entonasyon elde etmek zorundasınız. Yoksa yanlış sesler çıkar. Perdesiz gitar çala çala kulağım ve duyma yeteneklerim gelişti. Sesleri daha hassas tartarak çalmaya başladım. Bu şekilde diğer enstrümanlarda da daha dikkatli olmayı öğrendim.

Burnumun ucundakini yıllar sonra keşfetmiştim. Ve Anadolu müziğine yöneldim. İnanıyorum ki Türk müziği ses sistemi son şeklini almış, mükemmel bir sistemdir. Ancak bu müziği öğreten okullar oluşma aşamasında. Birçok çaba var. Bu müziğin esaslı bir armonisi de var. Birgün keşfedilecek. Anadolu'da birçok şeye cevap veren zengin bir müzik ekseni var."

Erkan Oğur'un Almanya yaşamının içerisinde bir de Fransa macerası var.

Almanya'da çalışırken Kübalı klasik müzik gitarcısı olan Oscar Caseras ile bir seminerde tanışmış. Onun daveti üzerine 1976 yılında Paris'e gider ve Cazeras'ın asistanı ile üç ay çalışır. Paris'te eski bir arkadaşı olan Can Kozlu ile aynı evde kalır. Sonra Almanya'ya döner. Öğrendiği bir başka şey yaşamını değiştirecektir:

"1980'de İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı'nın varlığını öğrendim. Oraya girmek için Almanya'dan döndüm ve dört yıl okudum. Askerliğimi Eskişehir'de Hava Yer Piyade olarak yaptım. Aynı konservatuvarda bir yıl hocalık yaptım. 1989'da Amerika'ya gittim. İki yıl orada yaşadım. İlginç bir deneyim oldu. Missisippi nehrini North Dakota'dan New Oreleans'a kadar aşağı yukarı dolaştım. Bir yandan blues müzikleri dinledim. Bir yandan çalıyordum. Bir yandan kızılderili müziklerini inceledim. Slide gitarla perdesiz gitar arasındaki bağlantıları inceledim. 1991-1992'de tekrar Türkiye'ye döndüm.

Erkan Oğur'u çoğumuz işte bu dönüşünden sonra gerçekleştirdiği projelerle tanıyoruz. Ama ilk projesi olan 'Fretless' yani 'perdesiz' albümünü gerçekleştirebilmek için epey kapı dolaşmak zorunda kaldığını öğrendim. Türkiye'de gereken ilgiyi göremeyince projeyi Alman yapımcılara sunar.

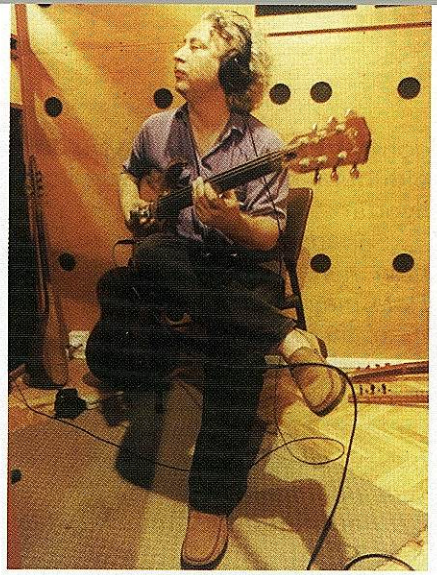

Sonunda dünyadaki ilk perdesiz gitarla çalınmış olan solo albüm 'Feur und Eis' tarafından Almanya'da yayınlanır. Prodüktör Birgel Gasthuiesen. bu projeyi gerçekleştirmiş ve desteklemiş.

Ancak bundan sonra Erkan Oğur'u Türkiye'de tanıtacak birbirinden güzel projeler ardarda gelmeye başlamış. Bunlar arasında 1995 sonunda gerçekleştirilen 'Bir Ömürlük Misafir' albümü ve 1996 sonunda bir film müziği olan 'Eşkiya' albümü var. 'Eşkiya'nın müziklerini yapma projesi tamamen bir tesadüfle gelişmiş, bir arkadaşının ricası ile başlayan çalışmalar 15 gün gibi çok kısa bir zamanda gerçekleştirilmiş.

Daha yakın zaman da gerçekleştirdiği çalışmalar arasında ise 1998'de 'Gülün Kokusu', 1999'da 'Hiç' ve 2000'de 'Anadolu Beşik' albümleri var. Halen ünlü duduk ustası Civan Gasperyan ile beraber bir albüm hazırlıyor.

Erkan Oğur bugün geldiği noktada kendini ve müziğini bakın nasıl görüyor:

"Kim olduğumu soruyorsun, cevaplaması oldukça zor bir şey sordun. Ama belki şöyle diyebilirim:

Nesli tükenen bir nefes. Evli, bir kız çocuğu var, 3 yaşında, Gonca. İkinci çocuğumuz da bir kız ve şu an yolda. Ekim ayında doğacak. İsmini sürpriz olarak saklıyoruz. Eşimin adı Laden, kendisi ekonomist. 40'dan fazla rekoru olan milli kelebek yüzücü.

Maddiyata çok fazla önem vermem, sağlıklı olmayı tercih ediyorum. Kazandığım para ailem için. Ben hep aynı kıyafetleri tekrar ederim. Minimum ihtiyaçlarımı karşılarım. Bazen de bir gitar veya enstrüman yapmak için malzeme almak üzere para ayırırım.

Tasavvufa dönük ve tabiata bakan bir yönüm var. Ağaca yaslanırım. Hayvanları izlerim. Yapraklar, kuş, tabiatın içindeki mükemmelliklerle ilgilenirim. Örümcek ağlarına, kuş yuvalarına bakarım. İnsan vücudunun yapısıyla ilgilenirim.

Ben kendimi müzikle ilgili bir kişi olarak görüyorum. Müzik tek başına son derece önemli değil. Müzik hayatımdaki birçok önemli şeyin yanında kendisi de önemli olan bir konu. Ama müzikten daha önemli olan değerler de var. Temiz olmak, ahlaklı olmak, paylaşımcı olmak, tabiatı korumak ve sevmek."

Ama sözlerinin arasındaki 'paylaşımcı olmak' kavramı bizi ikinci defa jazz müziğine getirdi.

Yüzüne baktığım an sorumun ne olacağını anlamıştı, ben sormadan cevapladı:

"Bana göre jazz'ın ne olduğunu söyleyeyim. Şöyle diyebiliriz: benim içimden gelen şeylerin özgürce, zırvalamadan, beraber çaldığın insanların da müzik değerlerini hesaba katarak, estetik değerleri koruyarak, emprovizeye yönelik olarak ve bütün sınırları zorlayarak içinden geleni müzik olarak ifade etmektir. Tabi bunun içinde ritim, armoni ve akıcılık olmalı. Müzik şelale gibi akmalı. Hangi jazz müzisyenleri ile çalmak istediğime gelince. Artık yaşamadığı için mümkün değil ama Miles Davis ile çalmasam bile onun yanında olmak isterdim. Onu 12-13 yaşımdan beri dinliyordum. Beni jazz'a yakınlaştıran kişidir. John Coltrane ile beraberliklerini beğeniyorum. Bence John Coltrane'in tüm çalışmaları çok önemli. Ben şimdi o anlayışla müziğe yaklaşıyorum. Ornette Coleman çok yoğun enerji dolu. Müziğinde bir gerilim var. Coltrane'de o demin bahsettiğim 'şelale gibi olamak' var. Müziği akıyor.

Gitarcılarla ilgili bir-iki şey söylemek istiyorum. Pat Martino bana göre bebop tarzının en dengeli çalan müzisyenlerinden birisidir. Robin Ford'u ise blues ve rock tarzında çok beğeniyorum. Bir de Bill Evans var, onun da ellerinden öperim. Sağ elini beğeniyorum.

Sol eli zaten bir basçı, gizli bir orkestra.

Ama asıl olarak halk müziği ile ilgileniyorum. Benim köküm halk müziği. Jazz sonradan etkileşimle oldu. Ama doğal olarak benimle büyüyen türk halk müziği. Bu yüzden kırk yaşından sonra tekrar bağlama çalmaya ve türkü söylemeye başladım. İçimde gizli olan, içime ittirdiğim, bastırdığım, ertelediğim bir takım şeyleri yeniden çıkarttım. Halk müziği içine ufacık da olsa jazz öğeleri katmaya çalışıyorum.

Erkan Oğur'un müzisyenliğinin yanı sıra bir de 'lutier' yönü var. Gitarın perdelerini söktükten sonra başka enstrümanlar da yapmış. Fizik okumuş olmanın bu konuda kendisine epey katkıda bulunduğunu söylüyor. Ayrıca konservatuar yıllarında enstrüman bilgisi dersleri almış. Bir iki enstrüman yapmış. 'Kopuz' u geliştirmiş. Kopuz ilk defa olarak 1996 yılında 'Eşkiya'nın müziğinde de kullanılmış. Tel sayıları arttırılmış bağlamalar yapmış. Aslında bağlama onun için halk müziğinin kendi içinde olan gizli armonileri keşfedebilme konusunda bir deney aleti. Kendi adını verdiği Oğur da böyle tel sayısı arttırılmış bir enstrüman. İnsanlar şimdi bu enstrümanı bağlama ustalarına sipariş vererek yaptırıyorlarmış. Yurt dışından da bir çok kişinin Oğur'la ilgilendiğini öğreniyorum.

Jazz müziğine şöyle ufak bir kaçamak yaptıktan sonra tekrar kendi müziğimize dönüyoruz. Onun içinin dolu dolu olduğunu gösteren şu sözleri dinliyorum:

"Anadolu'ya inanıyorum. Hemen hemen tamamını dolaştım. Dolaşmaya devam edeceğim. Bu lisan, bu insanlar bizim müziğimizin nedenleri. Ama müzikte sınır tanımıyorum. Müzik kainatın dışına taşan birşey. Yerel bir konudan başlayarak müziği geliştirmek ve tüm insanlığın paylaştığı bir değer haline getirmek mümkün olabilir.

Bizim müzisyenler olarak, üreten kişiler ve sanatçılar olarak, halkın eğitilmesi yönünde büyük sorumluluğumuz var. Eğitimsiz olmak insanların hatası değil. Türkiye ve Türk insanı üretime yönelik olarak doğru eğitilmeli, kendi içimizden gelen değerlerle bir harman yapıp o değerleri geliştirerek üretmeliyiz. Ürettiğimizi tüm dünya insanlarına sunabilmeliyiz. Türkçenin çıkış yolu da bu.

Ancak Erkan Oğur için bu yaklaşım müziğin ötesinde de olabiliyor. Bu arada yemek konusunda da meraklı olduğunu öğreniyorum. Anadolu'nun bu açıdan da çok zengin olduğunu değişik yörelerde değişik mutfak kültürlerinin var olduğunu söylüyor. Söz Türk insanına geliyor. Onu en çok gençlerin sevdiğini söylüyorum, gülerek başıyla teyid ediyor ve gençlik hakkında konuşuyoruz:

"Genç nesil büyük bir potansiyel. Ama köklü bir eğitim şart. Bu eğitim Türk insanının özdeğerlerine de dönük olmalı. Türk ailesine inanıyorum. Ve eğitim aileden başlamalı. İkinci aşamada ise okul eğitiminin seviyesi yükseltilmeli. Şu an tüketime yönelik bir eğitim var ama üretime yönelik bir eğitim yok. Tüm bu çarpıklığa rağmen insanlarımız ümitvar ve müzisyenlerimiz oluşmakta."

Aslında asıl iyiliğin onun kendi içinde olduğunu, yüreğinden gelen sıcaklığın ona çevresinden sevgi olarak geri döndüğünü anlamıştım. Vaktimizin kalmadığını ve onu başkaları ile de paylaşmam gerektiğini biliyordum. Ayrılmadan önce konuşurken onu çok sevdiği sazı bağlamayı çalarken hayal ettim:

"Benim için müzik uykularımdaki rüyalarım gibidir. Sadece ben görürüm, hissederim, yaşarım, unuturum, hatırladıklarımı aktarırım, yorumlarım... Bazı rüyalar da gerçek olur.

Türk müziğinin gerçek armonisinin emeklemelerini başlatan duyuran kişi olarak hatırlanmak isterim.

Beraber müzik yaptığımız bir üçlüm var, adı Telvin. Davulda Turgut Alpbekoğlu, basda İsmail Soyberk var. Ben de değişik gitarlar çalıyorum. Tamamen emprovize müziğe yönelik çalıyoruz.

Telvin Farsça bir kelime. Renkler demek. Ancak bir de Tassavvuf anlamı var. Tasavvufta halden hale geçiştir. Telvin, yolculuk gibi, sonunda bir karara varılır, onun adı da 'Temkim'dir.

Herşey halden hale geçer, bilsek de bilmesek de. Benim yaşam biçimim, müzik anlayışım da bu anlayışın bir parçasıdır. Ben her yaşadığım şeyde, her yaptığım şeyde Telvin'i görüyorum."

Ona veda ettim, eve geldim ve 'Gülün Kokusu'nu dinledim. Kapaktaki cümleler şimdi bana daha çok şey ifade ediyorlardı:

"Bütün türküler güzeldir.

Tabiattır, Hayatın ta kendisidir, salt müzik değildir,

Ve bu ülkenin elle tutulan hazinesidir.

Hoyratça tüketme çabasında olanlar kaybederler.

Bu çalışma birlikte hatırlama manasındadır"

"Nefsime hakim olamayıp düzenlemeler yaptım

Ama niyet iyidir, dürüsttür, sevgi doludur..."

O gün ben perdesiz gitarı yeni bir müzik aleti olarak dünyaya ve insanlığa hediye eden Erkan Oğur'la tanıştım. Aynı zamanda müzik dünyasında bir Telvin gördüm, gördüğümü de sizlerle paylaşmayı borç bildim.

MUSIC SHOP MOLU

Tel : 0049-711-22 61 471
Fax : 0049-711-22 68 350
Kronprinzstr.6
70173 Stuttgart / Germany

musicshopmolu.de

Richard Galliano İstanbul'dan Geçti

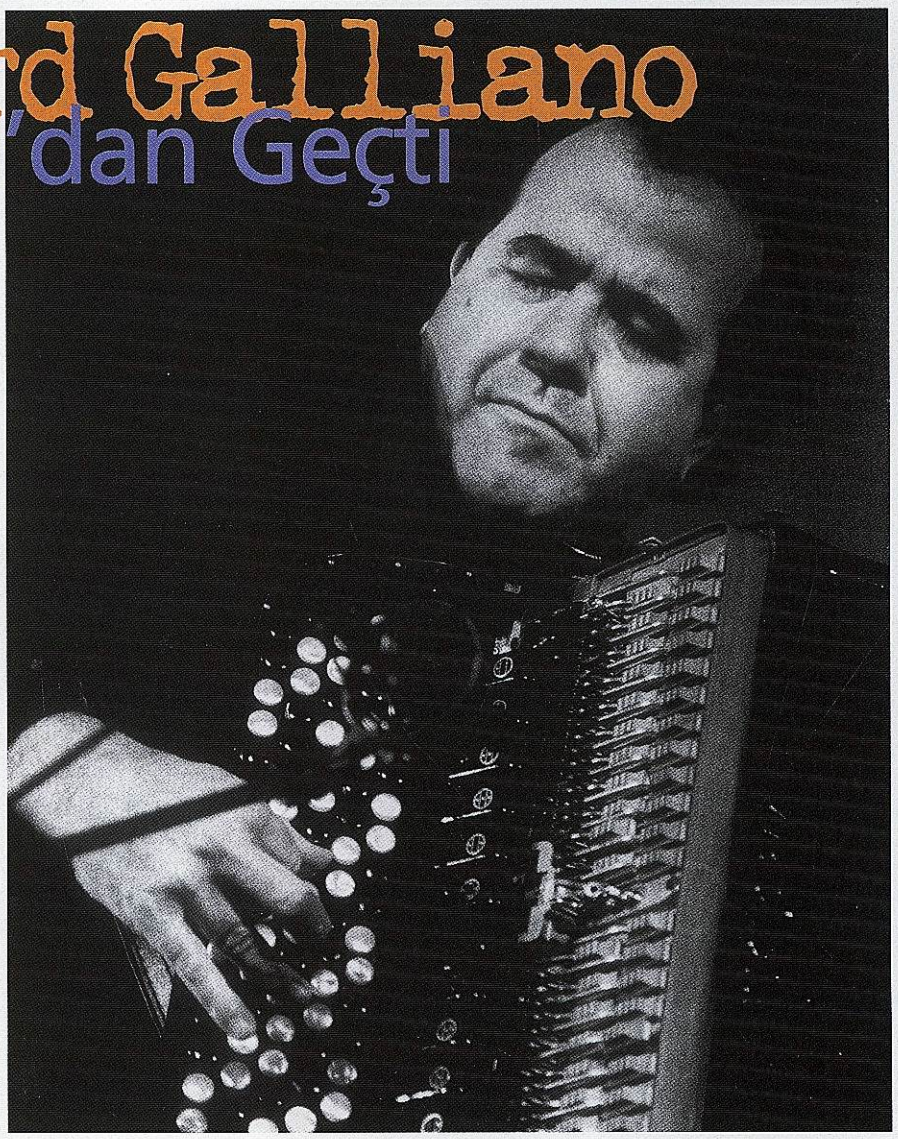

Murad Şekerli

Tunçel Gülsoy

Telefondaki ses editörüme aitti; 'Galliano İstanbul'da, onunla tanışmak ve röportaj yapmak istermisin?' Rahmetli babam bu gibi sorulara eski bir Karadeniz bölgesi deyişi ile cevap verirdi. 'Hastaya çorba sorulmaz'.

Galliano ile buluşmaya gittim demek hafif kalır, ben ona doğru uçtum demeliyim. Ancak konuşacağımız otelin lobisinde onu bekleyen televizyon ekibinden duyduğum sözler içimdeki coşku balonuna esaslı bir tekme attı. Galliano İngilizce bilmiyordu. Davulcusu da bilmiyordu, hatta basçısı da. Öylesine kalakaldım. Hayatımda ilk defa İngilizce bilmeyen bir uluslararası jazz müzisyeni ile karşılaşıyordum. Önce Fransızcamı şöyle bir yokladım. Bildiğim sözlerle çok fazla birşey söyleyemezdim: 'Bir, iki, üç', 'sizi ne kadar sevdiğimi bilseniz!', 'benimle dans edermisiniz?', 'sizden sonra', 'geri geleceğim' ve 'özür dilerim, Fransızca bilmiyorum'. Bu kadarcık bir dağarcık ile kendimi çok iyi ifade edebilirdim ama Galliano'nun ne kadar anlayabileceğinden ciddi şüphem vardı. Ben de dağarcıktaki tek işe yarar cümleyi kullanmaya ve Fransızca bilmediğimi söylemeye karar verdim. Allahtan televizyoncu kız güzel olduğu kadar akıllıydı da. Daha da önemlisi Dulcinea'nın sahibi ve Fransız kültüründen ciddi olarak nasiplenmiş Sami'yi tanıyordu, kız arayınca Sami iki ayağı bir pabuçta da olsa geldi ve Galliano ile aramızdaki dil köprüsünü kuruverdi.

Televizyon ekibininin röportajını dinleyerek işe giriştim. Onlar gidip sıra bana gelince önce yanımda getirdiğim iki CD'sini Galliano'ya göstererek sürpriz yaptım. O da gülümseyerek bana bir sürpriz yaptı, izin isteyerek odasına çıktı. Aşağı indiğinde elinde iki albüm daha vardı ve bana verirken şunları söyledi:

"Gördüm ki en son albümlerim sende yok, ben sana hediye edebilir miyim."

Hastanın çorbayı beklerken bir taraftan da havyar tabağını kaşıklamaya başladığını düşündüm ve ona teşekkür ettim. Albümlerden birini uzun zamandan beri almak istediğim halde bulamamıştım. Günün birinde onu bana bizzat yaratıcısının vereceğini söyleseldi herhalde inanmazdım ama Galliano gerçekten karşımdaydı ve onunla konuşmak da gerçek bir rüya idi.

"Benim için doğrudan temas çok önemli. Karşısında çaldığım insanlarla doğrudan doğruya ilişki kurabilmeliyim. İnşallah bugece İstanbul'da vereceğimiz konserde böyle bir ilişki kurabilirim ve umarım herşey yolunda gider ve istediğimiz şeyleri gerçekleştirebiliriz. Çok yorgun olmamıza rağmen iyi bir konser olmasını diliyoruz. Benim için bir festivalde çalmak tek başına önemli birşey değil. Aslında nerede çaldığım farketmiyor. Önemli olan çaldığımız an içerisinde olduğunuz ruh hali ve durum. Ben herşeyden önce kendi zevkim için çalarım. Sonra çaldığımız şeyi dinleyicimize iletir ve ondan da bir karşılık bekleriz. Benim için 20 kişiye çalmakla 200 kişiye çalmak arasında bir fark yoktur. Genelde kendi bestelerimle sahneye çıkıyorum ama seyircinin tepkisine göre parçayı farklı biçimlerde yorumlayabilirim. Ron Carter şöyle der: Jazz her akşam

yeniden bestelenen bir müziktir."

Röportaj vermeye alışık olduğunu ancak bundan pek fazla hoşlanmadığını televizyoncularla konuşurken hissetmiştim. Sanırım biraz da utangaç bir yapısı vardı. Ama biz o gün röportaj yapmıyor, iki dost gibi sohbet ediyorduk. Elimdeki albümlerden birinin kapağında yazılı olan cümlelerin onun müzikal yolculuğunu çok iyi ifade ettiğini düşündüm:

Küçük bir çocukken büyüyünce konser sanatçısı olacağımı hayal ederdim. Ama daha çok küçük yaşlarda enstrümanım olarak seçmiş olduğum akordiyon ve bandenon yüzünden bu arzumu gerçekleştirmem çok zordu. Hangi repertuarı çalabilirdim? Bach mı, Berio mu, Scarletti mi? Tüm bunları çalmak mümkündü ama 1985 yılında Astor Piazzola ile tanışıncaya kadar enstrümanım için doğru olduğuna inandığım müziği henüz seçmemiştim. Bir kere bu enstrümanın geçmiş geleneğinden tamamen kopmak istemiyordum. 'Musette' bu geleneğin köklerinden birisiydi ama akordiyonun tüm potansiyelini dolduran bir tarz değildi.

Astor Piazzola' yı tanıdıkça ve dinledikçe önce neye ihtiyacım olduğunu gördüm. Kısa bir dönem için de olsa onun yoluna paralel bir yol izlemem gerektiğini düşündüm. Halk müziklerinden ve popüler müziklerden yola çıkarak yazılmış, düzenlenmiş, üzerinde çok yoğun düşünülmüş ve yazılmış müzikler yapmaya karar verdim. Aslında bu yolu seçen başka müzisyenler de vardı. Bela Bartok, Manuel De Falla ve Hitor Villa-Lobos da bu yaklaşımla müzik yazmışlardı. Zaten Bach, Beethoven ve Mozart'ın müziklerinde de popüler müziklerden alıntılar vardır. Tek bir mesele kalıyordu. Tango, vals ve ballad'ları 'swing' ile çalabilecek klasik müzisyenleri bulmalıydım. Ben de böyle müzisyenleri buldum.

Bu sözleri en son albümü olan 'Passatori' de beraber çalıştığı "Solisti dell'orchestra della Toscana" için söylemişti. Ama müzikal kariyerinde bu noktaya gelinceye kadar birçok değerli müzisyenle çalıştığını biliyordum. Bana hediye ettiği ikinci albüm olan 'Gallanissimo' da bunlardan Toots Thielemans, Bireli Lagrene, Al Foster, Palle Danielsson, Joey Baron, Pierre Michelot, Charles Bellonzi, Stefano Bollani, Jean-Francois, Jenny Clark, Daniel Humair, George Mraz, Frank Sibton ve Michel Portal'la yaptığı çalışmalardan örnekler vardı. Belki de konuşmaların Fransızca olmasından dolayı aklıma Can Kozlu'nun Fransız jazz'ı diye yapılan sınıflandırmaya karşı Fransız'lara yaptığı eleştiri geldi. Ama Galliano'nun bu konudaki vizyonu çok daha geniş.

"Fransa'da ciddi bir jazz geleneği var. Hiçbir jazz sever 'Django Reinhard' ve 'Hot Club de France'ı unutamaz. Ancak benim jazz'a yaklaşımım biraz farklı. Müziğimin kökeninde geleneksel Fransız müziği var. Fransız geleneksel müziği ile jazz'ı birleştiren bir müzisyenim.

Ancak jazz müziğinde milliyetçiliği kabul etmiyorum. Müzik evrensel bir dildir. Benim müziğimde tüm dünya müziklerinin etkisini bulabilirsiniz. Ama Nice kentinde yaşıyorum, orada gördüğüm yaşam biçimi ağırlıklı olarak müziğimi etkiliyor. Bir insan çok şeylerden etkilenebilir ama nelerden etkilendiğini rasyonel bir şekilde herzaman açıklayamayabilir. Belki de bu benim İtalyan kökenli olmamla da bağlantılı birşey."

Ailesinin ve hem İtalyan hem de Fransız kökenli olmasının müziğine etkilerini ise şöyle ifade ediyor:

"Akordiyon kendi başına küçük bir orkestradır. Babam da akordiyon çalardı, bu yüzden hep müzikle büyüdüm, hatta başka bir dünya görmedim bile denilebilir. İlk paramı da müzikle kazandım. Bugün de müzikle yaşıyorum ve bundan dolayı mutluyum. Çok sevdiğim ve düşkün olduğum bir ailem var. Oğlum 32 yaşında ve davul çalıyor, hocası da bu gece beraber çalacağımız davulcum Jan Luc. Bir de kızım var, o da 22 yaşında, birçok enstrümanın yanısıra piyano da çalıyor. Şimdi 50 yaşındayım ve birçok ülkede tanınıyorum. Ama bu kolay olmadı. Çok çalıştım, çok çaba gösterdim. Birçok başka müzisyene eşlik ettim. Tüm bu yıllar boyunca da hep kendi müziğimi yapmak istedim ve sonunda o noktaya geldim. Bana göre müzik yürekten gelmeli ve bir hikayesi olmalı. Çaldığımız müziğe 'New Musette' deniyor, bu müziğin köklerinde Fransız müziği olmasına rağmen bugün değişik kaynaklardan ve müzik gelenekelerinden beslenerek onu başka boyutlara getirdik. Bu müzik temelde Django Reinhart'ın müziğinin de devamıdır ve ruhunu Akdeniz'den alır. Son tahlilde ben Akdeniz müziği yapıyorum. Astor Piazzola da Arjantinli idi ama kökleri daima Napoliten oldu. Tangodan çok 'pulsation'a yakındır. Türk müziğinin ritimlerinde de bu 'pulsation' var. Akdeniz müziğindeki melodinin aşkı, güzel armoniler ve güneyin ışığı bizleri birleştiriyor."

Piazzola'nın yanı sıra ona ilham veren başka müzisyenlerin adlarını da saydı. Bunlar arasında başta ünlü Django Reinhardt geliyor. Ama listede Bill Evans, Clifford Brown, Fats Waller, Benny Goodman, Tony Murena ve kendisi gibi akordiyoncu olan Ernie Felicite var. Bir otel lobisinde iki televizyon röportajının arasında ve tercüman vasıtası ile sohbet etmenin kolay olmayacağını herhalde takdir edersiniz. Diğer ekip gelmiş çekim hazırlıkları yapmaya başlamışlardı. Apar topar başka şeyler daha öğrenebildim. Bunları ileride daha detaylı anlatabilmek için not olarak bir köşeye kaydettim ama ne zaman yapabilirim bilemiyorum:

Jacques Loussier'i tanıyor, ilk Paris'e geldiğinde onun stüdyosunda yaşamış. Michel Petrucianni ile de ilgili çok güzel anıları var. Müzik çalışmalarına aynı tempoda devam ediyor. Önümüzdeki Kasım ayında ünlü Hammond B3 orgcusu Eddie Louis ile beraber doldurduğu bir albüm çıkacakmış. Ayrıca sadece jazz da çalmıyormuş. Zaman zaman klasik müzik orkestraları ile de çalışmaları oluyormuş. Nice operasında bir konser vermiş. Gelecek yıl Roma'da St. Cecilia orkestrası ile bir konser verecekmiş. Türk ve Balkan müziklerini merak ediyormuş. Türk müzisyenlerinden Arto Tunçboyacıyan ile tanışıyormuş ve Türk ritmlerini seviyormuş. Şiş kebap ve rakı konusundaki düşüncelerini öğrenmeme fırsat olmadı. Konuşmamızı kesmek zorunda kaldım. Ama onunla geçireceğimiz birkaç saat daha oldu. Röportajdan sonra onu sound check için Emek sinemasına götürmek, Dulcinea'da yemeğe götürmek de bana düştü. Hatta bu arada Türk ritmlerini merak ettiği için ben de sevgili Okay Temiz'in bir albümünü hediye ettim. Akşam tam onun konserinin olduğu anda Galatasaray Real Madrid ile Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinin ilk ayağını oynayacaktı. Real'i Galatasaray'a havale edip biz Hülya Tunçağ ile konsere gittik. İlk yarı bittiğinde Galatasaray'ın 2-0 mağlup olduğunu cep telefonumun mesaj servisinden öğrendim, içim parçalandı. Ama ikinci yarıda Galliano benim takımım için çaldı. Konser ve bisler bitti salondan çıktık. İstiklal caddesinde bir ölüm sessizliği vardı. Cep telefonuma baktım, gözlerime inanmadım. Galatasaray Galliano'nun kendileri için çaldığını anlamıştı. Skor 3-2 idi. Metroya giderken önünden geçtiğim bir kafede nefeslerini tutmuş maçı televizyondan izleyen insanlar biranda gök gürültüsü gibi bağırdılar. Dördüncü golün geldiğini sandım ama olmamıştı. Sanırım akordiyonun sihirli sesi kesilince Galatasaray da bu üç golle yetinmek zorunda kalmıştı.

O gün benim için gerçekten muhteşem geçti.

Big Band Anıları

Count Basie

1904-1984

Orhan Argun

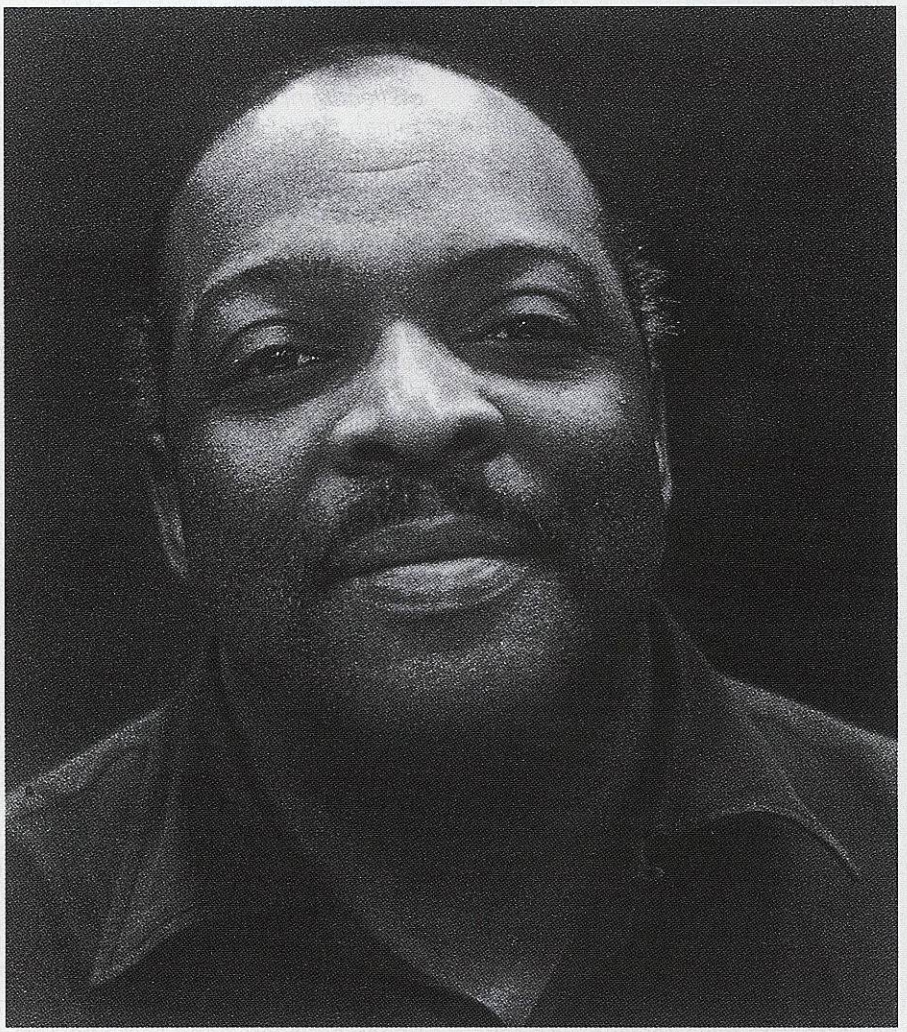

Bill Basie'nin meslek hayatı önce sinema salonlarında sessiz fimlere piyano ile müzik çalmakla başladı. Daha önce Fats Waller ile tanışmış onun yanında staj yapmıştı, org çalmasını ondan öğrendi. Günün birinde yolu Kansas City'ye düştü ve ilk olarak bascı Walter Page'in yönettiği Blues Devils topluluğuna katıldı. Bu grup dağılınca vokalist Jimmy Rushing ile birlikte Benny Moten orkestrasına girdiler. Burada Joe Jones (d), Jack Washington (bs) ve Eddie Durham (tb, arr) gibi müzisyenler de vardı. Bir süre sonra Lester Young (ts) da onlara katıldı. Motan'ın zamansız ölümü ile orkestrayı kardeşi Bus Moten yönetmeye başladı ama kardeşi gibi iyi yönetemeyince bu topluluk da tarihe karıştı. Basie dokuz kişilik bir orkestra kurdu ve adlarını saydığım arkadaşlarına da görev verdi ve Reno Club adlı gece kulübünde çalmaya başladılar. Burada kendisine Count adı takıldı, zaten orkestranın adı da Barons of Rhythm idi. Yerel radyo zaman zaman gece kulübünden nakiller yaparak orkestrayı sadece o şehirdeki dinleyicilere değil civardaki şehirlerde yaşayanlara da duyuruyordu. Yeni heyecanlar peşinde olan, Goodman'ın menajeri John Hammond bu nakillerden birini Chicago'dan duydu ve kulübe gelerek orkestrayı dinledi. Onları New York'a çağırdı. Tarih 1935 veya 36 idi. Onun fikri ve beğenisine göre, Basie müziği Goodman'ın coşkulu swing müziğinden farklı idi. Goodman, davulcu Gene Krupa'nın solo ve şovları, trompetçi Harry James'in şahane çıkışları ile dinleyicileri ve dansçıları coşturururken, sax riff'leri ve sakin ritmi ile Basie müziği jazz severlere değişik gelmişti.

Basie açış parçaları olan One O'Clock Jump için şöyle diyor; "Radyo nakillerimizden birinde spiker son parçamızın adını sordu. Bu yeni bir düzenleme idi. Daha adını koymamıştık, gözüm saate ilişti, 1'e geliyordu, ben de cevaben One O'Clock Jump dedim".

Ritm Baronları 1936 sonlarında New York'a geldi ve beğenilmedi. Müzik dergileri, kritikler ve müzisyenler bazı müzisyenlerin akortsuz çaldıklarını, yazılı aranjmandan ziyade ezbere çaldıkları için sık sık falsolar yaptıklarını belirtiyorlardı. Müzik eleştirilerini ve değer yargılarını çok beğendiğim yazar, big band uzmanı George T.Simon, Metronome dergisi yazarı olarak, her zaman yaptığı gibi, orkestrayı sadece gece kulübünde dinlemekle yetinmedi, provalarına gitti, müzisyenlerle görüşmeler yaptı ve dergiye yazdığı yazıda şöyle dedi; "Evet, orkestra baştan sona akortsuz, bunun sebebi müzisyenlerin çaldığı aletlerin eskiliği ve bakımsızlığı, biraz da düzensizlik var. Gelir durumu düzeldiğinde ve yazılı aranjmanlara daha çok yer verince işler

düzelecek". Dediği gibi oldu, yeni aletler alındı, Freddy Green ritm bölümüne gitarı ile katıldı, Eddy Durham ve trompetçi Buck Clayton yazılı aranjmanlar yaptılar, Nihayet Billie Holiday orkestranın repertuarına içli sesi ile büyük katkılar yapmak üzere vokalist olarak geldi. Yeni katılımlarla orkestranın kadrosu, 4 sax, 4 trompet, 3 trombon, 4 ritm seksiyon ve 2 vokalist idi. Davulda Joe Jones'un hi-hat denilen zil üzerinde çalışan, bas davulu da çok iyi kullanan, fazla solo yapmayan stili, gitarist Green'in eşsiz temposu, Page'in kuvvetli bas vuruşları ve piyanistin hesaplı tınıları Basie ritm bölümünü o günlerin en iyi ritm bölümü yaptı. Sax bölümündeki her müzisyen solist idi. Basie özellikle iki tenorcusunun da solo yapmalarını isterdi ve Basie orkestrası her zaman en iyi tenor sax müzisyenlerini kadrosunda bulundururdu. Bu ilk topluluğun tenor yıldızları sert tonlu Hershell Evans ve daha yumuşak tonlu Lester Young idi. Young seyrek klarinet sololarını da üstlenirdi. Alto saxda Earl Warren ve bariton saxda Jack Washington birinci sınıf müzisyenlerdi. Trompet sololarını Buck Clayton ile Harry Edison ve trombon sololarını da George Hunt ve Dicky Wells çaldılar. Orkestranın piyasaya çıkan ilk 78 kayıtları açış parçaları oldu. Buck Clayton aranjmanı ve trompet sololarını, trombon solosunu Hunt, tenor düellosunu Evans ve Young yaptılar. Basie intro'daki uzunca ve ortalardaki iki veya üç notayı, tuşu kullanarak yaptığı sololarla ilgiyi çekti ve One O'Clock 78'i Basie'nin en çok satılan plağı oldu. Belki de bu yüzden bu parçayı sinyal müziği olarak kullandılar. Bu yıllardaki Amerika turneleri konusunu araştırmadım ama sanıyorum ilk batı kıyısı gezileri ve dolayısıyla Hollywood'a uğrayarak film çevirmeleri 1942 yılı oldu.

İstanbul'da seyrettiğimiz ve dinlediğimiz ilk Basie filmi 1943 yapımı Revielle With Baverly idi. Türkçe adını hiç unutmam: Cazbantlar Konuşuyor. Gerçekten dört big band konuştu, Basie One O'Clock'ı, Ellington Take The A Trane'i, Bob Crosby Big Noise From Winnetka'yı çaldılar. Freddy Slack orkestrasının parçasını hatırlamıyorum. Bunlar onların en sevilen 78'leri idi. Renkli filmde Frank Sinatra da vardı ama o yıllarda bizim grubu orkestralar ilgilendiriyordu. Siyah beyaz diğer filmler, Goodman orkestrası ile göründüğü Stage Door Canteen, Freddy Martin ve Ray McKinley orkestraları ile birlikte yer aldığı Hit Parade of 1943 de Türkiye'de gösterildi. Bir dördüncü, siyah beyaz filmin tek sahnesini anımsıyorum yalnızca. Basie piyano ile müziğe başlar, oldukça büyük bir piyanodur bu, kapağı açılır ve orkestranın yer aldığı platform piyano içinden yükselir ve sıkı bir swing çalarlar. Bu fimlerde Lester Young ile Joe Jones'u da gördüğümü hatırlıyorum.

1940'larda Türkiye radyolarında, yani kısa ömürlü İstanbul Postane Radyosu ile emektar Ankara radyosunda Basie plaklarının çalındığını, İstanbul plak mağazalarında Basie 78'leri gördüğümü anımsamıyorum. Bizim grup Dorsey ve Miller'dan başkalarına pek önem vermiyordu galiba. Ancak BBC ve AFN gibi İngiliz ve Amerikan kökenli radyolardan Basie müziği sık sık yayınlanırdı.

İkinci Dünya Savaşı sonunda big band'ler sıkıntılı günler yaşadılar. Üç beş yıl önceki kalabalıklar, dans eden çiftler kalmamıştı. Jazz'da Bebop dönemi ve küçük topluluklara ilgi başlamıştı. Giderleri karşılamak zorlaşmıştı. Gene de bu dönemdeki kadrolara bakarsak en iyi müzisyenlerin big band'lerde yer aldığını ve müziğin kalitesinin daha da iyiye gitmiş olduğunu bugün yeni keşfedilen kayıtlardan anlıyoruz. Ancak Basie büyük topluluğa son verdi ve küçük bir grup kurdu. Bunda, Wardel Gray (ts), Clark Terry (tp) ve beyaz Buddy DeFranco klarinet çalıyordu. Ritm bölümünde hayatı boyunca Basie'den ayrılmayan Freddy Green vardı. Oldukça başarılıydılar, plak kayıtları yaptılar.

1950'lerde big band müziğine dönüş başladı, ancak bu kez dans etmekten çok dinlemek için geliyorlardı dans salonlarına veya gece kulüplerine insanlar. Basie ikinci ve son orkestrasını 1952'de kurdu. Artık üstün nitelikli, profesyonel aranjörler görev yapmaya başlamıştı. Don Redman, Neal Hefty, Ernie Wilkins gibi aranjörlerin orkestra müziğine katkısı büyük oldu. Müzisyen kadrosu ise 3 sax, 4'er trompet ve trombon ve ritm idi. Gitarist Green de oradaydı, ilginç chart'lar hazırlıyordu. Diğer şefler gitar iskemlelerini boş bırakırken Basie o eşsiz ritm tınısını korumak ve Green gibi vefakar müzisyeni kaçırmamak için onu hemen yanında alıkoydu. Bu orkestranın 78 veya LP'lerini de İstanbul'da gördüğümü anımsamıyorum. Bu dönem Basie müziğini gene yabancı radyolardan ve özellikle 1955'den başlayarak Willis Conover'ın VOA programlarından dinledik.

Birara jazz'ın yeni akımı bebop bizim de ilgimizi çekti. Dizzy ve Charlie ikilisinin müziklerini dinlemeye başladık. Sonra gene big band'lere döndük. Zaten Willis Conover her iki müzikten de bol bol çalıyordu. O yıllarda Basie'nin en çok çalınan parçalarından biri April in Paris idi. Artık LP devri de gelmişti ve Basie'nin yaptığı stüdyo kayıtları iyi satılıyordu. Avrupa turneleri de başlamıştı. İngiltere, Danimarka ve İsveç gibi ülkelerde çok sevildiğini duyuyorduk.

Amerika'da kaldığım yıllarda Count Basie orkestrasını dört beş kez konserlerinde, bir o kadar da TV programlarında seyredip dinlediğimi söyleyebilirim. İlki 1950 Eylülünde idi, tarihi böyle hatırlamamın sebebi anormal derecede sıcak bir gündü. New York'un Carnegie Hall'ünde Stan Kenton ile birlikte dinledim. Daha önce yazdığım gibi Kenton ve müzisyenleri kısa kollu gömlekleri ile ceketsiz ve kravatsız çıkmışlar coşku dolu bir performans sergilemişlerdi. Basie ve arkadaşları ise koyu renk üniformaları, kravat vs. hepsi tamam çıktılar ve onlar da swingli bir repertuar sundular. Ancak hiçbir biçimde şov yapmadan, resmi bir görev yapıyormuşcasına, gayet ciddi bir tavır takındılar, bis çalmadılar, band contest olarak kabul ederseniz, ben, Kenton kazandı derim ama çoğunluk Basie'nin kazandığını bu alkışlarla gösteriyordu. Kimbilir bu belki siyah beyaz çatışması idi. İkinci dinleyişimi çok iyi hatırlıyorum, 1962 yazı idi ve tam da benim tercihim olan park konseri, dört beş saat müzik ve ben de tam platformun önünde... O gece dikkatimi çeken müzisyen davulcu Sonny Payne idi. Adeta büyülenmiştim. Gene Krupa ve Buddy Rich gibi yirmi yıl öncesinden tanıdığım, filmlerde gördüğüm ve hayran olduğum davulculardan sonra Payne bana çok farklı gelmişti, tam bir şovmendi. Oturduğu tabureden zaman zaman ayağa kalkıyor, ileriye doğru uzanıyor, görkemli davul se-

Lester Young ve Count Basie 1956

tinin çeşitli bölümlerine vuruyor, sonra gene yavaş yavaş yerine oturuyordu. Bunu ufak tefek olduğu ve zillere vs. yetişemediği için değil, düpedüz şov için yapıyor ve kalabalığı coşturuyordu. Cin gibi gözleri ile kendisini hayranlıkla seyredenleri de süzmekten geri kalmıyordu. En tepeden sadece brass bölümü değil, bütün orkestrayı, Basie'yi bile kendisinin yönettiğinden emindi adeta. Kont da onu gülümseyerek seyrediyordu. O gece Basie repertuarının benim en çok sevdiğim parçasını da dinledim ve daha önce stüdyo kaydından neden hoşlanmamış olduğumu anladım. Bu gitarist Green'in yapıtı Corner Pocket idi ve canlı olarak çalındığında ve özellikle Payne'in havayı korkunç şekilde elektriklemesinde bambaşka bir parçaymış gibi etki yaratıyordu.

O yılların sevdiğim diğer bir Basie parçası Neal Hefty yapıtı Cute idi. Aktör komedyen Jerry Lewis'in Cinderfella adlı filminde çaldı bu parçayı Basie. Lewis de flüt çalar gibi yaparak, mimiklerle ona katılıyordu. Bu filmin Türkiye'ye geldiğini tahmin ederim. Lewis bir big band müzik sever olarak Count Basie ve orkestrasını sık sık şovuna konuk ediyordu TV'de. Bu parçayı bir de TV'de dinlemiştim böylece. Burada şu noktayı da işaret edelim ki, kadroda daha doğrusu müzikte flüt aletine yer veren tek jazz orkestrasıdır Basie. Buna mukabil bu ikinci orkestrasından klarinet sesi duyduğumu sanmıyorum.

1970'lerden aklımda kalan iki performansını da yazmak isterim. Birincisi, Chicago yakınlarındaki küçük bir kasabada, bir gece kulübünde idi. Daha doğrusu büyücek bir bardaydı. Yer küçük olduğu için mikrofon ve hoparlör falan da yoktu galiba. İki set dinleyebildim ve ümit ettiğim gibi Corner Pocket da çalındı ama davulda bir başkası vardı. O gece dikkatimi çeken trombonu, emektar müzisyendi, sanıyorum Benny Powell'dı. Dinleyenler kadar keyif alıyordu çalarken arkadaşlarını da teşvik ediyordu. İkinci performans gece ufak bir şehirde, sinema salonundaki konserdi. Tam saatinde perde açıldı ve One O'Clock Jump çalınırken Basie salondakileri selamlayarak geldi, piyanosunun başına geçti ve program başladı. Ancak 5 saksdan bir yoktu, iskemlesi boştu. Basie'nin sıkıntısı belli oluyordu, ona hak veriyor, geç kalan müzisyene ben de kızıyordum. İkinci parçanın ortalarında iri kıyım siyahi, elinde tenoru ile gayet rahat biçimde geldi, iskemlesine oturdu. Üçüncü ve dördüncü parçada bu müzisyen korkunç güzel bir solo yapınca herkes rahatladı ve onu affettik. O yıllarda büyük orkestralarda sık sık müzisyenler değişiyordu, bu yüzden kimdi bu tenorsax bilmiyorum ancak o gece Corner Pocket'in çalınmadığını hatırlıyorum.

Türkiye'de Count Basie müziğini sevenlerin başında sanıyorum TRT Big Band'in kurucusu sayın Süheyl Denizci gelir, orkestrasının açış parçası Basie chart'ı All Of Me'dir. Bir de rahmetli Aykut Sporel'i analım, o da TRT'deki jazz programlarında sık sık Basie çalardı.

Müzik mağazalarında bulabileceğiniz iki CD önermek isterim meraklıları için; biri Frank Sinatra ile, 1960'larda yaptıkları Amerika turnesinde, Las Vegas'taki otellerden birinden alınan kayıtlardır. Davulda Sonny Payne'nin de yeraldığı kadro Frank'a çok iyi eşlik ettiği gibi kendi repertuarlarından da swingli parçalar çalarlar. Bir de Profiles CD'si çok iyidir, çoğunlukla canlı kayıtlardan oluşan parçalar arasında Corner Pocket ve diğer swing'li bir chart, Back To The Apple var, davulda Payne oturuyor, tenor sololarını Frank Foster, trompet sololarını Thad Jones ve Joe Newman yapıyorlar.

Basie vokalsitleri arasında Joe Williams da iyi bir isim bırakmıştır. Billie Holiday'den sonra gelen Helen Humes, bence Billie'den de iyidir. Basie öldükten sonra orkestrayı sanıyorum bir süre Thad Jones yönetti, o da ölünce Frank Foster lider oldu. Daha sonra da Grover Mitchell adlı adını hiç duymadığım bir müzisyen başa geçti. Count Basie big band jazz tarihine altın harflerle yazıldı, yerini aldı.

Gitar ve Bas Telleri

Jazz, Blues ve Rock için

İpeksi tuşe ve çalma rahatlığı...
Olağanüstü tonalite ve renklilik...
Tüm müzisyenlerce tercih edilmekte.

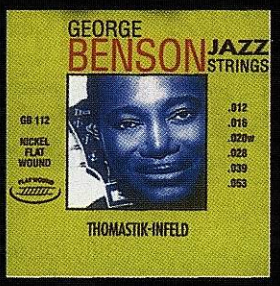

George Benson
Nickel Flat Wound

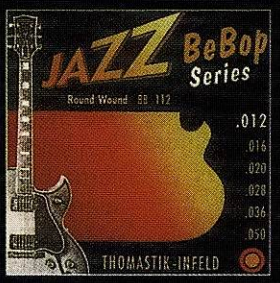

Jazz Bebop Series
Round Wound

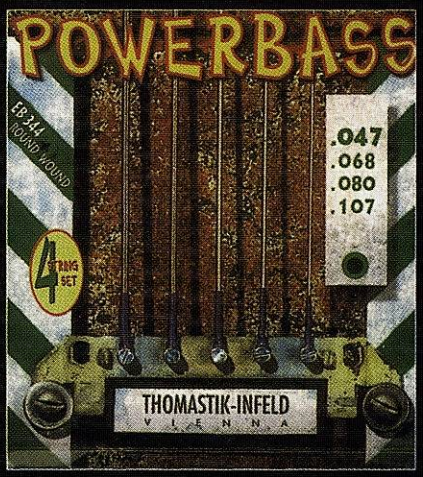

Power Bass
Round Wound

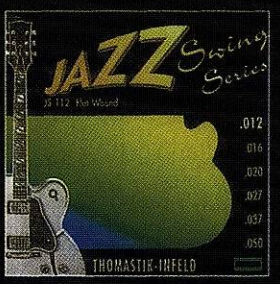

Jazz Swing Series
Flat Wound

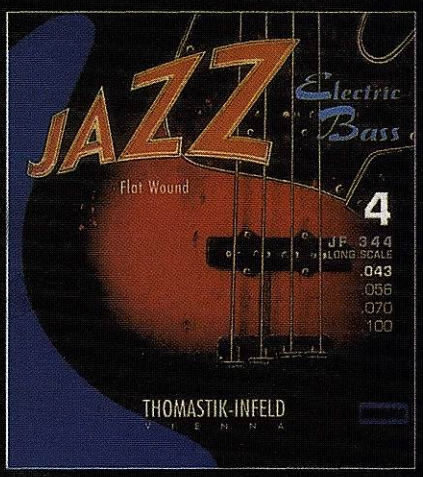

Jazz Electric Bass
Flat Wound

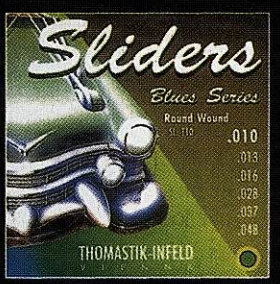

Sliders Blues Series
Round Wound

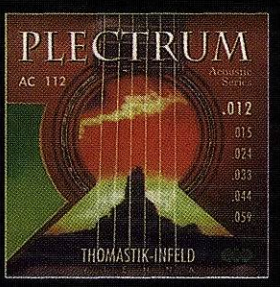

Plectrum
Acoustic Series

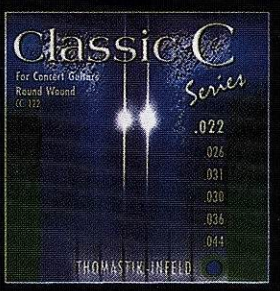

Classic C Series
Round Wound

THOMASTIK-INFELD

Toptan Dağıtım: Bosna Blv. ATA2 Sitesi, Erguvan Cad.No.3 Çengelköy-İst.
Tel: (0216) 4862552/54 Faks: (0216) 4860820

İstanbul: **Lale Plak,** Galip Dede Cad. No.1 Tünel-İstanbul
Tel&Faks: (0212) 2937739
Senkop Müzik, Galipdede Cad. No.14-16 Tünel-İstanbul
Tel: (0212) 2431989 Faks: (0212) 2431990

İzmir: **Trigon,** Gazi Bulvarı, Gazi İşhanı No.66/A Çankaya-İzmir
Tel&Faks: (0232) 4461076

Metin Paksoy

Belçika

Belçika'dan Jazz Notları

Dave Holland Sekizlisi

Anvers'in Luchtbal konser salonunu dolduran jazz severler, ünlü İngiliz bascı/besteci Dave Holland'ın yeni grubunu dinleme imkanına sahip oldular. Alışılagelmiş beşlisinin yerine daha genişletilmiş sekiz kişilik bir grupla sahneye çıkan Holland, zengin müzik dünyasını farklı renklerle sundu müzikseverlere.

Kompozisyon ile doğaçlamanın farklı dengelerini buluşturmayı amaçlayan bestelerinde Holland, solistlere her zaman kişiliklerini yansıtabilecekleri özgür ifade alanları bırakmayı da ihmal etmiyor.

Bascı, ilk olarak yetmişli yılların başında kaydettiği "Conference of the Birds" albümüyle yansıttığı bu yaklaşımını özellikle seksenli yıllarda kurduğu beşlisi ile geliştirmişti. O dönemde Holland, özellikle alto saksofoncu Steve Coleman ve davulcu Marvin "Smitty" Smith gibi müzisyenlerin ileri müzikal düşüncelerini geliştirmeleri için çok verimli bir ortam oluşturmuştu. Bu müzisyenlerin önemli katkılarıyla kaydedilen "Extensions" albümü yaratıcı birlikteliğe son notayı koyuyordu.

Holland, doksanlı yıllarda, grubun yapısını değiştirerek topluluğa vibrafonun çok yönlü (vurmalı/harmonik/melodik) fonksiyonunu katmak suretiyle müziğine yeni boyutlar kazandırdı. Eski grubundan sadece tromboncu Robin Eubanks'in bulunduğu bu yeni oluşumda genç ve yetenekli müzisyenlerin katkıları dikkat çekiciydi. 1999 yılında kaydettiği son albümü "Prime Directive" ile Holland çok olumlu eleştiriler aldı.

Dave Holland, sekizlisinin temelini son yıllarda çok başarılı çalışmalar yapan bu beşliden oluşturmuş (trombonda Robin Eubanks, saksofonlarda genç neslin en yeteneklilerinden Chris Potter, vibrafonda inceliklerle dolu çalışıyla Steve Nelson ve davulda enerji dolu Billy Kilson). Buna ek olarak sekizliye katılan müzisyenler arasında trompetçi/flügelhorncu Kenny Wheeler'in özel bir yeri var. Wheeler, Holland'ın seksenli yıllardaki beşlisinin elemanlarından biri olarak, özellikle soyut bir lirizm taşıyan sololarıyla gruba önemli katkılarda bulunmuştu. Sekizlinin diğer elemanları alto saksofoncu Antonio Hart ve bariton saksofoncu Garry Smulyan'dan oluşuyordu.

Konser boyunca, düzenlemelerle sololar arasındaki hassas dengenin korunduğu, karmaşık yapıların yanında özgür formların da yer bulduğu çok zengin bir müzik seslendirildi. Baştan sona çok başarılı olan konserden akıllarda kalan birçok yorum vardı.

Dave Holland

Sekizli konsere Holland'ın eski bir bestesi "The Razor's Edge" ile başladı. Yaratıcı sololar ve bunların arasına yerleştirilmiş karmaşık düzenlemeler içeren yorumun en büyük özelliği büyük bir enerji ve swing duygusu ile çalınmış olmasıydı.

Dave Holland'ın yeni bestesi "Bring It On", orta tempolu ve latin çağrışımlı 5/4'lük bir çalışmaydı. Yorumda, Billy Kilson'un özellikle Chris Potter'in solosu sırasındaki aktif eşliği, Potter'in kısa motiflerle başlayıp giderek ritmik ve armonik olarak gelişen solosu, sade bir eşliğin üzerine Nelson'un dört tokmakla çaldığı, sakin başlayan fakat gerilimi giderek artan solosu özellikle dikkate değerdi.

Holland'ın "Blue Jeanne" adlı, yumuşak tınılarla bezenmiş blues bestesinde Wheeler'ın duygu yüklü solosu gecenin akılda kalan anlarından biriydi.

Dave Holland'ın "What Goes Around" adlı bestesi, 11/8'lik aksak temposu, hafif oriyantal ezgiler taşıyan ilk melodisi, daha enerjik ikinci melodisi ve karmaşık düzenlemeleri ile gecenin en ilginç yorumlarından biriydi. Özellikle sololar sırasında birkaç enstrümanın aynı anda solo aldığı bölümler, Holland'ın seksenli yıllardaki beşlisi ile yaptığı başarılı denemeleri çağrıştırıyordu.

Konserin son parçası "Happy Jamming"de müzisyenler 22/8'lik "Karaib" etkileri taşıyan bir bestenin üzerine enerjik ve yaşama sevinci ile dolu sololar çaldılar.

Sekizli, tekrar parçası olarak Dave Holland'ın "Dream of the Elders" adlı bestesinin yeni düzenlemesini çaldılar. Solo bas girişi ile başlayan parça, yavaş yavaş gelişerek melodinin ve müzisyenlerin ikişer ikişer aynı anda çaldıkları solo bölümlerin içiçe geçtiği bir yorumla seslendirildi.

Dave Holland, önümüzdeki aylarda sekizlisi ile vereceği konserlerin yanısıra, bir yandan beşlisi, öte yandan gitarist John Abercrombie ve davulcu Jack deJohnette ile oluşturduğu "Gateway" üçlüsü ile turnede olacak. Kaçırmayın!

Stephan Oliva / Bruno Chevillon / Paul Motian Üçlüsü

Geçtiğimiz yıl Avrupa'da yayınlanan en ilginç albümlerden biri Fransız müzisyenler, piyanist Stephan Oliva ve bascı Bruno Chevillon'un Amerikalı davulcu Paul Motian ile yaptıkları çalışmaydı. "Fantasm" adını taşıyan albüm, Motian'ın bestelerinin yanısıra, davulcunun kendine özgü müzik dünyasının etkisi altında kaydedilmiş yorumlardan oluşuyor.

Üçlü, Anvers'in Luchtbal konser salonundaki seyircileri bu ilginç dünyanın içine sokarak, unutulmayacak bir yolculuğa çıkardı.

Çoğunlukla Motian'ın bestelerinin özgür yorumlarından oluşan konser, kuşkusuz Motian'ın zengin dünyasıyla daha önce tanışmış olan dinleyicilere öncelikle hitap ediyordu. Üçlü Motian'ın bestelerini, parçanın genel havasına uyarak, fakat alışılmış melodi/solo/melodi formülünden uzak durarak yorumladılar. Besteleri tanımayan bir dinleyici, konserin tamamen doğaçlama çalınan parçalardan oluştuğu izlenimine kapılabilirdi. Üçlünün çaldığı parçalar arasında Paul Motian'ın daha önce kendi grupları ile kaydetmiş olduğu "Conception Vessel", "The Sunflower", "Abacus", "Trieste" gibi besteler yer alıyordu.

Konserin tamamı, üçlünün klişelerden uzak yorumları, açık formlar üzerine çalınan ama parçanın özünü büyük başarıyla yansıtan doğaçlamaları ve grup elemanları arasındaki iletişim ile çok başarılıydı. Özellikle, "Abacus" bestesinin uzun yorumu sırasında üçlünün melodi üzerine çaldığı uzun doğaçlama, esnek temposu ve inişli çıkışlı gerilimi ile konserin akıllarda en çok kalan anıydı.

Bu yaratıcı grubu konserde izleme fırsatını elde edemeyecek olan jazz severlere üçlünün "Fantasm" adlı albümünü hararetle tavsiye ederim.

Emmanuelle Somer Özel Projesi

Belçika'nın Charleroi şehrindeki yeni "Mediatheque" merkezinin açılışı için düzenlenen özel bir gecenin programında, jazz obuacısı ve besteci Emmanuelle Somer'den sipariş edilen bir bestenin prömiyeri de yer alıyordu. Farklı kökenlerden gelen birçok müzisenin aynı sahneyi paylaşarak yorumladıkları uzun beste gecenin en ilginç olayıydı.

Birkaç yıl önce Türkiye'yi de ziyaret eden Fransız asıllı bu müzisyenin en önemli özelliklerinden biri jazz'da az rastlanan obua ve ingiliz kornosu gibi enstrümanlar kullanması. Belçika'da klasik konservatuar eğitimi gördükten sonra Boston'daki ünlü Berklee müzik okulunu bitiren Somer, daha sonra New York'un avant garde müzisyenleriyle çalışmalar yapmış ve Knitting Factory'de gruplarıyla bir dizi konserler vermiş bir sanatçı.

Somer'in Charleroi'daki konser için bir araya getirdiği grup, alışılmamış bir kadroya sahipti. Somer'e eşlik eden beş kişilik bir nefesli sazlar grubu, Brüksel'de faaliyet gösteren "Ictus" topluluğunun üyelerinden oluşuyordu. Deneysel/çağdaş müziğin birçok ünlü ismi ile çalışmalar gerçekleştiren "Ictus" grubu, geçtiğimiz aylarda Steve Reich'in çağdaş/minimalist bestelerinin yorumlarıyla büyük yankı uyandırdı. Grubun ayrıca New York'lu avant garde besteci David Shea ile kaydettiği çalışmaları da bulunuyor. Somer'in yeni bestesini yorumlamak üzere davet edilen bir diğer müzisyen ise Brüksel'de faaliyet gösteren Cezayir asıllı bir DJ'di.

Somer'in bestesi, sahnedeki bu çeşitliliği geçerli kılacak ögeler taşıyordu. Elektronik olarak harmanlanmış birçok klasik ve jazz bestesinin "örnekleme"lerinden oluşan bir giriş bölümünün ardından uzun notalardan oluşan bir tema nefesli sazlar tarafından verilirken, Somer de obua'da, bu temanın üzerine kurduğu bir doğaçlama ile tansiyonu yükseltti. Atonal armonik yapısına rağmen enstrümanlar arasında yoğun bir kontrpuan alış-verişin olduğu bölümün ardından tekrar girişteki atmosfere geri dönen besteye DJ, klişeleşmiş "kare" ritmlerin yerine, aksak, yer yer oriyantal ritmleri andıran "scratch"larla parçaya farklı bir dinamizm kazandırdı. Grubun çeşitli elemanlarının yaptıkları doğaçlamaları takiben uzun ve karmaşık bir aranjman üzerine solo yapan Somer, jazz ögelerinin baskın olduğu son bölümle parçayı tamamladı.

Emmanuelle Somer'in çalışmaları son yıllarda Avrupa'lı müzisyenlerin, özellikle Amerika'da bazı çevrelerin kabul ettirmeye çalıştığı bazı kıstaslardan bağımsız olarak geliştirdikleri, kendilerine özgü jazz görüşünün bir örneği. Farklı kültürlerin ve müzik türlerinin etkilerini yansıtan bu yaklaşımlar, yeniliğe açık dinleyiciler tarafından büyük ilgiyle karşılanıyor. İçerdikleri şaşırtıcı sentezlerle ilgiyi ayakta tutan bu çalışmalar jazz'ın katı kurallarla sınırlanamayacağının en güzel kanıtı (Somer'in müziği ile ilgilenen jazz severler www.emmanuellesomer.com sitesini ziyaret edebilirler).

Füsun Levet

Paris

Paris-New York-Los Angeles jazz hattı

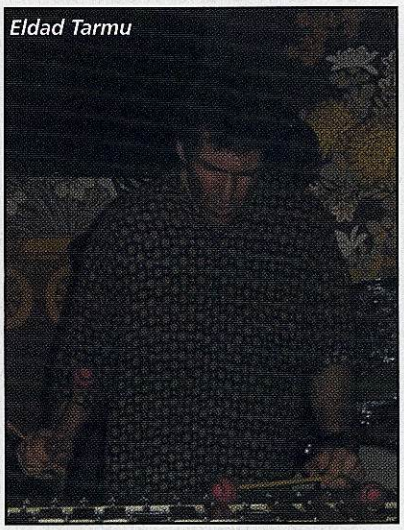
Eldad Tarmu

Mayıs ayı oldukça hareketliydi Paris'te. **Sibel Köse**'nin, ünlü trompetçi **Jean-Loup Longnon** beşlisiyle Paris Fuarı Jazz Festivali kapsamında verdiği konser son derece başarılıydı. Sibel, çesitli jazz kulüplerinde jam session'lara katılarak büyük ilgi gördü ve Eylül ayı başındaki Nancy-Xirocourt Jazz Festivaline de davet edildi.

Mayıs ayında yine **Tuna Ötenel** ilki Enghien Jazz Festivalinde daha sonrada le Franc-Pinot Jazz Kulübünde üç konser verdi (**Pierre Michelot, Raul de Souza ve Philippe Combelle**). Fransa'da sevilen, beklenilen bir grup.

Geçtiğimiz günlerde New York ve Los Angeles'deydim. N.Y. kendine özgü bir kent. İlk refleks ünlü jazz kulüplerinin programlarını gözden geçirmek oldu. Paris'te izlediğimiz isimleri yine orada da gördüğüm için biraz hayal kırıklığına uğradım.

Village Vanguard'da her pazartesi gecesi **Mel Lewis – Thad Jones** Big Band Orkestrası çalıyor. Yer bulmak imkansızdı.

Iridium Jazz Kulübünde tenor saksofoncu **Eric Alexandre** beşlisini dinledim. Adı geçen müzisyenin kompozisyonlarını kapsıyordu bu konser (Jim Rotondi (tp), Harold Mabern (p), Peter Washington (b), Joe Farnsworth (d). Eric Alexandre'ın bana armağan ettiği son albümü The Second Milestone adını taşıyor. Estate dışında hep kendi eserleri. İlk kez dinlediğim bu müzisyen gördüğüm kadarıyla New Yorklu jazz severlerin yakından tanıdığı ve sevdiği bir isim.

Bütün büyük ve isim yapmış jazz kulüplerinde gecede iki konser ve giriş ücretlerinin oldukça pahalı olması nedeniyle jazz fabrikaları haline gelmeleri beni rahatsız etti. Dillere destan 52. sokakta (Swing Street) artık hiç jazz dinlenmiyor. Sokağı doğudan batıya baştanbaşa katederek eskiden neler olabileceğini hayal ettim. Sağdan soldan gelen müzik seslerini duydum afişleri görür gibi oldum. Eğer gerçek anlamda jazz dinlemek istiyorsam katalog edilmemiş kulüplere gitmeye karar verdim.

Bunlardan ilki Harlem'deki 148. sokakta St.Nick's'di. Sıcacık insanlar ağırlıyorlar. Hatta içkinizin yanında çerez bile teklif edip fasulye pilav servisi yapıyorlar. Saat 10'da konser What a difference a day makes'le başladı. Yine hiç tanımadığım bu Harlem Dörtlüsü otantik bir yerde otantik bir konser verdi. Harlem'de gittiğim bir diğer kulüp 138. sokaktaki Lickety Split Lounge'du. Salı geceleri genelde **Makanda Ken McIntire** çalıyormuş. Benim izlediğim gece ise büyük bir jam session vardı. Audon Bar ise 165. sokakta **James Carter, Hilton Ruiz** gibi isimlerin çaldığı bir kulüp.

Uzun zamandır N.Y.'ta yaşayan alto saksofoncu arkadaşım **Pablo Gil**'le karşılaşmam benim Up Town Nord'dan East Village'a indirdi. Birlikte **Smalls Kulübe** gittik. Büyükçe bir mahzen. Giriş ücreti son derece mütevazı ve içki servisi yok. Herkes kendi getiriyor. Sempatik bir kulüp olan Smalls'ta **Sam Yahel** grubunu dinledim. Genç kuşaktan son derece başarılı bir pianist Yahel. Tenor saksofonda **Tim Ries** yine jazz severlerin yakından tanıdığı isimlerden. Pablo onu dinlemekten çok mutluydu. Yine East Village'ta Club 55 experimental jazz gruplarına öncelik veriyor. Kavehaz Prince Street'te. Karayip ritmiyle jazz standartlarını **Ray Vega Boperation** grubundan büyük bir hazla dinledim.

Gözlediğim kadarıyla sayılamayacak kadar kulüp, bar ve bir o kadar da müzisyen var N.Y.'ta.

Los Angeles'te durum farklı. Sinema, televizyon endüstrisiyle başka bir kent. Ben vibrafoncu **Eldad Tarmu** ve piyanist **Cengiz Yaltkaya**'nın konuğuydum (kendisinden yurt dışındaki Türk piyanistleri adı altında gelecek yazımda söz edeceğim). L.A.'deki müzisyenler, jazz kulüplerinin yeterli olmayışından şikayetçiler. Bir de N.Y.'la aralarında rekabet varmış. N.Y.'lular pek L.A.'dekileri tutmazlar ve bu kentte jazz olmaz derlermiş. Rock ve Blues cenneti olan bu kentte jazz konserleri erken saatte başlayıp, erken saatte bitiyor. Dostlarım beni Lunaria Bar'a götürdüler. Elliott Caine altılısını dinledim. **Elliott Lee Morgan** yolunda bir trompetçi. Son albümü Le Super Cool, kendi kompozisyonlarını kapsıyor. Kentin başka bir tanınmış kulübü Catalina Bar'dı. **Kenny Burrell** programdaydı. Beğendiğim bir husus ise, belediye kültür işlerinin düzenlediği açık hava konserleriydi. Alain Pasqua üçlüsünü dinlemek büyük bir zevkti (davulda **Peter Erskine** vardı). Bir diğer açık hava konserinde Eldad Tarmu grubu çalıyordu.

The Jazz Bakery çok tanınmış bir konser salonu. Sahibi jazz'a gönül vermiş bir hanım. Yıllardır malum zorluklarla işi götürmeye çalışıyor. **Bob Dorough**'yu dinledim. 78 yaşındaki bu piyanist singer olağan üstü bir enerjiye sahip. Kendisine John Chiodini, Jim Hughart, Denny Seivell eşlik ettiler. Bob, vefat eden dostum Chan Parker'ın en yakın arkadaşıydı. Konseri yanımda oturan Bill Evans'ın eşi Nenette Evans'la izledim. Çok şaşırtıcı bir tesadüf...

Los Angeles'te de bir Harlem var. Geçtiğimiz Mayıs ayı içinde vefat eden **Billy Higgins**'in kulübüne uğradık. World Stage gençlere kucak açmasıyla tanınıyor. Müdürü Don Mohammed Türk olduğumu duyunca çok şaşırdı. Kulübün özelliklerinden biri de gelen müzisyenlerin çoğunun müslüman olması.

Çok yoğun miktarda latin jazz yapan kulüpler var. Adı sanı hiç duyulmamiş, güney Amerikalı müzisyenlerle tanıştım. PlayBoy Jazz festivali haziran ortasında başlıyor ve üç gün sürüyor. Bir başka yaz festivali Brezilya müziğini içeriyor.

Çok yoğun geçirdiğim günlerden sonra Paris'e döndüm. Şimdiden tekrar oralara dönmeyi planlıyorum.

Jazzlı yazlar dileğiyle.

Kuzey Teksas'ta Şenlik Var

Bu köşeyi az çok izleyenler belki farketmiştir, Dallas kaynaklı yazılar sık sık Teksas dışındaki konserleri konu alır. Hemen kuzeydeki Denton şehrinde ülkenin en iyi jazz okullarından University of North Texas'ı barındıran Dallas-Fort Worth bölgesine nedense isim yapmış müzisyenler pek gelmez, gelse de pek layık oldukları ortamı bulamazlar. 3-8 Nisan 2001 tarihlerinde Dallas'ın çevre kentlerinden biri olan Addison'da düzenlenen Birinci Kuzey Teksas Jazz Festivali bu durumun değişiyor olabileceğine dair olumlu bir belirtiydi.

Bir hafta süren festivalin ilk bölümünde Addison'ün restoran ve barlarında yerel müzisyenler konserler verdi. Hafta sonunda ise festivalin odak noktası şiddetli rüzgarlara karşı kale gibi dimdik duran dev bir çadırdaki iki konserdi.

Cuma geceki konser, trompetçi **Marvin Stamm**'ın, piyanoda **Bill Mays**, basta **Jay Anderson**, davulda **Ed Soph**'tan oluşan dörtlüsüyle açıldı. Topluluk, Stamm, Mays ve eski patronları **Thad Jones**'a ait modern eserlerin yanında, İsveçli piyanist **Lars Jansson**'un ve ünlü trompetçi **Kenny Wheeler**'in güzel bestelerine getirdiği düşünceli, lirik yorumlarla dinleyicileri tatmin etti. Konser Clifford Brown'ın enfes melodisi "Joy Spring"in zevkli bir yorumuyla sona erdi. Burada Stamm'ın kromatik bir inişle noktaladığı solosunu Mays bittiği yerden Fats Waller'ın "Jitterbug Waltz"ine çevirdi, ardından "Parisian Thoroughfare", "Get Happy" ve "Birks' Works"ten yaptığı alıntıları hareketli bir doğaçlamayla kaynaştırdı. Bas ve davulun susmasıyla birlikte Stamm ve Mays'in geliştirdiği neşeli dialog birbirlerini çok iyi tanıyan bu iki ustanın birlik-

Esbjörn Svensson Trio
Goodmorning Susie Soho
ACT 9009-2

Kudsi Erguner
Islam Blues
ACT 9287-2

Nitin Sawhney
Beyond Skin
Outcaste Records 9 CD

John Digweed
Los Angeles
Global Underground 019

Bebel Gilberto
Tantotempo
ZIR 05

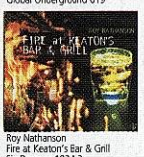
Roy Nathanson
Fire at Keaton's Bar & Grill
Six Degrees 1024-2

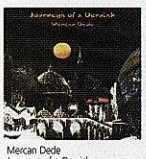
Mercan Dede
Journeys of a Dervish
Golden Horn 009

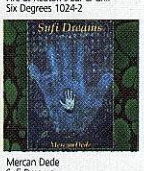
Mercan Dede
Sufi Dreams
Golden Horn 003-2

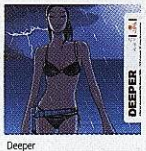
Deeper
A Darker Journey Into The Deeper Side of A Soulful House
Hedkandi 017

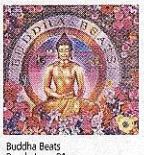
Buddha Beats
Bar de Lune 01

Night Ark
Treasures
Crossroads 6000-2

Djivan Gasparyan
Apricots from Eden
Crossroads 4276

Yakında

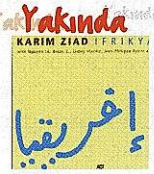
Karim Ziad
Ifrikya
ACT 9282-2

Darren Emerson
Singapore
Global Underground 020

Badmarsh&Shri Signs
Outcaste 02076379222

Traveler '01
A Six Degrees Collection
Six Degrees 1046-2

Snooze
Goingmobile
Crammed 228

Mikveh
Crossroads 4305-2

ACT

TRADITIONAL CROSSROADS

Golden Horn Productions

six degrees

CRAMMED

outcaste

hed kandi

global underground

Bar De Lune

EQUINOX
Music & Entertainment

Barbaros Bulvarı Yıldız Apt. 57/10 Kat: 5
Beşiktaş 80690 İstanbul
Tel & Fax: 90 212 2274898
e-mail: ekinoks@equinox-music.com
www.equinox-music.com

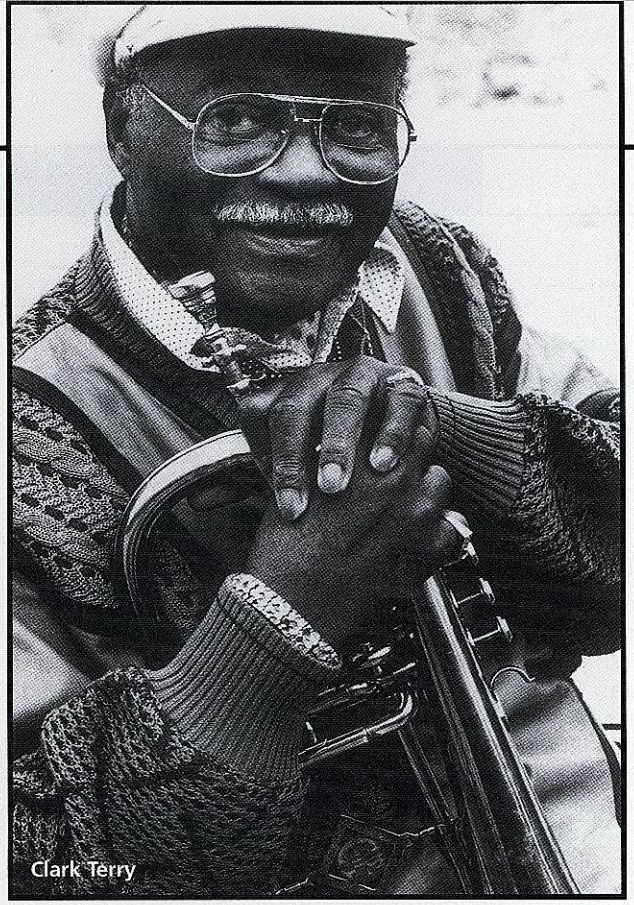
Clark Terry

te çalmaktan ne kadar zevk aldıklarının çok güzel bir göstergesiydi.

Gecenin ikinci topluluğu, uzun yıllar Dizzy Gillespie'yle çalışan tenor saksofoncu, flütçü, şarkıcı ve besteci **James Moody**'nin beşlisiydi. Festivalde sanatçıya eşlik eden topluluk, University of North Texas'ın fakültesinin üyeleri, piyanist Dan Haerle, gitarist Fred Hamilton, davulcu Ed Soph ve aletinden çıkardığı tok, sert ve temiz tınıyla özellikle dikkat çeken bascı Lynn Seaton'dan oluşuyordu. 76 yaşındaki Moody, melodisini Charlie Parker'ın "Koko" adlı eserinden aldığı bir motifle süslediği "Once I Had a Secret Love" aldı parçadan başlayarak blues ve bop karışımı sololarını büyük bir rahatlıkla ve zihin açıklığıyla çalarken, yaratıcılığın yaşı olmadığını gösterdi. Sanatçıyı yıllar önce büyük üne kavuşturan "Moody's Mood for Love"ın esprili olduğu kadar etkileyici vokal yorumu belki de gecenin en keyiflı anıydı. Parça Moody'nin "I'm In the Mood for Love"ın akorlarının üzerine yaptığı bir doğaçlamadan yola çıkılarak yazılmış bir "vocalese" başyapıtı. Sanatçı konserde bu parçanın sonuna doğru girdiği kısa bir "rap" bölümüyle 21. yüzyıla ne kadar rahat ayak uydurduğunu da göstermekten geri kalmadı. Jobim'in "Wave"inden sonra çalınan Coltrane'nin zor parçası "Giant Steps"in hızlı bir yorumunda, sıkça yapıldığı gibi sololar gamlara ve arpejlere biraz fazla dayalı kaldı. Konser "Pennies From Heaven" adlı jazz standardının "Benny's From Heaven" olarak değiştirilmiş ve savaştan dönen bir kocanın eşine "Benny adını verdiğin bebek cennetten gelmiş olmalı, çünkü benden olmadığı kesin" demesini anlatan, çok komik bir yorumuyla sona erdi.

Cuma akşamının son topluluğu şarkıcı ve piyanist **Shirley Horn**'un uzun yıllardır birlikte çalıştığı bascı **Charles Ables** ve davulcu **Steve Williams**'dan oluşan üçlüsüydü. Miles Davis'in en sevdiği şarkıcılardan olan Horne gösterişsiz, özgün yaklaşımı ve yapmacıksız vokal tarzıyla müziğin hem melodik hem de lirik açından özünü ortaya çıkaran usta bir şarkıcı. "Meditation", "Where Do You Start", "Here's To Life" gibi ballad'ları olağanüstü yavaş tempolarda yorumlayan sanatçı, "Fever" ve "I've Got The World On A String"e getirdiği sade ve çarpıcı düzenlemelerle tanıdık melodilere yeni bir bakış açısı getirdi.

Cumartesi akşamki konser, akustik jazz çalışmalarıyla haklı bir üne kavuşan genç bascı **Christian McBride**'ın Weather Report, Miles Davis ve zaman zaman da (bilmem hatırlayan var mı?) Gong'u andıran jazz-rock tarzındaki deneysel dörtlüsüyle başladı. Topluluk, geçtiğimiz yıllarda Ray Brown'la çalışan genç piyano virtüözü **Geoff Keezer**, World Saxophone Quartet'te çalan tenor saksofoncu **Ron Blake** ve güçlü bayan davulcu **Camille Gainer**'den oluşuyordu. McBride'ın eşliksiz uzun bir bas solosuyla açtığı "Egad" adlı parçada Keezer elektrikli klaviyelerden çıkardığı ilginç efektlerle topluluğun "Sci-Fi" (Bilim Kurgu) albümünün temasına uygun bir "uzay müziği" ortamı yarattı. Steely Dan'ın "Aja" adlı bestesinin bir jazz düzenlemesiyle devam eden konser, "Lullaby For A Ladybug" ve "Science Fiction" adlı eserlerle sona erdi. Son parçada Christian McBride'ın elektrikli bas çalışında kendi kişiliğini Jaco Pastorius ve Stanley Clarke'ın etkileriyle birleştirmesi dikkati çekti. Günümüzün en önemli genç basçılarından olan McBride'ın son yıllarda jazz dünyasını ikiye bölen gelenekçilerle yenilikçiler arasındaki çekişmeyi umursamadan istediği yönde araştırmalar yapmasına tanık olmak festivalin en sevindirici yanlarından biriydi.

Gecenin ikinci topluluğu festivalin düzenlenmesine büyük katkıda bulunan University of North Texas'ın jazz bölümünün bir numaralı big band'i olan "**One O'Clock Lab Band**"di. Neil Slater yönetimindeki topluluk yalnızca bu üniversitenin öğrencilerinden oluşan toplulukların en iyisi olmakla kalmıyor, aynı zamanda ABD'nin de en yetkin jazz orkestraları arasında sayılıyor. Count Basie, Stan Kenton, Woody Herman, Mel Lewis/Thad Jones orkestralarının repertuarları kadar öğrencilerin yazdığı özgün beste ve düzenlemeleri çalan topluluk festivalde "Escape Velocity", "Three And One", "Tenderly", "Domain", "One Finger Snap" ve "Stella By Starlight" adlı parçalarda büyük teknik yetkinliklerini bir kez daha sergiledi.

Cumartesi geceki konserin son konuğu ünlü trompetçi **Clark Terry**'ydi. Terry'ye eşlik eden grup önceki akşam Moody'yle çalan Haerle, Seaton, Soph'a ek olarak Dallas bölgesinin en saygın müzisyenlerinden tenor saksafoncu Marchel Ivery'den oluşuyordu. Terry konserde, "I Don't Want To Be Kissed By Anyone But You", "Bye Bye Blackbird", "I Want A Little Girl", "Green Dolphin Street" adlı jazz standardlarının yanısıra Soph'un bestesi olan "Teepee Time", Duke Ellington'un klasiği "Mood Indigo" ve Dizzy Gillespie'nin "Ow!" adlı parçalarına yer verdi. Terry son yıllarda yaşadığı sağlık sorunlarına rağmen trompetteki yetkinliğinden fazla birşey kaybetmediğini gösterdi ve konser boyunca yaptığı esprilerle dinleyicilere neşeli anlar yaşattı.

Böylece Kuzey Teksas bölgesi de sonunda bir jazz festivaline kavuşmuş oldu. İlk yılında jazz şenliklerinin sevilen emektar simaları Clark Terry, James Moody ve Shirley Horn'u bir araya getiren festivalin seneye devam edip etmeyeceği, ederse de nasıl bir şekil alacağı ise akılda kalan sorular arasındaydı.

Emre Gürhan & Gökçe Berberoğlu

Ankara'dan Bir Macar Geçti...

Modern Türkiye'nin başkenti Ankara, gittikçe sanatsal ve kültürel etkinliklerde de kendini göstermeye başlamıştır. Türkiye'nin kalbi olan bu şehirde ardarda düzenlenmekte olan kültürel etkinliklerden birisi de "Sanata Saygı Derneği"nin düzenlediği II. Sanat Bayramı çerçevesinde biz jazz severler için Macaristan'da ve Avrupa'da tanınan ünlü jazz piyanisti Kâroly Binder geçtiğimiz Mayıs ayında ilk olarak Hasanoğlan Köyü'nde bir açıkhava konseri daha sonra da CSO'da bir konser vererek jazz severlerle buluşmuştur.

Binder, 1956'da Budapeşte'de doğmuştur, klasik müzik çalışmalarına 5 yaşında başlamıştır ve 1979'da Liszt Ferenc Müzik Akademisi'nden mezun olmuştur. Sanatçı Macaristan'da ve Avrupa'da tanınmaktadır. Halen kendisi Budapeşte'deki Liszt Ferenc Akademisi Müzik Öğretmenliği Bölümü başkanı ve jazz piyanosu profesörüdür.

1981'de Kalis Uluslararası Jazz Piyano yarışmasına, Kontinenspiel'de 1986 senesinde Macar Radyosu'nun Gran Prix'de aynı çalışmasıyla katılmış ve 1989'da yılın piyanisti adı altında Emerton ödülünü kazanmıştır. "Dance Music" adlı CD'si 1991 yılında "yılın plağı" ödülünü almıştır. Binder, televizyon, radyo ve film için müzikler yapmış, düzenli olarak Macaristan'da ve yurt dışında diğer müzisyenler ve yorumcularla çalışma olanağı bulmuştur. Binder'in piyano üzerine besteleri bulunan toplam 27 tane albümü bulunmaktadır. Sanatçının, Londra'dan Kahire'ye kadar çeşitli yerlerde konserleri olmuştur.

Bütün bunların yanında Binder, film müziklerinin söz yazarı ve bestecisi olarak da bilinmektedir.

Kâroly Binder, İngiliz Kraliyet Müzik Akademisi'nin master sınıfında yeralan ilk Macar'dır. Bu yerini 1999'da geleneksel Londra Jazz Festivali'nde ve Babican Center ve Kraliyet Festival'inde iki Macar müzisyen (Mihaly Borbely) tarafından düzenlenen konserlerdir.

CSO öncesinde biz de kendisiyle Ankara'daki Macaristan Büyükelçiliği'nde söyleşi imkanımız oldu.

"Bize müzikal geçmişinizden bahseder misiniz?"

5 yaşında iken piyano çalmaya başladım. Fakat akademik anlamda 15 yaşından beri müzikle uğraşmaktayım. Halen Liszt Ferenc Müzik Akademisi'nde müzik profesörü ve jazz bölümü başkanıyım.

"Akademi dışarıdan yabancı öğrencileri kabul edip onlara burs veriyor mu?

Evet, her sene yabancı öğrenci kabul ederiz ve onlara burs veririz.

"Bu kadar çok ürettikten sonra neler hissediyorsunuz?"

Benim yaşam tarzım müzik, sanat ve müzisyenlerle içiçedir. Herzaman sanata karşı ilgim vardı, fakat tüm alanlara açıktım. Örneğin tıbba başvurmuştum, fakat müzik tüm hayatımı alınca bırakmak zorunda kaldım. Kendimi müzikten ayıramaz oldum.

"Türk etnik jazz ile Macar etnik jazz arasında benzerlikler var mıdır?

Tabiiki, Türk etnik jazz'ı dinlemedim fakat, Türk Halk müziğini dinledim. Tüm halk müzikleri arasında benzerlikler vardır ve bu durum Türk ve de Macar Halk müziği için de geçerlidir.

Jazz bizim dönemimizin doğaçlamanın yüksek kültürüdür. Jazz neyin iyi neyin kötü olduğunu analiz eder ve eler.

"Stüdyo kayıtları ile canlı konserler arasındaki fark sizce nasıl?"

Bunun için bir konferans bile verebilirim. Canlı konserlerde seyirci ile bir ilişki içerisindesiniz. Fakat stüdyoda ise herşeye tamamen kapalısınız. Bir hata yaptığınızda bunu stüdyoda düzeltebilme şansınız var çünkü, kontrol edilebilir. Stüdyoda işin bir kısmını mükemmel bir hale gelene kadar defalarca baştan yaratabilirsiniz. Fakat bu, canlı konserlerde imkansızdır, daha dinamiktir.

Jazz müzisyenleri izleyici tarafından yaratılmış olan atmosferi hissetmelidir. Bu çeşit müzik doğaçlaması önemlidir ve bunu yaptığınız zaman seyirciyle buluşabilirsiniz. Stüdyoda ise tamamen tek başınasınız hiç gürültü yok. Yani, stüdyo kayıtları avantajlıdır, çünkü onları CD'den bir çok defa dinleyebilirsiniz fakat, canlı konserler boyunca hata yapamazsınız.

"Hiç unutamadığınız bir konser var mı?"

Royal festival Salonu, Frankfurt Operası, Hamburg NDR Radyosu gibi iyi organize edilmiş ve büyük konserlere rağmen, asla unutamayacağım konser Macaristan'nın küçük bir kasabası olan Öriszentpéter'e benzeyen, Hasanoğlan köyünde 7 Mayıs'ta vermiş olduğum konserdir. Hayattında jazz dinlememiş, halkla iletişim kurmak herecan vericiydi. Müziğin başka çeşitlerini denemiş bu insanlara jazz dinleme tecrübesini yaşatmak güzeldi. Her iki konserde en iyi olan şey dinleyiciydi.

"Daha önceleri Béla Bartok ve A. Adnan Saygun'nun birlikte yaptıkları gibi siz de herhangi bir Türk müzisyenle düet yapmak istermisiniz?

Tabiki, yapmak isterim fakat, böyle bir şansım olmadı Fazıl Say dışında.

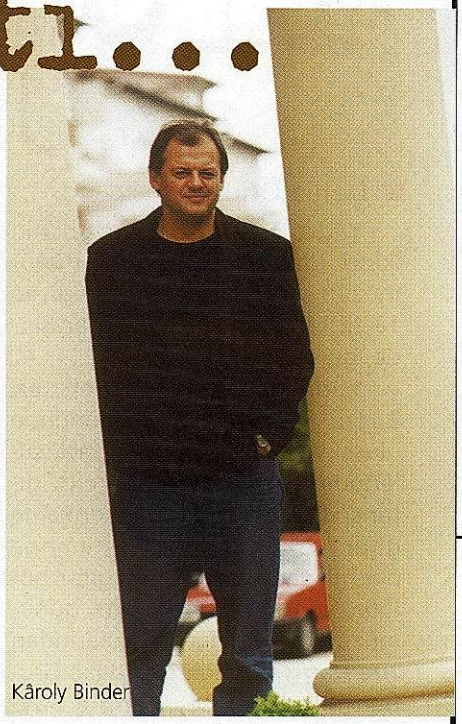

Kâroly Binder

"Fazıl Say ile nasıl tanıştınız?"

Say ile Budapeşte'nin yanında bir kasaba olan Vac'da bir müzik festivalinde tanıştık. Performansını çok beğendim ve çok iyi piyano çalıyor.

"Örnek aldığınız bir idolünüz var mı?"

Felsefesi bakımından Béla Bartok'u örnek almışımdır. O hiç bir zaman kendisinden ödün vermemiştir, çünkü halk müziğine inanmış ve soruların tüm cevaplarını orada bulmuştur.

"Gelecekteki müzikal planlarınız neler?"

Doğaçlama ve kompoze müziğin içindeki denge herzaman ilgimi çekmiştir. Bu denge çok önemli, bunun üzerine çalışmaktayım ve bunu kayıda geçirmek planlarımın içindedir. Mihaly Borbely ile yeni bir albüm kaydetmek istiyorum, kendisi üflemeli çalgıları çalar, ben de piyano ile kendisine eşlik edeceğim. Bu da halk ve klasik müzik elementlerinin bir doğaçlanmasını içerecek. Bu düşünce uzun zamandır kafamdaydı. Ve tabiki bir de piyano konçertosu yazacağım. Düet daha doğaçlama olacak. Bu iki şey benim için önemlidir.

"Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz, umarız ki gelecekteki planlarınızı gerçekleştirirsiniz."

Konser hakkındaki izlenimlerimizle ilgili olarak öncelikle konseri çok beğendiğimizi söylemeliyiz. Özellikle iki piyanoyu aynı anda çalması jazz'a yeni bir boyut kazandırarak doğaçlama yoluyla da değişik bir yorum kattı. Özellikle Türk ezgilerini yorumlaması değişikti. Umariz bu konserlerin devamı hiç bitmez.

YTÜ'de 2. Jazz Rüzgarı

Deniz Önder

Yıldız Teknik Üniversitesi'nin İkinci Jazz Festivali Rektörlüğümüzün ve Vakfımızın desteği ile 18-22 Mayıs 2001 tarihleri arasında gerçekleşti.

Yıldız Teknik Üniversitesi 2.Jazz Festivali'nin ilk gününde ulusal ve uluslararası jazz festivallerinde ülkemizi temsil etmiş, gitarist **Önder Focan**, Amerika'da gitar ve jazz gitar eğitiminde önemli yeri olan GTI'nin gitar bölümü yöneticisi **Sid Jacobs,** günümüzün önde gelen orgcularından **Joe Bagg** ile birlikte çaldılar. Grubun davulcusu ise **Cengiz Baysal**'dı. Baysal Amerika dönüşü havaalanından üniversitemize gelerek festivalimize katıldı. Dinleti son derece özel, çok renkli, çok keyifli idi.

Festivalimizin ikinci gününde ise konuklarımız, ülkemizin önde gelen gitar ustalarından **Erkan Oğur** ile **Turgut Alp Bekoğlu** (d) ve **İsmail Soybek** (b) idi. Sanatçılar her zamanki tarzlarının dışına çıktılar. Konser boyunca Bektaşi Nefesleri ve türkülerimiz "halden hale geçiş" bağlamında doğaçlama olarak yorumlandı. Sanatçılar çalmanın çok keyifli olmasına karşın, zor dinlenen bir müzik yaptıklarını bu nedenle, yıllarca kendileri için gerçekleştirdikleri müziği yeni yeni dinleyicilerle paylaştıklarını ifade ettiler. Yaklaşık 500 öğrencinin katılımı ile gerçekleşen ve öğrencilerin sabaha kadar sürmesini teklif ettikleri dinletiden keyif aldıkları belliydi, üç saat süren konser sonunda sanatçılar da dinleyenler kadar mutluydu.

Hava şartları nedeni ile ilk iki günkü dinletileri kapalı mekanda yapmak zorunda kalmıştık. Üçüncü gün ise hava pırıl pırıldı, artık avluya yerleşebilirdik. Ses ve ışık düzeni Mimarlık Fakültesinin önüne kuruldu. İlk olarak YTÜ Sanat Tasarım Fakültesinde jazz eğitimi alan öğrencilerden oluşan grup küçük bir konser verdi. Daha sonra ise **Bülent Ortaçgil** ve müzisyen dostları: **Erkan Oğur, Gürol Ağırbaş, Cem Aksel** ve **Baki Duyarlar** ile birlikte çaldılar. Yıllarca kendi bestelerini seslendiren Ortaçgil, ilk albümünden son albümüne kadar tüm eserlerini öğrencilerin katılımı ile seslendirdi. Erkan Oğur'un gitar, Gürol Ağırbaş'ın bas, Cem Aksel'in davul ve Baki Duyarların piyano soloları da son derece etkili idi. Konserin başındaki elektrik kesintisi ardından amplifikatörün yanması ses kalitesini düşürmesine neden oldu. Herşeye rağmen yaklaşık 4000 kişilik katılım sanatçıları son derece mutlu etti.

Festivalin son gününde ise **Baki Duyarlar** (p), **Cem Aksel** (d), **Erdal Akyol** (b) tan oluşan jazz üçlüsü, klasik yaylı dörtlü ile birlikte: **Seda Subaşı** (vi), **Dolunay Erten** (vi), **Deniz Yücel** (vio), **Şafak Erişkin Sökmen** (çello) jazz müziği gerçekleştirdiler. Türkiye'de ilk kez yurt dışında ender olan bu uygulamada Baki Duyarlar'ın besteleri seslendirildi. Çok özel bir dinleti olduğunu, müzik ve ortamın dinleyicileri büyülediğini belirtmek isteriz.

Konserler öğrenci ve öğretim üyelerimizin yanında diğer üniversitelerin öğrencilerinin de katılımı ile gerçekleşti. Bülent Ortaçgil konserine gösterilen ilgi geride ezilmiş çimler ve çöplerle dolu bir avlu bırakmasına rağmen, yozlaşan müziğin hızla yayıldığı toplumumuzda gençlerin jazz festivaline olan yoğun katılımı bizleri mutlu etti. Belki de eğlenmek üzere motive olmuş çok sayıda gencin yanyana gelmesiyle bu tür sonuçların olması kaçınılmazdı. Hiç kuşkusuz gönlümüz gençlerin çevreye daha duyarlı olmasından yanadır. Tesellimiz ise başka herhangi tatsız bir olayın olmamasıdır.

YTÜ' de geleneksel hale gelen bu etkinliğin devamı ve daha geniş katılımlı organizasyonla, daha başarılı işler yapmak dileği ile...

Gülüş Gülcügil

New York

Blue Note'da yeni "mavi nota"lar

Audiofact

12 Mayıs Cumartesi. New York'un şüphesiz en çok isim yapmış olan jazz kulübü Blue Note, tarihinde ilk kez "main act" olarak bir Türk grubu ağırlıyor. Salon dolu. Organizasyonu üstlenen Moon&Stars görevlileri, herşeyin yolunda gitmesine rağmen bir hayli heyecanlılar. **Onur Türkmen** ve **Mehmet Ali Sanlıkol** öncülüğündeki grup **Audiofact**, beş adet üyesinin yanısıra iki ünlü isimle beraber sahneye çıkıyor: Trompetçi **Tiger Okoshi** ve perküsyoncumuz **Okay Temiz**. Seyirciler arasında ise Arif Mardin ve oğlu Joe, Can Dündar, Nebil Özgentürk, Coşkun Aral gibi isimler var.

Konserden bahsetmeden grubun geçmişini kısaca hatırlatalım: Berklee müzik okulunda tanışıp beraber çalışmaya başlayan Mehmet Ali ve Onur, kalite ve yaratıcılığından taviz vermek istemeyen, ciddi müzisyenleri bir araya getirecek, idealist bir grup kurmaya karar veriyorlar. Aralarına Amerikalı saksofoncu **Ryan Woodward**, İtalyan basçı **Roberto Huergo** ve davulcu **Cengiz Baysal**'ı alan ikili, kısa bir süre sonra son derece enerjik müzik yapıları ve sıkı bestelerle seslerini duyurmaya başlıyorlar. Aydın Esen'in prodüktörlüğünü üstlendiği ilk albümleri "Black Spot", oldukça iyi tepkiler alıyor. Meksika, Arjantin, Avrupa, Türkiye ve Kıbrıs'ta konserler veren Audiofact, bu günlerde ise ikinci albümün hazırlıklarını tamamlamakta.

Gelelim Blue Note konserine. Audiofact'e daha önce de eşlik eden Okay Temiz ve Tiger Okoshi eşliğinde "Mr. Downtown" adlı parça ile açılış yapan **Audiofact**, bu ilk besteden itibaren Modern fusion–jazz-Türk ve "World Music" sentezi olan tarzı ile dikkat çekiyor. İlk dakikaların heyecanını çabuk atmayı başaran grup elemanları arasındaki güçlü iletişimi hissetmemek mümkün değil. Okay Temiz'in gözalıcı, alışılagelmedik enstrümanları ile Tiger Okoshi'nin şık soloları müziğe yeni boyutlar katıyor. Evet, bu konser özel bir konser. Ama onu özel yapan, grubun yüksek performansını da gölgede bırakacak bir mevzu...

Nitekim Mehmet Ali Sanlıkol mikrofonu alıyor ve anlatıyor: "Şimdi sizlere sunacağımız müzik konsepti, Onur ve benim bir süredir üzerinde çalışmakta olduğumuz yeni bir deneyim. Türk musikisi ile Batı müziğinin çeşitli sentez imkanları üzerinde denemeler yapıyoruz. Birazdan Onur'un çalacağı enstrüman, perdeleri 24 tonlu müzik sistemine göre ayarlı, dünyada ikinci bir örneği bulunmayan bir gitar. Ben de klaviyemi aynı sisteme göre akort ettim. Ortaya çıkan müziği siz seyircilere ilk kez bugün dinleteceğiz".

Bu sözlerin ardından ortalığa yayılan bu farklı akorlara ve Onur'un yeni gitarı ile çaldığı bol komalı ezgiye kısa bir süre sonra Tiger, arkadan da Okay Temiz aşlik etmeye başlıyor. Ne yazık ki bu gösteri çok uzun sürmedi; grup, yine enerjik bir Türk ezgisi ile kendi bestelerine döndü. Ama insanın tüylerini diken diken yapan o kısa anı dinleyici kolay unutmuyor ve konser bittiğinde grubun sahneyi terketmesine izin vermiyor.

Sanlıkol, son yıllarda New England konservatuarında doktorasını tamamlamakta; Türkmen ise İstanbul'da Türk Müziği üzerine araştırmalar yapıyor. Çalışmalarının devamını merakla bekliyoruz...

ISTANBUL FOUNDATION FOR CULTURE AND ARTS

İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT VAKFI

8th INTERNATIONAL İSTANBUL JAZZ FESTIVAL

8. ULUSLARARASI İSTANBUL CAZ FESTİVALİ

JAZZ

JULY 6 - 21 TEMMUZ 2001

8. ULUSLARARASI İSTANBUL JAZZ FESTİVALİ 6-21 TEMMUZ 2001

	AÇIKHAVA TİYATROSU		CRR		ESMA SULTAN		BABYLON	
6 Temmuz Cuma							Big Bad Woodoo Daddy	23.00
7 Temmuz Cumartesi	Konsercell Brooklyn Funk Essentials & Laco Tayfa	21.30					Future Sound of Istanbul	23.00
8 Temmuz Pazar								
9 Temmuz Pazartesi	Nick Cave & the Bad Seeds	21.30	Brad Mehldau	09.30				
10 Temmuz Salı	Buena Vista Social Club Presents Cachaito & Anga / Omara Portuondo	20.30 22.00					IAJE Sisters in Jazz Sextet	22.30
11 Temmuz Çarşamba	PJ Harvey	21.30	IAJE Sisters in Jazz Sextet Kenny Barron & Regina Carter	18.00 19.30			Dezoriental	23.00
12 Temmuz Perşembe	Dianne Reeves Wayne Shorter	20.30 22.00					"Jazzland Nights" Beady Belle	23.00
13 Temmuz Cuma	Eleftheria Arvanitaki	21.30	Frank Sinatra Jr & Woody Herman Orchestra	19.30			"Jazzland Nights" Bugge Wesseltoft	23.00
14 Temmuz Cumartesi	"Salsa Night!" Oscar de Leon & Celia Cruz	21.00 22.30						
15 Temmuz Pazar								
16 Temmuz Pazartesi					"Cubanismo" "Mardi Gras Mambo"	22.00	Mardi Gras.bb	23.00
17 Temmuz Salı	STING	21.30					Radio Oxy-gen Jazz Festival Edition 3	23.00
18 Temmuz Çarşamba			Esbjorn Svensson Trio	19.30	Pink Martini	22.00	Uçan Halı	23.00
19 Temmuz Perşembe					Pink Martini	23.00		
20 Temmuz Cuma							Kruder + Trüby	23.00
21 Temmuz Cumartesi							Kruder + Trüby	23.00

Dianne Reeves
12 Temmuz'da Açıkhava'da

Ece Ermeç

Sevgili Dianne Reeves'in hayranları ile buluşmaya geleceğini duyduğumda çok heyecanlandım. Zira onun ne kadar muhteşem bir sanatçı olduğunu bilenler onu izleme imkanının ne kadar değerli olduğunu bilirler. Ancak Dianne Reeves hiçbir zaman kendini ticari bir şekle sokmamış ve her zaman daha iyiyi ve daha değişiği aramış bir sanatçı olduğundan da bir çoklarımız tarafından yeterli ilgiyi görememiş olduğu düşünülebilinir.

Biyografi:

Joe Williams Down Beat dergisine 1997 yılında verdiği Dianne Reeves biyografisinde sanatçıyı şöyle özetliyor:

"Öyle sanıyorum ki Dianne Reeves kendisinden önce oluşmuş, Ethel Waters'dan tutun da Ella Fitzgerald'a ve Sarah'ya ve Carmen'e kadar, tüm güzel şeylerin yasal bir uzantısı. O toprak ana, o aşık, o yaralı, incinmiş çocuk, o tüm bunlarla bütünleşmeyi başarıyor."

Gerek güçlü, çevik sesi, gerek ritmik ustalığı gerek sakin ve huzurlu doğaçlama yeteneği ile Dianne Reeves kesinlikle jazz'dan doğmuş ya da başka bir deyişle jazz'ın yaratmış olduğu bir sanatçı. Ancak müzikte sınır olmaması gerektiğine inandığından şarkıları Afrika, Brezilya, Karaipler'den, Gospel ve R&B, klasik ve günümüz popundan esintiler taşıyor.

Değerli şarkıcılığının kökleri çocukluğunda atılıyor. 1956'da Detroit'de doğup, Denver'da büyütülen Reeves, kansere yenik düşen babasını 2 yaşındayken kaybediyor. Ancak ailesindeki tüm kadınların birer savaşçı olduğunu her fırsatta belirten Dianne, kendisine sarsılmaz bir tahammül duygusu aşıladıklarını söylüyor. Müzik ise ona aileden gelen başka bir hediye. Babası bir şarkıcı, annesi bir trompet sanatçısı, dayısı Charles Burrell ise Colorado Senfoni Orkestrasında çalan bir basçı. Bunun haricindeki en önemli etki kuzeni, besteci, aranjör, keyboardcu ve gelecekte onun albüm prodüktörü olacak olan meşhur George Duke'tur.

Küçük yaşlarda piyano çalması da, ileride onun harmonik deneyim ve bilgisine temel oluşturmuştur. Lisedeki müzik grubu ile Chicago'daki bir ulusal jazz eğitimcileri yarışmasında şarkı söyleyip eğitimini gözler önüne serdiğinde sadece onaltı yaşındaydı. Onu dinleyenlerden biri de onun ileriki yıllarda vazgeçilmez ve uzun süreli öğretmeni olacak olan trompetçi Clark Terry idi. Onu yıldız sanatçılardan oluşan kendi grubu ile şarkı söylemeye davet etti. Bunların arasındaki isimlerden bazıları Al Grey, Eddie "Lockjaw" Davis ve

Saat 20.30'da Dianne Reeves (vo), Romero Lubambo (g), Otmaro Ruiz (keyb), Munyungo Jackson (perc), Reginald Veal (b), Mark Simmons (d) ile sahnede olacak.

Tommy Flanagan'dır. Colorado Üniversitesine devam ettiği ve müzikte bir kariyer peşini kovalayacağı Los Angeles'a taşındığı yıllarda da kendisiyle olan çalışmalarına devam etti.

Birkaç yıl yerel kulüplerde şarkı söyledikten sonra 1976 yılında Los Angeles'a taşındı. Burada sadece jazz vokalisti olmanın pek revaçta olmadığını ve kabiliyetlerini başka yönlere göre esnetmesi gerektiğinin farkına vardı. Bir Latin füzyon grubu olan Caldera'ya katıldı. En güçlü şarkılarının birçoğunu birlikte yazmış olduğu kalıcı arkadaşı, Eduardo (Eddie) del Barrio ile tanıştı. Reeves daha sonra kendisinin on yıl süre ile müzik direktörü olacak olan ve kendisine müzikal olarak her istediği yere ulaşabilma özgürlüğünü kazandıran, piyanist Billy Childs'ın başında bulunduğu Night Flight adlı deneyimci jazz grubu ile de söyledi. Phil Moore ile çalıştıktan sonra stüdyo çalışmalarını sıklıkla yaptığı bu şehirde Lenny White ve Stanley Turrentine ile sessionlar yaptı, 1981 yılında Sergio Mendes ile 1984 yılında da Harry Belafonte ile turneye çıktı.

1991 yılında Quincy Jones ile katıldığı Montreux Jazz festivaline 1995 yılında tek başına katıldı.

İlk albümünün prodüktörü Herb Wong kendi şirketi olan Palo Alto'ya katılmasını sağladı. Dianne Reeves bu etiket altında iki albüm yaptı.

1982 tarihli Welcome to my love ve 1985 tarihli For Every Heart.

Aynı sıralarda anneannesinin hatırası için yazıp kaydettiği Better days çok heyecan verici bir parçadır. Daha sonra Reeves bu şarkıyı doğuştan gelen, çocukluğunun bir yansıması olan gospel tarzına doğru geliştirdi. Ancak Milwaukee gazetecisi Tina Maples'a bir röportajda söylediğine göre Palo Alto zamanında henüz kendi sesini bulamadığını, tek bir Sarah, tek bir Ella ve tek bir Carmen olduğu gibi kendisinin de kendi özgünlüğüne kavuşması gerektiğini dile getirmişti.

1987'de tekrar Los Angeles'a taşındığında o sıralarda yeniden yapılanmakta olan Blue Note'a kabul edilen ilk vokalist olmuştu.

1987 tarihli Dianne Reeves adlı albümü ile, 1989 tarihli Never Too Far adlı albümlerinde daha çok pop ve R&B'ye odaklanmıştı. Ancak işlerindeki eklektizm bu çalışmalardan sonra çok daha net bir şekilde gözlemlenir.

1991'deki I Remember, jazz standartlarından Latin müziğine kadar geniş bir yelpazede gezinir.

1994'deki Art and Survival, pop, soul ve jazz'dan oluşan hararetli bir otobiyografik bir albüm olup, gospel tarzı olan Come to the River adlı parçasını da içerir.

1995'deki Quiet After The Storm adlı albümü ise "En İyi Jazz Vokal Performansı" dalında Grammy ödülü kazanmıştır. Bu albüm oldukça fazla jazz ezgileri ile bezeli ve Duke Ellington, Joni Mitchel ve Harold Arlen gibi sanatçıların şarkılarına yer vermektedir.

1996'daki The Grand Encounter jazz üstatlarından Joe Williams, James Moody, Toots Thielemans, Kenny Baron, Harry "Sweets" Edison, Clark Terry ve Phil Woods gibi isimlere yerverir.

1997'de çıkan That Day ise sanatçının diğer bir Grammy'e aday gösterilmiş albümüdür.

1999 tarihli Rivers albümü, kuzeni George Duke ile tekrar buluştuğu ve Mulgrew Miller, Billy Childs, Terri Lynn Carrington, Kenny Garrett ve Brian Blade gibi büyük bir star kadrosunun kendisine eşlik ettiği ve Leonard Cohen, Peter Gabriel ve Joni Mitchell'dan ezgiler taşıyan bir albümdür.

2000 yılının yazında piyasaya çıkan In the Moment-Live in Concert albümü sanatçıya en son Grammy ödülünü kazandırdı.

2001 yılında son olarak piyasaya çıkan bir Sarah Vaughan'ı anma albümü olan The Calling: Celebrating Sarah Vaughan ise sanatçının ülkemizde vereceği konserin büyük bir bölümünü ve ağırlığını oluşturacak. Bakın bu albüm için dünya'nın önde gelen kritikler neler demiş:

Washington Post *gazetesinden Goeffrey Himes Dianne Reeves'in Blue Note'dan çıkan "That day..."adlı albümü ile ilgili düşüncelerini 30 Ocak tarihli yazısında şöyle dile getiriyor:*

"1960'lardan sonra yazılmış olan tüm pop şarkılarının jazz vokalleri ile ilgili bir ön yargı vardı. Ella Fitzgerald ve Billie Holiday'e 40'ların ve 50'lerin hit olan pop parçalarına jazz esintileri eklemeleri kabul edilebilirken sonraki jenerasyon için bunu 60 ve 70'lerin parçalarıyla yapmak kabul edilemiyordu ki bu da vokal jazz sektöründe bir durgunluk sürecinin başlamasına sebep oldu. 90'lı yıllara kadar süren bu süreç bir uyuyan güzel edası ile, Cassandra Wilson, Kevin Mahogany ve Vanessa Rubin gibi genç sanatçıların repertuarlarına çağdaş şarkı ve sesler getirme haklarında ısrar etmeleri ile sona erdi. Bu uyanışın en önemli kilit isimlerinden birisi de Dianne Reeves olmuştur. "That Day..." adlı albümünde Carole King, Cat Stevens, Joan Armatrading, Dusty Springfield ve Shirelles'lerden

esinlenilmiş melodiler bulunmaktadır. Dianne Reeves, Fitzgerald'ın [hard swinging, scat-singing bop] ekolünden gelmemesine ve Holiday'in ters huylu minimalizm ekolünden olmasına rağmen, Reeves'in sahip olduğu kendine güven, sıcaklık ve his dolu alto tonu bu empresyonizmin başarılı olmasını sağlamaktadır.

***The New York Observer**'dan Rex Reed'in 12 Şubat 2001 tarihli makalesinin başlığı şöyle:*

İki kelime: Dianne Reeves

Her zaman karşı karşıya kaldığım bir soru bundan sonraki Billie, Sarah, Ella, Carmen veya Lena'nın kim olacağı sorusudur. Artık bu soruya iki kelime ile cevap verebiliyorum; Dianne Reeves. Adeta hepsinin biraraya konulmuş şekli gibi şarkı söylüyor ve dans ediyor. Jazz'daki en sıcak şey. Bunu Sevgililer Gününde vereceği yeni albümünün çıkışını kutlama resitalinde bir kez daha kanıtlayacaktır. "Sassy"nin kendi kayıtlarının Reeves tarafından kendine özgü uyarlanmış bir karışımı olan bu CD, uzun zamandır duyduğum en volkanik patlama...

***Billboard** dergisinin 17 Şubat 2001 tarihli bülteni sanatçının "The Calling" adlı albümü ile ilgili bakın neler not ediyor.*

Reeves sesini bir melodi etrafına sarabilen pek az güncel jazz şarkıcılarından biri. Yüksek notalara erişiyor, alçaklara inebiliyor ve aradaki her cümleyi hissedilir bir sıcaklık ve neşe ile okşuyor. Tüm ayarlamalar uzun süredir Reeves'in takımını oluşturan, Billy Childs'ın Reeves'in sesini ön plana çıkarması ve jazz dünyasının en önde gelen isimlerinin de katılımıyla tamamlanıyor. Bunların arasında Mulgrew Miller, gitarist Russell Mallone, saksofoncu Steve Wilson ve "I Had'nt Anyone 'Till You" adlı parçada sanatçı ile düet yapan trompetçi Clark Terry bulunuyor.

Bakın ***Los Angeles Times*** gazetesinden Don Heckman 25 Şubat 2001 tarihli yazısında sanatçı hakkında neler diyor:

"Dianne Reeves on yılı aşkın bir süredir, özellikle de sağlam müzik temelinin farkında olan yaşıtları tarafından, hayranlıkla izlenen bir jazz solistidir. O halde sahip olduğu yeteneğin hakkı olan dünyaca tanınmışlığa erememiş olması nedendir? Bu büyük ihtimalle onun seçici özelliğinin kendisini geleneksel jazz'ın dışında tarzlara taşımış olmasındandır. Ve büyük ihtimalle de bu çok değişik alanları çok büyük bir mülayimlikle idare etmiş olmasındandır. Reeves'in daha sabit jazz'a geçmesi her ne kadar geç de olmuş olsa bu sene çıkarmış olduğu canlı albümü "In The Moment" albümünün almış olduğu Grammy ödülü ile olmuştur. Dianne Reeves'in canlı performansları kendisinin ne denli ritmik sezgiye, ne kadar sağlam bir harmonik kulağı olduğunu ve vokal emprovizasyona olan yaratıcılığını gözler önüne sermiştir. Blue Note'dan çıkarmış olduğu albümü "The Calling: Celebrating Sarah Vaughan"da ise Reeves çoğu zaman kendi stilini bir kenara bırakarak Sarah Vaughan ile özdeşleşmiş olan ses tonunu ve vokalist özelliklerine benzemeye çalışmış ve bunu büyük bir ustalıkla başarmıştır. Bu albümün başarılı olmasındaki en büyük paylardan biri de Miles Davis'in aranjör Gil Evans ile besteci ve piyanist Billy Childs sayesinde yapmış olduğu işbirliğidir. Böylesine kabiliyetli sanatçıların biraraya gelişi herzaman bu mükemmeliyeti yakalayamaz ancak yakaladığında da ortaya çıkanlar böylesine yetenekli sanatçıların egolarını bir kenara bırakarak ortak bir yaratıcı amacın peşinde koştuklarında neler yapabileceklerinin hayranlık uyandırıcı ve müstesna bir örneğidir."

Down Beat'den John Ephland bakın Dianne Reeves'in The Calling adlı albümü ile ilgili Mart 2001 tarihli bülteninde neler diyor:

The Calling'in keyfini çıkarmak için Sarah Vaughan'ı sevmek şart mı? Hayır ama tabii ki zararı olmaz. Sarah Vaughan'ı anma albümü olan bu çalışma, Dianne Reeves'in "Sassy"sine olan hayranlığının çarpıcı bir dökümanı, kanıtı şeklinde. Akla gelen tek soru, pek çok kez Grammy'e aday olmuş böyle bir sanatçının bu albümü gerçekleştirmek için nasıl olup da bu kadar uzun zaman beklemiş olduğudur. Buna da Dianne Reeves gerçek bir profesyonellikle cevap vererek sesinin Vaughan'ı anma albümünü yapmak için bugüne kadar hazır olmadığını söylüyor. Buradaki kanıtlarıyla da Vaughan'ın önemli etkisinin halen sürdüğü gözlemleniyor.

Kesinlikle böylesine olgun ve dayanıklı bir vokal ustasına gıpta ederek ona benzemeye çalışmak bir hayli zor olduğunu kabul etmekle birlikte, yine de Reeves'in şarkı söyleme kabiliyetinin yadsınmaması gerektiğini düşünüyorum. Büyük bir kıymet ve itibarla dağıtıyor, en son parçasına kadar Vaughan'ın yaptığı gibi taşıyor ve Ella'yı hatırlatan bir dürtü ile swing ediyor. Ella'nın görünüşünün bir parçası olan o küçük kız edasının cazibesini taklit edebilmek de Reeves'in sahip olduğu diğer bir yetenek. Kesinlikle "Sassy'nin o kuvvetli sesi duyuluyor.

Dianne Reeves'in San Franciscodaki Masonic oditoryumunda Sarah Vaughan ve Ella Fitgerald'ı anmak için düzenlenmiş olan vokal jazz konserinden sonra San Francisco Chronicle'dan jazz kritiği Philip Elwood'un 6 Mart 2001 tarihli yazısında dile getirdikleri ise şöyle:

"Bir zaman jazz şarkıcısını tanımlaması istenen Rosemary Clooney hazır cevaplılıkla "jazz şarkıcısı jazz söyleyen kişidir" demişti. Ancak pazar gecesine şahit olanların büyük bir bölümünün, jazz şarkıcısı mı, Dianne Reeves jazz söylemenin ta kendisidir diyeceklerinden eminim. Reeves, her bakımdan tam bir jazz müzisyeni. Reeves'in enstrümanı olan sesi, etrafta rastlayabileceğiniz en mükemmel seslerden biri olmakla beraber kendisinin dinleyicisine yolladığı gerek lirik gerek melodik tüm mesajların elçisi. Eskilerin "çok iyi bir kulak" olarak dile getirecekleri yeteneği sayesinde vereceği bir jazz performansının herhangi bir enstrüman çalan bir sanatçının performansı kadar heyecan verici ve yaratıcı. Reeves, dinleyenleri ile bir bağ, bir irtibat kuruyor. Bu sebepledir ki 25 yıllık kayıt hayatından sonra kavuştuğu Grammy ödülü canlı bir konser kayıdı olan "In The Moment" adlı albümü ile geldi. Pazar gecesi vermiş olduğu konser ile Reeves tüm dinleyicilerini ilk parçadan itibaren bambaşka bir dünyaya sürükleyerek pek azının unutabileceği bir performans haline dönüştürdü."

Brad Mehldau Trio
9 Temmuz'da CRR'de...!

Ahu Ünalp
ahujazz@yahoo.com

Mehldau, müzik hayatına yoğun bir "klasik müzik" eğitimi alarak başlar. Dört yaşında piyano çaldığını gören ailesi, Mehldau'ya altı yaşından ondört yaşına kadar piyano dersleri aldırır. Gençliğinde jazz'dan çok rock dinleyen Brad, Manhattan'daki "New School For Social Research"de Jazz and Contemporary Music programına devam eder. Burada ünlü piyanistler Junior Mance, Kenny Werner ve Fred Herch'den eğitim alır. 1988'de New York'a gelmesiyle birlikte pekçok müzisyen ile tanışır. O dönemde Brad Mehldau'nun tarzından etkilenen müzisyenler onunla çalmak ve kayda girmek isterler. Özellikle Peter Bernstein, Jessie Davis, David Sanchez, Mark Turner, Kurt Rosenwinkel, Perico Sambeat, Leon Parker, Avishai Cohen, Chris Potter bu isimlerden bazılarıdır.

Brad'in dünya piyasasına ilk çıkışı Joshua Redman Quartet ile oldu. Birlikte "Mood Swing" adlı albümlerini çıkardıktan sonra, 1,5 yıl boyunca Amerika ve Avrupa'da konserler verdiler.

Mehldau 1995'de Warner Bros'dan ilk albümü olan "Introducing Brad Mehldau"yu piyasaya çıkardı. Bu albüm hakkında Chicago Tribune şöyle yazıyordu; "Albümde Mehldau'nun çaldığı orijinal kompozisyonların mükemmelliği onun başarısının en büyük ispatı. Bu orijinalliği ise farkına varılmasındaki en büyük etken".

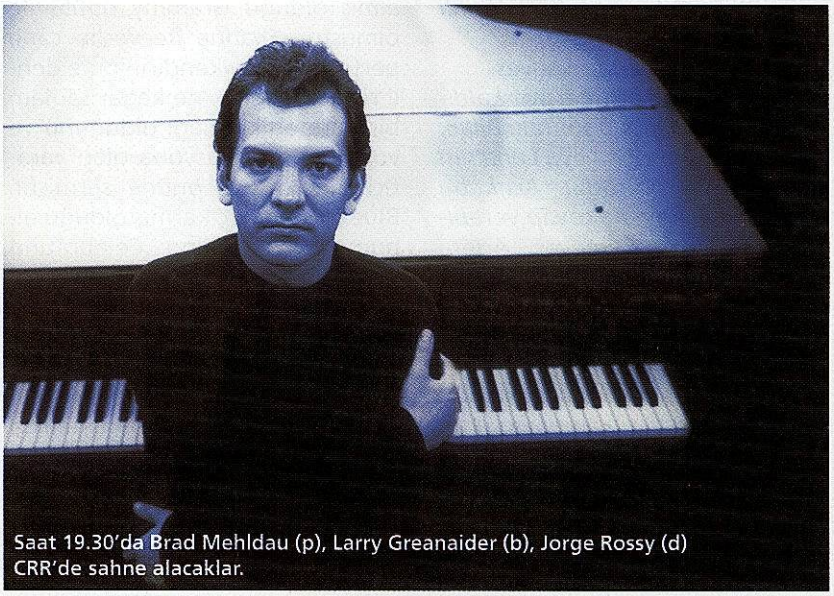

Saat 19.30'da Brad Mehldau (p), Larry Greanaider (b), Jorge Rossy (d) CRR'de sahne alacaklar.

Brad'in ikinci Warner Bros albümü "The Art of the Trio, Vol.1" Şubat 1997'de piyasaya çıktı. Bir Village Vanguard çalışması olan "The Art of the Trio,Vol.2" da hemen hemen aynı dönemde piyasalardaydı. Başta New York Times olmak üzere tüm basın Mehldau hakkında övgü dolu yazılar yazıyordu. Brad'in klasik müzik eğitimi; onun mükemmel olan tekniğinde elbette en büyük etkenlerden. Mehldau; Brahms, Schubert, Beethoven ve Schumann hayranı. Jazz'da ise en sevdikleri arasında Oscar Peterson, Bill Evans, Wynton Kelly, McCoy Tyner, Herbie Hancock ve Keith Jarrett yer alıyor.

Eylül 1998'de "Art of the Trio,Vol 3-Songs" piyasaya çıktı. Ardından 1999'un ilkbaharında yine Warner Bros'dan çıkan albümü "Elegiac Cycle" için "Time" şunları yazıyordu; " Kutsal tınılar... Jazz ve klasik müziğin birleşmesiyle ortaya çıkan gizem ve duygu yüklü muhteşem 9 parça "Brad'in son albümü olan "Places"in tamamı onun orijinal kompozisyonlarından oluşmakta. Albümde Larry Grenadier (b), Jorge Rossy (d) kendisine eşlik ediyor. Albüm; Los Angeles, 29 Palms, Madrid, Amsterdam, Los Angeles II, West Hartford, Airport Sadness, Perugia, A walk in the park, Paris, Schloss Elmau, Am Zauberberg, Los Angeles (Reprise) isimli parçalardan oluşmakta ve tüm parçalar Mehldau'nun o şehirlerdeki anılarıyla dolu. Gerçekten çok orijinal ve başarılı bir çalışma.

Ödüller

"Chock" Award 1999 - Le Monde de la Musique - Elegiac Cycle
New Star of 1998 - Swing Journal Disc Award (Japan)
Best Jazz Album of the Year 1998: Songs - Jazzman magazine (France)
Best Foreign Musician of the Year - D'Jango d'Or 98 (France)
#1 Talent Deserving of Wider Recognition Acoustic Jazz Piano -
1997 & 1998 Down Beat Critics Poll
Talent Deserving of Wider Recognition Acoustic Jazz Group - 1998 Down Beat Critics Poll
The Best CD of 1997 - Academie du Jazz (France)
1997 Grammy Nominee - Best Jazz Instrumental Solo
1997 UPI Top 10 - Art of The Trio, Vol.1 - Jazz Album of the Year
Best New Artist of 1997 - Jazz Times Readers Poll
Best New Talent of 1997 - Musica Jazz Critics Poll (Italy)
Debut Artist of the Year 1997 - New York Jazz Awards

Albümleri

Vol. 4-Back At The Vanguard (1999)
Vol. 2-Art Of The Trio (1998)
Art Of Trio 1 (1997)
Introducing (1995)
Places
Alone Together
Elegiac Cycles
Songs: Art Of The Trio 3
Soundtrack
Eyes Wide Shut (Soundtrack)
Midnight In The Garden Of Good (Soundtrack)
Million Dollar Hotel (Soundtrack)
Space Cowboys (Soundtrack)
VA-Best Of Smooth Jazz
Warner Jams

Uçuşan Parmaklara Dair:
Kenny Barron & Regina Carter

Özge Baykan

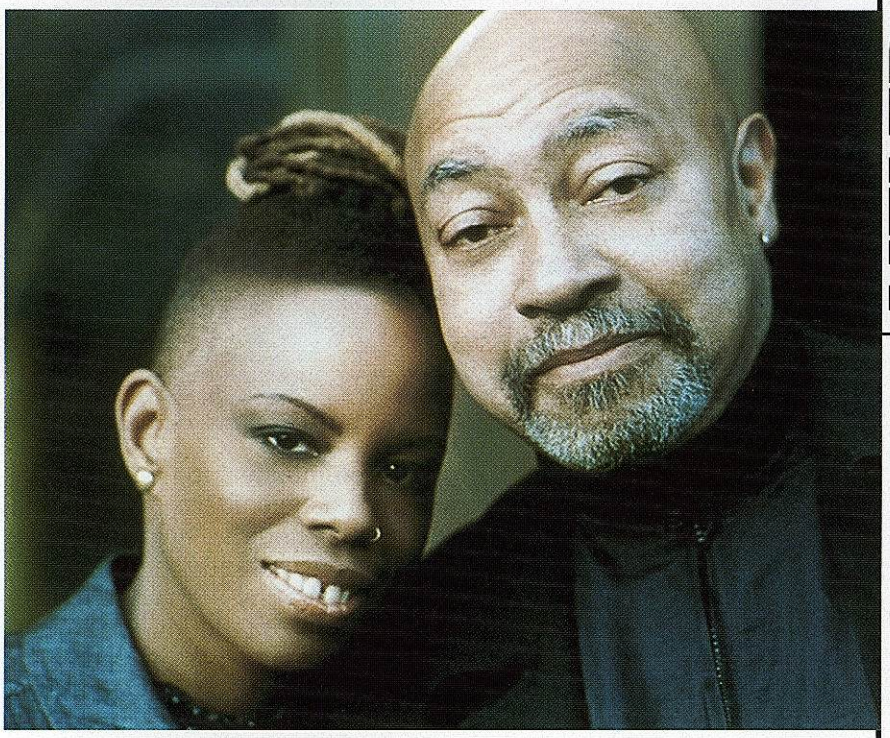

Bebop kendini hatırlatıyor. Piyanist Kenny Barron İstanbul'a geliyor. Ortada dolaşan albümlerinde ise onu ya Mino Cinelu'yla atışırken ya da Charlie Haden'la bakışırken görüyoruz. Oysa Dizzy Gillespie'yle başlamak daha uygun olabilirdi.

Konserden başlayalım biz. Sekiz Grammy adaylığı olan piyanist, İstanbul'da kuşağının önde gelen jazz'ın kemancısı Regina Carter'la düet yapacak. Son albümleri Verve etiketli Freefall'daki gibi. Albümü yapmak kafasında uzun süredir varmış, Barron'un. Beş yıl önce, birlikte çalma fikrini Carter'a açtığında ciddiye alındığından bile şüpheli. Sonra, hemen evinin yanındaki stüdyoyu gözüne kestirmiş de, Carter'a "Gel stüdyoya girip bir düet yapalım" önerisini getirmiş birgün.

İkili, Sweet Basil'de çalmalarının yanı sıra Freecall'dan önce birbirlerinin Spirit Song (Barron) ve Rhythms of the Heart (Carter) albümlerinde görünmüşlerdi zaten. Freecall için, Carter'ın Barron'un hileli parmak oyunlarına daha bir sıkı hazırlanması gerekmiş. Bu biraz da "pek normal olmayan" bir enstrüman kombinasyonundan kaynaklanıyor da olabilir elbet.

Kenny Barron'un yeri, jazz piyanistleri arasında sağlam. 1943 Filedelfiya doğumlu. On ikisinden beri bu alemlerde. İlk iş deneyimi 1957 Mel Melvin orkestrasından. Barron'un ağabeyi saksofoncu Bill'le beraber jazz'ımsı R&B yapıyorlarmış orada. Barron sonra Philly Joe Jones (1959) ve Yusef Lateef'le de çalışıyor. New York'a 1961'de taşınmasının ardından James Moody'sinden, Lee Morgan'ına, Roy Haynes'ine birçok müzisyenle beraber çalma şansını yakalıyor. Moody aracılığıyla Dizzy Gillespie'ye yollanıp Gillespie beşlisinde 1962 yılında Lalo Schifrin'in yerini alıveriyor ve dört yıl koltuğundan kalkmıyor 1962-1964 arasında Dizzy ile Avrupa ve Amerika'yı turluyorlar. Başka bir dört yılı da Freddie Hubbard'la geçirirken Yusef bir -kez daha- Lateef'e de 1970-1975 arasını ayırıyor. Bu arada Altmışların sonundaki kısa Stanley Turrentine birlikteliğini unutmamalı. Barron, 1976'da Ron Carter dörtlüsüne girip 1980'de grup dağılana dek orada kalıyor. 1973'ten itibaren Rutgers Üniversitesi'nin kadrolu elemanı olarak ders veriyor. Milt Jackson, Jimmy Heath, Buddy Rich and Esther Marrow'la da bir araya geliyor farklı zamanlarda. Barron 1980'lere gelindiğinde Charlie Rouse ile beraber Sphere'i yönetiyor ki bu grupta Buster Williams ve Ben Riley de çalıyorlar.

Barron'un elliden fazla albümü var. Eşlikçi olaraksa, kendi tahminlerine göre 400-500'e çıkabilirmiş. Ne de olsa, stili jazz tadını bilenlere çok uygun. Aranıyor, soruluyor. Aynı zamanda besteciliği ve grup şefliği çok kuvvetli. Enstrümantal çeşitliliği yerli yerinde kullanıyor. Brezilya müziklerini yakından tanıyor. Bestelediği "Bacchanal" jazz samba iyi bir örnek buna. Ayrıca birtakım multiritmik ve elektrik denemeleri de yok değil. Mino Cinelu ile yaptıklarını hatırlamalı, Karibik ritimler ve jazz.

1993 Grammy adayı Sambao.

Piyanistin kariyerinde Stan Getz'le yaptığı kayıtların büyük ve son derece verimli bir yeri var. Seksenlerin sonunu Barron dörtlü ve ikili kompozisyonlar içinde genellikle Getz ile beraber geçirdi. Onun dörtlüsünde Chick Corea'nın yerini doldurdu (1984-86). Özellikle, Getz'in ölümünden kısa süre önce gerçekleştirilen People Time adlı düetle Barron daha da açıldı, özgürleşti. Barron 1995'te, Ray Drummond ve Ben Riley'i kapsayan üçlüsüyle Brecon Festival'inde sahneye çıktığında görüldü ki piyanistin performansı yükseldikçe yükselmektedir. Üçlüsüyle kendi bestelerinin yanı sıra Monk'ları ve standardları da çalan Barron bir süre sonra da Sphere'i yeniden topladı. Sphere'in basçısı Buster Williams ve davulcusu Riley'in yanı sıra (Rouse'un yerine) saksofoncu Gary Bartz'ı da kendine katan Barron 1998'de Sphere albümünü doldurdu.

Sphere, Monk'un göbek adı. Adı üstünde, kendisi de Monk'un müziğine adanmış bir grup. Charlie Rouse'un 1988'deki ölümünden sonra Barron tarafından yeniden oluşturuluyor.

Hakkında bakınıp da eğlenceli bir data ararken, illa ki de çıktı: Kenny Barron Auguste Reymond saatlerini kullanırmış. Saat reklamı Barron'ı imajinasyonundan kreasyonuna pek çok özelliği nedeniyle övdükten sonra, sadede geliyor ve Barron için özel üretilen, piyanistin iki adet imzasının da çeşitli yerlerinde bulunduğu saati bolca ballandırıyor. Saatin 2,250 dolar olan fiyatıyla mutakabat içinde olunması da müşteriden talep edilenler arasında.

İstanbul'a ve müziğe dönelim: Sofly As In A Morning ile açılıyor Freecall. Carter'ın da hemen kaptığı bir Latin duygusuyla. Sting'in Fragile'ı var, sonra Monk'un Misterioso'su, bir de Shorter'ın klasiği "Footprints". Anlaşılan o ki, ikili kendini doğaçlamaya bırakmış, kendileri de şaşırmak için çıkan sonuca. Bir deney, ki bu da Barron'a hiç yabancı değil.

Efendim alınan duyumlara göre Kenny Barron'la konuşmak müzik dinlemek gibiymiş; kendisi pek dürüst, içten ve son derece alçak gönüllüymüş. Başka ne istenir? Hafif, romantik ve swing'li. Deneylerden, yenilikten de kaçmıyor. 1963'lerin kulüp ortamını bugünlere bin kere yeğlermiş; ama konser salonlarıyla ilgili bir yorumunu alamadık henüz. Jazz piyanonun büyük ustası Kenny Barron ayağımıza kadar geldiğine göre bu uçan parmaklı adamı İstanbul Jazz Festivali'nde dinlemeye şimdiden hazırlanmak gerek galiba.

Seçilmiş Diskografi:

"Peruvian Blue" 1975 32 JAZZ
"Live at Maybeck Recital Hall Vol 10" 1990 CONCORDE JAZZ
"Wanton Spirit" 1994 VERVE
"Things Unseen" 1997 VERVE
"Green Chimneys" 1983 CRISS CROSS
"Freefall" 2001 UPTOWN/UNIVERS
"First Half Highlights" 1997 32 JAZZ
"Soft Spoken Here" 1997 32 JAZZ
"Scratch" 1985 ENJA
"What If?" 1986 ENJA
"Invitation" 1990 CRISS CROSS
"New York Attitude" 1996 UPTOWN
"Quickstep" 1991 ENJA
"Other Places" 1993 VERVE
"Night and the City" [live] 1996 VERVE (Charlie Haden ile)
"People Time" [live] 1991 VERVE (Stan Getz ile)

Sisters in Jazz: IAJE All-Stars

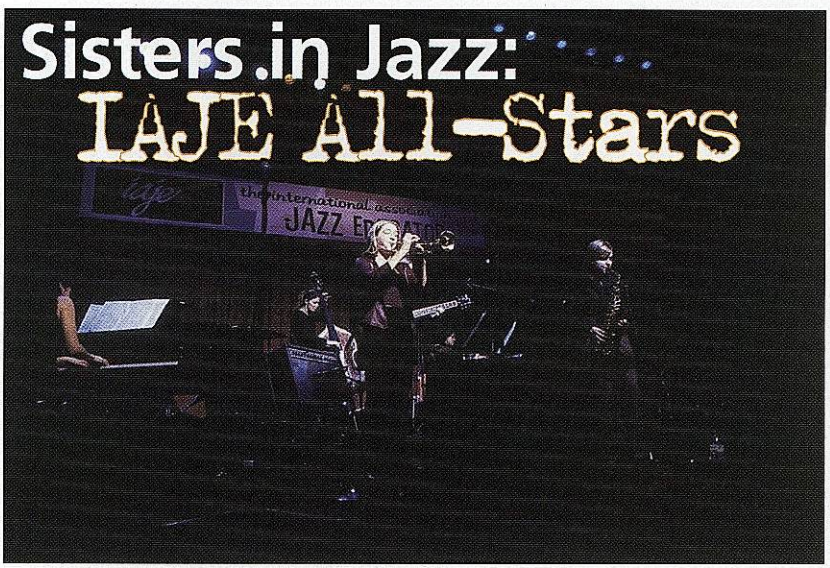

Özge Baykan

IAJE (International Association of Jazz Educators) Sisters in Jazz Collegiate Sextet, İstanbul Jazz Festivali kapsamında 10 Temmuz Salı günü Babylon'da bir konser verecek. Erkeklerin hala baskın olduğu bir alanda kadınların da başarı kazanması amacıyla kurulmuş olan IAJE Sisters in Jazz programı genç kadınların jazz'a katılımını artırmak için çaba gösteriyor. Jazz eğitimini yaymak gibi bir misyonu da taşıyan IAJE'nin 35 ülkede 8000'in üzerinde üyesi bulunuyor. İki aylık Jazz Educators Jurnal adlı bir yayın organları da var. Organizasyon, bir yandan da öğrencilere çeşitli burs imkanları sağlıyor. Jazz Sisters in Jazz Collegiate All Stars da IAJE'nin her yıl kadın jazz'cılar arasında uluslararası arenada düzenlediği yarışmayı kazananlardan kurulu bir topluluk. New York'ta yapılan 28. IAJE konferansından (10-13 Ocak) bu yana çalışmalarını sürdüren bu yılki altılı, trompette Fransız Airelle Besson, alto saksofonda Kanadalı Tara Davidson, gitarda Hollandalı Sandra Hempel, piyanoda Kanadalı Laila Biali, basta yine Kanadalı Karine Chapdelaine ve davulda ABD'li Kimberly Thompson'dan oluşuyor. IAJE, All Stars grupları için uluslararası festivallerde çalma şansı da yaratıyor. Geçmiş festivallerden bazıları, Mary Lou Williams-Women in Jazz Festival (Washington), Jazz Fest Wien (Viyana) ve Monterey Jazz Festival (Kaliforniya) idi. Bu yıl da yüklü bir programları var: Viyana'yla başlayacak programları sırasında İstanbul'a da uğrayacaklar (konser 11 Temmuz saat 18:00'de CRR'de). Festival programlarında ayrıca North Sea Jazz Festival (Hollanda) ve Pori Jazz Festival (Finlandiya) da bulunuyor.

Woody Herman Orchestra & Frank Sinatra Jr.

Bu yılki İstanbul Jazz Festivali'nin konuklarından biri de Frank Sinatra Jr.'ın vokallerde yer aldığı Woody Herman Orkestrası olacak. Orkestra şefliğini ise aynı zamanda tenor ve alto saksofon da çalan Frank Tiberi yapacak. Frank Tiberi altmış yılı aşkın bir süre boyunca enerjisini kaybetmeksizin orkestrasını yöneten Woody Herman'ın efsanesini bugüne taşıyan isim olarak orkestranın yüzden fazla hit aranjmanıyla dünyayı turlamayı sürdürüyor. Herman'ın ünlendirdiği bu şarkılar arasında Four Brothers, Apple Honey, Take The A Train, After You've Gone, The Good Earth, Perdido, Laura, Northwest Passage ve daha birçoğu bulunuyor.

Frank Tiberi'nin orkestrayı kendi üzerine alması, 1986 yılında, Woody Herman'ın hastalanması nedeniyle gerçekleşmiş. Ölümünden önce, 1987'de Herman Tiberi'yi şef olarak seçiyor, Tiberi'nin grubu son derece iyi tanımasına da güvenerek. Tiberi'nin kariyerinde Herman'ın yeri oldukça önemli. 1969'da orkestraya katılıyor, Herman'la birlikteliğinin ilk zamanlarından beri de müzik eğitiminin içinde aktif olarak yer alıyor. Nitekim Tiberi bir yandan da, Boston Berklee Müzik Okulu'unda saksofon ve jazz derslerine devam ediyor. Tiberi'den bahsederken atlanmaması gereken son nokta ise, onun John Coltrane'e olan hayranlığı. Coltrane'in stilini titizlikle inceleyen ve kendine uyarlayan Tiberi'nin Giant Steps ve Countdown gibi Coltrane'den çeşitli big band aranjmanları da bulunuyor.

Woody Herman orkestrası'nın konserinde vokalde Frank Sinatra Jr.'ı dinleyeceğiz. Ünlü ses Frank Sinatra'nın oğlu Frank Sinatra Jr., babasının yolundan giderken babasının şarkılarını dinlemek isteyenleri hayal kırıklığına uğratmıyor. Zarif stili, yumuşak bariton tonuyla eleştirmenlerden olumlu tepkiler alan Sinatra Jr. için babasıyla benzerlikleri gözönüne alındığında çok uygun "armut dibine düşer" deyimi görünüyor. Kimi şovlarındaysa bambaşka repertuarlarla dinleyici karşısına çıkabiliyor, swing'ten senfonik pop'a uzanabiliyor. 1963'te, 21 yaşında Tommy Dorsey Orkestrası'yla sahneye çıkışından bu yana Japonya'dan Brezilya'ya pek çok kulüpte söyleyen Sinatra Jr, 1996 yılında babasının ölümünün ardından "As I Remember It" albümünü yaparak babası ünlü şarkıcıya ithaf etmesiyle hatırlanıyor.

"The Herds" adıyla bilinen Woody Herman Orkestrası'nın efsanevi şefi 1913 doğumlu Woody Herman'ı bu yıl festivalde bir kez daha anacağız. "Caldonia"dan "Wild Root"a, "The Woodchopper's Ball"dan "Your Father's Moustache"a klasikleşmiş hitlerin sahibi Herman orkestrasıyla orkestrasıyla İstanbul Jazz Festivali her yaştan müziksevere swing dolu bir akşam yaşatacak.

Frank Sinatra Jr. (vo), Frank Tiberi (s), Michael Alan Smith (s), Robert Chamel (d), Paul Anthony Rostock (b), Jimmy Fox (g), Walter Irving Johnson (tp), Edwin Henry Morgan (tb), Tyrone Alfred Anthony (flt), Jeff James Morrison (p), Michael Peter Brignola (s), Paul Kimbal McKee (tb), John William Fedchock (tb), John Cortland Stephens (p), David Alan Riekenberg (s), Mark Elliot Lewis (tp), John Bailey (tp), Peter Campbell Gallio (s), Mark Lusk (tb), James Richard Rupp (d), Jason Randall Carder (tp), Frank Sullivan Greene III (b), Charles Lawrence Bergereon (b).

Kuzeyden Yeni Bir Işık:
Esbjörn Svensson Trio

Hülya Tunçağ
htuncag@veezy.com

Işığın kaynağı, üç genç İsveçli müzisyen; piyanist Esbjörn Svensson, bascı Dan Berlung ve davulcu Magnus Öström. Üçlünün 2000 yılı sonunda ACT etiketiyle çıkardığı Goodmorning Susie Soho albümü, Der Spiegel, The Guardian, The Birmingham Post, Billboard ve Downbeat eleştirmenlerini olduğu kadar beni de etkilemiş, bu imbikten süzülmüş Trio'yu yakından dinlemenin ne denli heyecan verici olabileceğini düşlemiştim. Düşler bir kez daha gerçekleşecek, Esbjörn Trio, 8.Uluslararası İstanbul Jazz Festivalinde, 18 Temmuz Çarşamba saat 19:30'da CRR Konser Salonunda ilk kez Türk jazz severlerinin karşısına çıkacak.

Esbjörn Svensson (p), Dan Berglund (b) ,Magnus Öström (d)

Albümleri üç kez basılan, yılda yüzden fazla konser veren, Avrupa'daki jazz kulüplerinin sıraya girdiği Esbjörn Svensson Trio son iki yılın fenomeni.

Üçlünün kurucusu Esbjörn Svensson, 1964 Vasteras doğumlu. Klasik müzik piyanisti annesi, Duke Ellington seven babası, kulağını her iki tür müzikle doldururken, yaşının gereği radyoda günün gözde pop parçalarını da dinliyordu. Lise yıllarında genç Esbjörn bir yandan piyano dersleri alırken diğer yandan da okulun orkestrasında çalıyordu. Ardından Stockholm Üniversitesi'nin müzik bölümünde dört yıl eğitim gördü. Tekniğini ise Chick Corea, Keith Jarrett gibi ustaları dinleyerek kendi kendine geliştirdi. Davulcu Magnus Öström ise Esbjörn'ün çocukluk arkadaşı. "Piyano çalıyordum, çünkü evde başka bir çalgı yoktu. Oysa davul çalmayı tercih ederdim. Okuldaki davulla o dönemin pop parçalarını, rock davulcularına öykünerek çalmaya çalıştığım oldu. Ama birgün Magnus kendi davuluyla çıkageldi ve ben piyanoda karar kıldım. O zamanlar nasıl bir yol izleyeceğimizi bilmiyorduk. Yol gösteren de yoktu. Müziğimizi kendi kendimize oluşturuyorduk. Bizi biraz özel kılan da buydu". Esbjörn, müzik serüveninin ilk yıllarını böyle dile getiriyordu. Üniversiteden sonra genç piyanist İsveç ve Danimarka jazz topluluklarında çalmaya başladı. 1980'lerin ortalarıydı. Daha çok eşlikçiydi ama bu ona deneyim kazandırıyordu. İlk üçlüsünü 1990'da kurdu. 1993 yılına dek albüm yapma gereğini görmedi. Kendisini hazır hissetmiyordu. Aynı yıl bir "gig"de bascı Dan Berlung ile karşılaştı. Berlung'un tekniğinden ve yaratıcılığından çok etkilendi. Magnus ve Dan ile ünlü trio'sunu oluşturdu. 1994'de Dragon etiketiyle ilk albümleri gerçekleşti. When everyone has gone, ardından 1995'de Prophone'dan Mr. And Mrs. Handkerchief adlı konser albümü, 1997'de BMG firmasından EST Plays Monk ve 1998'de Winter in Venice yayınlandı.

Esbjörn Svennsson, 1995 ve 1996'da İsveç'de yılın müzisyeni seçildi. 1998'de "en iyi besteci" ödülünü aldı. Üçlünün yanısıra Alex Riel, Mads Vinding, Victoria Tolstoy, Nils Landgren's Funk Unit projelerinde yeraldı. 1998 Montreux Jazz Festivali'ni izleyenler, Svensson'un Funk Unit'deki performansını beğeniyle anıyorlar.

Aynı yıl Trio'nun From Gagarin's Point of View albümü konsept çalışması açısından olumlu eleştiriler aldı. Bu Esbjörn Svensson Trio'nun ACT firmasıyla yaptığı ilk albümdü ve yine bu albümle MTV'de show'a çıkan ilk İsveçli jazz topluluğu olarak genç kesime ulaşma olanağını buldular. 1999 yılı Temmuz ayı, Montreux Jazz Festivali, bu kez Svensson kendi üçlüsüyle birlikte Montreux'deydi. Sanatçıların barında içkilerini içtikten sonra Svensson, Berlung ve Öström hızla sahneye çıktılar. Montreux'ye gelmeden önce Salzau'da Jazz Baltica festivalinde başarılı bir konser vermişler, başarının zevki hala içlerindeydi. Miles Davis Hall'de bu kez İsviçrelilere From Gagarin's Point of View albümündeki incileri döküyorlardı. Festivalin son konserlerindendi bu olay, EST dinleyiciyi groove'dan moderne uzanan çizgide yalın ama aynı zamanda güçlü armonilerle hipnotize ederken gelecek albümlerini de müjdeliyorlardı.

Nitekim olgunluk albümü 2000 yılı sonunda geldi. Yine ACT'dan Goodmorning Susie Soho; bu albümle hipnotize edecekleri dinleyiciyi İstanbul'da CRR'de bulacaklar, kefil olunabilecek bir konser.

Celia Cruz & Oscar d'León

Erhan Altunay
erhan@gizemci.com

Bu sene Latin müziği hayranları çok şanslı. Gonzalo Rubalcaba'dan sonra Latin müziğinin iki devi İstanbul'a gelecek. 14 Temmuz gecesi Açıkhava'daki Salsa Gecesinde Celia Cruz ve Oscar d'León Türk müzikseverlerle buluşacak.

Celia Cruz

"Ritmo Tambor y Flores" benim bir dönem belki de her hafta "Vanilya ve Çikolata" programında çaldığım parça idi, zannedersem de Celia Cruz bu parçası ve diğer parçalarını da bu yaz daha sık çalacağız. Özellikle de bu sene Celia'nın buraya geliyor olması bu coşkuyu daha da çok arttırıyor. Ülkemizde özellikle "Buena Vista Social Club"tan sonra Güney Amerika müziğine karşı artan ilgiye karşın bu türün eski isimleri yeteri kadar ilgi çekmedi (Aslında Buena Vista Social Club da ilk başta yeterli ilgi görmedi, biz bu albümü çaldıktan yaklaşık bir sene sonra meşhur oldu, o zamanlar plakçılara İbrahim Ferrer'i sorduğumuzda İbrahim Tatlıses'in albümlerinin olduğu rafa bakıyorlardı). Oysa ülkemizde bu tür daha önceleri de büyük ilgi toplamıştı ve en çok dinlenen isimlerden bir de Celia Cruz idi. Salsa, merengue denince ilk akla gelen isim oydu. TRT-3'ün FM bandında tek radyo olduğu dönemlerde Latin müziği çalan programların gözdesi idi Celia Cruz. Bu konser, özellikle o dönemleri yaşayanların ve Celia Cruz'u tanımak isteyenlerin kaçırmamaları gereken bir fırsat olarak görünüyor.

Celia Cruz, dört çocuklu bir ailenin çocuğu olarak Havana civarında, Santo Suárez'de dünyaya geldi. 1947'de bir radyo programı ile adını duyurdu. Küba Ulusal Konservatuarundaki müzik eğitiminden sonra 1950'de "Sonora Matercana" ile çalışmaya başladı. Bana göre meşhur Sonora Matercana en güzel albümlerini Celia Cruz ile yaptı. Celia 1959'a kadar grup ile dolaştı. 1961'de Amerika'ya yerleşti (başka ne yapabilirdi ki). Tito Puente ile yaptığı albüm onu daha geniş kitlelere tanıttı.

Celia Cruz (vo),
Oscar D'Leon (vo) Arnedo Silva (vo)
Wladimir Lozano (vo)
Cristobal Antonio Petit Padilla (congas)
Yorman Leon (timbal)
Gustavo Carmona Aldana (bajo)
Oscar Jose Reyes Matheus (p),
Tarcisio Piñango Quintana (tb)
Wilmer Teran Blanco (tb)
Julio Fernandez Barraez (tp)
Andres Felipe Diaz (tp)
Francisco Farinez Figueroa (tp)
Charles Peñalver Palacios (bongo)
Luis Pereira (tp)

Celia burada bir çok müzisyen ile çalışma olanağı buldu. Bunlar arasında Willi Colon ve Ray Barretto, hatta Emilio Estafan da vardı. The Perez Family ve The Mambo Kings gibi filmlerde de oynayan Celia 100'den fazla ödülün de sahibidir.

«Müzik bana Tanrı tarafından verilmiş bir armağandır; geri alana kadar bunu dünyadaki insanlarla paylaşacağım» diyen Celia Cruz, günümüzde de bu paylaşımını sürdürmektedir. Biz de okuyucularımıza paylarına düşeni almalarını öğütleriz.

Oscar d'León

Türk müzikseverlerini buluşacağı bir başka önemli isim de "El León de la Salsa" (Salsa aslanı) diye de anılan, şarkıcı, müzisyen Oscar d'León.

Venezuela'dan çıkan en meşhur isimlerden biri olan Oscar d'León salsa ve Latin müziği yanı sıra showman'liği ile de meşhurdur (Konser eğlenceli geçebilir).

Oscar d'León, adını ilk 1972'de Orkestra Dimensióon Latina ile duyurdu. İlk 45'liği Pensando En Tí adını taşımaktaydı. Dört yıl sonra, her zaman çalışacağı, kendi orkestrası olan La Salsa Mayor'u kurdu.

Oscar d'León, 1977'de ilk solo albümü La Salsa Mayor'u yaptı. Bir yıl sonra en çok satan albümü El Más Grande'yi çıkardı. Daha sonra birçok albüm çıkartan Oscar d'León Celia Cruz, Tito Puente, Arturo Sandoval, Luís Enrique, Los Billos Caracas Boys ve Dyango gibi sanatçılarla çalıştı. Konser için bir çok ülkeyi gezen Oscar d'León pekçok şehirde çaldı.

Son olarak Ağustos 1999'da La Formula Original isimli albümünü çıkardı. Bütün bestelerin kendisine ait olduğu bu albümde de Oscar d'León salsa aslanı olduğunu kanıtlıyor.

Salsa yanında jazz'a da kayan Oscar d'León 'un konseri sanatçıyı tanımak için büyük fırsat. Okuyucularımıza bu konseri de kaçırmamalarını öğütleriz.

Bugge'nin Dünyasında

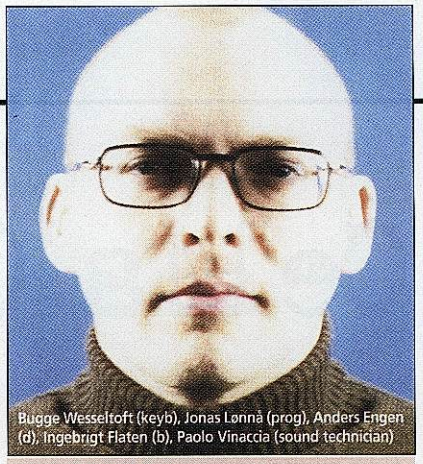

Bugge Wesseltoft (keyb), Jonas Lønnà (prog), Anders Engen (d), Ingebrigt Flaten (b), Paolo Vinaccia (sound technician)

Hülya Tunçağ
htuncag@veezy.com

Bugge Wesseltoft, New Conception of Jazz albümüyle 1996'da Norveç Grammy'sini kazandığı zaman, tüm yaratılarını gerçekleştirdiği odasının kapısını, yani müzik dünyasının kapısını da açmış oluyordu. Aslında Bugge'nin odası, Oslo'daki kendi stüdyosundan başkası değil. Bugge, Arild Andersen, Jon Christensen, Terje Rypdal ve Jan Garbarek'den sonra uluslararası üne kavuşan gözde Norveçli'lerden biri. Jazz virüsünün kanına bulaşmasına, eşlik jazz gitarcısı babası neden oldu. Hele Miles Davis'in Kind of Blue albümünü dinledikten sonra kendisini jazz deryasının içinde bulmuş. Önce akustik piyanoda jazz akorlarını keşfetti. Ardından teknolojinin cazibesine kapılıp tüm elektronik tuşlu çalgılar ilgi alanı içine girdi.

Miles Davis'in yanısıra John Coltrane, Herbie Hancock, Andersen, Rypdal ve Garbarek'den etkilendi. Bugge, ünlü Norveçli müzisyenlerle çalışma olanağını bulduğu için kendisini şanslı sayıyor. Tıpkı Terje Typdal gibi rock ve çağdaş müziği jazz'la birlikte düşünen sanatçı, trompetçi Nils Petter Molvear, davulcu Audun Kleive ve gitarcı Eivind Aarstet'le New Conception of Jazz projesini yarattı. Bu arada Jazzland kayıt şirketini kurdu. Bu ona çalışmalarında özgürlük sağlıyordu. Örneğin New Conception of Jazz'ı izleyen Are You Ready for the New Conception of Jazz, bazı eski parçaların yeni tekno yorumlarını da içeriyordu. Ayrıca ilk kez DJ kullanıyordu. 1998'de bu projenin adı değişti ve Sharing olarak piyasaya çıktı. Akustik jazz'la tekno müziğinin bileşimiydi. "Sharing, soğuk ve ruhsuz bir teknoyu içermiyor. Aksine, groove'lu güzel melodilerin akışının ardında tekno eşliğinin duyulması, ilginç karşıtlık sağlıyor. Ben aslında romantik bir insanım. Piyano çalarken benim için jazz doğaçlamaları kadar melodi de çok önemli" diye albümü savunuyor Wesseltoft. Yeni müzik düşüncelerini, ilk albümün adını verdiği New Conception of Jazz ekibiyle en iyi konser turnelerinde yayabiliyor. Çünkü bu konserlerde dinleyiciyle birebir alışveriş ve paylaşım söz konusu. Bu paylaşımı iki kez İstanbul'da yaşadık. Bir kez daha yaşanacak. Ne zaman mı? 13 Temmuz Cuma saat 23:00'de Babylon'da. Bugge Wesseltoft'un eklektik müziğini sevenler için bir şans daha.

Piyanist, besteci, prodüktör olarak Bugge Wesseltoft'un geçmişi:

1990 - Arild Andersen topluluğunun üyesi olarak ECM'den çıkan "Sagn" albümüyle uluslar arası alanda ilk kez adı duyuldu.
1990 – Molde Jazz Festivali'ne Jan Garbarek'le katıldı. Bu konser kayıtları daha sonra "Molde Canticle" adıyla ECM tarafından basıldı.
1991 - The Terje Rypdal Quintet'in üyesi.
1992 - Jon Eberson's Jazzpunkensemble üyesi.
1993 - Vossa jazz tarafından "A Little War Story" projesinde görevlendirildi. Sidsel Endresen'in projesinde Molde Jazz Festivali'ne katıldı ve ECM bu projeyi albüm olarak yayımladı.
1994 - Arild Andersen'in "Arv", Sidsel Endresen'in Nighsong albümlerinde yeraldı.
1995 – "New Conception of Jazz"la "Jazzland" etiketini kurdu. İlk CD Grammy '96 ödülünü aldı.
1996 - Billy Cobham ile turneye çıktı, ardından bu turne albümünde çaldı.
1998 - Sidsel Endresen'in "Duplex Ride" albümünde, Jan Garbarek'in "Rites" albümünde çaldı. Norveç'in deep-house/techno/ambient sahnesini jazz ile tanıştırdı.
1999 - İkinci albümü "New Conception of Jazz" ve "Sharing" albümleri ardarda Norveç jazz listelerinde baş sırayı aldı. Sidsel Andersen ile "Duo" projesi bir kez daha Norveç Grammy'sini kazandı.
2000 – EBU Jazz Orchestra Wesseltoft'un Op.9. Suitini seslendirdi.
Sanatçı Avrupa'da festivallere katıldı. Jazzland şirketi için "Jazzland sessions" kulüp konserlerini başlattı (bu yılki İstanbul jazz festivalinde iki etkinlik yer alacak, "Jazzland Geceleri" adı altında Babylon'da, 12 Temmuz'da Beady Belle, 13 Temmuz'da Bugge Wesseltoft sahne alacak).
2001 - Bugge Wesseltoft son çalışması "Moving" ile jazz sahnelerinde fırtınalar estirmeye devam ediyor.

Raife Polat

İlk olarak Nils Petter Molvaer ve Bugge Wesseltoft'u ağırlayarak (1999) Kuzey'de müziğin aldığı yolu gözlerimizin önüne sermeye başlayan İstanbul Jazz Festivali, bazı dinleyicileri bu müzisyenlerin müzmin takipçileri haline getirdi zaten. Ardından geçen yıl Wibutee ile tanıştık. Türkiye'de Jazzland albümlerini bulmak da sorun değil neyseki. Şimdi sırada Beady Belle ve bir kez daha camianın piri Bugge Wesseltoft var.

Akustik piyano ile başlayan müzik yolculuğunda, synthesizer ve bilgisayar ile tanışarak, onları da müziğinin değişmez aletleri arasına sokan Bugge Wesseltoft, Miles Davis, John Coltrane, Herbie Hancock'un yanı sıra Norveçli jazz ustaları Jan Garbarek, Arild Andersen, Terje Rypdal ve Jon Christensen'in müziklerinin etkisiyle kendi sound'unu belirlemiş. 1996 yılında yayınladığı ilk albümü "New Conception of Jazz" ile çığır açarak, bir de Grammy kazanan Bugge, bu albümle Norveç'ten tüm dünyaya yayılacak yeni sesi duyurmuştu.

"New Conseption of Jazz"in ikinci yansıması "Sharing" (1998), biraz daha yumuşak ve paylaşımcı yapısıyla Bugge'nin müziğinin derinliğini çok daha iyi yansıtıyordu. "Ben romantik bir insanım. Piyano ve keyboard çalmaya başladığımdan beri melodi benim için çok önemli; jazz doğaçlaması kadar önemli" diyen Bugge, "Sharing" ile teknonun soğukluğunu yok ederek, ılık bir atmosfer yaratmıştı. Nils Petter Molvaer (trompet), Aage Kvalbein (cello), DJ Pal "Strangefruit" gibi müzisyenlerin katılımıyla çoğalan "Sharing", Sidsel Endresen'in eşsiz vokaliyle -"You Might Say"i anımsatmamıza gerek yok sanırım- doyumsuz bir yolculuğa sürüklüyordu insanı.

Tam da bu sıralarda yaşamına/yaşamımıza Jazzland Records'u da sokan Bugge, bu şirketle yeni projelere imza atmaya başladı. Jazzland çatısı altında Eivind Aarset, Jon Balke, Audun Kleive, Wibutee, Sidsel Endresen gibi müzisyen ve gruplarla da tanışan dünya, 2000 yılında Jazzland müzisyenlerinin remix'lerini içeren "Jazzland Remixed" ile ihya oldu. Tüm bu çalışmalar, yeni "New Conception of Jazz" ürünlerinin beklentisini daha da yükseltiyordu. Ve sonunda Bugge'nin yeni albümünün sesi duyulmaya başladı; "Moving" Mayıs ayında müzik marketlerde yerini aldı.

"Moving"i stüdyoda canlı olarak kaydeden Bugge Wesseltoft, ortaya çıkan müziğin tamamen anın müziği olduğunu söylüyor. Farklı müzikal renkleri barındıran albümün Bugge'nin müzikal çizgisinde ve tabii Kuzey'in müzikal gelişiminde nasıl rol oynayacağını çok yakında hep birlikte göreceğiz. Ancak yazıyı hazırlarken albüm henüz yayınlanmadığından ben de sizin gibi konseri bekliyorum heyecanla. Önerim, her ne kadar konserlerde doğaçlama takılmayı sevse de, önce albümü edinip, Babylon'daki konsere hazırlıklı gitmeniz.

Gelelim Jazzland'in taze kanı Beady Belle'e... Norveç'in underground müzik çevresinde oldukça iyi tanınan Beate Lech'in yeni projesi Beady Belle. Beate, sesine hayran olduğu Bugge Wesseltoft'un Jazzland bünyesinde bir albüm yapma önerisiyle kolları sıvar. Söz, müzik ve düzenlemelere imza attıktan sonra, prodüksiyon aşamasında daha önce de uzun yıllar birlikte çalıştığı bascı Marius Reksjo'nun kapısını çalar. Tüm hikaye Beate'nin evindeki stüdyoda gelişir ve ikili ortaya çıkan işbirliğini Beady Belle, albümü de "Home" olarak adlandırır. Fender Rhodes'uyla albüme renk katan Bugge'nin yanı sıra "Home"da, elektrik bas ve davul programlarında Marius, vurmalılarda Martin Windstad ve elektrik gitarda Bjorn Charles Dreyer yer alıyor. Gerçekten de Beate'nin vokalleriyle öne çıkan albüm, drum'n'bass ve ambient dokulu, tekno ritimlerle bezeli bir soul albümü havasında. "Lose & Win" hemen sıyrılıyor diğer parçaların arasından. Ama beni o kadar da tatmin etmedi Beady Belle. Nils Petter Molvaer ve Bugge'nin albümlerinde vokallerine hayran kaldığım, Şubat ayında çıkardığı "Undertown" albümünden sonra da iyice gelir umuduna kapıldığım Sidsel Endresen'i İstanbul'da dinlemeyi tercih ederdim açıkçası. Ama her şeye karşın konser performansını merak ediyorum Beady Belle'in. Ne de olsa bir Jazzland'li ve bunların konserlerinde neler yapacakları hiç belli olmaz. Ne bileyim sıkı bir doğaçlama gelişir ya da izleyiciyle diyalogları görmeye değerdir... Kısacası Babylon'da peşpeşe iki gece verilen Jazzland randevularını kaçırmayalım...

Ve Diğer Konserler

Ahu Ünalp & Erhan Altunay

Future Sound Of Istanbul
07 Temmuz 2001/23:00
Babylon

Dj Yakuza (trntab), Murat Uncuoğlu (trntab), Aytek (keyb, vo), Richard Hamer (s), Larry (perc), Ali Perret (Fender Rh), Levent Yüksel (b).
Dj Yakuza ve Murat Uncuoğlu'nun önderliğinde biraraya gelen Future Sound of Istanbul Türkiye'nin başarılı oluşumlarından. Jazz ve etnik müzikte güzel isimlerin bir araya geldiği bu proje; neredeyse tüm akımları, kültürleri ve kıtaları birleştiren İstanbul'un kendisini temsil ediyor. Kendi uzmanlıkları olan dans müziğini yerel akımlarla ve jazz'ın doğaçlama gücüyle birleştirip metropolün geleceğe dair müziğini oluşturuyorlar. Down-tempo'dan, progressive-house'a doğru yayılan müzik drum'n bass'a kadar uzanıyor.

Dezoriental
11 Temmuz 2001/23:00
Babylon

Bilindiği üzere Avrupa Jazz Festivalleri Birliği'nin en önemli projelerinden biri olan "Avrupalı Genç Müzisyenler Değişim Programı"na Uluslararası İstanbul Jazz Festivali de üye. Bu sene Fransa'dan "Jazz à Vienne" festivalinin önerdiği "Dezoriental" adlı grup festivalde genç konuklarımız arasında.Vokallerde Abdel Waheb Sefsaf, gitarda Aloua Idir, tubada Frédéric Delluc, akordeonda Jean-Luc Frappa, perküsyonda Tony Marcos, davulda Stéphane Prost'dan oluşan Dezoriental'in müziğinde pek çok kaynaktan esinlendiğini görüyoruz. Çigan müziği, doğu ezgileri, blues ve "Massive Attack" gibi birbirinden farklı kaynakları başarılı bir şekilde biraraya getiriyorlar, şimdiden merak edenlere bu genç grubu dinlemelerini tavsiye ediyoruz.

Beady Belle
12 Temmuz 2001/23:00
Babylon

Norveçli vokalist Beate Lech ve basçı Marius Reksjo tarafından kurulan Beady Belle; kuzeydeki ünlü plak şirketlerinden biri olan Jazzland'in son keşfettiği gruplardan birisi. Mayıs ayında ülkemizde de satışa sunulan "Home" adlı ilk albümlerini eğer dinleme fırsatını bulamadıysanız; jazz, pop, techno, drum'n bass ve ambient türlerini başarı ile müziklerine yansıtan grubu dinlerken eminiz ki seveceksiniz...

Pink Martini China Forbes (vo), Thomas Lauderdale (p), Brian Davis (perc, d), Jonas Tauber (cello), Dereck Rieth (perc), Douglas Smith (vib), Jeffrey Budin (tb), Justin Emerick (tp)

Cubanismo-
"Mardı Gras Mambo"
16 Temmuz 2001/22:00
Esma Sultan Yalısı

Trompette Jesus Alemany, vokallerde Rolo Martinez-Rafael Duany-Ms Terri Degruy, saksofonlarda Jorge Maza-Rolando Perez, trombonda Carlos "Afrocan" Alvarez, trompette Francisco Padron, piyanoda Rudolfo "Perruchin" Argudin, tresde Efrain Rios, basda Roberto Riveron, timbalede Emilio Del Monte, perküsyonlarda Carlos Godinez-Alberto Hernandez, congada ise Emilito Del Monte'den oluşan Cubanismo Havana'nın en ünlü müzisyenlerinin bir arada olduğu bir topluluk. Kendini sürekli yenileyen ve dünya festivallerinde binlerce kişiye ulaşan grubun en yeni projesi ise "Mardi

Jesus Alemany (tp), Rolo Martinez (vo), Rafael Duany (vo), Jorge Maza (s), Rolando Perez (s), Carlos 'Afrocan' Alvarez (tb), Eduardo Rodriguez (tp), Rudolfo'Perruchin' Argudin (p), Efrain Rios (tres), Roberto Riveron (b), Emilio del Monte (timbal), Carlos Godinez Guiro (perc), Alberto Hernandez bongos (perc), Emilito del Monte (congas), Ms Terri Degruy (vo),

Gras Mambo"! Jesus Alemany önderliğindeki grup New Orleans ve Havana müziklerini gerçekten güzel bir şekilde sentez yapmış. New Orleans'ın R&B, hot jazz ve blues'unu; Havana'nın cha-cha, mambo, timba ve danzon'u ile birleştirmiş. New Orleans ve Montreux Jazz ve diğer festivallerde gösterdiği başarılı performansları ile grup dünya piyasalarında adından oldukça sözettirmeye başladı.

Mardi Gras
16 Temmuz 2001/23:00
Babylon

Asıl mesleği olan doktorluğu bırakan Doc Wenz ve ünlü Krautrock topluluğu Guru-Guru'nun basçılığını yapmış müzisyen Reverend Krug Mardi Gras'nın ilk kurucularıdır. Avrupa ve özellikle Almanya'da büyük ilgi gören "Alligatorsoup" albümlerinden sonra piyasaya çıkan "Supersmell" grubun yerini iyice sağlamlaştırmıştır. New Orleans, jazz, funk, gibi türlere yer veren sanatçılar dinleyicileri 70'lere götürüyorlar. 70'li yıllardan vazgeçemeyenler için kaçırılmaması gereken bir fırsat.

Uçan Halı

18 Temmuz 2001/23:00
Babylon

Uçan Halı 1997 yılında, iki perküsyoncunun, Lari ile Sadi'nin projeleri olarak, Açık Radyo'da aynı isimle başlattıkları programla hayata geçti. Canlı performansların da yeraldığı program türün meraklıları tarafından bir tutku oldu. Farklı sanatçıları da aynı çatı altında toplayarak, 3 kişiden 10 kişiye kadar değişiklik gösteren dinamik kadrosuyla Uçan Halı farklı etkinliklerde bulundu. Grup 1998 İstanbul Müzik Şenliği'ne katıldı, "Uçan Halı" dünya müziği dinleyicisini buluşturan başka partiler düzenledi. Uçan Halı 2001 yazında çıkarmayı planladıkları albümleri için stüdyo çalışmaları yapmaktalar.

Grup elemanları Uçan Halı'yı şöyle tanımlıyor: "Uçan Halı bizim için sadece bir radyo programı veya müzik grubu değil, bir felsefe, bir yaşam tarzını ifade ediyor. Uçan Halı'nın uçmaya devam etmesi için müzik olmalı. Müzik tüm mesafeleri yok eder; dünya müziği, en otantik haliyle, elektroniğe, jazz'a açılımıyla, en sınırsız haliyle.

Uçan Halı masallara inananlar çoğaldıkça büyüyor, herkesi taşıyabilir. Onun kalıbı yok, zaman ise Uçan Halı için gerçekler dünyasına ait düz bir çizgiden ibaret."

Pink Martını
18-19 Temmuz 2001/22:00
Esma Sultan Yalısı

Latin ve pop müziğinin yeni ismi Pink Martini, değişik tarzı ile beğeni kazandı. İlk Pink Martini albümü "Sympathique" değişik dinleyici kitlelerinin ilgisini çekti. Bu albümden çıkan "Donde Estas Yolanda?" her türden latin müziği hayranlarının ilgisini çekip radyolardan eksik olmazken, yine bu albümdeki "Amado Mio", "Brasil" ve "Qué Sera Sera" nostalji tutkunlarının gönlünü fethetti. Toplam 10 kişiden oluşan grup, kuruldukları 1984 yılından beri, hava alanı hangarlarından sanat galerilerine birçok ilginç mekanda konserler verdi. Yetenekli bir piyanist olan Thomas M. Lauderdale'in liderliğini üstlendiği Portland-Oregon orijinli grubun vokalisti, tiyatro oyunculuğu ve orkestra müzisyenliği de yapmış olan China Forbes. Latin müziği hayranlarına ve geçmiş ile günümüz müziği arasında köprü kurmak isteyenler tavsiye ederiz

PJ Harvey - Nick Cave

Yosi Falay

Nick Cave (vo), Hans Christian Emmerich (g), Martyn Paul Casey (b), Warren Ellis (vi), Conway Victor Savage (p), James Anthony Sclavunos (perc), Thomas Wydler (d)

Her sene, Nisan-Mayıs aylarında İstanbul Festivali programı ufak ufak belli olmaya başlar, sağdan soldan alınan tüyolar dedikodular, bir kısmı sonradan gerçeğe dönüşen temenniler filan uçuşur havada. Kendine has bir geyik muhabbeti vardır festivalin. Dedikodular adeta underground bir şekilde yayılır, önceden bilgi sahibi olanlar, sen şunu duydun mu, ooo oğlum geç onu çoktan duyduk, sen esas kim geliyor biliyormusun... tarzında, futbolcu transfer geyiğini çok andıran, ama gerçek çıkma oranı çok daha yüksek, hoş bir muhabbete girişilir.

Yaz deyince herkesin aklına birşeyler gelir, kimisi güneyde tatil köyünde, Alman vatmanın veya forklift operatörünün ödediğinin üç misli fiyata, üstelikte onlarla burun buruna, paket ambalajlı tatil hayal eder. Bronzlaşma, topless kızlar, deniz, havuz, açık büfeden mübalağa yemek, gibi turistik broşürlerce empoze edilmiş düşler kurarlar. Kimisi için yaz, Laila, Çubuklu 29, Süleyman Nazif gibi mekanlarda ve sezonun en "in" havuzlarında piyasa yapma zamanıdır. Aylarca önceden vücutlar forma sokulmuş, mayolar seçilmiştir. Kimisi ise dümbeleği, karpuzu ve 17 somun ekmeği ile bindiği ada vapuru (c)sefasını düşler. Kısacası herkesin farklı bir "yaz" algılayışı var. Benim yaz algılayışım ise hiç romantik değil, rutubet, ter, yanık omuz başları, sivrisinek ısırığı, çocukların tatil isteklerine karşı yerinden kıpırdamama direnci, gibilerden birşeydir benim için yaz mevsimi, Ve bir tek hoş tarafı vardır, İstanbul Jazz Festivali. Festival bittiği gün sonbahar gelse benden mutlu kimse olamaz herhalde. Bu yazki program da ekonomik krize rağmen, kısmen de misafir sanatçıların büyük jesti sayesinde oldukça doyurucu. Gerçi her seneki gibi "bunu neresi caz festivali, bilmemkim de caz sanatçısı mı" şeklinde, artık pek taraftar bulmayan ve sesi gittikçe kısılan koro, yine de iş başında. Bu koronun artık susmasının ve festival yöneticilerinin bütün imkansızlıklara rağmen bize sundukları programın tadını çıkartmasının zamanı geçti bile.

Evet, programda jazz dışı birçok sanatçı var, benim bu yazıda bahsetmek istediğim tam da bunlardan ikisi. Festival programında beni en çok heyecanlandıran iki sanatçı Nick Cave and the Bad Seeds ve P.J. Harvey. Indie rock'ın bu iki çok önemli avant-garde sanatçısı, rutubetli yaz sıcağına tahammül etmemi kolaylaştırıyor doğrusu.

Jazz ile avant-gard, indie rock arasında, karşı kültürün bir parçası olmak dışında pek bir bağlantı yok, kabul ediyorum, ama bir şekilde de birbirlerinden çok uzak değillermiş gibi geliyor bana.

Bu iki sanatçı ise, hem bu tarzın doruğunda dolaşan çok önemli iki sanatçı ve hem de oldukça yakın tarihli ve çok başarılı birer albümü var her ikisinin de, yani Sting gibi, dorukta oldukları günleri çoktan geride bırakmış, sadece marka satan sanatçılar değil bunlar.

Polly Jean ya da kısaca PJ Harvey ile başlayalım. Artık 30'larında olgun bir kadın olan PH Harvey, küçücük bir taşra kasabasında, koyun çiftliğinde yetişmiş bir kızcağız. Ancak kendisi taşralı değil, gönüllü taşra sürgünü bir anne babanın kızı. Sanatçı duyarlılığını annesinden almış ve daha çok küçük yaşlardan klasik gitar çalmaya ve şiirler yazmaya başlamış. Yaşı büyüdükçe klasik gitar elektro gitara, şiirler de şarkı sözlerine dönüşmüş. 90'ların başlarında alternatif

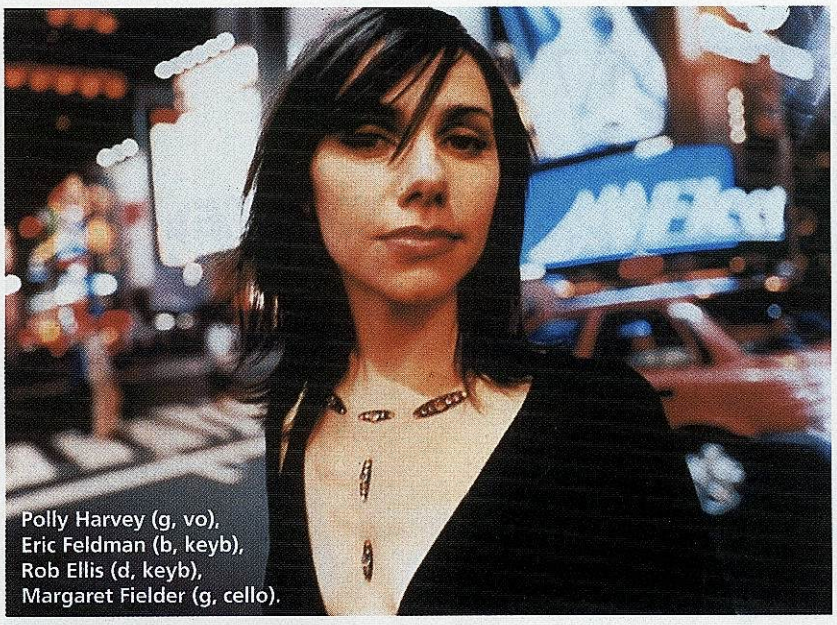

Polly Harvey (g, vo),
Eric Feldman (b, keyb),
Rob Ellis (d, keyb),
Margaret Fielder (g, cello).

rock patlama yaparken, birçok kadın bu hareketin içinde ve ortasında yer almış ancak bunların içinde istikrarlı bir şekilde sürekli olarak çizgisini yükseltmeyi başaran ender sanatçılardan biri PJ Harvey. Daha ilk albümü,1992 mahsulü Dry'da bile epey olgun ve kişisel bir çizgi tutturan PJ; aşk,din ve seks konularında, kara mizahla bezenmiş, samimi şarkı sözleri ile dikkati çekmişti. Punk'a epey yakın sound'u ile, önceleri bir Patti Smith replikası zannedilen PJ, öyle olmadığını daha sonraki albümleri ile kanıtladı. İkinci albüm Rid of me, PJ Harvey'i kült haline getiren albüm oldu. Bir sonraki To bring you my love ise PJ Harvey'in artık çok daha katmanlı sesi ile epey derinlere daldığı bir albümdür. Son olarak 2000 sonlarında çıkan Stories from the city, Stories from the Sea adlı çok güzel albümü, tahminimce İstanbul konserinin ağırlığını teşkil edecek.

Gelelim esas çocuk Nick Cave'e. Bence sadece bu sene değil, son senelerde gelen en önemli sanatçı o. Karanlıklar prensi Nick Cave'in taptaze albümü No more shall we part, çok kişi tarafından yeterince karanlık bulunmadı ve onun da artık yaşlandığına hükmedildi. Bu görüşe, bir yere kadar katılıyorum, gerçekten de alıştığımız Nick Cave karanlığı yok bu albümde ama bu albümün güzelliğini zerrece etkilemiyor. Artık 44 yaşında olan Cave, biraz daha durmuş oturmuş bir havada.

Nick Cave 1957 Avustralya doğumlu. Din takıntılı babasının ona okuduğu İncil hikayeleri, Rus klasikleri ve özelikle Dostoyevski romanları onun en büyük esin kaynakları. İnsan ruhunun karanlık labirentleri, her zaman Cave için bir merak ve araştırma konusu olmuş. Hayatının itici gücü babası ile olan çekişme ve çelişkilerinden kaynaklanıyor. Ayrıca her zaman şişkin bir ego ve zor gemleyebildiği bir öfkeye sahip Nick Cave.

Daha ilk grubu Birthday Party'den itibaren doğuştan lider özellikleri belli oluyor Cave'in. Müthiş çekici bir adamdır Cave. Vahşi bir enerjisi vardır ve şarkı söylerken herbir notada hissedilir bu. Görünümü de vahşi bir hayvan gibidir, incecik fakat sırf kas ve sinirden oluşmuş bir vucut, kemikli, ince uzun bir yüz, kara gözlüklerin arkasından bile hissedilen yabanıl bakışlar, hafif kafadan çatlak bir adam olduğunu hissetiren bakışlar bunlar. 15 sene süren uyuşturucu bağımlılığı Cave'in içindeki müthiş enerjiyi kontrol etme çabası aslında ama Cave'in hem bu öfkeden hemde uyuşturucudan kurtulması ancak bir çocuk sahibi olunca gerçekleşmiş. İçindeki şeytanları kontrol etmeyi çocuğu sayesinde öğrenmiş ve bunu tabiatın mucizesi olarak nitelendiriyor.

İlk grubu Birtday Party'den bu günkü grubu Bad Seeds'e o hep öndeki adam olmuştur, adeta one man show'dur Cave'in yaptığı, besteler onun, sözler onun diğerleri ise sadece önlerine konanı çalarlar.

İlk Bad Seeds albümü From here to Eternity 1983 yılında çıktı, hemen ertesi yıl çıkan the First Born is Dead ile de alternatif müzik çevrelerinde sağlam bir yere oturdu Cave. Daha ilk gençlik yıllarında bile Cave'in müziği hiç bir zaman teenager müziği olmamıştır. Din ve ölüm takıntısı o kadar fazladır ki, bu temalarla yarattığı karanlık tonlar, daha olgun dinleyicinin ilgisini çekmiştir hep.

Nick Cave çok yönlü bir sanatçıdır, And the ass saw the Angel adlı romanı yine din referanslı, insanın karanlık ve kötücül yönünü irdeleyen çok ilginç bir edebiyat ürünüdür. Tüyler ürpertici bir dil vardır bu romanda. Din adına yapılan kötülükler, hristiyanlığın doğasında bulunan şiddet, karanlık ortaçağların insan psikolojisi müthiş betimlenmiştir Cave tarafından.

Nick Cave'in bir de sinema ile ilişkisi var. Önce müziklerinin soundtrack olarak kullanlması ile başlıyan bu ilişki Wim Wenders'in Wings of Desire filminde oyuncu olarak rol alması ile farklı bir kariyere dönüşecek iken, Cave noktayı orada koymuş ve müziğe geri dönüş yapmıştır. Ayrıca üniversitede, aşk şiiri yazmak üzerine edebiyat dersleri vermiştir.

Bence en başarılı albümü Murder Ballads, tam bir cinayetler ve karanlık kişilikler resmi geçidi gibidir, sıradan insanın içinde bulunan canilik potansiyelinin irdelendiği bu albüme PJ Harvey'in de katkısı olmuştur.

Birçok şarkı sözü, kadınlara duyduğu yoğun nefret, sevgi çelişkisinden kaynaklanmıştır, Nick Cave mutlu ise kadınlar iyidir, dünya onların etrafında döner. Nick Cave o gün sevgilisi ile kavga etmiş ise kadınlar aşağılık yaratıklardır.

İşte böyle tuhaf ve karizmatik bir kişiliktir Cave.

Her iki konseri de dört gözle bekliyorum. Tabii bunun yanında Wayne Shorter, Brad Mehldau, Dianne Reeves gibi kaçırılmaz başka konserler de var bu sene. Onlar bitince de yine rutubet, sıcak, güneş yanığı, sivrisinek ve ter kalacak bizlere, bir dahaki seneye kadar.

Avrupa'da Jazz Tatili

Derleyen: Victor Bensusan

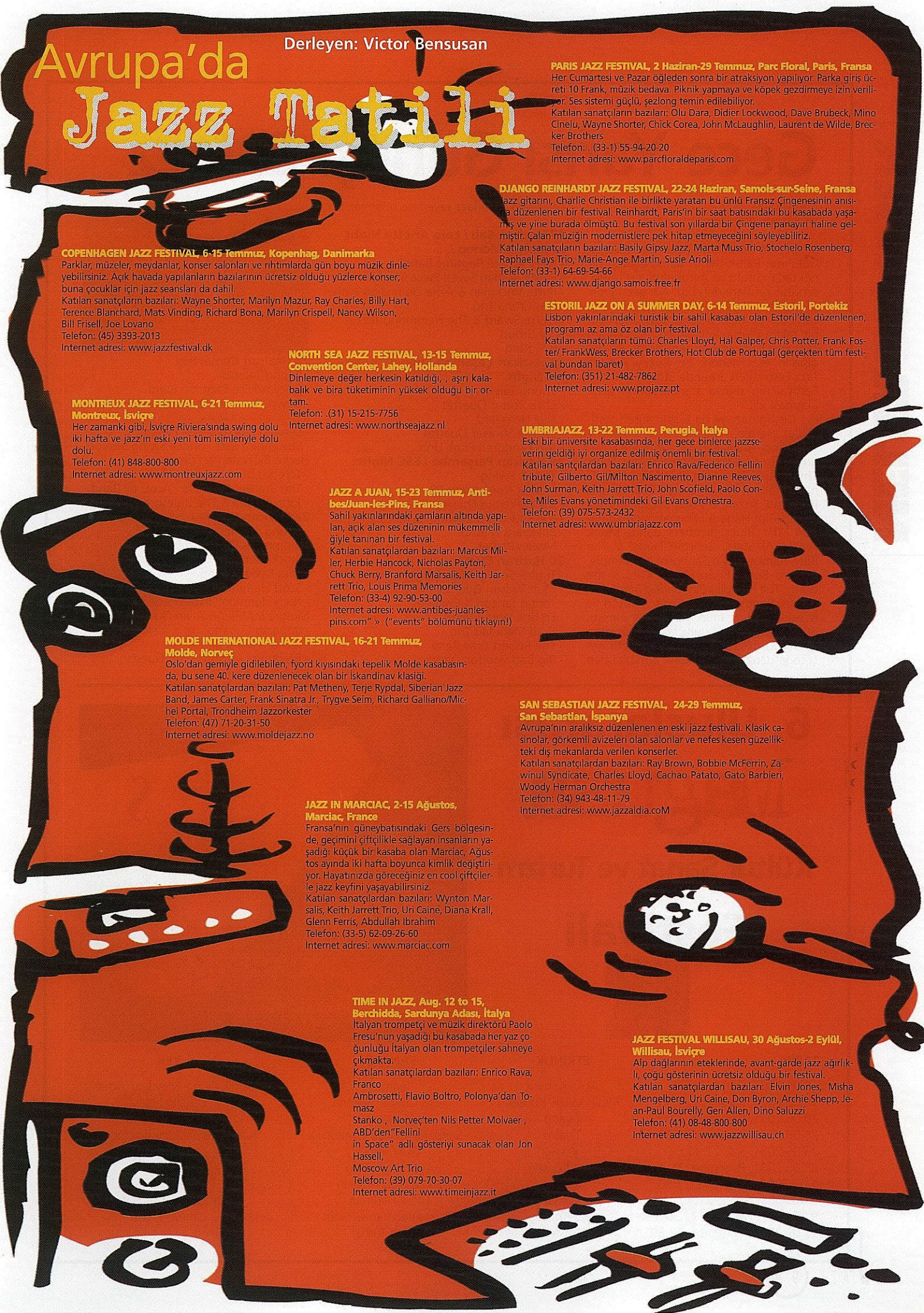

COPENHAGEN JAZZ FESTIVAL, 6-15 Temmuz, Kopenhag, Danimarka
Parklar, müzeler, meydanlar, konser salonları ve rıhtımlarda gün boyu müzik dinleyebilirsiniz. Açık havada yapılanların bazılarının ücretsiz olduğu yüzlerce konser; buna çocuklar için jazz seansları da dahil.
Katılan sanatçıların bazıları: Wayne Shorter, Marilyn Mazur, Ray Charles, Billy Hart, Terence Blanchard, Mats Vinding, Richard Bona, Marilyn Crispell, Nancy Wilson, Bill Frisell, Joe Lovano
Telefon: (45) 3393-2013
Internet adresi: www.jazzfestival.dk

MONTREUX JAZZ FESTIVAL, 6-21 Temmuz, Montreux, İsviçre
Her zamanki gibi, İsviçre Riviera'sında swing dolu iki hafta ve jazz'ın eski yeni tüm isimleriyle dolu dolu.
Telefon: (41) 848-800-800
Internet adresi: www.montreuxjazz.com

NORTH SEA JAZZ FESTIVAL, 13-15 Temmuz, Convention Center, Lahey, Hollanda
Dinlemeye değer herkesin katıldığı, , aşırı kalabalık ve bira tüketiminin yüksek olduğu bir ortam.
Telefon: .(31) 15-215-7756
Internet adresi: www.northseajazz.nl

JAZZ A JUAN, 15-23 Temmuz, Antibes/Juan-les-Pins, Fransa
Sahil yakınlarındaki çamların altında yapılan, açık alan ses düzeninin mükemmelliğiyle tanınan bir festival.
Katılan sanatçılardan bazıları: Marcus Miller, Herbie Hancock, Nicholas Payton, Chuck Berry, Branford Marsalis, Keith Jarrett Trio, Louis Prima Memories
Telefon: (33-4) 92-90-53-00
Internet adresi: www.antibes-juanles-pins.com" » ("events" bölümünü tıklayın!)

MOLDE INTERNATIONAL JAZZ FESTIVAL, 16-21 Temmuz, Molde, Norveç
Oslo'dan gemiyle gidilebilen, fyord kıyısındaki tepelik Molde kasabasında, bu sene 40. kere düzenlenecek olan bir İskandinav klasiği.
Katılan sanatçılardan bazıları: Pat Metheny, Terje Rypdal, Siberian Jazz Band, James Carter, Frank Sinatra Jr., Trygve Seim, Richard Galliano/Michel Portal, Trondheim Jazzorkester
Telefon: (47) 71-20-31-50
Internet adresi: www.moldejazz.no

JAZZ IN MARCIAC, 2-15 Ağustos, Marciac, France
Fransa'nın güneybatısındaki Gers bölgesinde, geçimini çiftçilikle sağlayan insanların yaşadığı küçük bir kasaba olan Marciac, Ağustos ayında iki hafta boyunca kimlik değiştiriyor. Hayatınızda göreceğiniz en cool çiftçilerle jazz keyfini yaşayabilirsiniz.
Katılan sanatçılardan bazıları: Wynton Marsalis, Keith Jarrett Trio, Uri Caine, Diana Krall, Glenn Ferris, Abdullah Ibrahim
Telefon: (33-5) 62-09-26-60
Internet adresi: www.marciac.com

TIME IN JAZZ, Aug. 12 to 15, Berchidda, Sardunya Adası, İtalya
İtalyan trompetçi ve müzik direktörü Paolo Fresu'nun yaşadığı bu kasabada her yaz çoğunluğu İtalyan olan trompetçiler sahneye çıkmakta.
Katılan sanatçılardan bazıları: Enrico Rava, Franco
Ambrosetti, Flavio Boltro, Polonya'dan Tomasz
Stanko , Norveç'ten Nils Petter Molvaer , ABD'den"Fellini
in Space" adlı gösteriyi sunacak olan Jon Hassell,
Moscow Art Trio
Telefon: (39) 079-70-30-07
Internet adresi: www.timeinjazz.it

PARIS JAZZ FESTIVAL, 2 Haziran-29 Temmuz, Parc Floral, Paris, Fransa
Her Cumartesi ve Pazar öğleden sonra bir atraksiyon yapılıyor. Parka giriş ücreti 10 Frank, müzik bedava. Piknik yapmaya ve köpek gezdirmeye izin veriliyor. Ses sistemi güçlü, şezlong temin edilebiliyor.
Katılan sanatçıların bazıları: Olu Dara, Didier Lockwood, Dave Brubeck, Mino Cinelu, Wayne Shorter, Chick Corea, John McLaughlin, Laurent de Wilde, Brecker Brothers
Telefon: .(33-1) 55-94-20-20
Internet adresi: www.parcfloraldeparis.com

DJANGO REINHARDT JAZZ FESTIVAL, 22-24 Haziran, Samois-sur-Seine, Fransa
Jazz gitarını, Charlie Christian ile birlikte yaratan bu ünlü Fransız Çingenesinin anısına düzenlenen bir festival. Reinhardt, Paris'in bir saat batısındaki bu kasabada yaşamış ve yine burada ölmüştü. Bu festival son yıllarda bir Çingene panayırı haline gelmiştir. Çalan müziğin modernistlere pek hitap etmeyeceğini söyleyebiliriz.
Katılan sanatçıların bazıları: Basily Gipsy Jazz, Marta Muss Trio, Stochelo Rosenberg, Raphael Fays Trio, Marie-Ange Martin, Susie Arioli
Telefon: (33-1) 64-69-54-66
Internet adresi: www.django.samois.free.fr

ESTORIL JAZZ ON A SUMMER DAY, 6-14 Temmuz, Estoril, Portekiz
Lisbon yakınlarındaki turistik bir sahil kasabası olan Estoril'de düzenlenen, programı az ama öz olan bir festival.
Katılan sanatçıların tümü: Charles Lloyd, Hal Galper, Chris Potter, Frank Foster/ FrankWess, Brecker Brothers, Hot Club de Portugal (gerçekten tüm festival bundan ibaret)
Telefon: (351) 21-482-7862
Internet adresi: www.projazz.pt

UMBRIAJAZZ, 13-22 Temmuz, Perugia, İtalya
Eski bir üniversite kasabasında, her gece binlerce jazzseverin geldiği iyi organize edilmiş önemli bir festival.
Katılan santçılardan bazıları: Enrico Rava/Federico Fellini tribute, Gilberto Gil/Milton Nascimento, Dianne Reeves, John Surman, Keith Jarrett Trio, John Scofield, Paolo Conte, Miles Evans yönetimindeki Gil Evans Orchestra.
Telefon: (39) 075-573-2432
Internet adresi: www.umbriajazz.com

SAN SEBASTIAN JAZZ FESTIVAL, 24-29 Temmuz, San Sebastian, İspanya
Avrupa'nın aralıksız düzenlenen en eski jazz festivali. Klasik casinolar, görkemli avizeleri olan salonlar ve nefes kesen güzellikteki dış mekanlarda verilen konserler.
Katılan sanatçılardan bazıları: Ray Brown, Bobbie McFerrin, Zawinul Syndicate, Charles Lloyd, Cachao Patato, Gato Barbieri, Woody Herman Orchestra
Telefon: (34) 943-48-11-79
Internet adresi: www.jazzaldia.coM

JAZZ FESTIVAL WILLISAU, 30 Ağustos-2 Eylül, Willisau, İsviçre
Alp dağlarının eteklerinde, avant-garde jazz ağırlıklı, çoğu gösterinin ücretsiz olduğu bir festival.
Katılan sanatçılardan bazıları: Elvin Jones, Misha Mengelberg, Uri Caine, Don Byron, Archie Shepp, Jean-Paul Bourelly, Geri Allen, Dino Saluzzi
Telefon: (41) 08-48-800-800
Internet adresi: www.jazzwillisau.ch

Gece Yarısı Güneşi & Jazz

Ahu Ünalp
ahujazz@yahoo.com

Stockholm 14 adanın üzerinde Malaren Gölü'nün Baltık Denizi ile buluştuğu bir noktada kurulu ve Avrupa'nın en temiz, en yeşil kentlerinden biri. Adı geçtiğimiz yıla kadar "Stockholm Jazz & Blues Festival"i olarak bilinen organizasyonun adı bir takım oluşumlar sonucu "Stockholm Jazz Festival"i olarak değiştirildi. Bu değişimin esas nedeni ise Kuzey Avrupa Jazz Festivalleri arasında Stockholm Jazz Festivali'nin dünya standartlarına artık ulaşması idi.

Geçtiğimiz yıl da 6 gün süren festivalde; Herbie Hancock Sextet, McCoy Tyner Trio, Al Jarreau, Dr. John, Joe Lovano Quartet featuring Steve Slagle, Toots Thielemans European Quartet, Mark Isham's "Silent Way Project", The Mingus Big Band, Suzanne Vega, David Sanchez Group, Tim Hagans' Animation/Imagination, The Blues Brothers Band, Monk Tentet All-Stars, Georgie Fame & The Blue Flames, David Sanborn, Joe Sample, Richard Bona, Brian Blade, Kool & the Gang, The Nicholas Payton Big Band, Jon Faddis, Randy Brecker, Cedar Walton ve İsveçli ünlü jazz müzisyenleri yer almıştı. Bu yıl da pek çok ünlü jazz müzisyenin katılacağı festival oldukça hareketli geçeceğe benziyor. Bir aksilik olmazsa ben oradayım, tüm jazz severlere selamlar.

17 Haziran Salı / Late Arietta Night in Kantin Moneo /
- Spicy Advice Ragtime Band
- Patrik Boman Seven Piece Machine
- Putte Wickman & Arne Domnérus with Claes Crona Trio
- Pierre Swärd & The Hammond Jazz´n Soul Group
- B.B. King

18 Haziran Çaşamba / Verve/Universal Night
- Young Talents
- Chris Potter Quartet
- Silje Nergaard
- Wayne Shorter Quartet
- Nils Landgren Funk Unit

19 Haziran Perşembe / ESC Night
- Trad & Swing
- Fredrik Nordströms 08
- Ulf Wakenius Quartet
- Joe Zawinul & Zawinul Syndicate
- Bill Evans & Push
- Maceo Parker

20 Haziran Cuma
- Trad & Swing, Main Stage
- Matt Wilson Quartet
- Tomas Janzon X-Changes
- Fredrik Norén Band
- Brad Mehldau Trio
- The Robert Cray Band
- Big Bad Voodoo Daddy

21 Haziran Cumartesi
- Young Talents
- Spicy Advice Ragtime Band
- Dawn Thomson Quintet feat. Harry Allen
- Lennart Åberg Seven Pieces
- Stockholm Jazz Festival Swing Session - Hacke Björksten & Friends
- Terence Blanchard Quintet
- The Brecker Brothers - Acoustic Band
- John Mayall & The Bluesbreakers

22 Haziran Pazar
- Young Talents
- Blommans Dixieland Band
- Stockholm Jazz Orchestra
- Lina Nyberg Bang
- Scott Hamilton International Quartet
- Niels-Henning Örsted Pedersen & Mulgrew Miller & Alvin Queen
- Impacto Cubano
- Richard Bona Band
- Blacknuss All Stars with Guests

6. Uluslararası Magusa Kültür Sanat ve Turizm Festivali

TARİH	ETKİNLİK	SANATÇI	YER
15.06.2001, Cuma, 21:30	Açılış Konseri	Teoman	Namık Kemal Meydanı (ücretsiz)
18.06.2001, Pazartesi, 21:30	Klasik Müzik Konseri	Artis Quartet Vienna	Othello Kalesi
20.06.2001, Çarşamba, 21:30	Tiyatro	Yıldız Kenter	Salamis Antik Tiyatro
25.06.2001, Pazartesi, 21:30	Tiyatro	Sandımay Sokak Tiyatrosu	Namık Kemal Meydanı (ücretsiz)
26.06.2001, Salı, 21:30	Konser	Okay Temiz	Othello Kalesi
28.06.2001, Perşembe, 21:30	Jazz Konseri	Aydın Esen Düo	Othello Kalesi
4.07.2001, Çarşamba, 21:30	Konser	Erkan Oğur - Telvin	Othello Kalesi
6.07.2001, Cuma, 21:30	Konser	Giora Feidman	Salamis Antik Tiyatro
9.07.2001, Pazartesi, 21:30	Jazz Konseri	Joshua Redman Quartet	Othello Kalesi
11.07.2001, Çarşamba, 21:30	Gösteri	Tango Turco	

Barney Kessel

Cem Tuncer
cemtuncer@yahoo.com

Selam,

Bu sayımızın konuğu Barney Kessel. Bebop gitarcıları arasında en önemli isim. Charlie Christian'dan sonra jazz gitarı çok ilerilere taşımış olan Kessel 17 Ekim 1923'te Muskogee, O.K.'da doğmuş 20'li yaşlarında big band'lerde çalarak çok kısa sürede L.A.'ın en çok aranan stüdyo müzisyenlerinden biri olmuş. Charlie Barnet ve Artie Shaw big band'lerinde çaldıktan sonra Oscar Peterson trio ile turneler yapmış, birkaç sene Londra'da yaşayıp kendi albümlerini yapmaya başlayan Barney Kessel Ray Brown, Herb Ellis, Charlie Byrd'la da birçok projeye imza atmıştır. 1953 tarihli Easy Li-

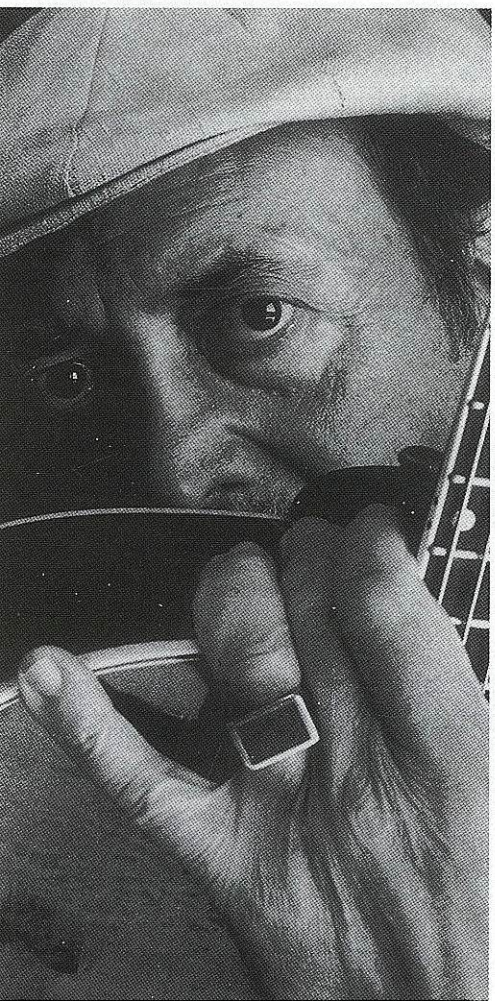

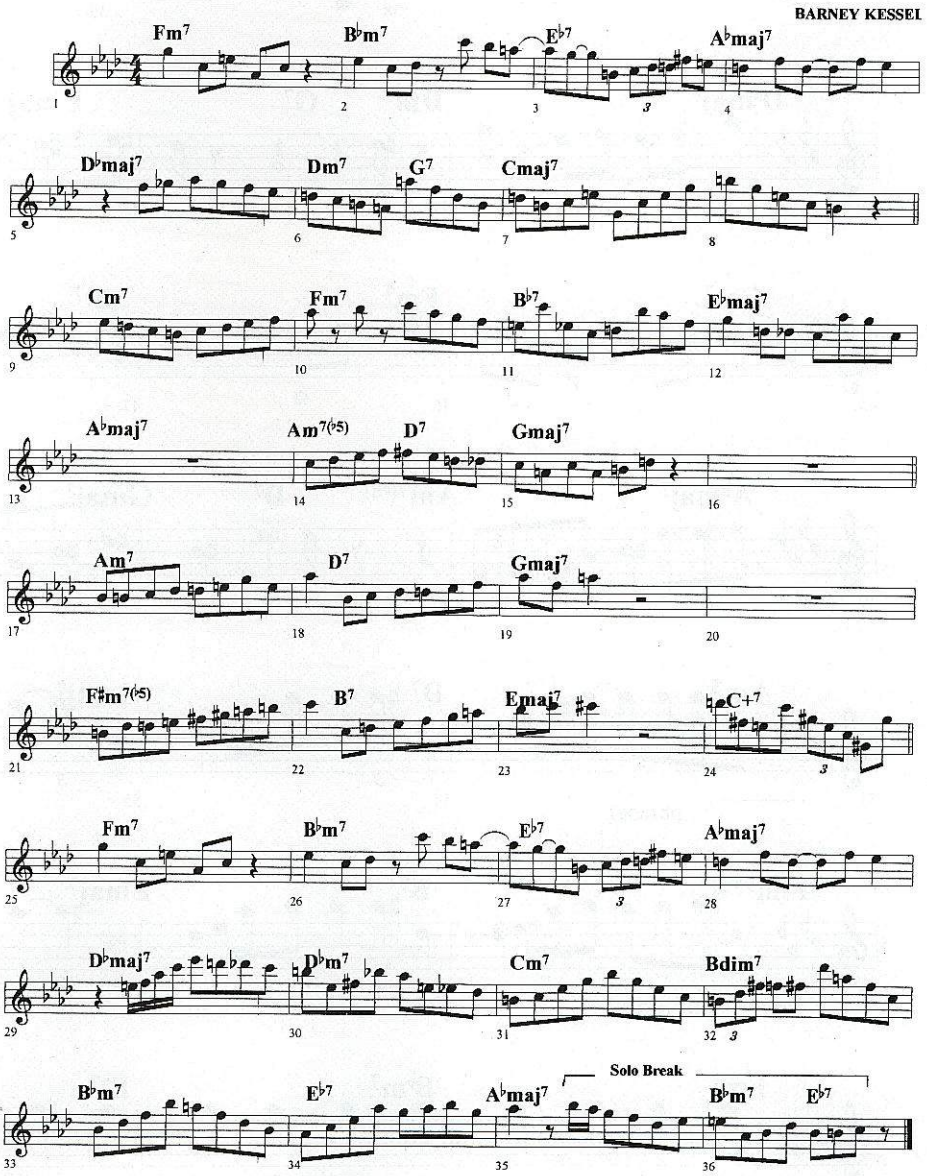

ke albümünden transkripsiyonunu yaptığım parça Vickie's Dream (ojc cd 153-2 contemporary LP C3511).

"All the things you are" adlı jazz standard'ına başka bir head (parçanın melodisi) yazılmış. Akorlar aynı ve solo break'le Barney Kessel çok melodik ve sade bir solo çalmış (head'den daha sade olmuş diyebiliriz!). Bu soloyu tercih etmemin nedeni; basit, anlamlı ve melodik oluşu. Üç özelliğin soloda birarada bulunması gerçekten kolay değil. Melodik analizini yaptığımızda görüldüğü gibi çok anlaşılır, akor seslerini kullanarak çalınmış bir solo. Bazı çözülmeleri * işaretiyle gösterdim. 53.ve57. ölçülerde başlayan cümleler ritmik olarak aynı fakat melodik olarak akorlar değiştiği için aralıklarda değişmiş. Bu gibi şeyler soloları renklendiren unsurlardır melodik ve ritmik embellishment, sequence, repitition vs gibi çok basit malzemelerle çok büyük işler başarabilirsiniz.

Gelecek sayıda görüşmek üzere, hoşçakalın

GTR.SOLO

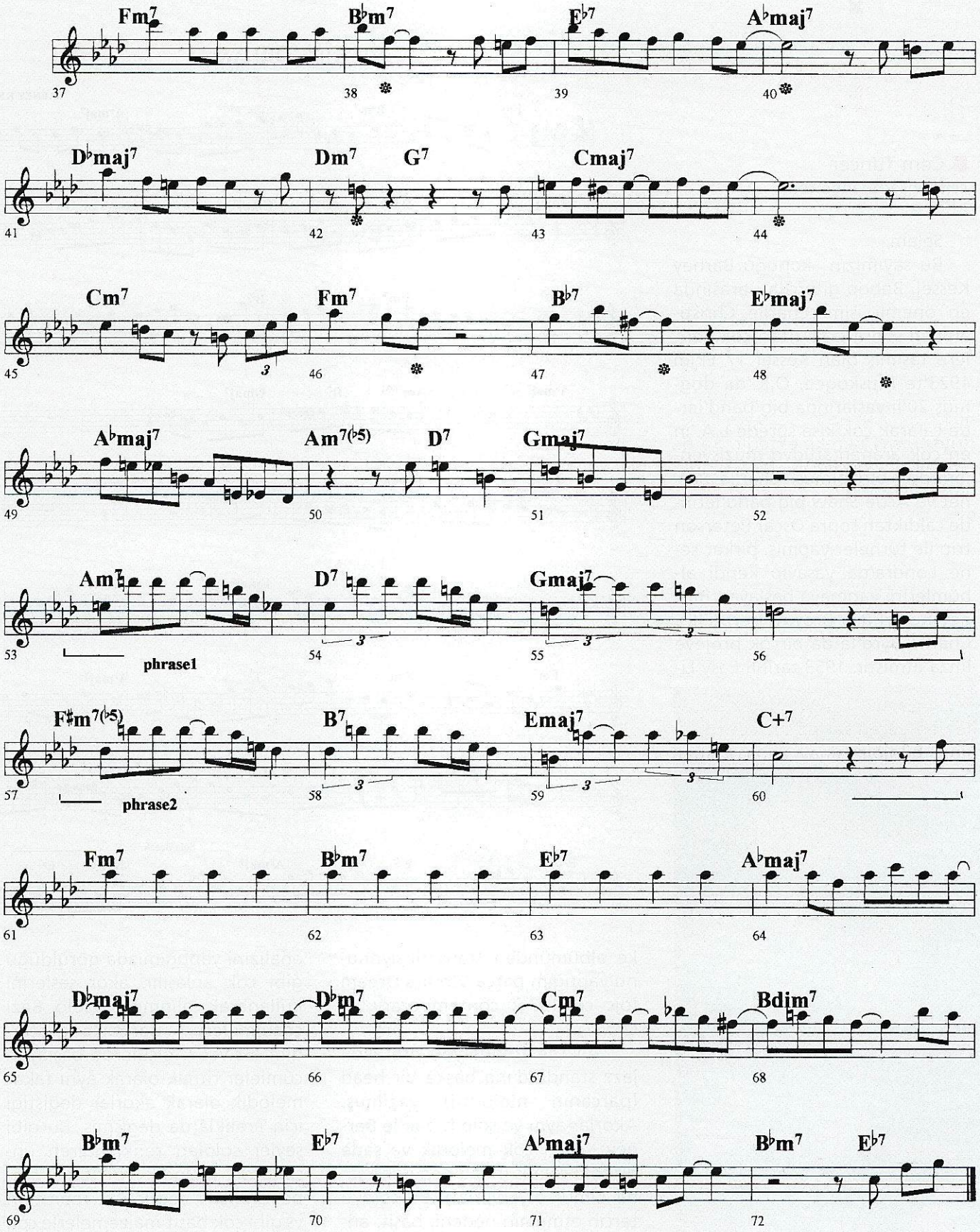
Fm7
B♭m7
E♭7
A♭maj7
37
38
39
40
D♭maj7
Dm7
G7
Cmaj7
41
42
43
44
Cm7
Fm7
B♭7
E♭maj7
45
46
47
48
A♭maj7
Am7(♭5)
D7
Gmaj7
49
50
51
52
Am7
D7
Gmaj7
53
54
55
56
phrase1
F♯m7(♭5)
B7
Emaj7
C+7
57
58
59
60
phrase2
Fm7
B♭m7
E♭7
A♭maj7
61
62
63
64
D♭maj7
D♭m7
Cm7
Bdim7
65
66
67
68
B♭m7
E♭7
A♭maj7
B♭m7
E♭7
69
70
71
72

Dört sesli akorlar

Çağlayan Yıldız
caglayanyildiz@hotmail.com

Uyarı: CSE (Jazz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak, ve en önemlisi **Duymamak**; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entellektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen herşeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip **duyulması** gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, jazz tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

Evet efendim, yukarıdaki uyarı her yazımda olacak; her sigara paketinde de var uyarı,"sağlığa zararlı" falan diye, içenler zaten okumuyor, içmeyenler ise zaten zaten okumuyor. Neyse, ne dedim ben şimdi? Geçen yazımdaki dizgi hataları için özür diliyorum ve hemen geçen sayıda söz verdiğim, sizin de iple çektiğinizi bildiğim sınavı yapıyorum. Kopya çekeni yakarım, şimdiden söyliyim. Evet konumuz triad'lardı geçen sayımızda ve işte sorularınız:

X (majör/ minör/ dim/ aug) triadının sesleri nelerdir?
X hangi (majör/ minör/ dim/ aug) triadının 3'lüsü/ 5'lisidir?
X'in 3'lüsü/ 5'lisi olduğu dört triad nelerdir?
X, (majör/ minör/ dim/ aug) triadın 3'lüsüyse, 5'lisi nedir?
X, (majör/ minör/ dim/ aug) triadın 5'lisiyse, 3'lüsü nedir?
X,(kök pozisyonu/ 1.çevrim/ 2. çevrim)deki (majör/ minör/ dim/ aug) triadın (alt, orta, üst) notası ise akorun diğer seleri nelerdir? [Örneğin Sol 2. çevrim deki minör triadın orta notası ise, akor doğal olarak sol minör olacağından üstümdeki ses Si b, altındaki nota ise Re olacaktır.]

Evet, "kendin pişir, kendin ye" kavramını yaratan bir ulusun evlatları olarak, kendi sorularınızı istediğiniz kadar hazırlayıp soruyosunuz, ben yanıtlarımı çok pişmiş alayım lütfen. Sen, arkadaki, kaytarma bakiim soruları doğrudan sormadık diye, çalamayınca bunları ağlarsın sonra. X yerine tabi ki nota ismi koyacaksın...

Şimdi artık yeni konumuza geçebiliriz. Dört sesli akorları yazmam, derginin her sayısında, bir önceki yazının üzerine bir ses daha koyucam anlamına gelmiyor tabi ki (aralık+bir ses= triad, triad+bir ses= dört sesli akor vb) . Öyle olsaydı 2008 yılı temmuz sayısında 32 sesli akorları yazıyor olurdum. Neyse zıvıtmıyım.

Dört sesli akorlarımız, kaderin bir cilvesiyle, triadların üzerine birer ses eklenerek elde edilirler. Dikkatinizi çekeceği üzere, burada daha önce üç sesli armonide söz etmediğimiz "sus4 (1-4-5)" ve "1-3-b5" triadlarını da kullanıjazz.

Evet, üç sesli akorların üzerine sırayla M7-m7- M6 ekleyerek elde ettiğimiz dört sesli akorlar ve en sık kullanılan sembolleri şöyle öliyür:

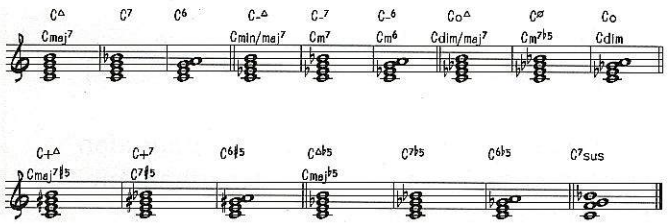

Yukarıdaki akorlardan ilk sıradakiler daha sık kullanılmakta olup daha öncelikli edinilmesi gerekenler; tabi diğerleri de öğrenilecek, elimiz mahkum. Ve tabi ki hepsi 12 tondan yazılacak ve öğrenilecek, çalınacak ve duyulacak. Evet işler giderek zorlaşıyor, ama ne yapalım; müzisyenliğin bu devirde bir tür şövalyeliğe dönüşmesinin nedeni de bu. Ama ejderhalarla dövüşülmesi, zindanlardaki prenseslerin kurtarılması, Kutsal Kase'nin bulunması gerekiyor birşekilde.

Bu akorların da triadlar gibi çevrimleri ve kapalı/ açık pozisyonları var bir de üstüne üstlük:-

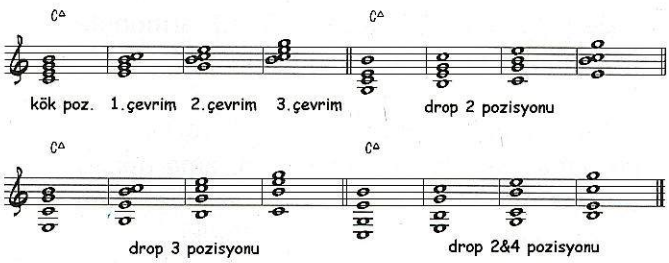

Yukarıda ilk dört ölçüde kapalı pozisyondaki çevrimleri görüyoruz; sonraki dört ölçüde, ilk dört ölçüdeki akorların en üstten 2. sesini 1 oktav aşağıya alıyoruz ve buna çok yaratıcı bir şekilde "drop 2" diyoruz. Aynı işlemi üstten 3. sese ve sonra da 2&4. seslere uygulayınca da diğer malum sonuçlar ortaya çıkıyor. Bu pozisyonları aranjman yazmaktan tutun da, gitarda basılamayan kapalı pozisyondaki akorları basılabilir hale getirmeye kadar bir sürü yerde kullanabiliriz; yine de müzik dışı alanlarda kullanmayın derim ben...

Mecali olanlar, tüm dört sesli akorları 12 tondan, tüm çevrimler/ pozisyonlar... falan işte. "Leb demeden 12 tondan öğrenen müzisyene kurban olayım" diye dolmuş sticker'ı yaptırtıcam. Yanlarında gözyaşı damlayan fosforlu sol ve fa anahtarları olacak.

Şimdi de majör, melodik minör ve armonik minör dizileri üzerine dört sesli akorlar kurarak sonuçlarını tarafsızca gözlemleyelim:

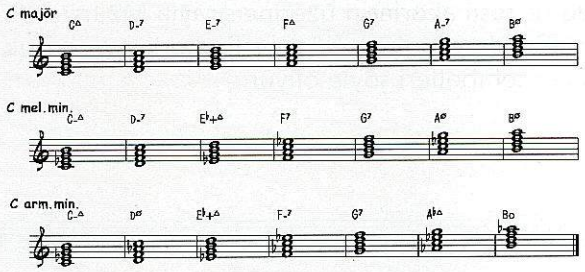

Eski derslerimizden alışık olanlar, doğrudan tabloya geçip çıkan sonuçları değerlendirmemi kınamayacaklardır:

AkorMaj7Min 77Min7 b5Min/maj7Maj7#5dim
Dizi
Majör dizil, IVII, III, VIVVII—-
Melodik min-IIIV, VVI, VIIIIII
Armonik minVIIVVIIIIIIVII

İlginç değil mi şu müzik olayı, yani nasıl desem... akorlar vaar, diziler vaar, onların birbirleriyle olan ilişkileri vaar, 12 ton vaar... Ama iyimser olmak lazım, Satürn'de bir oktavı 843'e bölüyorlarmış, ortalama müzikleri de 427 sesliymiş. Yani ordaki konservatura da gidiyor olabilirdiniz.

Gelecek sayıya yine sınav, yine kahır ve belki de yukarıdaki bilgilerin diatonik armonide uygulanışı, ya da modlar, kimbilir?

Not: Tamam, tembelim ve eski yazıları halen daha web siteme koymadım; ama herşey gibi tembellik de geçici ...ve de yani ...www.caglayanyildiz.cjb.net ... belki...

SİZİN KÖŞENİZ

Sizlerden gelen mektuplara ayırdığımız bu bölüme yazılarınızı Jazz Dergisi (Zuhal Focan) Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 34560/İstanbul adresine, 0216-4860820 no.lu faksa veya ofocan@prizma.net.tr elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz.

Şu Jazz Dedikleri

Jazz'la 1997 yılında tanıştım. Bir müzik dergisi (sanırım artık yayınlanmıyor) promosyon olarak bir kaset vermişti. Kasetle ilgili hiçbir fikrim olmamasına rağmen almıştım. Verdikleri kaset John Lee Hooker'ın "Boom Boom" albümüydü. Kaseti dinledikten sonra blues ve jazz'a karşı ilgi ve merak duymaya başladım. Bu arada hala Jazz Dergisini raflarda göremeyecek kadar da kördüm!

Tam o sıralarda bir sahafta Jazz Dergisinin ilk dört sayısını gördüm ve hemen aldım, ardından da bayide 7. sayınızla karşılaştım ve onu da aldım. Böylece jazz'a ve Jazz'la olan tutkum başladı ve o günden bu yana da devam ediyor, tabii Jazz dergisinin sayesinde bilgilenerek ve pekişerek. Tanıştığımıza memnun oldum!

Sizden birkaç isteğim olacak, öncelikle Jazz dergisinin bütün sayılarına sahip olmak istiyorum ve körlüğümden kaçırdığım 5. ve 6. sayıları elimde yok, nedenini benim de bilmediğim (sanırım arkadaşlarımın biri tarafından çalındı) 9. sayı da mevcut değil. Bunları sizden temin edebilir miyim? Yani Bağcılar'daki bayinizden ya da postayla. İkinci isteğim de, bir West Coast ve cool akımları hayranı olarak daha doğrusu bir Chet Baker hayranı olarak, sizden Chet Baker hakkında bir yazı bekliyorum (3. sayınızdaki Tunçel Gülsoy'un yazısından farklı olarak). Son olarak Ali Sönmez'e de TRT3'deki radyo programı için teşekkür etmek istiyorum. Sayesinde önemli bir jazz arşivine sahip oldum. Fakat kendisinden istediğim, bir saatlik programda yarım saat sonunda kısa bir ara vermesi, çünkü programını kasete çekiyorum (eminim birçok kişi gibi) ve çoğunlukla parçalar yarıda kalıyor, en azından kaseti ters çevirecek zamanı (iki parça arasını ayarlayarak) bize vermesini istiyorum.

Sizlere şimdiden teşekkür ediyorum (11. sayınızdaki Bulmaca'yı çözerek sizden CD kazanmıştım, ayrıca teşekkür) ve başarılarınızın ve yayın hayatınızın daimi olmasını diliyorum, teşekkür ederim.

Ceyhan Usanmaz
Antalya

Sevgili okurumuz,

O kadar çok yazacağımız sanatçı var ki; Chet Baker da bunlar arasında. Ama dilediğiniz gibi öne almaya çalışabiliriz. Eksik sayılarınız için 0212-629 53 00'dan depo ilgilisi arkadaşlarımızla konuşarak temin edebilirsiniz. Ali Sönmez de sanırım bu isteklerinizi dikkate alacak.

Jazz'la kalın!

ZF

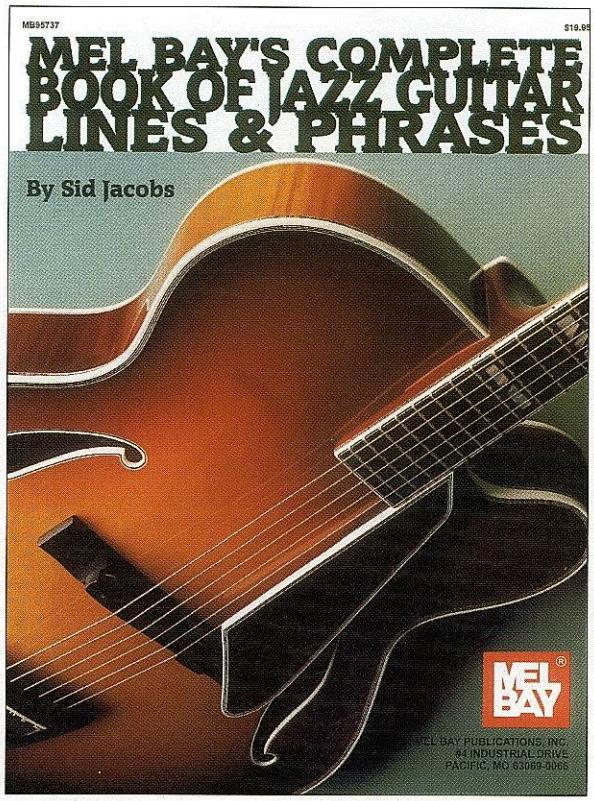

Sid Jacobs

Sıtkı Sırtanadolu
Sitki68@ixir.com

Çok sık olmasa da, ülkemizden sayılı müzik otoriteleri geçmekte ve ancak bir kısmımız bize göre zaten kısıtlı olan zamanımızda onları izleme fırsatı bulmaktayız. Geçtiğimiz günlerde adını sıkca duymadığımız ama gerçek bir jazz eğitimcisi, üstad denilebilecek bir gitarist Sid Jacobs, Önder Focan ve ekibiyle bir dizi konser vermek için İstanbul'a geldi. Kendisi konserlerin dışında Akademi İstanbul ve Bilgi Üniversitesi'nde de jazz ve gitar üzerine workshop'lar düzenledi. Bu workshop'larda az da olsa jazz gitar üzerine kafa yoran arkadaşları görmek ve Sid'e sordukları akıl ve müzik dolu sorulara şahit olmak gerçekten demokrasilerde çarelerin tükenmediğine dair pozitif işaretlerdi. Kendi adına iki eğitim kitabı olan Sid Jacobs, jazz gitar konusunda ciddi olan herkesin atlamadan geçmesi gereken bir isim. (Jazz Guitar Improvisation ve The Complete Book of Jazz Guitar Lines & Phrases, Mel Bay Publications'dan temin edilebilir). Aynı zamanda Los Angeles G.I.T.(Guitar Institute of Technology) jazz gitar bölümünün başı da olan Sid Jacobs, zamanının büyük bölümünü eğitmenlik yaparak geçiriyor.

Gitar ve müzik üzerindeki gelişiminiz kısaca nasıl oldu?

7 yaşında annem kolumdan tutup beni ilk gitar dersime götürdüğünde çok heyecanlanmıştım ve hayatımın hiç unutamadığım anlarından biridir. Biranda birşeyin ya da birilerinin bana yeni bir dünya açtıklarını hisseder gibi oldum. Sonra birçoğumuzun olduğu gibi Beatles hayatıma girdi, sonraları Hendrix bambaşka ufuklar açtı. Saatlerce sololarını çıkarmaya çalıştığım günler olurdu. Birgün Hendrix'in bootleg (korsan) kayıtlarını dinlemiştim. Farklı ve progressive çaldığı kayıtlardı. "Bu nedir?" diye sorduğumda, "Bu jazz" demişlerdi (güler). O zamanlar biraz kural dışı çalınsa, jazz kategorisine sokuluyordu. Ne olduğunu anlamasam bile duyduklarım beni bu tarz çalmaya doğru çekti.

Peki gerçekler ne zaman ortaya çıktı?

"Madem jazz seviyorsun, Wes Montgomery ya da Theolonius Monk dinle" demişlerdi. Sonra gerçekten Wes Montgomery'i dinledim ve dünyam değişti.

Neydi bu kadar jazzip gelen? Oktav çalması mı? Armonik zenginliği mi?

Daha çok akor soloları. Bütün sololarını kafama kazımıştım. Her gitarist, özellikle jazz'a ilgi duyuncaya kadar rock ve pop gitaristlerini biryere kadar olsa da çözebilir. Ben de Hendrix ve diğerlerini bir nebze de olsa anlayabilmiştim. Ama Wes'de herşey farklıydı; akorlar, gamlar, zamanlama...

Peki ciddi anlamda lise yıllarında jazz armonisine girişin nasıl oldu? Genelde bu geçiş birçok gitaristin/müzisyenin dönüm noktası olur?

Biraz şanslıydım. Miami'de büyüdüğüm yıllarda Vincent Bredice ve Joe Diorio şans eseri sanki benim için Miami'deydiler ve her ikisiyle de çalışma fırsatı buldum. Böyle zamanlarda doğru yerde olmak insanın, özellikle de bir müzisyenin hayatında önemli yer oluşturuyor. Yani eğer bir şekilde doğru start aldığınızda arkası da geliyor.

Joe Diorio, bir çok gitaristlerin gitaristi olarak bilinir. Seninle ilgilendi mi?

Hem de fazlasıyla. O yaşlarda Joe Diorio gibi bir üstad ile çalışmak belki de bugün jazz gitaristi olarak hayatıma yön vermemde büyük payı vardır. Hala çok iyi görüşürüz, neredeyse aileden biridir ve kariyerimin her aşamasında bana büyük destek olmuştur. Formal bir okul eğitimi almamama rağmen hocalarım bana gerekli formasyonu verdiler.

Birçoğumuz müzik çalışmanın ve enstrümana hakim olmanın kısa yollarını ararız. Bu yaşlarda sence olması gereken nedir?

Vincent Bridice bana bir keresinde, jazz ve enstrümanında ciddi olan bir kişinin günde 8-10 saat arası çalışması gerektiğini söylemişti. Bir an dünyam yıkıldı sanmıştım. Sadece 3-4 saat çalışıyordum. Bu sözlerden sonraki bir sene beni kimse etrafta görmedi. Tam anlamıyla eve kapanmıştım, radyo bile dinlemiyordum (güler). Belki de hayatımın öğrenim anlamında en verimli senesiydi. Gerçekten de bu işin kısa yolu yok.

Seni iten güç neydi?

Müzikten aldığım keyif. Neredeyse bu müzikal içgüdü kendimi tanrıya en yakın hissettiğim duyguydu diyebilirim. Bu deneyimi belki hayatımın başka döneminde hissetmedim ama her insanın yaradılış nedenini aradığı ve bulmak istediği bir süreçti. Adeta hayat yolumu bulmuş gibiydim. Bu işe baş koymuş tüm öğrencilerime de bu işi başarmanın tek yolunun bu içgüdüyü hissedebilmekte olduğunu vurguluyorum. Aslında bu yol sizden öncekiler tarafından bir şekilde çizilmiş oluyor. Bana göre biraz da siz yolu değil, yol sizi buluyormuş gibi bir duygu. Bazen insanlar kendilerini kazayla da olsa bir yerlerde buluyorlar ve aynı süratle de uzaklaşabiliyorlar. Ben sadece bu yolda olduğumu farkettim ve kalmam için çalışmam gerektiğinin bilincine vardım. Bunun hiçbir zaman şans olduğunu da düşünmedim. Sadece şartlar uygundu ve hiçbirşeyi kontrol etmeye çalışmadım. Sadece olanları dışarıdan izledim ve keyfini çıkardım.

Müziği ve jazz'ı bu kadar ciddiye aldıysan, daha fazla öğrenmek için okula gitmeyi düşünmedin mi?

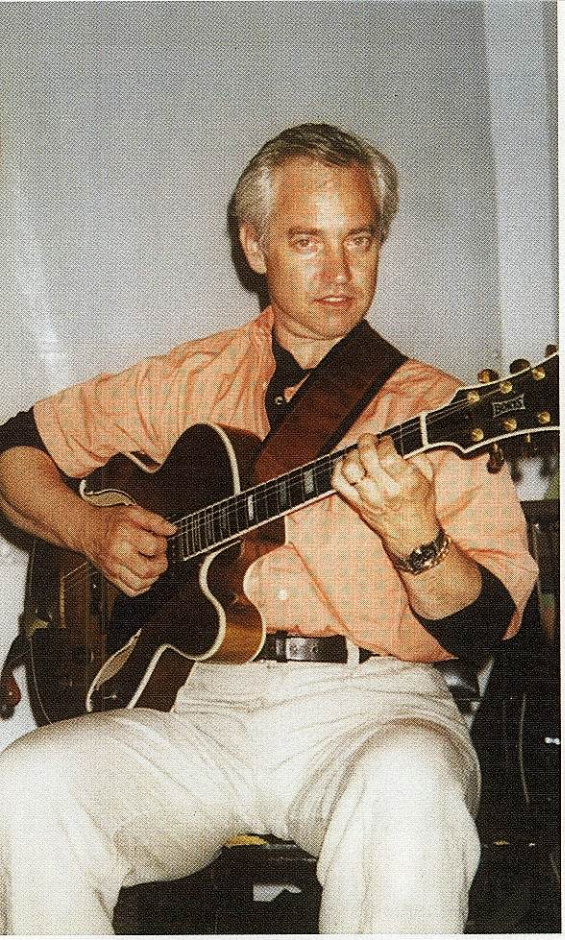

Ailem Nevada'ya taşındığında 20'li yaşlardaydım. Nevada Üniversitesi'ne gidip jazz gitar bölümü başkanına bölüme kayıt olmak istediğimi söylediğimde "Bizde yeteri kadar gitar öğrencisi var" dedi. Ben de "madem öyle belki gitar hocasına ihtiyacınız vardır" dedim (güler). 8-10 saat çalışmalarım sonucunda iyi bir konumdaydım. Gitar bölümünden mezun olmadım ama, o yaşta bölümde hocalık yaptım. O zamanlarda, şayet bir sanatçı olarak belli bir seviyeye sahipsen, eğitimin ne olursa olsun okulda yardımcı eğitmen olarak ders verebiliyorsun. Tabii belli kriter ve referansların olması gerekiyor.

O zamanlarda canlı performans için fırsatın oldu mu?

O dönemde Las Vegas'da birçok kulub jazz müziği istiyordu ve çoğunun piyanosu yoktu. Tabii gitaristleri arıyorlardı. "Şu ufaklığı alın" dediler. 20 yaşındaki küçük Sid. Elimden geleni yaptım. Müzisyenler neredeyse iki katı yaşımdaydı. Bir bakıma yüzmek ya da boğulmak gibi birşeydi. Belki de tecrübelerin en iyisiydi. İyi müzisyen olmanın en iyi yollarından biri de böyle zor ortamlarda, düşe kalka da olsa, hatta yüzünüz kızarma pahasına kendinizi çalmaya zorlamaktır. Hayatı ve müziği böyle ortamlarda iyi müzisyenlerin arasında, biraz da itile kakıla öğreniyorsunuz. Bunlar kendinizi hem şanslı, hem de şanssız hissettiğiniz anlardır. Egonuzu bir tarafa bırakıp kendinizi zorlamanız gereken ortamlar. Ama birgün geriye dönüp baktığınızda size ne kadar faydası olduğunu görürsünüz.

Los Angeles'ta nasıl buldun kendini?

Eşimle Nevada'da tanıştık ve ailesi Los Angeles'teydi ve oraya taşınmaya karar verdik. Kimseyi tanımıyordum. Pat Martino ile çalan bir org ustadı ile bir radyo programında çalmıştım. Jimmy Whibel adında LA'de çok bilinen, hatta birgün ders almak istediğim bir gitarist beni radyo programından sonra beni aradı ve evine davet etti. Bana orijinal müziklerinden verdi, bir bakıma himayesi altına aldı. Tamamen karşılıksız. Kendimi tekrar bir gitar ailesinde bulmuş gibi hissettim. Hayatım boyunca hayranlık duyduğum Joe Diorio, Jimmy Whibel, Lenny Breau gibi gitaristler beni sanki ailelerinin bir parçasıymış gibi gördüler ve kariyerime katkıda bulundular. Bu belki benim şansımdı ama ben de bu duyguları benden sonra gelen ve bu yola başkoymuş yeni nesil arkadaşlarıma da aktardım. Gerçekten de etrafınızda idol diyebileceğiniz insanların size manevi desteği, müzikal ve insani gelişiminize çok büyük katkı sağlıyor.

G.I.T'de jazz gitar eğitmenliğine nasıl kabul oldun?

Joe Diorio ile dost olduğumdan dolayı, Los Angeles'e taşındığımda bana referans oldu ve 1987'de eğitmenliğe başladım.

O zamanlar G.I.T. ve eğitim verenleri son derece popüler isimlerdi. Scott Henderson, Don Mock, Joe Diorio vs. hepsi kendi alanında seçkindi. Bugün durum nasıl?

Evet, o zamanlar öyleydi. Son derece heyecan verici bir ortam vardı. Maalesef, ben bugün okuldaki son jazz gitar hocasıyım diyebilirim. Bunda yeni gelişen akımların ve GIT'nin sahiplerinin değişmesiyle doğru orantısı da var. Şu anda tam olarak jazz programı bile yok. Ben "jazz gitar" derslerine giriyorum. Ayrıca benim öğrencilerim olmasa da diğer öğrencilere "açık danışmanlık" veriyorum.

Session müzisyenliği için zamanın ayırabiliyor musun? Diğer bir deyişle LA'de canlı performanslarda grubunla ya da diğer müzisyenlerle çalma fırsatın oluyor mu?

Son senelerde telefonu meşgul session müzisyenlerinden değilim. Dışarıda çalmaya biraz ara verdim diyebilirim. Okul ve özel dersler bunun nedeni de sayılabilir. Ama zaman zaman John Pazzano'nun (Joe Pass'a eşlik ederdi) düzenlediği Gitar Geceleri'nde yer alıyorum. Herb Ellis, Joe Diorio gibi isimlerle aynı sahneyi paylaşıyorum.

Eğitmenlikte zorlandığın zamanlar oluyor mu?

Öğretmekten daha çok öğrencilerimden zorlandığımı söyleyebilirim. İyi öğrencilerim beni hep motive ediyor. Bence bu işin en güzel tarafı, bir öğrencinin uzun zamandır meşgul ettiği sorulara dersimde cevap bulabilmesi ve gözünde parlayan bir anlık ışık, benim için en büyük motivasyon kaynağı. Birinin önünde kapı açabilmek duygusu. Zira ben de oralardan geçtim.

Bir jazz sanatçısının geleceğini bir eğitmen olarak nasıl görüyorsun?

Sosyoekonomik olarak bir sanatçının hayatı dünyanın neresine giderseniz gidin zordur. Gerçek sanata gönül verenler genelde ekonomik açıdan düşük seviyelerde konumlandırılırlar. Sanatçı sanatına sadece ve sadece aşkı için eğilmelidir. Bizim durumumuzda müziğin kendisi alacağımız en büyük ödül ya da karşılıktır.

Jazz ya da müzikle uğraşan bir öğrenciniz birgün size gelip, bu yolun sonunda nereye varacığını sorsa ne cevap verirdin?

Birçok meslek için bir cevap vermek kolaydır. Eğer bu okulu bitirip, şu mesleği edinirsen, şurada işin ya da pozisyonun olur gibi. Ama bu bence sanatın hiçbir formu için geçerli değil. Yolunuzu biraz da siz belirliyorsunuz. Zamanında bir master derecesi olan bir müzisyen, rahatlıkla ABD'de bir üniversitede ders verebiliyor aynı zamanda enstrümantalist olarak da diğer zamanlarda performans gösteriyordu. Şimdilerde neredeyse her eğitmen olmak isteyenin elinde bir doktorası var gibi. Böyle olunca bunca müzik bilginiz aynı zamanda iyi bir enstrümantalist olacağınız anlamına gelmiyor. Eğer biri size bu işi niye yapması gerektiğini soruyorsa, cevabım bir daha düşünmesi gerektiği olabilir. Gerçekten de tek ödül müziğin kendisi. İçine ne kadar girerseniz ufkunuz ve dünyanız, dolayısıyla aldığınız haz da o kadar büyür. Bütün büyük müzisyenlerin kariyerleri de büyük olmuştur. Çünkü her biri müziğin bağımlısı olmuştur. Gerçek olan da budur.

Jazz'ın kendine dönecek olursak, jazz vokabüleri olarak öğrenenlere tavsiye edebileceğiniz kaynaklar yada referanslar neler olabilir?

Bir jazz öğrencisi için en büyük kaynak Charlie Parker sololarıdır diyebilirim. Klasik müzisyenler etude'leri çalışırlar. Jazz müzisyenleri için bu etude'ler Charlie Parker parçaları ve sololarıdır. Buradan kesitler alıp kelime dağarcığınızı en iyi şekilde geliştirebilirsiniz. Müziğin birşekilde kaynağına gittiğiniz sürece doğru yoldasınız demektir. Bu Bill Evans da olabilir, Keith Jarrett da. Sizi eğitim aşamasında farklı yollardan geçirenler sizi bu kaynaktan uzaklaştırıyorlardır. Su içmeniz susuzluğunuzu geçici olarak alır. Bir şekilde suyun kaynağını bulmak zorundasınız. Müzikal yolunuz ancak bu şekilde bir doyuma oluşur. Ben kendimden biliyorum, uzun zaman anlamsız egzersizlerin içinde kaybolmuştum. Ne zaman müziği deşifre etmeye (transcribe) başladım, kaynağın nerede olduğunu gördüm.

Sid Jacobs ile müziğe ve hayata dair uzunca konuşmak mümkün. Son zamanlarda Bill Evans repertuarını gitara uyarlamakla meşgul. Yakında Hal Leonard Pulications'dan bu çalışmasının kitabı da piyasada olacak. Sid Jacobs'u Önder Focan ile dinleme fırsatı bulanların da farkedeceği gibi gitaristin özellikle comp(eşlik) tarzı ve piyanistsel düşünceleri çok etkileyici. Ayrıca jazz gitar üzerine ciddi kafa yoran arkadaşlara tavsiye, Complete Book of Jazz Guitar Lines & Phrases, quartal armoniden polychords ve slashchords'lara kadar gitaristelere ışık tutacak birçok konuya değiniyor

AYNI TELDEN ÇALANLAR

III. Bölüm

Udu Davulu

■ Kaan Taprak
www.flyingturkishman.nl

Nigerya'da dini törenlerde kullanılan udu davulu, çok özel seslere sahip, topraktan olan gövdesi pişirilerek sertleştirilmiştir. Çok kalın olmayan gövde ve yapıya ait 9 vuruş şekli var. Günümüzde udu davulu özellikle flamenko müziğinde yaygın olarak kullanılır.

Udu davulunu çalarken diembe, konga ve diğer vurmalılar için kullandığımız metodu uygulayacağız.

Metodun amacı ritmi bir "cümle" gibi almak ve onun şarkısını söyletmek. Her ritim bir cümledir bu cümleyi önce sesli olarak söyleyecek ve tekrar edeceğiz. Duyduktan sonra, teknikle birlikte, enstrüman ile bu cümle çalınacak. Söyleyerek çalma metodunun amacı zamanlama, duyma ve swing için çok kolay ve iyi bir yöntem. Kısaca elimize sesimizle hakim olmayı - alıştırmayı hedefliyor. İleride amaç ne söylersek onu çalabilmektir.

Udu tekniği:

1 Gon	Avuç vuruşu, udunun ağız kısmı kapatılarak verilen ses.
2 GA	Parmak vuruşu, udunun ağız kısmı parmaklarla kapatılarak.
3 SA	Ağızla gövde arası parmak vuruşu, sol parmaklar.
4 SO	Ağızla gövde arası parmak vuruşu, sağ parmaklar.
5 TA	Udu deliği ön kısmında yapılan parmak vuruşu.
6 Pa	Udu deliği arka kısmında yapılan, avuç vuruşu.
7 Ti	Boğazda parmak vuruşu.
8 Duun	Avuç, udu deliğinde tutularak yapılan vuru.
9 GP	Avuç, udu deliğinde tutulmadan (hemen çekilerek) yapılan vuruş

Enstrüman tekniğini ve doğru sesleri çıkardıktan sonra bu sesleri iyi müzik yani iyi ritim çalabilmeniz formülüne uygulayacağız.

İyi müzik: (Melodi) + (Yuvarla) + (Üçgen)+ (Alıştırma) = ❤

Melodi: Her ritmi bir cümle olarak alıyoruz. Örneğin; Gon Gon Sa Sa Ta
Bu seslerdeki melodiyi, yüksek sesli söylememiz gerekiyor ve bunu duyarak tekrarlamak ve doğru teknikle çalışmak gerekir.

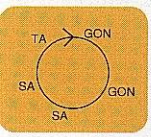

Yuvarla: Bu cümle Gon Gon Sa Sa Ta; bir saatin 12 de başlayıp 12 ye tekrar dönüşü gibi bir yuvarlak eksende sesli söyleriz. Yandaki şekle bakarsanız bu cümleyi ne kadar esnek söylersek o kadar zamanlama o kadar iyi olur.

Üçgen: Bu doğru bir oturuş ve tekniğini temsil ediyor. Omuz dik ve rahat , davul resimde göründüğü gibi omuz ve enstrüman uçları üçgeni teşkil ediyor.

Kalp: Söylenen ve yuvarlanan melodi, üçgen (teknik) birleşiminde konsantre olmak ve tekrar gerekiyor tüm konsantrasyon o noktalara toplanmalı.

Alıştırmalar: Usanmadan, sabırla, yavaş yavaş tüm ayrıntıları hissederek ve düşünerek alıştırmaların yapılması gerekir ve bu yolla iyi bir ritim çalınabilir, iyi müzisyen olmanın tadı alınabilir.

2. zaman		**3. zaman**			**5. zaman**				
Gon	Gi	Go	Ga	Sa	Gon	Ga	Sa	So	Ta
Gon	Ga	Gon	So	Sa	Ta	Ta	Pa	Ti	Gon
Sa	So	Ga	Sa	So	Gon	Ga	Pa	Ti	Dun
Ta	Pa	Sa	So	Ta	Dun	Gi	Dun	Gi	Sa
Ti	Pa	Pa	Ti	Dun	Ta	Pa	Ti	Dun	Dun
Dun	Gi	Dun	Gi	Ti	Sa	So	Gon	Gon	Pa
Sa	Ta	Ta	Pa	Ti	Ti	Ti	Dun	Ga	Sa
So	Dun	Gi	So	Gon	Sa	So	Ga	Gon	Gon
Gi	Ta	Sa	Ga	Ta	Ta	Pa	Ti	Dun	Gi

7 zaman. Dun Dun Gi Pa Ta Pa Ta

9 zaman. Gi Dun Gi Dun Ta Pa Dun Gi Dun

Ritimler:

Zaman	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Bulerias 1	Dun	Gi	Gi	Duun	Pa	Ta	Dun	Gi	Dun	Es	Es	Ta
Bulerias 1	Dun	Es	Es	Duun	Es	Dun	Es	Es	Es	Dun	Es	Dun
Devr-i hindi 3	Gi	Pa	Ta	Dun	Gi	Es	Dun					

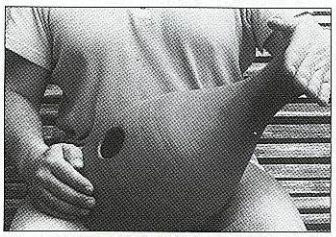
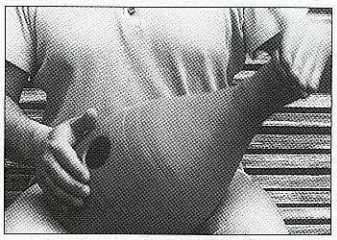
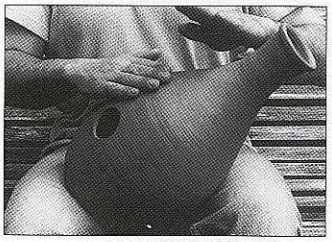
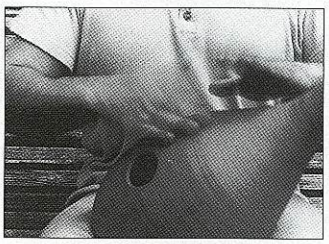

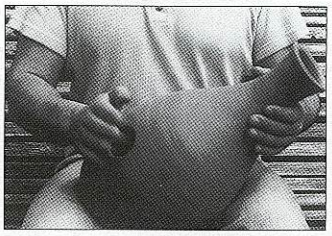
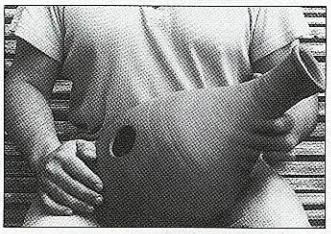
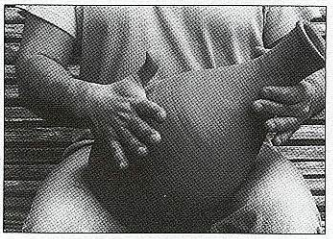

Doğumunun 75.
ölümünün 10.
yıldönümünde
anıyoruz
Miles Davis
26 Mayıs 1926 - 28 Eylül 1991

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**el** db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**sax**	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**fl**	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**ta**	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	hp	harp	tu	tuba
cga	konga	**keyb**	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**man**	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**wbd**	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**xyl**	xylophone

Aydın Esen

Living
Universal 014121 2 (2001)

Müzisyenler
Aydın Esen (p)
Miroslav Vitous (b)
Vinnie Colaiuta (d)

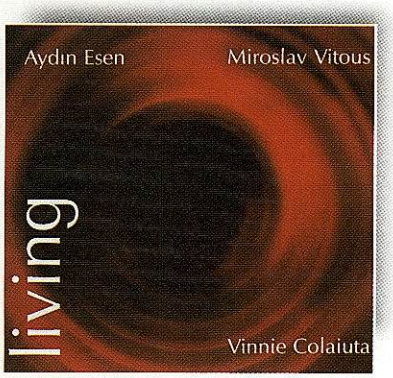

Sanatçının albümle ilgili geniş röportajı dergimizin 32-34 sayfalarında yer almaktadır.

Kamil Erdem

A Tale of Bass
Kalan 216 (2001)

Müzisyenler
Kamil Erdem (b)
Cem Aksel (d)
Erhan Seçkin (conga)
Can Kökrek (bendir)

Asia Minor'den tanıdığımız elektrik basçı Kamil Erdem olağanüstü bir çalışmayla jazz severlerin karşısına çıkıyor. Grup çalışmalarının dışında geliştirdiği, kendi kendine eşlik edebildiği bas çalış tekniğini kullanıyor bu çalışmasında. Pek fazla örneğini görmediğimiz kendine has bu stiliyle sanatçı, bir parça dışında tümüyle kendi bestelerini seslendiriyor. Sanatçının bir diğer sözedilmesi gereken başarısı parçaların melodik zenginliği ve herbirinin ayrı lezzette olması. İlk bakışta averaj dinleyiciyi ürküteceğini düşündüğümüz solo bas çalışması bestelerin bu çeşitliliği ve Kamil Erdem'in yorum zenginliğiyle son derece heyecanlı ve keyifli bir albüm olarak arşivlere girmesi gereken bir çalışma olmuş.

Önder Focan

Ray Brown

Live at Starbucks
Telarc 83502 (2000)

Müzisyenler
Geoff Keezer (p)
Ray Brown (b)
Karriem Riggins (d)

Bu yıl dünyada doğumunun 75. yılı olması nedeniyle Ray Brown yılı ilan edildi bildiğiniz gibi. Sanatçının 1999 Eylülünde birlikte pek sık çalmadığı müzisyenlerle Washington Starbucks'da yapmış olduğu performansın canlı kaydı olan bu çalışmada trio'nun tüm elemanları çok başarılı. Bir jazz dersi gibi de dinleyebileceğiniz CD'de 11 parça var. Sanatçının kendininkilerden başka Duke Ellington, Burt Bacharach, Lester Young bestelerine de yer verilmiş.

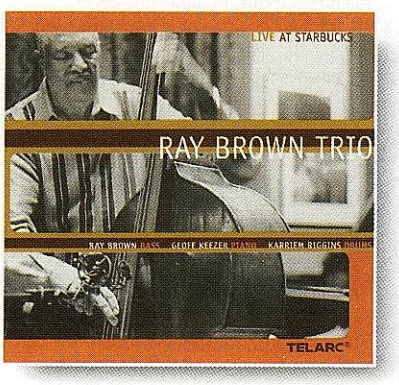

Marcus Miller

M2
Telarc 83534 (2001)

Müzisyenler
Branford Marsalis (ss)
Kenny Garrett (as)
Micheal "Patches" Stewart (tp)
Herbie Hancock (p)
Marcus Miller (b)
Lenny White (d)

Marcus Miller'ın Grover Washington Jr.'a adanmış son çalışması. Yıldızlar kadrosu diyebileceğimiz bir ekiple 14 parça kaydedilmiş. Sanatçının kendi besteleri yanında John Coltrane, Charles Mingus, Billy Cobham parçalarına da yer verilmiş. Yukarıda isimlerini saydığımız sanatçılardan başka albümde Bernard Wright (Fender Rh), Larry Corbett (cello), Matthew Funes (vio), Joel Derouin (vi), Hubert Laws (flt), Paul Jackson Jr. (g), Bernard Wright (org), James Carter (ts), Mino Cinelu (perc), Hiram Bullock (g), Fred Wesley (tb), Vinnie Colaiuta (d), Wayne Shorter (ss), Poogie Bell (d), Maceo Parker (as), Leroy "Scooter" taylor (b synth), Chaka Khan (vo) da yer alıyorlar.

Joe Lovano

Flights of Fancy
Blue Note 27618 21 (2001)

Müzisyenler
Joe Lovano (ts)
Cameron Brown (b)
Idris Muhammad (d)

Joe Lovano 1999 senesinde bascı Dave Holland ve davulcu Elvin Jones ile birlikte ilk Trio Fascination albümünü yapmıştı. Buradaki espri üst düzey bir bascı ve davulcunun eşliğinde piyanosuz olarak çalmak ve içiçe çalmayı en üst düzeyde tutup grup içindeki elemanlar arasındaki iletişimle birlikte modern bir sound yakalamaktı. İkinci Trio Fascination albümünde birden fazla Joe Lovano combo'su performansı var. Bu albüm sadece piyano ve bas eşlikli trio dışında piyano, ağız armonikası, saksofon gibi dört değişik trio ile çaldığı parçaları içeriyor. Albümde yukarıda sayılan sanatçılardan başka Toots Thilemans (har), Kenny Werner (p), Dave Douglas (tp), Mark Dresser (b), Billy Drewes (d, perc), Joey Baron (d), Cameron Brown (b) da yer alıyorlar.

Bob Belden
Black Dahlia
Blue Note 23883 25 (2001)

Müzisyenler
Bob Belden (cond, ts)
Tim Hagans (tp)
Joe Lovano (ts)
Tim Ries (afl)
Kevin Hayes (p)
Lew Soloff (tp)
Conrad Herwig (tb)

Amerikan Kriz Döneminin müzik ve Hollywood filmlerine konu olmuş karekteri Elizabet Short'a adanmış, Siyah Yıldız Çiçeği. Bob Belden'in yazıp yönettiği 65 kişilik büyük orkestra ile, virtüöz müzisyenler yorumlamış bu parçaları.
Albümde konuk sanatçılar arasında yukarıdaki isimlerden başka Lawrence Feldman (as), Marc Copland (p), Mike Migliore (bfl), Charles Pillow (eh), Billy Kilson (d), Gary Smulyan (bs) ve pek çok müzisyen daha var.

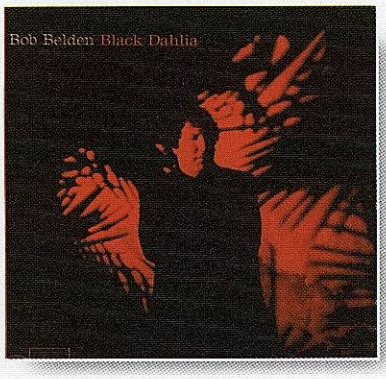

Paul Jackson Jr.
The Power of the String
Blue Note 21477 24 (2001)

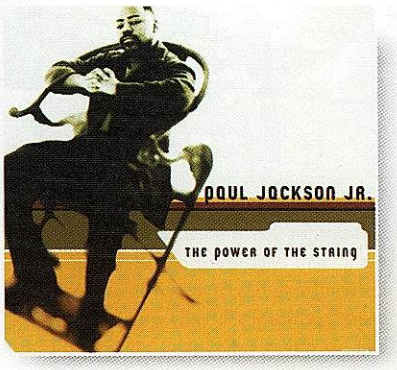

Müzisyenler
Paul Jackson Jr. (g, keyb, prg)
Paulinho Da Costa (perc)
Alex Al (b)
Vinnie Colquito (d)

Boney James (s) ve Denise Williams (vo)'in konuk olarak yer aldıkları bu smooth jazz çalışması türünden hoşlananları çok memnun edecek.

Renee Rosnes
With A Little Help From My Friends
EMI 26584 28 (2001)

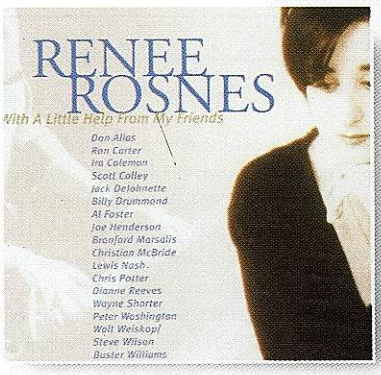

Piyanist Rene Rosnes'nin 1990-1999 yılları arasında yapmış olduğu kayıtlardan derlenmiş, 11 parçanın yer aldığı bir çalışma. Kimler yok ki bu çalışmada; Don Alias (perc), Ron Carter (b), Ira Coleman (b), Scott Colley (b), Jack DeJohnette (d), Billy Drummond (d), Al Foster (d), Joe Henderson (ts), Branford Marsalis (ts), Christian McBride (b), Lewis Nash (d), Chris Potter (ss, bclt), Dianne Reeves (vo), Wayne Shorter (ss), Peter Washington (b), Walt Weiskopf (ts), Steve Wilson (ss), Buster Williams (b).
Uzun zaman dilimindeki değişik zamanlı çalışmaların dünyanın en iyi jazz müzisyenleri ile birlikte yapılmış kayıtlarında Rene Rosnes'in de performansı üst düzeyde. Keyifle dinlenebilecek bir albüm.

Karl Denson
Dance Lesson #2
Blue Note 1462821 (2001)

Müzisyenler
Karl Denson (ts, as, flt)
Chris Wood (b)
Melvin Sparks (g)
Leon Spencer (org)
Zak Najor (d)

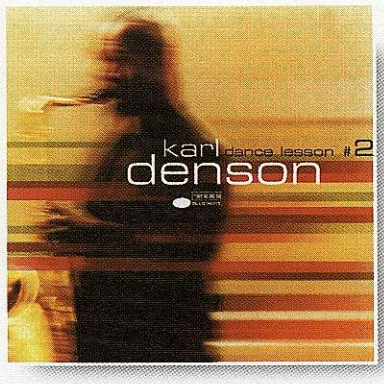

Smooth jazz'ın yıldızlarından oluşmuş bir kadronun son çalışması. DJ Logic, EJ Rodriquez (perc), Ron Levy (org, Wurl), Charlie Hunter (8-str.g) da bu kayıtta bulunan diğer sanatçılar.

Branford Marsalis
Creation
Sony 89251 (2001)

Müzisyenler
Branford Marsalis (as, ts)

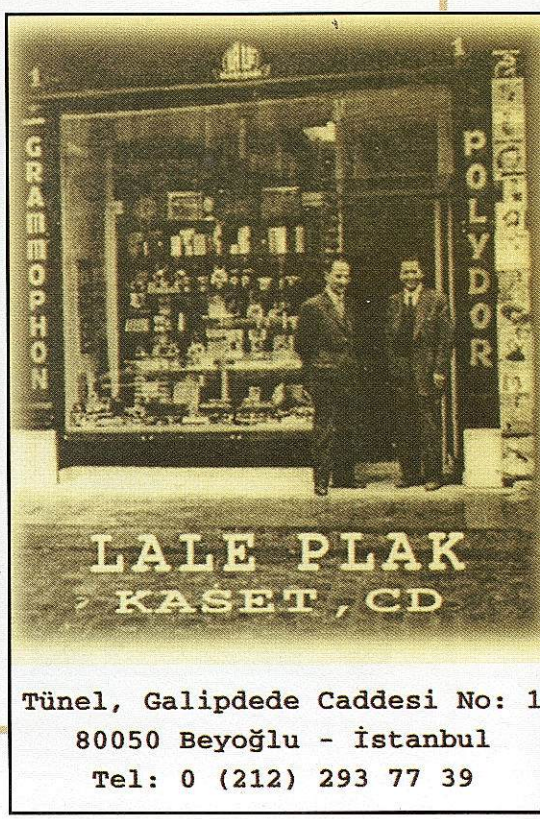

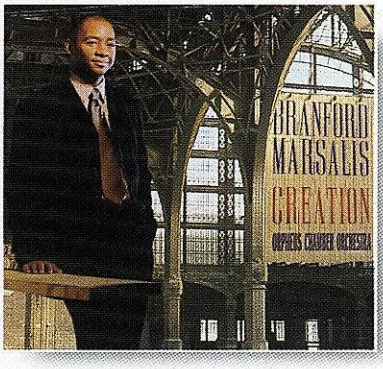

Orpheus Chamber Orchestra

9-11 Mart 2001'de New York'ta American Academy of Arts & Letters salonlarında kaydedilmiş olan bu CD'nin jazz ile hiçbir ilişiği yok, sadece sanatçısının bir jazz müzisyeni olmasından başka. Erik Satie, Claude Debussy, Maurice Ravel, Darius Milhaud, Gabriel Faure, Jacques Ibert gibi sanatçıların bestelerinden esinlenerek aranjmanların Ronnie Bauch tarafından yapıldığı çalışma klasik müzik severleri mutlu edecek.

Wynton Marsalis
Trumpet Concertos
Sony 89611 (2001)

Müzisyenler
Wynton Marsalis (tp)
English Cahmber Orchestra
National Philharmonic Orchestra
Raymond Leppard

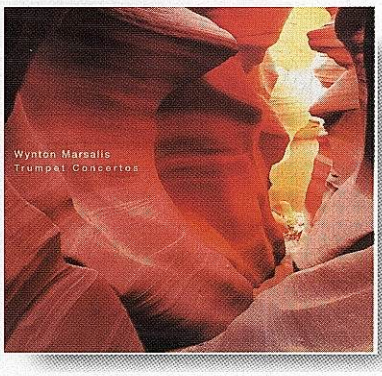

Wynton Marsalis klasik ve jazz müziği dallarında Grammy ödüllü ilk ve tek müzisyendir. Klasik müzikle ilgisinin yoğunluğu son dönem yaptığı kayıtlardan anlaşılmaktadır. Araştırmacı kişiliğini de gözönüne alırsak müzik dünyasına katkılarının büyüklüğü tartışılmaz. Bu kayıtlarda Henry Purcell, Guiseppe Torelli, Johann Friedrich Fasch, Johann Melchior Molter, Joseph Haydn, Johann Nepomuk Hummel bestelerine yer verilmiş. Yine klasikçiler mutlu olacak.

Peter Erskine
ELB
ACT 9289-2 (2001)

Müzisyenler
Nguyen Le (g)
Michel Benita (b)
Peter Erskine (d)

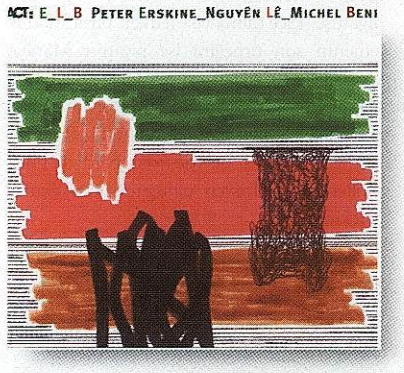

Weather Report, Steps Ahead gibi gruplar ile yaptığı çalışmalar kadar kendi projeleri ve ilginç triolarla da yaptığı çalışmalarla jazz severlerin beğenisini kazanmış olan davulcu Peter Erskine Avrupa'da da ilginç projelere imza atıyor. Örneğin konuk sanatçı olarak Almanya'daki radyoların büyük orkestralarında, modern beste ve düzenlemeler çalarak bir anlamda deneysel çalışmalar da yapıyor. Bu kayıtta da sanatçı Avrupa'nın önde gelen müzisyenleri ile birlikte yine çok modern bir o derecede keyifli bir çalışmaya imza atmış. Viyetnam asıllı Fransa'da yaşayan gitarist ve besteci Nguyen Le ve Cezayir asıllı bascı Michel Benita ile birlikte soyadlarının baş harflerinin biraraya gelmesinden oluşan isimle yaptıkları bu albüm yaratıcı olarak jazz'ın boyutlarını zorlayan bir çalışma.

Kenny Barron
Live at Bradley's
Gitanes 549099 2 (2001)

Müzisyenler
Kenny Barron (p)
Ray Drummond (b)
Ben Riley (d)

Gerek piyanodaki ifadesi gerek tekniği ile jazz piyanosunda hem geleneğe yaslanan hem de geleceğe kucak açan bir piyanist Kenny Barron. Her albümü bir öncekinden daha keyifli, sürekli estetik ve müzikalite olarak kendini aşan bir sanatçı. 1996 yılında Bradley's adlı kulüpte trio'suyla verdiği konserin canlı kayıtlarından oluşan bu albüm Kenny Barron'un tüm yüksek müzikal özelliklerini bir kulübün rahat çalış atmosferinde bize sunuyor.

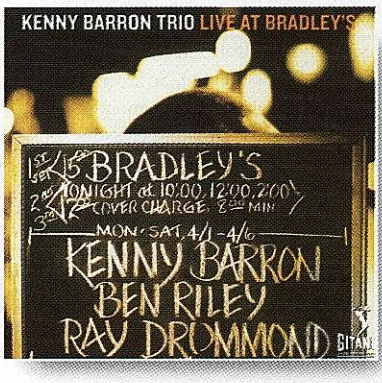

Kenny Barron & Regina Carter
Freefall
Verve 549706 2 (2001)

Müzisyenler
Kenny Barron (p)
Regina Carter (vi)

8.İstanbul Jazz Festivalinde yer alacak Kenny Barron ve Regina Carter ikilisinin albümü de sıcağı sıcağına jazz dinleyicisine sunuluyor. Regina Carter uzun zamandır, çok dikkat çekici bir müzisyeni ortaya çıkmayan jazz kemanının günümüzdeki en dikkate değer ismi. İkili birbirine son derece keyifli bir şekilde eşlik ediyor ilginç repertuarlarını heyecanlı sololarla yorumlayıp dinleyicilere keyifli anlar yaşatıyorlar.

Michael Brecker

Nearness of You
Verve 549705 2 (2001)

Müzisyenler
Michael Brecker (ts)
Herbie Hancock (p)
Pat Metheny (g)
Charlie Haden (b)
Jack DeJohnette (d)
James Taylor (vo)

Micheal Brecker son yıllardaki çalışmalarında daha lirik, daha melodik yaklaşımlar sergili-

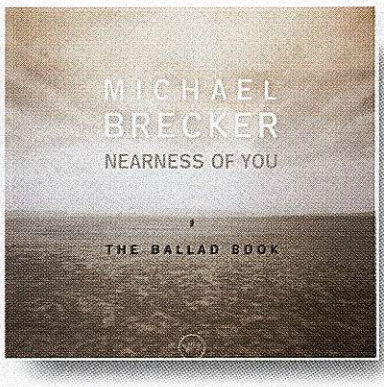

yor. Ayrıca herhalde müzikalitesinden çok etkilendiği Pat Metheny'ye tüm albümlerinde yer veriyor. Bu albüm tamamen ballad'lardan oluşmuş. Charlie Haden'ın da katkısıyla geniş müzikal atmosfer yaratılan bir çalışma ortaya çıkmış.

Tolga Tüzün
Nix
Kalan 207 (2001)

Müzisyenler
İmer Demirer (tp)
Yahya Dai (ts)
Oğuz Büyükberber (clt, bclt)
Alper Meral (tb)
Sarp Maden (g)
Çağlayan Yıldız (g, b)
Tolga Tüzün (keyb, p)

Merih Ermakastar (tp), Mike Wilkens (ss, ts), Ümit Onartan (as), Kürşat Sekban (tb), Selen Gülün (p), Mahmut Yalay (b), Murat Ejder (b), Uluğ Aydeniz (b), Hakan Beşer (perc), Sahir Ünal (d), Volkan Öktem (d)'in de yer aldığı çalışmayla ilgili geniş röportajı dergimizin 44-48. sayfalarında bulacaksınız.

Marilyn Crispel
Amaryllis
ECM 1742 (2001)

Müzisyenler
Marilyn Crispell (p)
Gary Peacock (b)
Paul Motian (d)

Efsanevi Bill Evans Trio'nun bascı ve davulcusu olan Gary Peacock ve Paul Motian daha

sonraki yıllarda da piyano bas ve davuldan oluşan trio'larda birlikte veya ayrı ayrı müzisyenliklerini sergilemişlerdi. Örneğin 80'lerin ortasında beri jazz'da özel bir yeri olan Keith Jarrett Trio'nun bas sandalyesinde Gary Peacock oturmaktaydı. Bu tarz trio'ların gerektirdiği tuşe, içiçe çalma ve çalarken birbirini dinlemenin son örneğini ise piyanist Marilyn Crispel ile yaptıkları grupta bir kez daha en yüksek düzeyde ve lezzette sunuyor sanatçılar. Bu arada Marilyn Crispel'in tam bir trio piyanisti ve bu iki jazz deviyle ortak paydada buluşabilen bir müzisyen olduğunu vurgulamak gerekiyor.

Nils Landgren
The First Unit
ACT 9292-2 (2001)

Müzisyenler
Nils Landgren (tb, keyb)
Henrik Jansson (g, keyb)
Jesper Mejlvang (Rhd, keyb)
Lars Danmark Danilsson (b)
Per Lindvall (d)

İsveçli müzisyenlerin önde gelenlerinden Nils Landgren'in ACT'dan çıkmış geniş kadrolu çalışması. Smooth jazz severlerin hoşlanacağı türden, bol vokalli bir çalışma.
Konuk sanatçı olarak Michael Ruff (Ham.B3), Nadia Ruff (vo), Leslie Smith (vo), Sos Fenger (vo), Niklas Medin (org), Martin Johnson (d), David Wilczewski (reed), Leif Lindvall (tp) yer alıyorlar.

Nils Landgren & Esbjörn Svensson
Layers of Night
ACT 9281 2 (2001)

Müzisyenler
Nils Landgren (tb)
Esbjörn Svensson (p)

8.İstanbul Jazz Festivalinin en güzel konserlerinden birini çalacağına inandığımız piyanist Esbjörn Svensson'un Nils Landgren ile yapmış olduğu bu düo çalışmada geleneksel İskadinav parçaları son derece çağdaş bir yorumla seslendirilmiş. Klasik müzik hassasiyeti, jazz duyarlılığı ve kuzeyli lirisizmi olağanüstü bir şekilde ifade ediliyor. Konseri izlemeden bu albümü edinmenizde fayda var deriz.

Ralph Towner
Anthem
ECM 543814 2 (2001)

Müzisyenler
Ralph Towner (g)

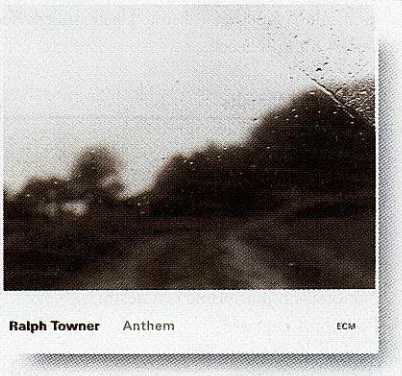

Oregon'la yaptığı çalışmalardan jazz severlerin sevgisini kazanan Ralph Towner bu kez solo gitar çalışmasıyla karşımıza çıkıyor. En önemli özelliği olan 12 telli gitarı parmak tekniğiyle çalarak elde ettiği geniş ve etkileyici ses ile bu albümde de çok zevkli müzikal tınılar sunuyor. Albümde 17 parça yer alıyor, bunlardan Scott LaFaro'nun Gloria's Step, Charles Mingus'un Goodbye, Pork Pie Hat hariç hepsi sanatçının kendi bestesi.

Anders Widmark
Carmen
Universal 159753-2 (2001)

Müzisyenler

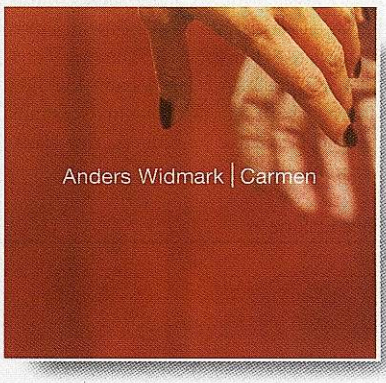

Anders Widmark (p)
Jörgen Stenberg (mar)
Backa Hans Eriksson (b)
Lennart Gruvstedt (d)

İsveçli piyanist Anders Widmark'ın aranjmanlarından oluşan son derece keyifli bir çalışma. Carmen'in yaratıcısı Bizet'den etkilenen sanatçının bu çalışması için Akdenizlilerin sıcak aşkının, kuzeylilerin lirizmiyle ifadesini bulmuş diyebiliriz.

David Binney
South
ACT 9279-2 (2001)

Müzisyenler
David Binney (as, ss)
Chris Potter (ts)
Adam Rogers (g)
Uri Caine (p)
Scott Colley (b)
Brian Blade (d)
Jim Black (d)

David Binney 39 yaşında Floridalı bir sanatçı. Adı pek tanıdık gelmiyor aslında ama özgeçmişine bakınca şaşırıyorsunuz. Birlikte çaldığı isimler arasında Gil Evans Ork., Maria Schneider, Cecil McBee, Leni Stern ve daha pek çoklarının isimlerini görünce şaşırıyor, niye daha önce fark etmedik diyorsunuz. İşte yıllar sonra kendi adına ilk kaydını yapabilen sanatçının jazz'ın yeni yönünde diyebileceğimiz çalışması.

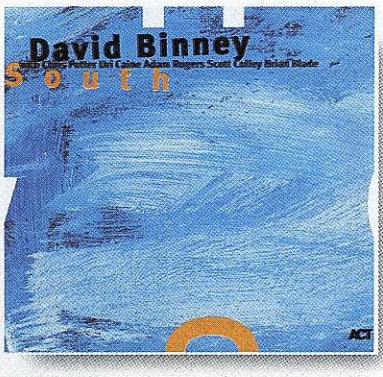

Dave Brubeck
Double Live from the USA&UK
Telarc 83400 (2001)

Müzisyenler
Dave Brubeck (p)
Bobby Militello (as)
Jack Six (b)
Randy Jones (d)

15 Aralık'ta İstanbul'da 80. doğumgününü sahnede kutladığımız Dave Brubeck ilerleyen yaşına rağmen dur-durak bilmeden inanılmaz bir enerji ve yaratıcılıkla çalışmalarına devam ediyor. Bu son albüm çift CD'den oluşan ve daha önce yapmış olduğu kayıtlardan. İlk CD 1995 Haziranında Washington National Cathedral'de vermiş olduğu konserin (Brubeck's mass To Hope! A Celebration) kayıtlarıdır. İkinci CD ise 1998 Kasımında Royal Festival Hall'da 40.yıl kutlamaları turnesinde yapmış olduğu kayıtlardandır.

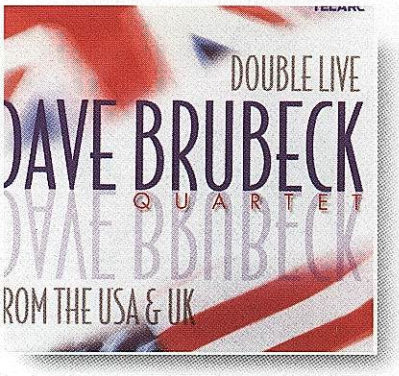

Spyro Gyra
In Modern Times
Heads Up 3061 (2001)

Müzisyenler
Jay Beckenstein (s)
Tom Schuman (keyb)
Julio Fernandez (g)
Scott Ambush (b)
Joel Rosenblatt (d)

Son 25 senedir fusion'a damgasını vuran en önemli topluluklardan biridir Spyro Gyra. Uzun bir zamandır kayıt yapmayan, ancak grup elemanlarının kendi adlarına albümler yapmasının ardından bu kez birlikteler. Bu son çalışma yine grup elemanlarının bestelerini içeriyor. Saksofoncu Jay Beckenstein'in liderliğindeki grup bu albümde de alışılmış SG sound'unda ve beklenen ölçüde çok keyifli parçalar seslendirmiş.

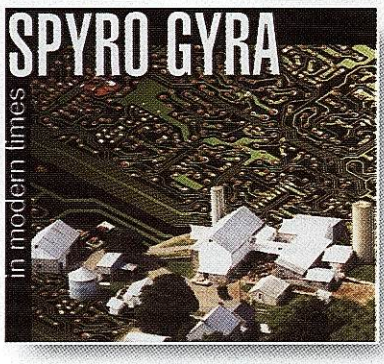

Celia Cruz
Siemfire Vivire
Epic 500589 2 (2001)

Küba müziğini dünyaya sevdiren Celia Cruz 14 Temmuz gecesi 8.Uluslararası İstanbul Jazz Festivali çerçevesinde Açıkhava'da vereceği konserde büyük bir olasılıkla bu son çalışmasından parçalar seslendirecek. Sanatçı 1961 yılında ABD vatandaşı oldu, Tito Puente ile yaptığı çalışmalarla adını duyurdu. Afro-Cuban müziğinin başyapıtları sayılan 20 altın albümle devam etti. Son dönem David Byrne ve Ray Baretto ile ve Miami'nin en tanınmış müzisyenlerinden bir olan Emilio Estefan ile çalışmalar yaptı. Tüm tropik müzik severlerin kaçırmayacakları bir albüm.

Pink Martini
Sympathique
Naive 498912 (1999)

İstanbul Jazz Festivalinin bir başka latin müzik temsilcisi Pink Martini. İlk çalışmalarının adı Sympathique. 1998'de kaydedip, 99'da piyasaya çıkan bu çalışmaları festival ile birlikte geldi. China Forbes (vo), Pep Raphael (vo), Gavin Bondy (tp), Robert Taylor (tb), Aaron Meyer (vi), David Eby (cello), John Wager (b), Dan Faehnle (g), Maureen Love (harp), Doug Smith (perc), Richard Rothfus (d), Brian Davis (cong), Derek Rieth (perc), Thomas M.Lauderdale (p) albümde yer alan müzisyenler.

Bugge Wesseltoft
Moving
Jazzland

Bugge Wesseltoft, 90'ların başında ECM ve Kuzey jazz'ı geleneklerinden sıyrılıp "Jazzland" adlı kendi plak şirketini kurarak gerçek anlamda post-modern bir başkalaşım gerçekleştirdi. Jazzland ile özgün ve taptaze bir türü, "geleceğin jazz"ını yaratmayı, bu müzikle hem deep house, techno ve ambient gibi elektronik müzik türlerinin dinleyicilerine hem de jazz meraklılarına ulaşmayı hedefliyordu. 1998 tarihli Sharing albümü ile tüm dünyada ses getiren Wesseltoft, jazz'ın kulüp kültürü ile buluştuğu

önemli festivallere katıldı. Sanatçı, 2001 ilkbaharında yayınlanan bu son albümü Moving'i zihinsel bir gelişim olarak tanımlıyor ve hedeflerine bu albümle daha da yakınlaşıyor. Moving Bugge'nin standartları alt üst edip, kurallarını yeniden tanımladığı geleceğin jazz'ı ile dinleyiciyi cüretkar bir müzik yolculuğuna çıkarıyor. 13 Temmuz'da Babylon'daki konserlerinde bu son çalışmalarına yer vereceğini sanıyoruz.

Beady Belle
Home
Jazzland 013509-2 (2001)

Müzisyenler
Beady Belle (vo)
Marius Reksjo (b, prog)
Martin Windstad (perc)
Bjorn Charles Dreyer (g)
Bugge Wesseltoft (Rho)

12 Temmuz gecesi Babylon'da İstanbul Jazz festivali çerçevesinde izleyeceğimiz Beady Belle'in son çalışması. Jazzland Nights projesiyle İstanbul'a gelecek olan Bugge Wesseltoft'un da yer aldığı bu çalışma günümüz jazz'ının başarılı örneklerinden sayılabilir.

Cesaria Evora
Sao Vicente De Longe
Lusafrica 74321 (2001)

Miss Perfumado, Cafe Verde ve Cafe Atlantico kayıtlarının ardından ülkemizde de oldukça geniş bir hayran kitlesi kazanan Cesaria Evora'nın son çalışması. Sao Vicente ise

sanatçının doğup büyüdüğü adanın adı. Albümde Kübalı piyanist Chuco Valdes ve Bonnie Raitt de yer alıyorlar. Bizden size duyurması, sanatçı Aralık ayında bir konser vermek üzere İstanbul'a geliyormuş.

Trip Do Brazil 2
Sony Music 501503 (2001)

Brezilya etnik müziği günümüzün elektronik dans ritmleriyle nasıl oluyor derseniz bu albümü edinmeniz gerekiyor. Daha önce İstanbul'da da sahne alan Trip Do Brazil grubunun müziğini alternatif arayışlardan hoşlanan okurlarımıza öneriyoruz.

Jam Miami
A Celebration of Latin Jazz
Concord 4899-2 (2000)

Latin jazz geleneğinden gelen hemen hemen bütün büyük sanatçıları toplayan ilginç bir çalışma. Geçen yıl çıkmış, her ne oldu ise bizde bu yıl farkına varılarak getirilmiş. Kübalı,

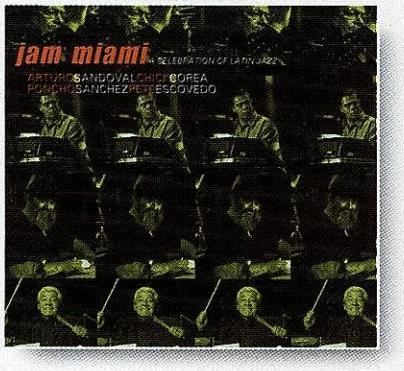

Meksika kökenli Amerikalı, Porto Ricolu, Venezülelalı ve Brezilyalı sanatçılardan oluşmuş ve hatta bu müziğe gönül vermiş Anglo Sakson, Afrika kökenli Amerikalı bascı Avisahi Cohen ile birlikte hatta İsrailli'lerin de aralarında olduğu all-star bir big band çalışması. Müzisyenler kısmını yukarıya sığdıramayacağımızdan burada sayıyoruz.Chick Corea (Fender Rh), Dave Samuels (vib), Poncho Sanchez (cong), Pete Escovedo (tim), Eddie Resto (b), Dave Valentin (flt), Arturo Sandoval (tp), Claudio Roditi (tp), Ray Vega (tp), Ed Calle (ts), Steve Turre (tb), Avishai Cohen (b), Steve Wilson (as), Steve Davis (tb), Tim Garland (ts), Jeff Ballard (d), Horacio Hernandez (cong), Oscar D'Leon (vo), Nestor Torres (flt), Robert Rodriquez (p).

Mose Allison
The Mose Chronicles Vol.1
Blue Note 29747-26 (2001)

Müzisyenler
Mose Allison (p, vo)
Roy Babbington (b)
Mark Taylor (d)

Bu sayımızın tek blues CD'si Mose Allison'un. 2000 yılında sanat yaşamının 50. yılını kutlayan Mississipi doğumlu sanatçı 1950 yılından bu yana bir barda haftanın altı gecesi çalarak başladığı müzik yaşamına hala devam ediyor olması gerçekten inanılmaz. Hem jazz hem de blues sahnelerinin vazgeçilmez isminin bu son çalışması 23 Ocak 2000'de Londra'da Pizza Express'teki bir konserleri sırasında yapılmış kayıt.

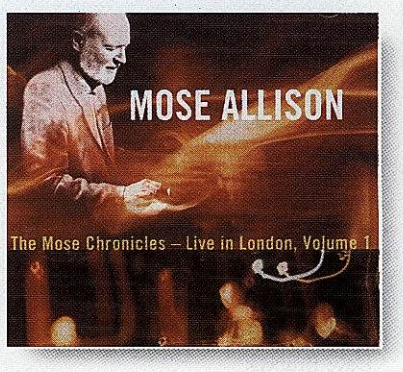

JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

Türkiye'nin Tek JAZZ Dergisi

Jazz müziği, diğer müzik türlerinden farklı olarak kalıplara ve sınırlamalara kendini hapsetmemiş, özgürlükçü bir müziktir... Dinleyicisinin yaşı yoktur...

Jazz müziği ile ilgili Türkiye'de kaynak, bilgi ve belge kolay kolay, hatta hiç bulunamadığı için, bu alandaki boşluğu yine jazz müziğini ve dinleyicisini destekleyen kuruluşlarla birlikte **Jazz** dergisi kapatıyor...

ABONE FORMU

Yılda dört sayı yayınlanan **Jazz** dergisine abone olmak istiyorum.

ADI SOYADI

ADRESİ

POSTA KODU

ŞEHİR TEL FAKS

KREDİ KARTI İLE

Kredi kartı hesabıma 10.000.000 TL'yi borç kaydediniz

❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Kredi Kartı No: ⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋

Adı Soyadı: ⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌋

Geçerlilik Tarihi: ⌊⌊⌋⌊⌊⌋ İMZA:

Şirket ise vergi dairesi ve no.su:.....

HAVALE İLE

Abone bedeli olan 10.000.000 TL'yi Boyut Yayıncılık A.Ş.'nin

❑ Akbank Harbiye Şubesi 11029 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ İş Bankası Altınbakkal Şubesi 30421-243949 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 2007557 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Yapı Kredi Matsit Şubesi 1000254-3 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

■ Bu formu doldurduktan sonra 212-629 05 75 no'lu fax'a ya da Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, (Milliyet Gazetesi arkası) 34560 Bağcılar - İstanbul adresine gönderiniz. Tel.0212-629 53 00 (30 Hat)

SUBSCRIBE TO JAZZ

❑ Yes, I want to subscribe to the JAZZ

❑ One year (4 issues) 20.00 $

❑ Check enclosed

❑ Charge my ❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Account number: ⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋⌊⌊⌊⌊⌋

Expiration Date: ⌊⌊⌋⌊⌊⌋

Signature:.....

PLEASE PRINT

NAME

STREET

CITY, STATE, PROVINCE

COUNTRY, ZIP/ POSTAL CODE

■ After filling completely, please send this form to the fax number or to the address mentioned below:
Adress: Boyut Yayın Grubu, Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, 34560 Bağcılar - İstanbul, TURKEY
Phone: +90.212.629 53 00 (30 Lines) Fax: +90. 212.629 05 75

KÖRLEME

Selen Gülün

Körlemenin Yirmibirincisini piyanistimizin Bilgi Üniversitesindeki ofisinde gerçekleştirdik.

Serdar Karabatı www.bumu.net | skarabati@bilgi.edu.tr

Vienna Art Special
Fe & Males | 1992 | Amadeo
Gelb (Mathias Rüegg)
Ingrid Jensen, Bumi Fian (tp), Co Streiff, Klaus Dickbauer (r), Gabriele Rosenberg, Christian Radovan (tb), Viviane Fortune, Jon Saas (tu), Esther Bachlin, Uli Scherer (p), Helena Labarriere, Heiri Kanzig (b), Slyvia Cuenca, Marc Halbheer (d), Mathias Rüegg (dir)

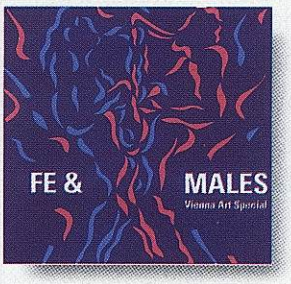

Biraz şanslıyım galiba! En büyük hayranlarından biriyimdir Vienna Art Orchestra'nın, çok belirgin bir sesleri olduğunu düşünüyorum. Klasik Batı Müziği denilen kavramın jazzla bu kadar güzel birleştirilebilmesi... 16. yüzyıldan beri gelen beraber çalma, gürültülü, büyük, orkestra çalma gibi tüm alışkanlıkların big bande, jazz müziğine uygulanmış hali. O yüzden de düzenlemeler hep uzundur VAO'da. Klasik müzikten kalma bir şey tabii; Duke Ellington'ın Amerika'nın müziğine sokmaya çalıştığı şey, zamanında. Bu yaklaşım burada çok güzel yerini buluyor; bir çok forma girip çıkıyor, hiç tekrar etmeyebiliyor, "through composed" (baştan sona bestelenmiş müzik) dediğimiz form gibi. Eklenerek gidebiliyor ve solistler önem kazanıyor; VAO'da hayranlık duyduğum bir taraf da toplu doğaçlamayla yazılı müziği incelikle birleştirebilmiş olmaları. Bazen bu enstrumantalistlerin kuvvetli olmasından ileri gelen bir şeydir gerçi, ama bir yandan da "buradaki toplu doğaçlama da yazılı bir şey mi acaba?!" diye endişelenebiliyorsun! Kontrpuan çalıyorlar birbirlerine sürekli, çok yakın aralıklarla. Başta da elektronik müzik, önceden işlenmiş sesler var; onlar da çok tipik, yenilikçi arayışları... En son albümleri Ballads yaylılar için yazımlarda içeriyor, onda da her türlü ekolü bulabilirsin, çok zevkli dinlemesi!

Brad Mehldau
The Art of the Trio: Volume One
Lament for Linus (Brad Mehldau)
Brad Mehldau (p), Larry Grenadier (b), Jorge Rossy (d)

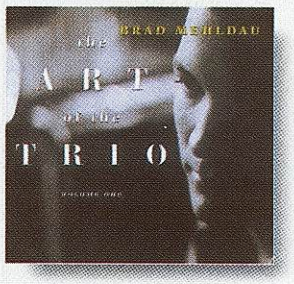

Bunu söylemekten gurur duymuyorum, ama Brad Mehldau'yu ilk dinlediğimde tepkim olumsuzdu. Duygusal tarzı, "hassas çocuk" hallerinde çalışı rahatsız etmişti. Algılayamadım ilk dinlediğimde herhalde... Sonradan buraya geldiğinde, ilk o zaman gerçekten etkilendim, ki o konserde Larry Grenadier de yoktu, kendi üçlüsü değildi. Gerçekten nutkum tutulmuştu. Beni yeniden üçlü dinlemeye yönlendiren isim oldu, Richie Beirach yanında. Teknik olarak çok hızlı olabilirsin, ajiliten çok yerinde olabilir, ya da dokunduğunda eşit sesler çıkarabilirsin Aydın [Esen] gibi... Brad Mehldau dinlerken beynin bazen ikiye ayrılıyor gibi oluyor. Mehldau'da iki el ayrı bir şey söylerken, bütün olarak tek bir şey ifade edebiliyor; inanılmaz bir yetenek bence. Yetenekten öte, çalışma tabii. İki el ayrı kanon duyabiliyorsun; yazarken bile zordur, bir elin takip ettiği melodiyi öteki de takip edebiliyor. Bir sürü insan bir bunu yapıyor tabii, ama bütün bir kompozisyonu bu yaklaşımla çalmak Mehldau'ya özgü. Bunu bir yandan da gösteriş olsun diye yapmıyor, mesela Gonzalo Rubalcaba'nın yaptıklarından biraz rahatsız olursun. Burada ise içselleştirilmiş bir şey var, dehşet veriyor bana bu. Kendi parçalarını çaldığında özellikle, inanılmaz bir enerji geliyor. Merak ediyorum daha kaç sene bu şekilde devam edecek yaratıcılık seviyesi! Umarım uzun sürer; sonradan sonraya çok büyük hayranı oldum Mehldau'nun.

Andrew Hill
Point of Departure | 1964 | Blue Note
Spectrum (Andrew Hill)
Andrew Hill (p), Kenny Dorham (tp), Eric Dolphy (as, fl, bcl), Joe Henderson (ts), Richard Davis (b), Tony Williams (d)

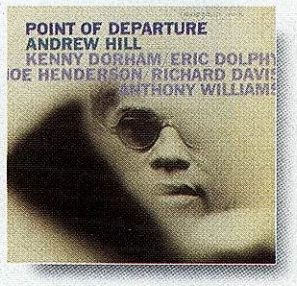

(Dinledikten sonra albümü soruyor) Kesin bilemezdim, çok yabancı olduğum biri. Nedendir bilinmez, kompozitör/piyanist olanlar içinde bazı ilginç yerlere takılmadım, Andrew Hill gibi. Ama genel tınıları çok modal, kırık dökük cümleler, hep bir arayış var içinde; bunlardan altmışlar olduğunu tahmin ediyorsun tabii. Gerçi Eric Dolphy ve Joe Henderson'ı tahmin edebilirdim... Bugünlerde altmışlı yılların analizinden çıkmış genç gruplar var, eski müzisyenlerin kopyalarından oluşan. Gerçekten çok benzeri tınılarla çalınabiliyor, aynı tip sesleri alıp, aynı kayıtları yapmaya çalışıyorlar. Dolayısıyla, emin olamıyorsun eski mi yeni mi diye. New York'ta bir çok genç grubu izlemeye gittiğinde her kalkan sana birini andırıyor, gözünü kapasan eminsin Joe Lovano sahnede, ama değil! Kendine ait sesi olan biri çıkmayacak mı artık diye endişeleniyorsun.

Bu kayıtta piyanonun sesi kötü geliyor; sence teknoloji kaynaklı mı, yoksa kullanılan enstrümandan mı?

Bunu hep konuşuruz, bir piyanistin kendine özgü dokunuşu olabilir mi diye. Aslında zor oluyor. Burada akortsuz tınlaması piyanonun, kullanılma tarzından. Özellikle ikili seslerin bir arada basılması "dissonance" (uyumsuzluk) yaratıyor. Tamamen dokunuşla ilgilisi var, piyano yarım bastığın zaman yarım karşılık verir, öğrencilere bu nedenle "derin çal" deriz. Monk da mesela akortsuz tınlar, çalış tarzı yalpa yulpa olduğu için. Çok ilginç, karışık bir konu. Ses dağıldığında bir sürü frekans veriyor aslında, o frekanslardan bazıları belli bir yere kadar uzayabiliyor, bazıları ise daha uzun kalıyor ve çakışıyor bunlar sürekli. Çok kasti yapıldığında da, böyle bir tını elde ediliyor. Piyanodan elde etmek istediği sesi değiştirenler var, mesela McCoy Tyner birazcık tiz tercih ediyor piyanoyu; öyle olduğu iddia edilir hep. Ben "perfect pitch"im, o konserinden yarıda çıkmak zorunda kalmıştım, rahatsız oldum çünkü seslerden. Hayret edilesi bir şey! Bu tamamen Açıkhava'nın o akşamki ortamıyla ilgili de olabilir;çünkü Tyner'ı Amerika'da izlediğimde böyle olmamıştı...

Oliver Nelson
The Blues and the Abstract Truth | 1961 | Impulse!
Stolen Moments (Oliver Nelson)
Oliver Nelson (as, ts), Eric Dolphy (as, fl), Freddie Hubbard (tp), George Barrow (bs), Bill Evans (p), Paul Chambers (b), Roy Haynes (d)

Stolen Moments bizim ciddiye alıp, öğrettiğimiz bir parça. Albümden çok parçayla ilgili konuşabilirim, "fourth chords" niteliği ve minör blues bir parça olması açısından. Akorların dörtlü aralıklarla çalınabilmesine elverişli olması ve bağlantı kısmındaki akorların aynı yöne doğru hareket etmesi açısından da (Moment's Notice gibi) önemlidir bu parça. Oliver Nelson'dan çok, Lee Ritenour'un versiyonu bilinir daha çok genç kuşakta. Gerçi benim için çok özel bir parça değil. Kompozisyon açısından, aynı tip akorlarla gidip aynı tip akorlarla dönmekten bahsederken kullanıyorum, tekrar eden bir melodinin altına kromatik yaklaşım iyidir diye...

Radyolar

Açık Radyo **94.9**	Tel: 0212-2962389
Classic FM **98.0**	
Oxigen **95.9**	Tel: 0212-2365436
Radyo Cumhuriyet **107.4**	Tel: 0212-5138006
Radyo Foreks **95.3**	Tel: 0212-2155326
Radyo 5 İst.**94.7**, Ank.**101.8**, İzm.**106.3**, Bur. **95.7**, Ada.**90.9**, Ant.**103.5**	
Radyo Blue **94.5**	Tel: 0212-6977026
Radyo Anadolu Ank. **103.7**	Tel: 0312-4468170
Radyo Anadolu İst. **103.3**	
Radyo C Ank. **106.5**	
Radyo ODTÜ **Ank.103.1**	
TRT 3 **88.2**	Tel: 0212-2311200

TRT3

Pazartesi: 20:00-21:00 Ekinoks (Hülya Tunçağ) **Salı:** 17:15-18:00 Jazz Yolculuğu (Nadide Övül) **Çarşamba:** 17:00-18:00 Jazz Dünyası Erol Tulay **Perşembe**: 15:00-16:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 17:00-18:00 Jazz Kulübü (Hamdi Ünlü) 22:00-23:00 Klasik jazz ve etkileşimler (Atıl İnaç) **Cuma:** 18:00-18:00 TRT İstanbul Hafif Müzik ve Jazz Orkestrası (Seyran Ersül) 23:00-24:00 Şu Jazz Dedikleri (Ali Sönmez) **Cumartesi:** 12:15-13:00 Jazz Ustaları (Umut Pelit) 21:00-22:00 Günümüzde Jazz (Hülya Tunçağ) **Pazar:** 16:00-17:00 Jazz'ın Şarkısı (Renin Batıgün) 20:00-21:00 Jazz Panoraması (Ahmet Berker) 22:00-23:00 Jazz Dünyasından (Teoman Baber) 24:00-01:00 Jazz Basamakları (Umut Pelit)

Radyo Anadolu

Salı: 21:00-22:00 Jazz Günlüğü (Atacan Günay) **Çarşamba:** 20:00-21:00 Pamuk Tarlaları (Yalçın Yıldız) **Perşembe:** 21:00-22:00 Müzik Penceresi (Hakan Arslan) **Cuma:** 21:00-22:00 Akustik Panorama (Ümran Beriş) **Pazar:** 23:00-24:00 Büyülü Rapsodi (Nuray Uzunöz San)

TV 8'de Jazz

Her Cumartesi 23:00-24:00 Kerem Görsev'le Jazz

Kiss FM 90.3

Pazar: 21:00-22:00 Jazz Saati (Cihat Şener) Klasik ve çağdaş jazz seçkileri.

—"Açık Radyo." 94.9

Haftaiçi Hergün; Jazz Standartları (Önder Focan, Atilla Aksoy, jazz'ın yüzyılı), 03:00-04:00 (tekrar) **Pazartesi;** 13:05-14:00 Putumayo'dan Dünya Müzikleri, 20:00-21 Arzın Merkezine Seyahat (Gökhan Akçura, rock), 21:00-22:00 Vertigo (Hilmi Tezgör, alternatif), 22:00-23:00 Ahtapotun Bahçesi (Cüneyt Cebenoyan, Cem Sorguç, alternatif), 23:00-00:00 Harita Metot Defteri (Halil Turhanlı, müzik tarihi), 00:00-01:00 Tahammülfersa (Yeşim Çobankent, Serhan Yedig), **Salı;** 21:00-22:00 Gitaresk (Jak Kohen, rock ve blues ustaları), 22:00-23:00 Esintiler (Seda Binbaşgil, jazz), 23:00-00:00 Keyif Unsurları (Richard Hamer, Ludwig Lehmer, havaya uygun müzik), **Çarşamba;** Latin Lover (Ayhan Sicimoğlu, latin), 21:00-22:00 Tünelin Ucundaki Ses (İskender Savaşır, Ayşe Tütüncü), 22:00-23:00 Ayın Karanlık Yüzü (Yosi Falay), 23:00-00:00 Jazz Portreleri (Mustafa Aykın, ayrıntılı jazz tiplemeleri), **Perşembe;** 14:30-15:30 Troubadour (Erhan Altunay, ortaçağ, rönesans, barok), 20:00-21:00 Yaşayan Blues (Eyüp İblağ, blues), 21:00-22:00 Magical Mystery Tour (Alfredo Antillon, rock), 22:00-23:00 Satmayan Plaklar (Cemil Gandur, jazz ve rock), 23:00-00:00 Caz Odası (Alper Alsan, avant-garde, jazz, fusion, acid-jazz), 00:00-01:00 Şarkılar Neyi Söyler? (Bülent Somay), 02:00-03:00 Troubadour (tekrar), **Cuma;** 20:00-22:00 Öbür Dünya (Ahmet Uluğ, ritm ve armoni), 22:00-23:00 Night Flight (DJ Naki), 23:00-01:00 Version Forward (dub-A-Silence), 01:00-03:00 After Hours (DJ Kimera), **Cumartesi;** 10:00-11:00 Cazname (Tunçel Gülsoy, jazz), 15:00-16:00 Grenadilla (Oğuz Büyükberber, klarinet müzikleri), 17:00-18:00 Mavi Nota (Cengiz Işılay, fusion), 18:00-19:00 Cafe latino (Laila Gonzalez, Sotaque Brasileiro), 20:00-21:00 Odyofilya Sokakları (Adnan Arduman), 21:00-22:00 High Times (Ras Memo, reggae), 22:00-23:00 Satürn (İsmet&Barış, hip-hop), 23:00-00:00 Atlantik Sunar (Ömer Atay-Reha Erdem, acid-jazz, ambient), 00:00-01:00 Electrocution (Metehan Çorumluoğlu), **Pazar;** 09:00-10:00 Müzik Değirmeni (Yavuz Sarıyıldız, progressive rock), 14:00-15:00 Daldan Dala (Osman Tümay-Hulusi Özoklav).

RADIO XI-GEN FM 95.9 İSTANBUL

Pazartesi-Perşembe; 08:00-12:00 Morning Glory, DJ Roxanne, 12:00-16:00 Oxigen Lounge, DJ Barthez, 16:00-19:00 Backbeat, DJ Enjoy, 18:00-18:30 Traffic Jam, DJ Ezg, 19:00-20:00 Live Connection, DJ Yakuza, **Çarşamba;** 19:00-20 Vibe Express, DJ Roxanne, 20:00-24:00 Night Grooves, DJ Rick The Reeder, 24:00-08:00 Oxi-gen Jazz, **Cumartesi;** 07:00-10:00 Digital Otomasyon Sistemi, 10:00-13:00 DJ Barthez, 13:00-15:00 Basic Rotation, DJ Yakuza, 15:00-16:00 Jazz Junction, DJ Tolga, 16:00-18:00 Urban Sounds, DJ Roxanne & DJ Ezg, 18:00-19:00 Oxi-best, DJ Mcg, 19:00-20:00 Latino Time, DJ Ayhan Sicimoğlu, 20:00-22:00 Global Eclectica, DJ Rick The Reeder, 22:00-23:00 Bizzarre Z, DJ Zeki, 23:00-01:00 Jazz Mission, DJ Yakuza, 01:00-07:00 Oxi-gen Jazz, **Pazar;** 07:00-12:00 DJ Roxanne, 12:00-18:00 DJ Mcg AKA The Boss, 18:00-20:00 DJ Ezg, 20:00-24:00 Sunday Jazz Sessions, DJ Can Besbelli, 24:00-07:00 Oxi-gen Jazz

Radyo ODTÜ

Pazar: 21:00-22:00 Cazname (Lale Kuyucu; jazz akımları)

Radyo 5

Pazar: 23:00-01:00 MuSickness (DJ Coco Cenk Güven; Latin, jazz, soul, avant-garde, trip-hop, hip-hop, drum&bass)

Radyo C

Hergün: 21:00-22:00 Blues Kuşağı 22:23:00 Jazz Kuşağı

107.4 RADYO Cumhuriyet

Pazartesi: 22:00-23:00 Gecede jazz (Deniz Kavukçuoğlu)
Perşembe: 00:15-02:00 Gecede Caz (Deniz Kavukçuoğlu, tekrar)

radyo 92 nokta 3 bilginin ses dalgası

Pazartesi; 10:00-16:00 92nokta3 Müzikleri, **Salı;** 10:00-11:00 Ellington ila Shakespeare Band, 14:00 - 16:00 92nokta3 Müzikleri, 19:00 - 20:00 Vanilya ve Çikolata, **Çarşamba;** 10:00-11:00 17:00 -18:00 92nokta3 Müzikleri, **Perşembe;** 10:00 - 11:00 92nokta3 Müzikleri, **Cuma;** 10:00-11:00 92nokta3 Müzikleri, **Cumartesi;** 21:00- 22:00 92nokta3 Müzikleri,**Pazar;** 11:00 - 12:00 Erdener Koyutürk ile Plak Arsivinde Gezinti, 92nokta3 Müzikleri, 21:00-22:00 Latin Müzikleri, 92nokta3 Müzikleri 00:01 - 00:02 92nokta3 Müzikleri

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlardan üç kişiye CD!
İsim, Adres ve telefonlarınızı yazmayı unutmayın!
Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

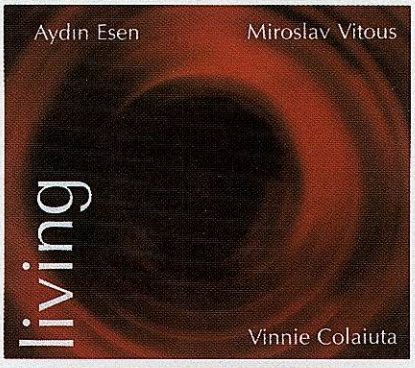

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, Aydın Esen CD'si kazanan şanslı okuyucularımız:

BÜRÇ YAZICIOĞLU / LEVENT İSTANBUL
ELİF ARDA / BEŞİKTAŞ İSTANBUL
DR. GÜLİN CEYLAN / ŞİŞLİ İSTANBUL

Serdar Karabatı *www.bumu.net*

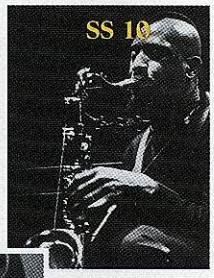

Soldan Sağa
1-Buena _____ Social Club (tersi)/Duke Ellington'la kayıtlar yapmış İsveçli kadın vokalist: Alice _____ (doğ. 1924)/____ Can't Get Started (Duke).
2-Bir rock grubu/____ Loves You Porgy (Gershwin)/You Don't Know What Love _____ (Raye/DePaul)/Victor Wooten'ın bir kaydı: _____-Yang (Compass, 1999).
3-Özellikle altmışlardaki gruplarıyla bilinen İsveçli bir tromboncu: _____ Thelin (1938-1990)/Jazzdan latine bir çok stilde yetkin, genç bir davulcu: _____ Öktem/Aydın Esen'in yeni kaydı Living'de (Universal, 2001) bir beste: a & ___.
4-Mike Stern'ün Is What It Is (Atlantic, 1993) albümünden bir bestesi: _____ Ha Hotel/Ünlü saksofoncunun soyadı (F1)/La notasının harf karşılığı.
5-Clusone 3'nin bir kaydı: _____ am An Indian (Gramavision, 1993)/Ünlü bir new age bestecisi (tersi)/Jazz dergisinin eski bir sayısında İlhan Mimaroğlu'nun da yer verdiği, az bilinen bir saksofoncu (tersi): _____ Raeburn (1913-1966).
6-F2'deki tenor saksofoncu ve flütistin adı ve soyadı. 1980'lerde Miles Davis, daha sonra Jack DeJohnette, Wallace Roney, John McLaughlin vd. ile çalışmış, enja, JMT, Winter & Winter etiketleri altında bir seri albüm yapmıştır. Ortanca bir yaklaşımdan ayrılan bir tavrı ve tarzı vardır.
7-Sol notasının harf karşılığı/İtalyan trompetçi Pino Minafra'nın bir albümü: _____ ... Strani Frutti (Leo, 1990)/Pat Metheny Group'un Letter From Home albümünden bir parça: _____ We There Yet/Bir nota.
8-Larry Young'ın Sam Rivers, Elvin Jones, Grant Green'li bir albümü: _____ Somethin' (Blue Note, 1964)/ İtalyan jazzcı Carlo Actis Dato'nun bir albümünün başlığı (tersi): Blue _____ (Splasc(h), 1995)/1980'lerin ortasından bir Al Jarreau albümü: _____ is for Lover.
9-There's _____ Greater Love (Symes/Jones)/Meksikalı ünlü bir rock gitaristi/Bir Either/Orchestra albümü: Dial _____ (Accurate, 1986).
10-Eski bir Amerikan plak şirketi: Black _____/Al DiMeola, John McLaughlin, Paco De Lucia üçlüsünün kayda geçtiği 1980 yapımı: Friday Night in _____ Francisco/Öncü kuşak jazzcılarımızdan bir basçı: Selçuk _____.

Yukarıdan Aşağı:
1-Art Tatum'ın baş harfleri/Mi notasının harf karşılığı/Yakınlarda kaybettiğimiz büyük davulcunun soyadı (F3).
2-Davulcu Andrew Cyrille'in bir albümü: Good _____ Go, With A Tribute to Bu (Soul Note, 1995)/Hint müziğine ilgisiyle bilinen, kategori dışı bir şarkıcı: _____ Uttal/Bir George Gershwin klasiği: _____ American in Paris/Döneminin sosyopolitik havasını da yansıtan bir Max Roach kaydı: We Insist! Freedom _____ Suite (Candid, 1960).
3-Bir gitarist: Mike _____/Yeni tango müziğinin yaratıcısı: _____ Piazzola (tersi).

4-____ Thought About You (Mercer/Van Heusen)/Peter Gabriel'in özel bir proje çerçevesinde hazırladığı 2000 yılı albümü /Wayne Horvitz, Anthony Braxton, Bobby Previte vd. bestecilerin eserlerini seslendirmiş New York Composers Orchestra'nın baş harfleri/Bir Mike Mainieri albümü: _____ American Diary (NYC, 1995).
5-Soldan sağa altıncı sorudaki saksofoncunun bir albümü: Code _____ (enja, 1988).
6-İki yaz önce İstanbul Jazz Festivali'nde de sahneye çıkmış bir davulcunun adı ve soyadı (F4). 1940 doğumlu bu müzisyen 1960-70'ler boyunca Jimmy Smith, Wes Montgomery, Herbie Hancock, McCoy Tyner, Stan Getz gruplarında çalmıştır./Trompetçi Valery Ponomarev'in yakın tarihli bir kaydı: _____ Star for You (Reservoir, 1997).
7- Düdük/duduk ustası Dyivan Gasparyan'ın bir kaydı: _____ Me No Questions (Traditional Crossroads, 1994)/Gitarist Philip Catherine'in bir kaydı: _____ Remember You (Criss Cross, 1990)/Bir mod/dizi.
8-Soldan sağa altıncı sorudaki saksofoncunun bir albümü (üç kelime): _____ _____ _____ Necessary.
9-Charlie Haden'ın Gonzalo Rubalcaba vd. ile gerçekleştirdiği Nocturne (Universal, 2001) albümünde de seslendirilen latin beste: Yo _____ Ti/_____ What (Davis)/ Joe Maneri'nin 2001 kaydı Three Man Walking'den (2001, ECM) bir parça: _____ and Point /_____ Privave (Parker).
10-Art Tatum'ın solo piyanosunun stüdyo dışındaki kayıtlarından: _____ Private (Fresh Sound, 1948)/Amerikan jazz tarihinin ünlü vokalist ve simalarındandır (F5): _____ Calloway (1907-1994)/Genç bir piyanist, aranjör: _____ Gülün.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	C	A	N	N	O	N	B	A	L	L
2	C	H	O	O	D	I	E	M	E	A
3	H	A	N	B	E	N	N	I	N	K
4	A	L	E	E	P	A	V	O	N	E
5	D	K	O	N	G	S	H	A	U	G
6	D	I	N	D	I	I	1	C	T	A
7	A	S	T	I	G	M	A	T	I	C
8	D	A	R	T	H	O	D	E	S	K
9	A	L	İ	E	I	N	A	A	D	O
10	N	I	L	S	P	E	T	T	E	R

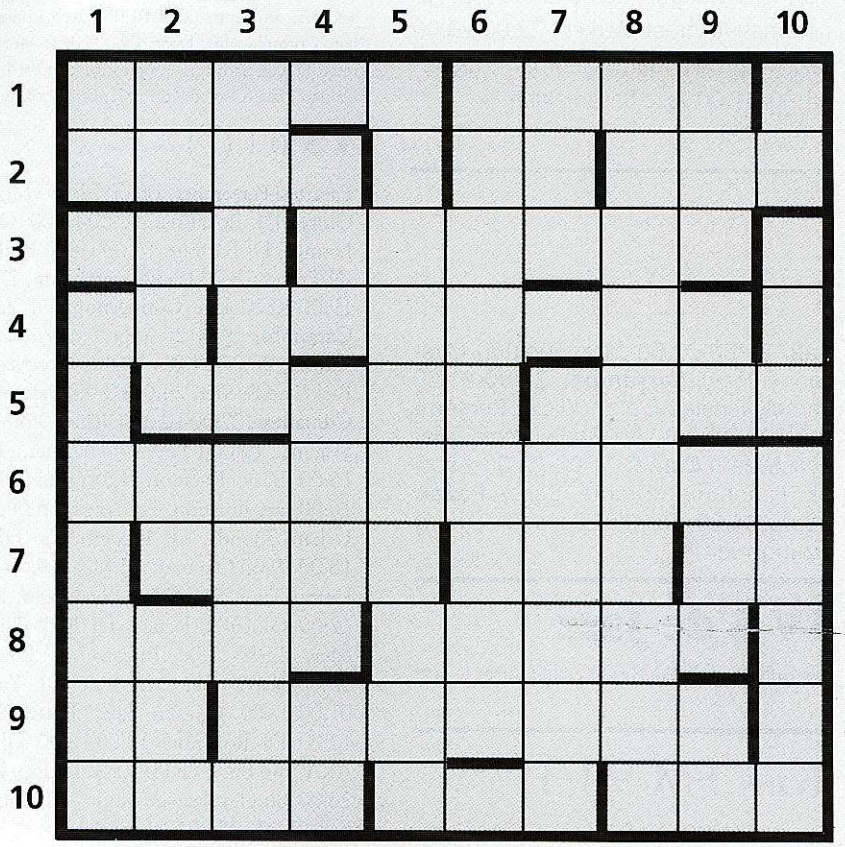

BOYUT PUBLISHING GROUP

Meraklısı için Gezi Rehberleri

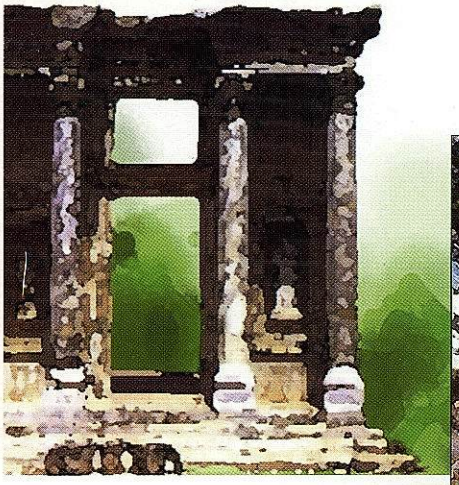

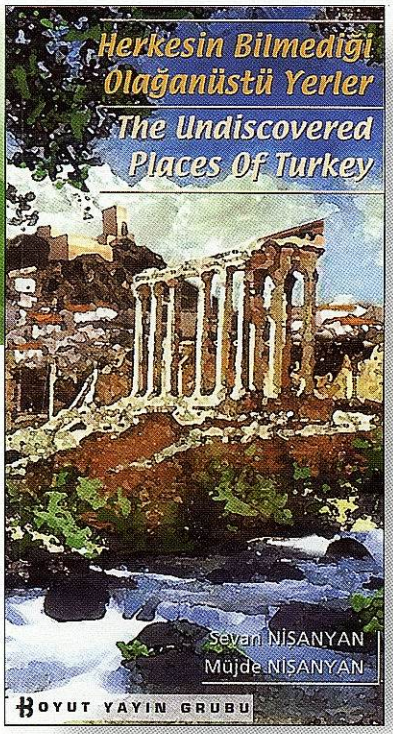

Türkiye'nin En Güzel Küçük Otelleri
Küçük Oteller Kitabı
2001

Sevan ve Müjde Nişanyan tarafından hazırlanan Türkiye'nin En Güzel Küçük Otelleri, ilk yayınlandığı 1998'den bu yana Türkiye'nin en çok satılan kitapları listesinde baş sıraları korudu. 2001 baskısı genişletildi ve güncellendi.

GİZLİ HAZİNELER ATLASI

Herkesin Bilmediği Olağanüstü Yerler

Sevan ve Müjde Nişanyan'dan yepyeni bir kitap: Türkiye'nin her yanında kitle turizmine konu olmamış 100 dolayında olağanüstü ve sıradışı yer, fotoğraflar, ilginç notlar...

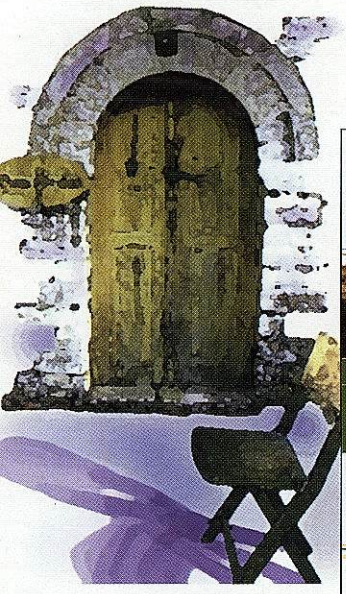

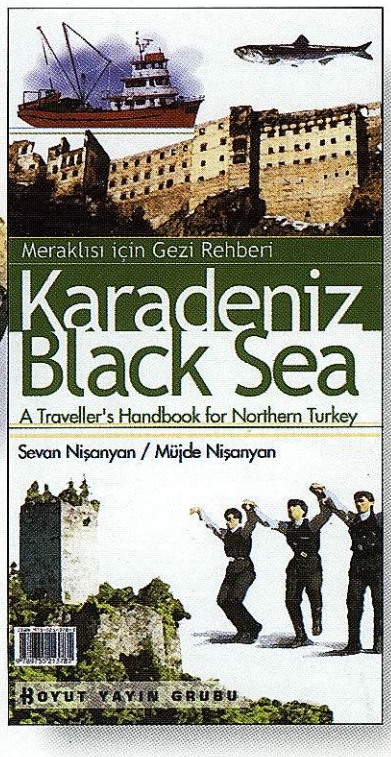

Tarihi ve anıtlarıyla Karadeniz kıyıları
Karadeniz
Türk gezginin son keşfi

Sevan ve Müjde Nişanyan

Türk gezgininin son "keşfi" Karadeniz. Gün geçmiyor ki bir dostumuz Sumela'yı, Safranbolu'yu, Kaçkar yaylalarını, Uzungöl'ü tatil programına almasın. "Alternatif"acentelerin en popüler gezi hedeflerinden biri de Karadeniz.

BOYUT YAYIN GRUBU

İstanbul Merkez
Tel: 0212 629 5300 (pbx)
Faks: 0212 629 0574/75
e-mail: info@boyut.com.tr

Antalya
Tel:0.242 244 49 90-91
Faks: 0.242 244 49 92

Ankara
Tel:0.312 435 59 45
Faks: 0.312 435 21 08

İzmir
Tel:0.232 446 79 33
Faks: 0.232 446 84 36

high end audio & home theater

ProAc

JM Lab

- High end müzik sistemleri
- Ev sinema sistemleri
- Çok-oda ses dağıtım sistemleri
- Mağaza/ofis ses ve görüntü sistemleri
- Önde gelen markaların temsilcilikleri
- 14 yıllık bilgi ve deneyim
- Takas yoluyla sistem güncelleme imkanı

Energy

Transparent

Rotel

Audio Research

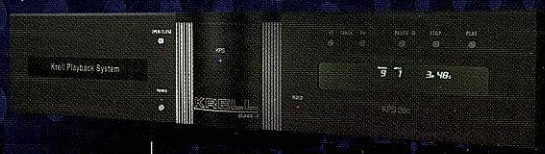

Krell

Burmester

Theta

dCS

Accuphase • Audio Research • Burmester • Cardas • Classé Audio • dCS • Dunlavy Audio Labs • Energy
Genesis • JMLab • Krell • Linn • Magnepan • Marantz • Mirage • Michell Engineering • Mission • Monitor Audio • Nordost
Pagode • Power Wedge • ProAC • PS Audio • Rotel • Theta Digital • Transparent Audio • Verity Audio • Vpi

Hi-End Audio & Home Theater
LOTUS

Tepecik Yolu, Alkent Parkshops F: 2-3 Etiler 80630 İstanbul - Tel: 0212 257 26 96 - 0212 257 70 00 Fax: 0212 257 26 97
www.lotushifi.com